Št. 14 (1599) Leto XXXI
NOVO MESTO četrtek, 3. aprila 1980
Cena: 8 din
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416 - 2242

V senci Jugotaninove izgube

Sevnica: aktiv komunistov neposrednih delavcev o gospodarjenju v občini

Prizadevni aktiv komunistov neposrednih proizvajalcev sevniške občine je te dni obravnaval lanske rezultate gospodarjenja in s tem začel širšo obravnavo sklepnih računov delovnih organizacij.

Predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Franc Ogorevc je v uvodu pojasnil osnovne kategorije iz lanskega gospodarjenja. Na prvi pogled bi bili v občini lahko zadovoljni, saj je celotni prihodek narastel za 22 odstotkov, čisti dohodek pa za 28 odst., vendar je v občini nekaj pojavov, ki vzbujajo skrb.

V ospredju je zlasti vse večja izguba sevniškega Jugotanina. Po besedah predsednika je znašala za leto 1978 14 milijonov din, lani pa že 38.340.000 din. Belinka, ki naj bi Jugotaninu ponudila rešilno roko, zaenkrat še čaka na študijo ekonomskega inštituta na ljubljanski univerzi. Roke ne drži križem tudi občinski izvršni svet, ki se je že najavil pri republiškem izvršnem svetu, da bi skupaj poiskali izhod iz težav. 28 milijonov dinarjev izgube v lanskem letu je namreč še vedno nepokritih.

Na sestanku aktiva komunistov neposrednih proizvajalcev so se tudi dogovorili, da bodo na prihodnjem srečanju med drugim dali pod drobnogled bolniške izostanke delavcev.

A. Ž.

SEVNICA: MLADI DELAJO

Prvi april, dan mladinskih delovnih brigad, bo sevniška mladina proslavila z akcijo v soboto. Na ta dan se bodo mladi ob 8. uri zbrali pred hotelom Ajdovec in nato krenili na čiščenje obale Save pri Brezovem. Mladi gredo na to delo že drugič. Prvič jih je bilo 22, računajo, da jih bo takrat še več.

●

JUTRI O VLOGI MLADIH

O vlogi mlade generacije v sistemu samoupravne družbe bodo razpravljali na jutrišnji seji občinske konference ZSM Kočevje. Pri tem bodo v luči sklepov 10. seje CK ZKJ in usmeritev Republiške konference ZSM Slovenije ocenili razmere v občini. Sprejeli bodo tudi program dela občinske konference od aprila do oktobra letos.

OŽIVELE KURIRSKE POTI – Tako kot so torbo s pozdravi in najboljšimi željami za čimprejšnjo ozdravitev tovariša Tita pozdravili v petek opoldne prevolski pionirji, je bilo domala povsod, kjer so se pionirji na svojih poteh in javkah ustavljali in odpočili. (Foto: J. Pavlin)

Vstani, mladina, in stoj kakor hrast!

Tako se začne pesem, ki jo je med vojno napisala narodna heroina Majda Šilc in ki je po vojni postala mladinska himna – V Ribnici odkrili Majdi Šilc doprsni kip

Ves 26. marec, zadnji dan praznovanj ob letošnjem prazniku občine Ribnica, je bil posvečen spominu na Majdo Šilc. Najprej so izvedli v domu JLA recital o Majdi Šilc, nato so v njeno čast pri vzgojnovarstveni ustanovi odkrili doprsni kip, zvečer pa so gojenci VVZ „Majde Šilc" izvedli za občane še bogat program. Svečanostim je prisostvovala tudi Majdina mama.

SPOMENIK NARODNI JUNAKINJI – Vinko Šumrada–Radoš (desni), nekdanji komisar v Šercerjevi brigadi, soborec in tovariš Majde Šilc, je 26. marca spregovoril v Ribnici o liku te pogumne borke in odkril njen doprsni kip. (Foto: Primc)

Z recitalom so ribniški šolarji predstavili Majdo Šilc od otroštva na rodni Gori do njenega učenja v Ljubljani in prezgodnje smrti – padla je stara komaj 21 let – pri Gornji Težki vodi. Opozorili so na njen prispevek v boju za zmago, predstavili pa so jo tudi kot mlado pesnico.

Pred odkritjem spomenika je o Majdinih partizanskih junaštvih spregovoril Vinko Šumrada–Radoš, ki je bil politični komisar drugega bataljona Šercerjeve brigade, ko je prav v ta bataljon prišla leta 1942 Majda. Predstavil jo je kot hrabro borko, požrtvovalno bolničarko in kasneje sposobno brigadno sekretarko SKOJ. Organizirala je tudi mladinsko bombaško skupino, ki je v bojih dosegala velike uspehe. Bila pa je tudi pesnica, recitatorka in organizatorka mitingov. Spregovoril je o njenem hrabrem boju na Ilovi gori, o jurišu na zasedo, ko je potovala z drugimi na kongres USAOJ, in mnogih drugih bojih.

J. PRIMC

„Atomska" se otresa deleža

Krško: jedrska elektrarna naj bi prispevala za dodatne gradnje 30,3 odstotka

Gradnja jedrske elektrarne ima močan vpliv na življenje in razvoj v krški občini. Spremlja jo vrsta zahtev po sekundarnih objektih, po večjem šolskem prostoru, po dodatnih zmogljivostih za otroško varstvo, po cestah, kanalizaciji, elektrodistribucijskih in ptt objektih.

Domačini so s tem računali že od vsega začetka. Pripravili so program infrastrukturnih in drugih objektov. V letih 1976, 1977 in 1978 so dobili zanj 93 milijonov dinarjev, lani pa je občinska skupščina zahtevala še dodatnih 133 milijonov. Od tega za minulo leto nekaj manj kot 53 milijonov, za letos spet 53 milijonov in za prihodnje leto 27 milijonov. Jedrska elektrarna je to zahtevo zavrnila.

Program vsebuje dograditev osnovne šole Jurij Dalmatin in zagotovitev pogojev za celodnevni pouk, dodatne prostore za otroško varstvo, izgradnjo šolskega centra in dijaškega doma, novelacijo urbanistične dokumentacije, izgradnjo kanalizacije in ceste, povečanje telefonske mreže in električnih kablovodov. Predračunska vrednost omenjenih objektov je 439 milijonov, delež JE pa 133 milijonov.

Ker JE to izpodbija, se strokovne službe izvršnega sveta zahtevo ponovno proučile in ugotovile, da ne gre za noben dodaten seznam objektov, ampak za skupno dogovorjeni program, s katerim so bili seznanjeni tudi predstavniki Elektrogospodarstva Slovenije. JE izpodbija predvideni porast števila prebivalstva za 1500, vendar je tu upoštevano, da bo med obratovanjem zaposlenih v JE 400 ljudi, ki bodo s svojimi družinami prebivali pretežno v krški občini, to pa zagotovo pomeni povečane potrebe v vseh družbenih dejavnostih od šolstva do zdravstva.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Danes v Dolenjskem listu

V današnji številki Dolenjskega lista opozarjamo bralce zlasti na naslednje aktualne in zanimive novinarske prispevke:

- stran 5: PSIHOLOŠKA VOJNA S STANOVALCI
- stran 7: BRŠLIN DOBIL SLOVES ROPOTARNICE
- stran 11: SOBOTNA DRAMA LE ZA MOČNE ŽIVCE
- stran 13: ODKRITJE: NAD REVMO Z MRAZOM
- stran 24: ČIGAVE GREHE SKRIVA MODRA FASADA?
- stran 29: NORČIČ O POLOMU V LAKE PLACIDU

Oživele kurirske poti

Kurirčkova pošta nadaljuje pot po kočevski občini – Povsod prisrčni sprejemi, srečanja z borci in revolucionarji

Kurirčkova pošta s pozdravi tovarišu Titu je varno prehodila že tretjino poti. Povsod, kjer so se kurirji za hip ustavili, so jim priredili prisrčen sprejem, ponekod prave mitinge z množico pionirjev, borcev in prebivalcev kraja.

Kurirčkova pošta TV–Dolenjska je krenila na pot z Baze 20 in prenočila pri pionirjih osnovne šole v Dolenjskih Toplicah. Naslednji dan so jo ponesli proti Novemu mestu. Zjutraj je bila najprej gost pionirjev v Vavti vasi, nato so jo sprejeli v Šmihelu, na Grmu in Malem Slatniku.

Povsod so pripravili kulturne programe, sodelovali pa so tudi borci. V Šmihelu je mladim govoril borec Vinko Bambič, na Grmu pa Franc Somrak.

Naslednji dan je pošta krenila skozi gozdne poti do Otočca. V Gozdu pri Gumberku so nosilcem torbe pripravili sprejem, na katerem je govorila borka Ivanka Jaketič–Potočar. Kurirji so nato nadaljevali pot proti Škocjanu, kjer so priredili pravi partizanski miting. Kurirjem in zbranim o svojih vojnih dogodivščinah pripovedoval borec iz Stare Bučke Ivan Žabkar.

Naslednji dan so nosilce pošte pozdravili na novomeških osnovnih šolah „Katja Rupena" in Bršljin, kjer so borci XII. SNOUB prisostvovali daljšemu kulturnemu programu, o partizanskih kurirjih pa je govoril Jože Lužar, komisar bataljona XII. brigade. Pionirji iz Bršljina so naslednje jutro pošto predali mirnopeškim pionirjem. Tudi tu so priredili prisrčen sprejem, o svoji borbeni poti in sedanjih družbenopolitičnih vprašanjih je govoril Jože Kos. Torbo so nato ponesli proti Suhi krajini in jo v Globodolu predali pionirjem iz Ajdovca. Naslednje jutro so jo ponesli do partizanske Frate, od tu pa do Dvora. Tu je pionirjem o svojih kurirskih poteh govoril Slavko Jarc iz Stavče vasi. Pionirji z Dvora so nato torbo ponesli mimo zased do Prevol, kjer so jim podobno kot drugod pripravili prisrčen sprejem.

Kurirčkova pošta se je v ponedeljek zjutraj zadnjič mudila v novomeški občini, sedaj jo bodo nosili kočevski pionirji, 11. aprila pa jo bodo na Vahti ponovno sprejeli pionirji šol novomeške občine.

J. P.

Referendum v Straži uspel

Še 17 milijonov dinarjev lastnih sredstev za komunalna dela

V nedeljo, 30. marca, so imeli krajani z območja Krajevne skupnosti Straža referendum, na katerem so se odločali za 1-odstotni samoprispevek v korist krajevne skupnosti, ki bo omogočil uresničitev nalog v srednjeročnem obdobju. Predvsem gre za komunalna dela.

Na referendum je prišlo 94 odstotkov vseh volilnih upravičencev, za samoprispevek pa je glasovalo 67 odstotkov volilcev.

V dveh vaseh: Zalog in Loka pa so poleg tega glasovali še za 1,5-odstotni dodatni samoprispevek od osebnih dohodkov; zanj pa se je odločilo kar 81 odstotkov volilcev.

V Straži bodo tako v štirih letih s samoprispevkom in sredstvi združenega dela zbrali okrog 17 milijonov dinarjev, kar bo lepa vsota lastnih sredstev za financiranje komunalnih del, ki zdaj predstavljajo spotiko krajanov.

SEVNICA: GOSPODARJENJE NA REŠETU

V tem tednu so se v sevniški občini pričele širše razprave o zaključnih računih. V ponedeljek je lansko poslovanje obravnaval aktiv komunistov neposrednih proizvajalcev. Jutri je podobna razprava predvidena na seji občinskega sindikalnega sveta.

Praznik posavskih vin

Uspela prireditev v Kostanjevici na Krki

V Kostanjevici so v nedeljo zaključili tridnevni praznik posavskih vin. Pokrovitelja prireditve sta bila SOP Krško in občinska skupščina. Odziv vinogradnikov je bil tudi tokrat dovolj številen in razstavljenih je bilo 120 vzorcev vina od gorjanskih pobočij tja do Sremiča, Zdol, Bizeljskega in Kunšperka. Poskušnja vin je prav tako uspela. Vinogradnikom so podelili diplome in priznanja že na otvoritvi. Priredili so jim tudi strokovno predavanje o vinogradništvu in kletarstvu ter jih povabili na ogled kulinarične razstave v restavraciji Pod Gorjanci.

Za Bizeljsko belo je dobil najboljšo oceno Franc Premelč iz Drenovca na Bizeljskem, za cviček Jože Žarn iz Vrhulj, za bizeljsko rdeče Jože Škof iz Drenovca in Martin Pavlovič iz Brežic, za modro frankinjo pa Franc Hudina iz Bukovja in Jože Kapler iz Ravni.

Turistično društvo je ob tej priložnosti izdalo tudi brošuro s prikazom zgodovine tega najstarejšega mesta na Slovenskem izpod peresa Andreja Smrekarja, s prispevkom enologa Jožeta Likarja in z izborom nekaterih najlepših hvalnic vinom iz domače in svetovne literarne zakladnice.

POSKUŠNJA POSAVSKE KAPLJICE – Letošnji praznik posavskih vin je bil v Kostanjevici od 28. do 30. marca. Razstava in poskušnja vinskih vzorcev je bila v gradu, kjer so na otvoritvi podelili diplome in priznanja za najbolje ocenjena bizeljska bela in rdeča vina, za cviček in modro frankinjo. (Foto: J. Teppey)

VREME

Zaradi ponovne krepitve anticiklona nad zahodno Evropo se obeta za konec tedna lepo vreme.

19. MEDNARODNI KMETIJSKI IN GOZDARSKI SEJEM kranj 4.–14.4.'80

– razstava in prodaja sodobne domače in tuje kmetijske in gozdarske mehanizacije
– hlevske opreme
– vseh vrst priključkov
– zaščitnih sredstev in gnojil
– orodje za vrtičkarje
– živinorejska, gozdarska in lovska razstava
– razstava in prodaja blaga za opremo kmečkega turizma
– razstav živilske in prehrambene industrije

242/13–80

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Kljub sporazumu, ki sta ga sklenila konec minulega tedna predsednik Goukouni Weddeye in obrambni minister Hiseinh Habre in bi moral začeti veljati v nedeljo, se boji v glavnem mestu Čada nadaljujejo in za zdaj ni videti konca okrutne državljanske vojne.

Poročajo, da je na obeh straneh več tisoč ranjenih in mrtvih, saj vojski uporabljata tudi težko orožje. Pri tem je hudo prizadeto tudi civilno prebivalstvo te revne države – ene najbolj zaostalih na svetu. Poročila trdijo, da je v sosednji Kamerun pribežalo iz Čada doslej že okoli 200.000 beguncev, kar povzroča vladi te države resne težave.

Doslej vsa posredovanja (med drugim tudi generalnega sekretarja organizacije Združenih narodov dr. Kurta Waldheima) niso prav nič pomagala.

Državljanska vojna v Čadu se nadaljuje

Z državljansko vojno se v Čadu v bistvu nadaljujejo večletna nesoglasja med islamskim severom in jugom države v katerem živijo Afričani. Oboji so prepričani, da nimajo pravih možnosti za razvoj.

SOVJETSKA ZVEZA: VOHUNI

Sovjetska zveza je posredno (prek strani časopisa „Izvestija") obtožila ameriško vlado, da vohuni sredi Moskve. Očitajo ji, da so na strehi ameriškega veleposlaništva namestili občutljive antene in elektronske naprave, s katerimi snemajo pogovore sovjetskih funkcionarjev, ki se tod mimo (pa tudi sicer po moskovskih ulicah) vozijo v avtomobilih. Razen tega naj bi nekateri uslužbenci ameriškega veleposlaništva namestili več vohunskih naprav tudi v okolici Moskve, menda predvsem tam, kjer so razpostavljene protiletalske in protiraketne baterije.

Obtožba o vohunjenju ni nova (prav tako pa so Američani pred časom obtoževali sovjetske diplomate za podobne reči, ki da jih počenjajo iz svojega veleposlaništva v Združenih državah Amerike) in zato pač ne bi vzbudila kakega posebnega zanimanja – če ne bi povsem določeno kazala na nekaj. Namreč na to, da so odnosi med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike na zelo nizki točki in da je popuščanje napetosti zares v škripcih.

Vselej, kadar so bili odnosi med obema velesilama slabi, je namreč prihajalo do obtožb o vohunjenju, ki so tako postale že kar nekakšen zaščitni znak za opisovanje in razumevanje trenutnih ameriško-sovjetskih razmer.

Ameriški predsednik Jimmy Carter je konec minulega tedna prepovedal sleherni izvoz blaga in tehnologije za organizatorje olimpijskih iger v Moskvi, bojkotu iger pa se je pridružila tudi znana televizijska družba BBC, ki je izjavila, da ne bo plačala niti dolarja več za pravice prenašanja olimpijskih iger iz sovjetske prestolnice.

ARETIRANI TERORISTI

Francoski policiji in varnostnim silam se je posrečil velik udar v središče francoske domače teroristične organizacije „direktna akcija", hkrati pa so zajeli kot vse kaže tudi več najpomembnejših italijanskih teroristov med njimi tudi Franca Pinna.

Zanj domnevajo, da je bil glavni organizator ugrabitve in uboja (menda je tudi osebno sodeloval pri slednjem) pokojnega italijanskega politika Alda Mora.

Ob aretaciji so prišli na dan tudi jasni znaki o povezanosti in sodelovanju francoskih in italijanskih terористov. Menijo, da se je Francozom posrečil eden najbolj učinkovitih udarov v središče terorističnega podzemlja

JANEZ ČUČEK

UMOR PRED OLTARJEM – Še vedno niso prijeli morilcev nadškofa Oscarja Arnulfa Romera, enega največjih nasprotnikov nasilja vojaških hunt in diktature v tej srednjeameriški deželi, ki so ga neznanci ubili med mašo v cerkvi. Uboj znanega bojevnika za človeške pravice je še dodatno zaostril položaj v deželi, ki jo že mesece pretresajo nemiri. Prebivalci vsak dan protestirajo zoper nasilje in družbene krivice in ubiti nadškof je bil njihov najglasnejši in najvplivnejši glasnik. Na sliki: nadškof Romero, ki so ga medtem pokopali, nekaj trenutkov po atentatu. Na pogrebu so izbruhnile velike demonstracije, ki so prerasle v spopad, med katerim je bilo več kot 150 mrtvih in ranjenih. (Telefoto: UPI)

Spričevalo našega kmetijstva

Primerjave kažejo, da smo močno napredovali – a hkrati tudi zaostajali

Na posvetovanju o razvoju jugoslovanskega kmetijstva in živilstva v prihodnjih petih letih – bilo je pred kratkim v Beogradu – smo slišali ugodne in neugodne ocene razvoja po zadnji vojni. V primerjavi z našo proizvodnjo pred 25 ali 40 leti je kmetijstvo močno napredovalo, v primerjavi z nekaterimi sosedi in drugimi razvitejšimi gospodarstvi pa je kljub temu zaostajalo. Premalo je izkoriščalo naravne možnosti.

Od leta 1946 do zdaj je bil letni pridelek pšenice v vsej Jugoslaviji zvečan za 2,8-krat, koruze za 3,5-krat, mesa za 4,4-krat, mleka za 2,8-krat itd. Poraba mesa je v državi porasla od leta 1952 do 1978 na prebivalca poprečno od 18 kg na 51 kg, mleka od 58 na 100 litrov, sladkorja od 8 na 33 kg, sadja od 35 na 66 kg itd. Število ljudi, ki pridelujejo hrano, pa se je močno zmanjšalo. Pred vojno je 1 človek prideloval hrano za 1,5 prebivalca, zdaj pa za 5, na družbenih posestvih celo za 30 ljudi.

Ogledati pa si je treba tudi senčne plati. Jugoslovanski kmetovalci so v zadnjih petih predvojnih letih pridelali na leto 4,3 milijona ton koruze, v rekordnem letu 1977 pa 9,8 milijona ton in toliko tudi lani. Zvečanje je precej manjše kot v primerjavi z letom 1946, ko zaradi pomanjkanja vprežne živine in orodij zemlje niso mogli obdelati tako dobro kot pred vojno. Pred zadnjo vojno so jugoslovanski kmetovalci pridelali 3,9 % vse koruze na svetu. Med državami, ki so pridelale največ koruze, je bila Jugoslavija na petem mestu. Z rekordnim pridelkom leta 1977 pa je naša država imela le še 2,8 % vse koruze na svetu, med državami pa se je pomaknila na 7. mesto. Ob slabi letini 1978 smo pridelali le 2,1 % vse koruze na svetu, med državami pa smo padli na 10. mesto.

To je slab izkaz za naše kmetijstvo. V primerjavi s prejšnjimi leti napreduje, v primerjavi z drugimi kmetovalci pa zaostaja. Kako naj bi si to razložili drugače kot z oceno, da tuji kmetovalci, ki hitreje zvečujejo hektarske in skupne pridelke, umneje gospodarijo in bolj skrbijo za svoja posestva, da jim dajejo več pridelkov in dohodkov.

Podobno kot za koruzo bi nam statistični podatki pokazali tudi za pšenico in še nekatere pridelke.

Nekateri menijo, da niti pri načrtovanju rasti kmetijske proizvodnje nismo dovolj pogumni. Seveda je treba načrtovati stvarno, da bo naloge moč uresničiti. Toda ali čez pet let res ne bi mogli pridelati več pšenice, kot smo jo pridelali že leta 1974 in 1976, in sicer 6 milijonov ton? Tudi pri koruzi bi menda lahko načrtovali več kot le 15-odstotno zvečanje od pridelka, ki je bil dosežen 1977. leta, zlasti če primerjamo, kako daleč smo že zaostali za kmetovalci nekaterih držav. Načrtovati pa bi bilo treba ne le na vrhu, temveč navzdol, do kmetovalcev.

JOŽE PETEK

NAČRTOVANJE KASNI

Koordinacijski odbor za družbeno planiranje, ki deluje pri metliški občinski konferenci SZDL, je na seji minuli teden ugotovil, da s planskimi pripravami za novo srednjeročno obdobje v metliški občini zelo kasnijo. Še posebej velja to za samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti. Svet je tudi ugotovil, da bolehajo prvi dokumenti, zlasti analize razvojnih možnosti, za pomanjkljivostmi. Do 27. aprila bodo sklicali sestanek z nosilci planiranja in se dogovorili, kako bodo pospešili priprave in planske dokumente kvalitetneje pripravili.

TELEGRAMI

HANOJ – Po dolgi in hudi bolezni je v 92. letu umrl v Hanoju predsednik Socialistične republike Vietnam, Ton Duk Tang. Za predsednika republike so ga izvolili leta 1969.

KAIRO – Nekdanjemu iranskemu šahu Rezi Pahlaviju so z operacijo odstranili obolelo vranico. Kot je navedeno v uradnem sporočilu kairske vojaške bolnišnice, je operacijo izvedel ameriški profesor, specialist kardiovaskularne kirurgije, dr. Michael Debekey.

ANKARA – V Ankari sta turški zunanji minister Hajretin Erkmen in novi ameriški ambasador v Turčiji James Spein podpisala sporazum o obrambi in ekonomskem sodelovanju med ZDA in Turčijo. Sporazum bo veljal pet let, vendar sta se obe strani dogovorili, da bodo njegove določbe ponovno preučevali in potrjevali vsako leto.

OSLO – Ni več upanja, da bi še našli kakega preživelega po veliki nesreči na norveški ploščadi za vrtanje nafte v Severnem morju „Alexander Kielland". Po najnovejših podatkih je ta največja nesreča, ki je po drugi svetovni vojni prizadela Norveško, terjala 124 žrtev. Reševalci so preiskali velikansko površino 7000 kvadratnih kilometrov: kakih 90 preživelih so prepeljali na kopno, med njimi so tudi hudi ranjenci. S pomočjo 50 ladij in helikopterjev iz štirih držav so iz morja potegnili 39 mrtvih, še vedno pa pogrešajo 85 oseb.

tedenski mozaik

DESMOND O'HARA JE BIL NEKOČ vodilni mož vojaškega poveljstva prepovedane irske republikanske armade, potem pa so ga ujeli in obsodili na devet let ječe zato, ker je imel pri sebi puško, za katero ni imel ustrednega dovoljenja. Do konca kazni mu je ostalo še pet let in zato bi malokdo pričakoval, da bo storil, kar je storil konec minulega tedna: v zaporu se je namreč poročil. Mladoporočenca pa si žal nista mogla privoščiti medenih tednov, marveč zgolj skromno poročno svečanost, ob koncu katere sta lahko pojedla poročno torto (ki so jo pripravili kar v zaporu), se poljubila in to je bilo tudi vse. Soproga se je vrnila na svoj dom, soprog pa v svojo ječo... Nasvidenje na prostosti čez pet let...

DOSTI BOLJE (PA ČEPRAV NE NAJBOLJE) pse je godilo znanemu ameriškemu politiku, senatorju Williamu Proxmiru, ki ima že nekaj let svojevrstnega konjiček. Vsak mesec objavi namreč posebno poročilo, v katerem se ponorčuje iz kakega ukrepa ameriške vlade – na primer dotacije, ki jo namenja tudi za raziskovanje divjosti oslov. Neka znanstvena ustanova ameriške vlade je leta 1975 dodelila 500.000 dolarjev dr. Ronaldu Hutchinsonu, ki se ukvarja s proučevanjem vedenja živali, da bi raziskal, kaj vse vpliva na osle, da podivjajo in kako jih je mogoče pomiriti. Pred tem je ta institut podelil večje vsote dolarja za proučevanje obnašanja nekaterih drugih živali, čebel na primer. Senator Proxmire je dotacijo 500.000 dolarjev osmešil, nakar je osmešeni znanstvenik tožil in po petih letih pravde tudi dobil: senator se je moral opravičiti in plačati 10.000 dolarjev odškodnine. Toda to še ni vse: pravni stroški so namreč znašali kar 124.351 dolarjev in ker je senator svoje poročilo objavil kot član senata, je morala vlada poravnati tudi vse sodne stroške... Lahko se je igrati (in izgubljati) za denar davkoplačevalcev...

TAČAS PA SE TUDI LONDONSKA POLICIJA ne more pohvaliti s kakim posebnim uspehom, saj še vedno nima v roki gangsterjev, ki so pred dnevi oropali sredi Londona tovornjak, v katerem je bilo deset ton srebra, vrednega 8,8 milijona dolarjev... Mlini pravice meljejo počasi...

TEKMOVANJE SPODBUJAJO

Na konferenci Zveze prijateljev mladine v Brežicah so sklenili, da bodo še vnaprej zadržali tekmovanje med društvi in da bodo merila samo dopolnili. Ustanovili bodo tudi komisijo za letovanje otrok. Ta bo proučila, kakšne možnosti sploh obstajajo v brežiški občini. Zveza je sprejela obširen akcijski program za to vo obdobje, ki tudi vnaprej zagotavlja prisotnost društev na vseh področjih.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na seminarju za družbenopolitične delavce je sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Franc Šetinc govoril o vlogi organiziranih subjektivnih sil v samoupravnem sistemu s posebnim poudarkom na vlogi, položaju in načinu uresničevanja idejnopolitičnih nalog ZK.

Franc Šetinc je omenil tudi članke o Jugoslaviji po svetu v tem obdobju. Po začetnih špekulacijah o protitovskem obdobju je tudi v svetu prevladala treznost v ocenjevanju. Pojavljajo se tudi članki, ki govorijo o trdnosti in dostojanstvenem ravnanju naših ljudi, njihovi večji samozavesti in zaupanju v lastne sile.

Ničesar ne skrivamo

Menim pa, je dejal Franc Šetinc, da je takšno razglabljanje grajeno brez poznavanja naše stvarnosti, saj o trdnosti naše jugoslovanske skupnosti mi Jugoslovani nismo nikoli dvomili. Politika ZK je ves čas, odkar je prišel na njeno čelo tovariš Tito, vedno temeljila na zaupanju v množice in na delu komunistov med njimi. Tako je bilo že pred vojno med NOV in revolucijo. Vsa kontinuiteta se je nadaljevala pri razvoju samoupravljanja in političnega sistema.

Sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Franc Šetinc je nato govoril še o stabilizacijskih prizadevanjih in dejal, da nismo nikoli pred nikomer skrivali težavnega gospodarskega položaja. Ko je orisal ta del naše neposredne stvarnosti, se je Franc Šetinc dotaknil še vloge, položaja in načina uresničevanja idejnopolitičnih nalog ZK v političnem sistemu in spregovorili tudi o polpretekli zgodovini jugoslovanske partije.

ENOLETNI MANDAT

Enoletni mandat predsednika oziroma predsedujočega – od občine do federacije – je jasno opredeljen v dokumentih ZK SZDL in drugod. Glede predsednikov izvršnih organov in sekretarjev izvršnih organizacij smo se opredelili za dveletni mandat. Tisti, ki v to vnašajo nekatere dileme, ne govorijo o posebnostih, marveč o nečem drugem. To je med drugim povedal podpredsednik zvezne konference SZDL Kolj Široka, ko je govoril o nekaterih dilemah pri uresničevanju Titove pobude o kolektivnem delu in nadaljeval:

„Jasno je, da je enoletni mandat sestavni del Titove pobude in da to ni izvedeni del, marveč eno od bistvenih vprašanj našega enoletnega političnega sistema, zato to vprašanje ne more biti drugače rešeno v republiki ali občini kot v federaciji. Treba bo ugotoviti, kdo zahteva izjeme iz plebiscitarno sprejetih stališč. O tem smo se že dovolj in strpno pogovarjali in ne moremo več dovoljevati ovinkarjenja.

„Ni nobenega izgovora, da je ponekod tak kadrovski položaj, da je težko najti novega predsednika in da je treba v nekaterih situacijah ponavljati mandat, celo v federaciji. Dosedanji razvoj je v vseh okoljih zagotovil ustrezen kadrovski potencial, med delavci, mladimi in ženskami.

Vloga posameznika in kolektivnih organov je prav tako jasna, o tem je govoril Tito na seji predsedstva CK ZKJ, ko so volili drugega predsedujočega po vrsti – da je naš razvoj odvisen od linije in opredelitve ZKJ.

Tudi glede dileme, ali naj se enoletni mandat uvede takoj ali šele po prihodnjih delegatskih volitvah, je opredelitev jasna – da ne moremo čakati, zato smo sprejeli potrebne ukrepe, zato spreminjamo ustavo in tudi statute občin."

MILAN MEDEN

Iz zadnjega PAVLIHE

LETOS BODO SE RODILE – Jože Lapuh iz Zgornjega Obreža z ženo Ivanko obrezuje svoj obsežen breskov nasad. Prihodnje leto ga bo podrl in izkopal. Kdo ve, če bo posadil nova drevesca? Šestdeset let že nosi na plečih, mladih rok pa ni za delo. (Foto: Martin Zupančič)

ISKANI CEMENT – Kadar prispe na sevniško postajo cement, kot minuli petek, ko je imelo trgovsko podjetje tam spet dva vagona, se novica kot blisk razve na daleč. Tokrat so bili vneti graditelji kar zadovoljni, naložili so lahko naenkrat tudi po tisoč kilogramov cementa. (Foto: Železnik)

HRIB ZA BOLJŠO CESTO – Delavci Cestnega podjetja iz Novega mesta pospešeno grade cestni odsek od Dvora proti Kočevju. Nekaj asfaltne prevleke je, že položene, nadaljujejo pa z zemeljskimi deli. Pretekli četrtek so s petimi tonami razstreliva nad Laščami „umaknili" hrib. (Foto: J. Pavlin)

V ŠMARJETI ČISTILNI BAZEN – Kilometer pred Šmarjeto gradi Novograd po naročilu Vodnogospodarskega podjetja iz Novega mesta večjo čistilno napravo, ki bo prečiščevala kanalizacijsko vodo pred izlivom v potok Bečuj. Rok za dograditev je 20. junij letos (Foto: J. Pavlin)

POGOVOR S ČASTNIMI OBČANI

Ob nedavnem prazniku občine Ribnica so organizirali tudi razgovor z vsemi sedmimi častnimi občani: Matijem Maležičem, Tonetom Kozlevčarjem, Alojzom Andoljškom, Filipom Tekavcem–Gašperjem, Jožetom Ožboltom, Dragom Košmrljem in Ivanom Fajdigo. Častne občane so seznanili z razmerami v občini in načrti razvoja. Razen tega so jim poročali o dosedanjih pripravah za proslavljanje 900–letnice Ribnice, ki jo bodo praznovali leta 1982.

S tega srečanja so častni občani poslali pismo tovarišu Titu, v katerem mu sporočajo, da so v teh najtežjih dneh z mislimi pri njem ter da jih preveva le ena želja, da bi čimprej ozdravel.

Sejmišča

NOVO MESTO: Sejmišče je v ponedeljek spet pomladno zaživelo. Naprodaj je bilo 385 pujskov in 43 od tri do pet mesecev starih prašičev. Prodanih je bilo skupno 216. Pujski so veljali od 950 do 1.450 din, starejši prašiči pa od 1.460 do 2.400 din.

BREŽICE: 507 pujskov in 16 nad tri mesece starih prašičev so rejci pripeljali na sobotni sejem. Prodali so jih 423, pujski so bili po okrog 65, starejši prašiči okrog 40 din kilogram žive teže.

Tehtne pripombe odmevajo

„Krka" je vplivala, da bo prišlo do sprejema zakona o prometu z zdravili

Pretekli teden je Bogdan Osolnik, novomeški rojak in član družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, sicer pa kot predstavnik delegatov v zveznem zboru, dodatno osvetlil delo zveznih delegatov, možnosti za boljše sodelovanje z bazo in težave, ki se porajajo tudi v skupščinskih klopeh na zvezni ravni.

Obširno je Bogdan Osolnik o tem pisal v zadnji številki delegatskega

Bogdan Osolnik: kako vplivamo na zakone

gradiva Odločajmo, iz njegovih besed v družbenopolitičnem zboru pa je bilo jasno razvidno, da ima posamezna delovna organizacija ali družbenopolitična skupnost lahko vpliv na sprejem zakonov, menjavo zakonodaje itd., kar se sicer pogosto smatra bolj kot teorija, ne pa resnična praksa.

Da ni tako, je navedel v dokaz novomeško tovarno zdravil, ki je s tehtnimi pripombami in predlogi močno vplivala na to, da bo prišlo do sprejema zakona o prometu z zdravili. Prav tako je pohvalil aktivnost novomeške občinske skupščine in še nekatere druge na Dolenjskem, češ da je z njihove strani prišla v zadnjem času že vrsta pripomb in predlogov na gradiva, ki jih obravnava zvezna skupščina.

Ker pa stik z občinami in delovnimi ljudmi le še ni tak, kot bi zahtevali delegatski odnosi, so se v Novem mestu zmenili za večkratna srečanja zveznih delegatov iz Slovenije s člani izvršnega sveta občinske skupščine in posameznimi strokovnjaki s področij, ki jih zadeva bodisi sprejem novega zakona ali gradivo, ki bo v obravnavi v zvezni skupščini. Bilo je še več pobud za tesnejše stike med bazo in zveznimi delegati, da bodo ti resnično izražali mnenje delovnih ljudi.

Sicer pa je po besedah Bogdana Osolnika v zadnjem času tudi pri delu delegatov zveznega zbora prišlo do pomembnega koraka dalje. Medtem ko so prej večinoma le sprejemali zakone, se zdaj vse več posvečajo temu, kako se zakoni uresničujejo.

R. B.

Kmetijski nasveti

Novo – herbicidno gnojilo

Koruza raste sprva zelo počasi; dolgo ne prekrije njive, zato je nebogljena in jo zlahka zaduše pleveli, če se jih ne ubranimo s kemičnimi pripravki ali obdelovanjem. Uporaba herbicidov je zaradi svoje praktičnosti postala že reden agrotehnični ukrep, na katerega je treba misliti že ob setvi ali takoj po njej. S herbicidi je treba v koruzi škropiti vsaj pred vznikom plevela, sicer se lahko zgodi, da bi kasnejše škropljenje ne bilo več dovolj učinkovito, zlasti če je premalo padavin. Od vlažnosti zemlje je odvisno zlasti delovanje najbolj znanega herbicida za koruzo – simazina (v trgovini prodajajo naslednje pripravke na osnovi simazina: gesatop 50 WP, simazin S–50 WP, radokor WP – 50 in nekatere druge).

Da bi se ognili dvojnega in strokovno zahtevnega dela, kakršno je uporaba herbicidov, je industrija umetnih gnojil začela izdelovati umetna gnojila za koruzo, ki vsebuje tudi potrebno količino herbicidov INA iz Kutine je tudi v Sloveniji preizkusila svoje umetno gnojilo NPK 13–10–12, ki vsebuje tudi herbicida radazin in dual. Kot je znano, deluje prvi na širokolistne, drugi pa na travne plevele. Rezultati so bili skorajda tako dobri, kot da bi uporabljali herbicide posebej, kar pomeni, da bi imeli še eno delo.

Prihranek je tako očiten, da strokovnjaki že priporočajo tak način uporabe herbicidov, vendar opozarjajo, da je pri uporabi herbicidnega umetnega gnojila za koruzo treba zadostiti nekaterim nujnim zahtevam glede agrotehnike.

Da bo herbicidno gnojilo dobro delovalo, mora biti zemlja za setev koruze zelo dobro pripravljena, brez velikih grud, kar je priporočljivo še iz drugih razlogov. Nadalje mora biti zemlja primerno vlažna, da bo herbicid kmalu začel delovati. Najpomembnejša zahteva pa je, da morajo biti zrnca gnojila kar se da primerno razporejena po površini zemlje, oz. vdelana v zemljo v globino nekako 3 do 5 cm.

Gnojilo seveda lahko trosimo strojno ali pa ročno, v vsakem primeru je treba paziti, da na njivi ne ostajajo bele lise, kamor ne seže gnojilo in z njim sredstvo proti plevelu.

Inž. M. L.

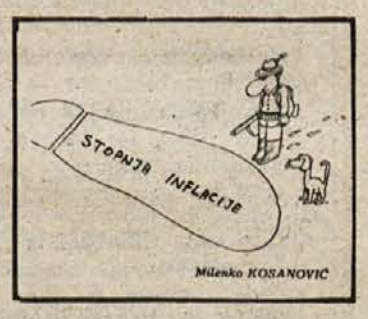

Rešitev plastike

V sevniški Lisci razpisali celo poseben natečaj

Vrsto let je zloglasni „olimpijski ogenj", ki gori na sevniškem smetišču Na gmajni podžigala tudi sintetika iz „Lisce", dokler ni Lisca našla podjetij, ki večino odpadkov predelajo in vračajo industriji.

V Maribor pošiljajo odpadke iz sintetike naravnega izvora, ki nastajajo v krojilnici. Predelovalec s posebnim postopkom surovino usposobi za ponovno uporabo. Toda vsem odpadkom tam le še niso kos. V „Lisci" se nabere na dan tudi približno 200 kg kaširane plastike, ki ima drugačno tališče in je v Mariboru ne morejo uporabiti. V „Lisci" kljub temu niso vrgli puške v koruzo, saj so iskali ponudnike za predelavo celo v sosednjih deželah, doma pa poskusili še zadnjo možnost s tem, da so razpisali posebno raziskovalno nalogo z naslovom „Način uporabe tekstilnih odpadkov", ki bi utegnila prinesti rešitev. Do 1. avgusta letos bodo sprejemali inovacijske predloge svojih delavcev, natečaj pa je seveda odprt tudi za vse druge državljane. Pravilnik „Lisce" o inovacijah je vsem na vpogled, prav tako tudi drugi potrebni podatki.

Če bi iznašli postopek za koristno uporabo kaširane plastike, bi s tem ves odpadni sintetični material lahko koristno uporabili v proizvodnji. Zanimivo je, da je mogoče uporabiti tudi nevšečne plastične vrečke, ki tako pogosto kazijo naše okolje, zlasti pa rečne bregove; iz vrečk je mogoče dobiti dober granulat za plastenke.

A. ŽELEZNIK

20 let mlekarne

Danes je kočevski sir gavda znan tudi zunaj republiških meja

Kočevje je prvič dobilo pasterizirano mleko pred 20 leti, ko je pričela konec aprila 1960 obratovati nova mlekarna. Potrošnikom je to veliko pripomoglo k zdravi in okusni prehrani z mlekom.

Ob navzočnosti zastopnikov ljudskega odbora in političnih organizacij je takratni predsednik občinskega ljudskega odbora Drago Benčina odprl mlekarno. Predsednik delavskega sveta Kmetijskega gozdarskega posestva Kočevje Pavle Pogorelc in upravnik mlekarne Miro Knapič sta poročala o gradnji in načrtih za nadaljnje delo. V mlekarni so dobili nove domače in uvožene stroje, da so lahko dnevno predelali 15 tisoč litrov mleka. Naročili so tudi že stroje za izdelavo sira.

Tak je bil začetek mlekarne pred 20-imi leti. Danes pa je dober sir, kočevski „gauda", ponesel ime mesta in kolektiva po vsej Sloveniji in tudi sosednji republiki.

A. ARKO

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Kraljevina

Kraljevina zori v tretji zoritveni dobi. Rodi zelo bogato, toda neredno, v nekaterih letih čisto odpove in tako dostikrat da v daljšem časovnem obdobju manj pridelka kot laški rizling. Poznam dobrega vinogradnika z Malkovca, ki je zaradi tega še mlad nasad kraljevine posekal. Za zimsko pozebo, peronosporo, zlasti pa za jesensko gnilobo grozdja je sorta zelo občutljiva. Sadimo jo v boljše, tople lege in v bolj suho zemljo. Režemo jo na reznike in srednje dolge šparone. Dobra lastnost sorte je, da spomladi odganja bolj pozno in zato manj trpi po spomladanski pozebi mladik.

Čeprav je vino kraljevine lepe, zelenkasto rumene barve, z blago kislino in prijetnim okusom, je čistega, sortnega vina kraljevine malo v prometu. Največ je vina te namizne sorte v mešanici belih belokranjskih in bizeljskih vin, na Dolenjskem pa v glavnem kot dodatek vinu žametovke za bolj poln in prijeten okus dolenjskega cvička. Kljub temu da pridelek kraljevine mešamo s pridelkom žametovke za boljšo kvaliteto dolenjskega cvička, je nujno, da kraljevino v jeseni obiramo in predeljujemo ločeno, saj nam to narekuje tudi čas zorenja. Kraljevina prej zori kot žametovka, poleg tega jo moramo tudi zaradi gnilobe trgati prej kot žametovko.

Zaradi opisanih negativnih lastnosti kraljevine to sorto v zadnjem času manj sadimo, vendar brez nje ne moremo biti, saj po svojih sestavinah ugodno vpliva na dolenjski cviček.

Rumeni plavec

je v trsnem izboru med priporočenimi, glavnimi sortami le v bizeljsko-sremiškem vinorodnem okolišu, med dovoljenimi, manj pomembnimi sortami pa še v dolenjskem.

V stari literaturi so to sorto imenovali še debeli klešec, Hrvati mu pa pravijo žuti plavac. To je izrazita sorta Bizeljskega in Hrvaškega Zagorja. Drugje te sorte na splošno ni.

Rumeni plavec rodi redno in bogato. Čeprav je bujne rasti, se na njem dalj časa opažajo posledice po toči ali spomladanski pozebi kot pri drugih sortah. Zori zelo pozno, v četrti zoritveni dobi. Zato ne sodi v slabše, manj primerne lege, kjer bi slabo dozorel. Dobra lastnost sorte je, da grozdje v jeseni manj gnije kot grozdje kraljevine, in zaradi te dobre lastnosti so rumeni plavec v zadnjem času začeli saditi tudi Dolenjci. Režemo ga na dolgo.

Rumeni plavec daje belo, prijetno kiselkasto vino, primerno za brizganec. Štejemo ga med najbolj kisla vina tega območja, saj glede kisline presega celo žametovko. Zaradi poznega zorenja v slabših letinah pridobi le od 12 – 14 % sladkorja in je v takih letinah mošte te sorte treba dosladkati vsaj na 16 % sladkorja. V dobrih letinah pridobi od 15 do 17 % sladkorja in takrat ga ni treba popravljati s sladkorjem. Največ vina rumenega plavca je v mešanih belih bizeljskih vinih (tudi do 80 %), odlično se pa meša tudi z žametovko v rdečih bizeljskih vinih in v dolenjskem cvičku. Zaradi tega ga priporočamo za Dolenjsko, posebno ker gnije manj kot kraljevina in rodi bolj redno ter bogato.

Šipon

je v trsnem izboru priporočena, glavna sorta le v bizeljsko-sremiškem vinorodnem okolišu. Škoda, da ni uvrščen še v dolenjskem in belokranjskem okolišu. Ker je trsni izbor za Dolenjsko in Belo krajino le nekoliko preozek, ga kaže razširiti in pri razširitvi vsekakor upoštevati šipon kot odlično belo sorto.

Šipon ponekod imenujejo tudi moslavec, pošip, malnik, krhkopetec, Mosler gelber, Luttenberger, Furmint feher, Tokayer itd.

Rodi zelo bogato in sodi med najbolj rodovitne bele kakovostne sorte severnega vinorodnega pasu. Spomladi odganja bolj pozno. Režemo ga na dolge reznike in krajše šparone. Čeprav zaradi bujnosti prenese večje obremenitve z rodnim lesom, sorta ni primerna za kordonsko vzgojo, ker ji bolj ustreza rez z menjajočimi šparoni. V jeseni grozdje rado gnije. Hvaležen je za pletev (mandanje) pred cvetenjem grozdja in delno redčenje listov (vsaj poškodovanih) ob zorenju, saj s tem posegom omejimo gnilobo grozdja. Istemu namenu služi tudi nekoliko močnejše vršičkanje v avgustu.

Šipon v toplih in suhih jesenih daje prvovrstno suho, belo sortno vino z dobro, značilno sortno aromo. Vino lahko uvrstimo poleg splošne kakovostne uvrstitve v takih dobrih letinah tudi med vrhunska bela sortna vina. V normalnih letinah pridobi 18 do 22 % sladkorja in 7 do 9 promilov kisline.

„Atomska" se...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Odklonilno stališče JE do predvidenega 30,3-odstotnega deleža pri izgradnji prej omenjenih objektov je dvignilo precej prahu, zlasti, ker občinska skupščina še zdaj ni dobila zadovoljivega odgovora glede varnostnih zahtev. Glede tega ji ne bodo prav nič prizanašali, saj jim ustava daje vse pravice. Težko razumejo, da se investitor tako zlahka otresa svojega deleža pri izgradnji infrastruktureg ko je na drugi strani neracionalno gospodarjenje z družbenimi sredstvi v JE takk rekoč javnskrivnost. Na ta račun je med občani ogramno pripomb. Za delež JE se bodo Krčani ponovno pogajali z JE in z Elektrogospodarstvom Slovenije, saj krško združeno delo ne bo zmoglo tolikšnih dodatnih bremen.

J. TEPPEY

HUDA KRI ZARADI OSNUTKA

Zadnja seja zborov krajevnih skupnosti in združenega dela občinske skupščine je potekala izredno tekoče. Zasedanje je bilo končano pred običajnim odmorom. Ko je bilo domala že vse pri kraju, tudi delegatska vprašanja in odgovori, je ogorčen prihitel v dvorano vodja sevniške , veterinarske postaje, veterinar Alojz Mihev. Razjaril ga je bil osnutek novega odloka, ki naj bi urejal osemenjevanje in oplojevanje živine. Predsednik skupščine Janko Rebernik mu je dal besedo. Vendar se je kmalu pokesal in mu besedo vzel, ker plohi očitkov ni mogla slediti niti zapisnikarica. Sicer pa, zakaj slaba volja, saj gre šele za osnutek?

POZOR VPISU

Svet za izobraževanje in kulturo pri predsedstvu občinske konference SZDL v Metliki je razpravljal prejšnji teden o problematiki ob uvajanju usmerjenega izobraževanja. Govor je bil zlasti o zagotavljanju pogojev za vpis v izobraževalni center Beti, ob tem pa tudi o usmerjanju mladine v center usmerjenega izobraževanja v Črnomlju.

KLIC PO NOVEM ZAKONU? – Delovanje krajevnih skupnosti ovira neurejen sistem financiranja. Tako ugotovitev je bilo slišati na posvetu za dolenjsko in posavsko regijo 26. marca v Novem mestu. Na posvetu so zlasti posavski udeleženci (na posnetku) opozarjali na pojav, da se nekatere krajevne skupnosti posvečajo „donosnejšim" komunalnim delom in tako preraščajo v majhna komunalna podjetja, vse druge dejavnosti pa zanemarjajo. (Foto: I. Zoran)

Krajevno sožitje še na papirju?

V dolenjski in posavski regiji so tozdi vse premalo vključeni v reševanje krajevne problematike, kar prihaja do izraza zlasti pri planiranju

Znana so prizadevanja, da bi vse razvojne interese v posameznih krajevnih skupnostih opredeljevali, usklajevali in uresničevali le v neposredni povezavi in soodgovornosti delavcev v združenem delu in krajanov. Sredstva za ta razvoj pa bi morali, piše v ustavi, zagotavljati na podlagi skupno določenih programov.

Kot je pokazal posvet za dolenjsko in posavsko regijo 26. marca v Novem mestu (zadnji od šestih, ki jih je minule dni sklicala skupnost slovenskih občin), je soodgovornost združenega dela za napredek krajevnih skupnosti ponekod zelo bledo izpričana, marsikje pa se tozdi preprosto naredijo gluhe. Slednje se skoraj redno dogaja krajanom, ki se vozijo na delo v sosednjo občino, tam ustvarjajo dohodek, tozdi pa se kaj malo zmenijo za razvoj njihovega življenjskega okolja. Seveda so tudi svetli zgledi, vendar redki.

Udeleženci novomeškega posveta so ugotavljali, da se zatika že pri planiranju, ko delovne organizacije marsikaj predvidevajo in poskušajo uresničiti mimo interesov, često celo brez vednosti krajevne skupnosti. S takimi primeri se srečujejo, kjer krajevna samouprava še ni dovolj zaživela in kjer tudi delegatski sistem še ni presegel formalizma. Poudarili pa so, da je takih primerov čedalje manj, še posebno uspešno vprašanja odnosov med združenim delom in krajevno skupnostjo razrešujejo v gospodarsko razvitejših in kadrovsko močnejših krajevnih skupnostih.

Sožitje krajevnih skupnosti in tozdov je bilo na novomeškem posvetu obravnavano sicer s pomenljivimi poudarki, vendar je veljala pozornost tudi drugim vprašanjem, zlasti vlogi in delovanju skupščin krajevnih skupnosti, krajevni zakonodaji itd. Načeli so vprašanje smotrnosti povezovanja krajevnih skupnosti v tako imenovane skupnosti krajevnih skupnosti, kakršna živi, denimo, v Novem mestu in kakršno so ustanovili za območje Suhe krajine, razprostirajoče se v štirih občinah. Čeprav je slišati različna mnenja o primernosti mestnih skupnosti, je vendarle res, da je ta samoupravno povezovalna oblika prikladna, novomeška „rešitev", ko je v eno skupnost povezanih enajst mestnih krajevnih skupnosti, pa so vzeli za model še v številnih slovenskih mestih.

Soglasno je izzvenela ugotovitev, da je moč številne naloge v krajevnih skupnosti reševati le s tako imenovanimi profesionalci. Kajpak ne gre, so menili, da bi nakopičili neomejeno število poklicnikov, ker bi na ta način prišli le do „mini" občin in v bistvu skvarili dosedanje poti krajevne samouprave in odločanja.

I. Z.

PRVIČ NAGRADE INOVATORJEM

Za praznik dela bo črnomaljska raziskovalna skupnost prvič podelila nagrade in priznanja za uspehe na področju raziskovalne in inventivne dejavnosti v občini. Eno ali dve nagradi do višine 7.500 dinarjev bodo podelili za organizacijsko in popularizacijsko dejavnost v občini; 5 nagrad v isti višini za dosežke na področju inovatorstva; eno ali dve nagradi do 10 tisočakov pa za raziskovalne dosežke. Kandidate za nagrade lahko še do konca meseca predlagajo družbenopolitične organizacije, društva, delavski sveti in drugi samoupravni organi ter posamezniki. Prijave sprejema občinska raziskovalna skupnost.

O NOVINARSKIH KROŽKIH IN RESOLUCIJI

Pred štirinajstimi dnevi so imeli člani centra za obveščanje in propagando pri predsedstvu OK ZSMS Novo mesto posvet s predstavniki novinarskih krožkov v osnovnih in srednjih šolah. Govorili so o načinih delovanja teh krožkov in prišli do ugotovitve, da povsod dajejo poudarek na literarno snovanje, novinarstvo pa je zanemarjeno. Zavzeli so se za takojšnjo akcijo izobraževanja tudi na področju novinarske dejavnosti. Dan kasneje je bil posvet predsednikov osnovnih organizacij ZSMS iz krajevnih skupnosti novomeške občine. Pogovarjali so se o resoluciji zadnjega kongresa ZSMS, po kateri imajo mladi veliko nalog.

Sodelovanje s Korošci

Na sprejem kurirčkove pošte v Kočevju 7. aprila pridejo tudi otroci s Koroške

Turistično društvo Kočevje je skupaj s turistično poslovno skupnostjo v Ljubljani organiziralo minuli teden strokovni izlet na sejem GAST–80 v Celovec. Hkrati so obiskali južno Koroško in tamkajšne vodilne predstavnike koroških Slovencev, med njimi tudi Filipa Varaša, tajnika narodnega sveta koroških Slovencev.

Ob povratku so obiskali južno Koroško, za katero so domačini povedali, da je zapostavljena in jo rojaki iz matične domovine manj obiskujejo. Želijo si prijateljskih vezi in sodelovanja na turističnem, kulturnem, gospodarskem in športnem področju.

Obiskali so tudi Svatne, domačijo Miklove Zale. Bilo je hladno, a jih je ogrelo domače žganje in mošt, ki sta ga gostoljubno nudila domačina Miklova.

Kočevci so se še dogovorili za prvo sodelovanje. Korošci so obljubili, da bodo poslali delegacijo otrok na sprejem kurirčkove pošte v Kočevje 7. aprila. Kočevci so Koroščem tudi ponudili, da sprejmejo letos v počitniško kolonijo brezplačno dva otroka. O nadaljnjem sodelovanju se bodo pogovorili, ko bodo prišli Korošci na obisk v Kočevje.

ZRVS ne pozna odpisanih članov

Organizacija rezervnih vojaških starešin v novomeški občini izpolnila naloge – „Kjer je šlo slabše, so v glavnem kriva nedelavna vodstva," so menili na občinski konferenci

Sleherni oficir, ki ob upokojitvi sleče uniformo aktivneg vojaškega starešine, je dobrodošel v ZRVS, še posebej pı uresničevanju strokonih nalog te organizacije. „Nihče, kdor je voljan delati, ne sme dobiti občutka, da je odpisan za našo organizacijo," je 26. marca poudaril predsednik republiške ZRVS Janez Japelj na seji občinske konference ZRVS v Novem mestu, s katere so poslali pozdravno pismo tovarišu Titu z željami po čimprejšnji ozdravitvi.

V nadaljevanju razprave je Janez Japelj povedal, da ZRVS poslej ne bo več izključno moška organizacija in prav tako ne organizacija, ki bi vključevala zgolj ljudi z vojaškimi čini.

Predsednik Japelj je zatem pohvalil delo ZRVS v novomeški občini, še zlasti pa resnost osnovnih organizacij pri izpolnjevanju odgovornih nalog. Dejal je, da so le-te ogledalo za celotno ZRVS, ki je v frontno SZDL vključena kot njena kolektivna članica.

Ko so na seji pretresali dejavnost v minulem letu in razpravljali o letošnjih nalogah, so menili, da je aktivnost rezervnega starešinskega kadra v osnovnih organizacijah odvisna pretežno od delavoljnosti vodstev. Ugotavljali so, da ima večina osnovnih organizacij v novomeški občini dobra vodstva. Slabše je v samem Novem mestu, kjer se je neaktivnost vodstev odrazila tudi pri izpolnjevanju obveznega izobraževalnega programa za članstvo. Za novomeške ZRVS je med drugim značilno, da imajo iz leta v leto več zamudnikov pri udeležbi na predavanjih, seminarskem delu in izpitih.

Mimo teh in drugih pomanjkljivosti (še vedno prešibko vključevanje mladih) pa splošna ocena pravi, da je ZRVS v novomeški občini lani v celoti uresničila načrte in zadovoljila kot pomemben dejavnik na področju SLO, družbene samozaščite, obrambne vzgoje mladin in sploh na področju družbenopolitičnega življenja v občini. Rezervni vojaški starešine so poleg tega kot posamezniki delali v družbenopolitičnih organizacijah, društvih, delgacijah, skupščinah in na drugih področjih. Več jih je sodelovalo lani pri pripravi obrambnih dni na šolah, kjer deluje 25 obrambnih krožkov.

Predsednik občinske konference ZRVS Ivan Slapnik je poudaril, da bo moralo biti delo organizacij rezervnih vojaških starešin letos še temeljitejše in bolj poglobljeno, kar narekujejo tudi razmere v svetu. Ena prvenstvenih nalog bo prav gotovo vpeljava kolektivnega vodenja, odločanja in odgovornosti tudi v ZRVS, s čimer bodo uresničili znano Titovo pobudo. Konferenca pa je tudi sprejela pobudo organizacije ZRVS v Dolenjskih Toplicah, naj bi skupaj z občinsko konferenco ZSMS uvedli stalno kviz tekmovanje mladinskih ekip o SLO za prehodni občinski pokal.

I. Z.

Množična šola marksizma

V kvizu Tito – revolucija – mir tekmovalo več kot 3.000 mladih – Medobčinsko srečanje najboljših bo 12. aprila v Novem mestu

Kviz tekmovanje „Tito–revolucija–mir" je postala že tradicionalna oblika množičnega idejnopolitičnega izobraževanja mladih ne le v osnovnih šolah, ampak se vanjo vključuje čedalje več OO ZSMS iz organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti. Akcija, v kateri samo v Sloveniji tekmuje preko sto tisoč mladih, ima vsako leto novo temo. Letos so mladi v devetdesetminutnih testih odgovarjali na vprašanja o tridesetletnici socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji.

Do srede marca so bila na vseh šolah, v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih zaključena prva izbirna tekmovanja. V novomeški občini je v tem predtekmovanju merilo svoje znanje več kot 3.000 mladih, najbolj množično pa so se odrezali dijaki izobraževalnega centra tehničnih strok. Najboljši so se v soboto, 29. marca, v novomeškem domu JLA pomerili na občinskem tekmovanju. Prijavilo se je 13 ekip iz osnovnih šol, 9 iz srednjih, 2 ekipi pa so poslale OO ZSMS iz delovnih organizacij.

Čeprav so vsi odgovarjali na ista vprašanja, so se najbolje odrezali osnovnošolci in dosegli tudi najvišje število možnih točk. Prva tri mesta med osnovnošolci so osvojile mladinske osnovne šole „Maritna Kotarja" iz Šentjerneja: Suzana Potočar, Mirjam Vide in Katja Kuhelj. Med srednješolci pa so zbrali največ točk in pravico do nastopa na regijskem tekmovanju, ki bo 12. aprila v Novem mestu, Tatjana Maresič (Labod), Tončka Kralj (Labod) in Tone Petrovič (gimnazija Novo mesto). Med ekipami osnovnih šol so bile najboljše: OŠ Šentjernej (II. ekipa), OŠ „Baza 20" Dolenjske Toplice, OŠ „Janez Trdina" Stopiče. Med srednjimi šolami in delovnimi organizacijami pa so bile najboljše ekipe iz gimnazije, Laboda in ekonomske srednje šole. Najboljši, ki nas bodo zastopali na regijskem tekmovanju, so skupaj z mentorji prejeli priznanja, vsi pa so si ogledali tudi film „Komunisti Jugoslavije" in kulturni program, ki so ga pripravili dijaki novomeške glasbene šole „Marjana Kozine" in recitatorka ekonomske srednje šole.

J. PAVLIN

ljubljanska banka

TEMELJNA POSAVSKA BANKA
n. sub. o. Krško

SPREMENJENI POGOJI stanovanjskih posojil za občane

LB Temeljna posavska banka, Krško je na podlagi sprejetih planskih dokumentov za leto 1980 spremenila pravilnik o stanovanjskih posojilih občanom na podlagi vezave domače ali tuje valute ter sklep o dodatnih – vselitvenih posojilih občanom in sicer:

1. Od 1. 4. 1980 dalje je ukinjena 6-mesečna čakalna doba po pravilniku o stanovanjskih posojilih občanom na podlagi vezave domače ali tuje valute. Občan dobi posojilo najkasneje v 30 dneh po predložitvi ustrezne dokumentacije.

Višina posojila na vezana sredstva:
- **vezava domače valute 250 %**
- **vezava tuje valute ukinjeno**
- **vezava dinarske protivrednosti za prodana devizna sredstva 320 %**

Rok vezave sredstev in rok vračanja posojila je nespremenjen. Nespremenjene so tudi obrestne mere: 5 % obresti za posojilo, če se občan odpove obrestim na vezana sredstva, in 11 % obresti, če občan zahteva 7,5 % obresti na vezana sredstva.

2. Za stimulacijo, predvsem namenskih varčevalcev, nudi banka dodatna vselitvena posojila do višine 140.000.– din. Pogoj za pridobitev tega posojila je:

- **odobreno posojilo na podlagi namenskega varčevanja v znesku najmanj din 30.000.–**
- **vezava sredstev na podlagi pravilnika o stanovanjskih posojilih občanom na podlagi vezave domače ali tuje valute v znesku najmanj din 50.000.–**

Vselitveno posojilo po tej osnovi lahko zaprosijo občani po 6 mesecih od porabljenega posojila.
Rok vračanja posojila je do 10 let in obrestna mera 6 %.
Za poslovno sodelovanje se priporočamo.

259/14–80

Kdo so najboljši

Na občinskem tekmovanju so mladi dokazali, da jim zgodovina samoupravljanja in gibanja delavskih množic ni tuja. Občinski prvaki bodo svoje znanje preverjali 12. aprila, 26. aprila bo republiško tekmovanje, 14. in 15. maja pa bo v Kumrovcu srečanje najboljših iz vse domovine.

SUZANA POTOČAR, 8. b razred OŠ Šentjernej: „Vsak razred je imel tričlansko ekipo za šolsko tekmovanje. Vse tri smo bile v ekipi 8. b razreda in smo si snov razdelile. Uspeha sem zelo vesela, za medobčinsko tekmovanje pa se bo treba še bolj potruditi".

MIRJAM VIDE, 8. b razred OŠ Šentjernej: „Vse tri smo odličnjakinje in se rade učimo. Pred tekmovanjem sem si želela, da ne bi bila zadnja, ko pa sem zagledala vprašanja, sem vedela, da jih ne bo težko rešiti."

KATJA KUHELJ, 8. b razred OŠ Šentjernej: „Vso snov sem razumela in mi bo v mojem nadaljnjem šolanju koristila, saj sem nameravam vpisati v družboslovno smer."

TATJANA MARESIČ, referent za izobraževanje v Labodu: „Ker sem v lanskem letu končala gimnazijo, mi je ostalo še precej znanja. Razmišljamo, da bi podoben kviz letos pripravili tudi v naši delovni organizaciji."

TONČKA KRALJ, delavka v šivalnici TOZD Ločna Labod: „Doma sem iz Škocjana in rada sodelujem v akcijah, ki jih pripravljamo mladi. Učila sem se sama, le enkrat smo skupaj preverjale znanje."

TONE PETROVIČ, gimnazija Novo mesto: „Doma sem iz Senovega in stanujem v dijaškem domu. V kvizu so sodelovali prav vsi gimnazijci, razen tistih, ki so tekmovanje pripravljali. Snov ni težka, prav pa bi bilo, da bi se povsod te akcije lotili množično, vendar ne le zaradi zmage ali čimboljše uvrstitve."

J. P.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

Da bi ugotovili, kako hitro se zberemo in ukrepamo, smo taborniki Odreda Matije Gubca iz Brežic 21. marca pripravili akcijo „Nič nas ne sme presenetiti". Po nenadnem preplahu se je v eni uri zbralo 60 tabornikov, od najmlajših murnov do najstarejših klubovcev. Po zboru smo odšli v Šentvid, kjer smo zakurili taborni ogenj.

VASKO MARAŠ
Brežice

PREMIERA V SROMLJAH

Člani amaterskega odra „Karel Destovnik-Kajuh" iz Sromelj so 22. marca uprizorili komedijo Marina Držića „Tripče de Utolče". V malo dvorano so privabili čez 100 gledalcev, ki jih je igra navdušila. Predstavo so pred domačim občinstvom zaigrali tudi v nedeljo, z njo pa bodo gostovali še v drugih posavskih krajih.

M. JAZBEC

TEKMOVALI SMO

21. marca smo na naši šoli pripravili kviz pod geslom „Tito, revolucija, mir". Zmagovalci so prejeli knjigo „Matere junakov pripovedujejo", ostale ekipe pa druge manjše knjige. Zmagovalna ekipa iz 7. b razreda se bo pomerila na občinskem tekmovanju.

CVETKA PADARŠIČ
OŠ Šentjernej

MLADI PROMETNIKI VADIJO

Na črnomaljski osnovni šoli uspešno deluje tudi prometni krožek. Učenci, ki ga obiskujejo, so že predelali prometne predpise, zdaj pa vadijo spretnostno vožnjo, saj bo kmalu šolsko tekmovanje. Osem najboljših bo šolo zastopalo na občinskem tekmovanju.

KATICA KRAMARIČ
novin. krožek

PRIPRAVLJAJO SE NA DOMIADO

Domiada, na kateri se bodo srečali učenci iz celjskega, kranjskega, murskosoboškega, novogoriškega in združenih domov Dolenjske, bo letos 19. in 20. aprila v Kranju. Športniki se že pripravljajo na to srečanje. Izvedli so področna tekmovanja v namiznem tenisu, rokometu in košarki. Lani so dolenjski udeleženci domiade v skupnem seštevku dosegli drugo mesto, zato se tokrat še posebej prizadevno pripravljajo, da bi ta uspeh vsaj ponovili, če ne celo izboljšali.

MILENA HROVAT
novin. krožek
Dom Majde Šilc

OGLED ISKRINE TOVARNE

21. marca so si učenci črnomaljske osnovne šole ogledali Iskrino tovarno v Semiču. Seznanili so se z delom v tej delovni organizaciji, z možnostjo štipendiranja in o potrebah po kadrih. Nekaj učencev si je ogledalo tudi delo v računalniškem centru, z obiskom pa so bili nasploh zadovoljni.

IRENA MIHELIČ
novin. krožek

„TITO, REVOLUCIJA, MIR" – Pod tem naslovom je bil 28. marca v Artičah občinski kviz. Tekmovale so ekipe osnovnih in srednjih šol ter krajevnih skupnosti brežiške občine. Na sliki: osnovnošolska zmagovalna ekipa iz Artič z ravnateljico Heleno Vogrinčevo. (Foto: Martin Zupančič)

NOVOSTI IZ ARTIČ

Artiški šolarji so zelo dejavni, zato nas pogosto obveščajo o svojih uspehih. Metka STRGAR tokrat piše, da so člani literarnega krožka, ki ga vodi tov. Nada Cizl, pripravili akcijo zbiranja knjig za vrstnike na Koroškem. Vse razredne skupnosti niso z enakim žarom sodelovale v akciji, vseeno pa so zbrali 97 knjig in 143 revij. Ista dopisnica poroča še, da so člani šolske pionirske hranilnice letos že drugič pregledali vloge varčevalcev in tako ugotovili, kdo so najboljši varčevalci. Niso upoštevali samo višino, ampak tudi pogostnost vlog. Najboljši varčevalci so trenutno učenci 8. razreda. Marinka SOTLER piše, da je letos tekmovalo v t. i. veseli šoli 88 učencev. Tekmovanje je bilo zelo napeto, čeprav naloge niso bile težke. Tekmovalci so osvojili 20 diplom. V Artičah pa je bilo tudi občinsko tekmovanje Tito–revolucija–mir. Zmagali so domačini in tri učenke bodo zastopale občino na področnem tekmovanju v Krškem.

LEPŠALI SO DRSKO

Učenci novomeške OŠ Milka Šobar–Nataša so tudi letos sodelovali v očiščevalnih akcijah v Šmihelu in Regerči vasi, zadnjo soboto pa na Drski. Z mladinci so se odpravili po ulicah in pobirali polivinilaste vrečke, papir in podobno. Kar je bilo suhega so zažgali, ostalo pa zmetali v smetnjak.

MOJCA KAVŠEK

IZ DOLENJSKIH TOPLIC

Iz topliške OŠ Baza 20 smo prejeli troje vesti. Brigita MATKOVIĆ piše, da so šolarji 19. marca izpolnjevali teste o prometnih predpisih. Več učencev je doseglo enako število točk, zato so pisali še dodatne naloge, razredne zmagovalce pa so razglasili v telovadnici, kjer je podelitvam nagrad prisostoval tudi miličnik s topliške postaje milice. Branko BRADAČ poroča, da so kurirčkovo pošto, ki je prenočila v topliški šoli, v ponedeljek predali pionirjem iz Vavte vasi. Čeprav je deževalo, so pošto varno prenesli na javko nad Gradiščem. Andrej KRALJ pa piše, da je bil tudi on med tistimi fanti, ki so si 15. marca ogledali šolo za miličnike kadete v Tacnu. Andrej se bo najbrž vpisal v to šolo, ki mu je bila zelo všeč.

K „Drobtinici"

Kje je čut odgovornosti?

Moje pisanje je odmev na prispevek vašega dopisnika T. G. z naslovom Drobtinica. Res je, kar je napisano v nekaj vrstičkah. Res je, da na naših cestah konča veliko živali, ne le mačk, ampak tudi psov, ježev, lisic in drugih. Če gledamo na te nesreče objektivno, ugotovimo, da ni pripisati vse krivde le človeškemu faktorju. Pa pustimo to, zamislimo se raje, kakšne tragedije lahko povzroči že povožena žival. Lahko pritegne voznikovo pozornost, da pozabi na krmiljenje, in nesreča je tu. Živali, ki so jih avtomobilska kolesa že močno zdelala, postanejo počasi le še masten madež na cesti, kar je dodatna nevarnost za voznike.

Še bi lahko naštevali nevarnosti in nesreče, ki so se tudi dejansko zgodile zaradi malomarnosti voznikov, ki nimajo niti tako majhnega čuta odgovornosti, da bi odstranili s cestišča žival, ki je morala končati svoje življenje pod kolesi njihovega vozila.

M. B.

FOTOAMATERJI

Foto-kino klub Semič bo v okviru tradicionalne „Razstave belokranjskih vin" priredil razstavo fotografij, pod naslovom „Semič 80". Predvideno je, da bo odprta od 26. aprila do 4. maja. K sodelovanju vabimo vse fotoamaterje, ki naj svoja dela pošljejo organizatorjem najkasneje do 20. aprila, po možnosti v formatu 30 x 40 cm. Tema je fotografija Bele krajine in pa svobodna tema. Fotografije bo klub po končani razstavi vrnil lastnikom.

FKK
Semič

MAGISTRALA DO PRELOKE?

Sestanka odbora za izgradnjo partizanske magistrale, ki je bil nedavno tega v Adlešičih, se je udeležil tudi Franc Leskošek–Luka. Zbrani so si ogledali traso, kjer potekajo dela za cesto od Adlešičev do Žuničev, pogovarjali pa so se tudi o možnostih za nadaljevanje partizanske magistrale proti Preloki.

pisma in odmevi

„Zmešnjava pri veterinarski službi"

Pripombe niso bile prav razumljene

V prejšnji stevilki Dolenjskega lista je direktor tozda ZKGP Kočevje „Prašičereja" dal nekaj pripomb na moje pisanje o veterinarski službi. K temu bi dodal, da bistvo mojega članka ni bila nikakršna obsodba tozda „Prašičereja", ker je organiziral lastno veterinarsko službo, ampak dejstvo, da te službe v občini ni za tozd ZKGP „Govedoreja" in za zasebne kmete, razen tega pa še trditev, da bi bila ta služba cenejša, če bi jo organizirali skupaj s sosednjo ribniško občino.

Tudi druga pripomba na račun objavljene „bodice", da imamo v Kočevju najsodobnejšo farmo prašičev v Evropi, svinine pa potrošniki v mesnicah niso dobili, je treba pač razumeti tako, da je sicer pohvalno, če imamo tako farmo, še bolj pa bi bili potrošniki zadovoljni, če bi bila oskrba s tem mesom boljša.

JOŽE PRIMC

Psihološka vojna s stanovalci

V okviru hišne samouprave in samoupravne stanovanjske skupnosti naj bi urejali odnose in reševali spore na človeški način, na samoupravni osnovi, ne pa birokratsko in s tožarjenjem

V našem listu smo v minulih letih večkrat poročali o dolgoletnem sporu Samoupravne stanovanjske skupnosti Kočevje s stanovalci v Kidričevi ulici 1 in 3 zaradi centralne kurjave, ki te dni prehaja v pravo psihološko vojno.

Stanovalci (SSS je tožila vsakega posebej) so v sodnem sporu pri okrožnem sodišču zmagali. SSS pa je nato sprožila le proti enemu stanovalcu zahtevo za varstvo zakonitosti, ki ji je vrhovno sodišče SRS v Ljubljani ugodilo in bo moralo sodišče prve stopnje o njej ponovno odločati.

Odvetnik je o vsem tem pismeno obvestil stanovalce in posebej poudaril, da so postopki proti ostalim stanovalcem pravnomočno zaključeni in proti njim ni možna nobena zahteva za varstvo zakonitosti več. (Obvestilo nosi datum 27. 2. 1980)

Že leta 1978 pa je SSS začela zaračunavati stanovalcem Kidričeve 1 in 3 občutno večjo stanarino, kot bi po veljavnih predpisih smela. Skupno jim je zaračunala v letih 1978 in lani nekaj več kot dve stanarini preveč. Po opozorilih stanovalcev v časopisu, pri inšpekciji in občinski skupščini so konec minulega leta preveč zaračunano stanarino vrnili – vendar samo tistim stanovalcem, ki z njimi niso bili v sodnem sporu zaradi centralne kurjave.

Po nasvetu odvetnika prizadeti stanovalci zdaj obračunavajo preveč plačano stanarino tako, da niso plačali stanarine za februar in marec letos, ostanek pa bodo poračunali še v aprilu. O tem je hišni svet s posebnim dopisom obvestil SSS.

SSS pa vsega tega (niti sklepov sodišča niti upravičenih pritožb stanovalcev) ne upošteva in jim pošilja račune za stanarino za mesec februar in marec, z grožnjami, da bodo stanarino sodno izterjali (čeprav je ta stanarina plačana že lani in predlani).

Razen tega predstavniki SSS razširjajo – tudi na sestankih in drugod – neresnične vesti, da so stanovalci sodni spor zgubili.

Take SSS, ki stanovalcem ni v pomoč, ne potrebujemo. Do teh sporov ne bi prišlo, če bi SSS porabila svoje sile za pomoč hišnemu svetu takrat, ko so jo prosili za pomoč, ona pa se je do stanovalcev obnašala skrajno birokratsko in nečloveško, kar počenja še danes.

Zgodbe o tem sporu pa še ni konec. SSS si ni le neupravičeno prigrabila denar stanovalcev in jim grozi še s tožbo, ampak hkrati toži za isto stvar še hišni svet!

Pri tožbi s hišnim svetom pa se je treba vprašati, kako bodo plačali stroške tožbe. Če ta ali ona stran dobi, stroške lahko poravna le s tistim delom stanarine, ki si ga SSS pridrži „za delovanje hišne samouprave in delo uprave SSS". Tako tožarjenje je torej le nekoristno zapravljanje stanarin, zato bi v tem sporu moralo posredovati javno pravobranilstvo ali družneni pravobranilec samoupravljanja, katere hišni svet v tem primeru kar javno prosi za pomoč. Hkrati zahteva tudi posredovanje občinskih političnih organizacij.

JOŽE PRIMC

Anton Muhvič

Pred kratkim smo spremili na zadnjo pot 66-letnega Antona Muhviča iz Žgur nad Osilnico. Pokojnik je bil pred vojno kmet in gozdni delavec.

Za NOB je organizirano delal od marca 1942. Pomagal je partizanom s hrano, raznašal je material in še na druge načine. Julija 1942 so ga italijanski okupatorji internirali najprej na Rab nato pa v Gonars.

V NOV se je vključil takoj po kapitulaciji Italije, in sicer v 9. brigado. V bojih je bil hraber in tudi ranjen. Predsednik Tito ga je odlikoval z medaljo za hrabrost in redom zaslug za narod tretje stopnje.

Po vojni se je vrnil v domačo vas in kmetoval. Delal je tudi v gozdu, predvsem kot voznik, vse do upokojitve. Razen tega je deloval tudi v družbenopolitičnih organizacijah, predvsem v ZZB.

J. P.

USPEL OBČNI ZBOR

Kar 160 od 300 članov krajevne organizacije ZZB NOV Ribnica se je udeležilo nedavnega občnega zbora svoje organizacije. Sprejeli so delovni program, ki zajema obisk bolnih članov, skrb za osamele, organizacijo predavanj, spremljanje dogajanj v svetu, politično delo, delo na področju ohranjanja zgodovine NOB itd. O dogajanjih po svetu bo predaval po vseh osnovnih organizacijah ZZB znani televizijski komentator in častni občan Ribnice Drago Košmrlj.

M. G–č

„DANA"
TOVARNA RASTLINSKIH SPECIALITET IN DESTILACIJA
MIRNA,

– Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela oz. naloge:

1. prodajalca

V MALOPRODAJNI TRGOVINI NA MIRNI IN

2. več delavcev

ZA DELO V NEPOSREDNI PROIZVODNJI

POGOJI:
pod 1.: KV prodajalec in 1 leto delovnih izkušenj
pod 2.: popolna ali nepopolna osnovna šola, moški: odslužen vojaški rok, delovne izkušnje zaželene
Za opravljanje navedenih del in nalog delavci združujejo delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in poskusnim delom 3 mesece. Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov „DANA", tovarna rastlinskih specialitet in destilacija, Mirna. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

251/14–80

KURIRČKOVA POŠTA POTUJE – Na posnetku je del pionirjev iz novomeške OŠ Katja Rupena, ki so 24. marca v svoji telovadnici sprejeli kurirčkovo pošto s pozdravi tov. Titu. Od njih je pošta odpotovala k pionirjem v Bršljin. (Foto: foto krožek OŠ Katja Rupena)

ZNAMKE OB 400-LETNICI KOBILARNE V LIPICI

Izven rednega programa izdajanja znamk za letos bo izšla tudi znamka za 400-letnico kobilarne v Lipici. Osnutek zanjo je izdelal akademski slikar Božidar Jakac. Izdelani bodo tudi posebni poštni žigi in kuverte za vse kraje, kjer se je ustavljala stara poštna kočija na poti z Dunaja preko Maribora, Ljubljane v Trst in od tam v Lipico. Tako bo po dolgem času med jugoslovanske znamke prišla spet znamka, delo priznanega umetnika in avtorja mnogih jugoslovanskih znamk.

V Lipici bo velika filatelistična razstava mednarodnega značaja. K sodelovanju so povabljeni tudi filatelisti z Dolenjskega.

ANDREJ ARKO
KOČEVJE

Papir vrnimo papirnicam

Zbirajmo papir v vsakem bloku – Tako pomagamo varčevati devize – Ne le otroci, tudi odrasli naj zbirajo papir

Na enega Slovenca smo v letu 1978 porabili povprečno 87 kg papirja. Od te porabe smo vrnili proizvodnji 32 kg starega papirja na Slovenca. Letos je predvidena poraba 102 kg papirja na Slovenca, od tega pa bomo vrnili papirni industriji komaj okoli 42 kg starega papirja na osebo

V Kočevju so redno nabiralne akcije starega papirja. Občani pa vse preveč papirja bašejo kar v smetnjake. Tako delajo veliko škodo in še zadržujejo odvoz smeti. Prav bi bilo, da bi imeli v vsaki hiši poseben zaboj, kamor bi metali samo papir. Tako bi bilo zbiranje starega papirja bolj uspešno. Sedaj ga zbirajo predvsem šolarji, večina odraslih pa stoji ob strani. Složno bi ga lahko nabrali veliko več in ga nam ne bi bilo treba toliko uvažati ter po nepotrebnem zapravljati deviz.

Strokovnjaki ugotavljajo, da vsaka tona starega papirja prihrani mnogo lesa, ki nam bi bil drugje bolj potreben. Torej ne gre pri zbiranju starega papirja samo za to, da pridobimo denar za človekoljubne potrebe ali šolske izlete in podobno, temveč predvsem za pomoč naši papirni industriji.

ANDREJ ARKO
KOČEVJE

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

Kolektiv, ki si je zastavil svoj ambiciozen proizvodni program, s srednjeročnim načrtom uresničuje del zastavljenih nalog.
Močno povečujemo proizvodnjo osebnih vozil ter stanovanjskih prikolic. Dograjene so nove proizvodne zmogljivosti in osvajamo zahteven proizvodni program v sodelovanju s francosko firmo RENAULT. Odpiramo nova dela in naloge, ki nudijo široke možnosti za zaposlitev tako strokovnemu kadru, kakor tudi drugim delavcem s poklicno šolo in nekvalificiranim delavcem.
Za povečano proizvodnjo in prodajo naših izdelkov iščemo nove sodelavce, ki jim nudimo zanimivo delo in možnost nadaljnjega izpopolnjevanja ter možnosti stikov s strokovnjaki jugoslovanskih in tujih tovarn, možnosti teamskega dela in dela na razvojnem področju. Veliko pričakujemo od strokovnega kadra. Vsak bo lahko uporabil svoje znanje, ki bo ustrezno cenjeno in vrednoteno, zato vabimo strokovnjake z različnih področij dela, ki bodo s svojimi izkušnjami prizadevno in zavzeto prispevali svoj delež k uresničevanju zastavljenih nalog in k razvoju slovenske avtomobilske industrije.
Našteli bomo samo nekaj področij dela, primernih za zaposlitev

NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV
KVALIFICIRANIH DELAVCEV
IN DELAVCEV ZA PRIUČITEV

- MONTAŽA OSEBNIH VOZIL RENAULT 4, 18 in montaža dostavnih vozil;
- MEHANSKA OBDELAVA: delo na obdelovalnih strojih, stružnicah, na avtomatih, polavtomatih, rezkalnih strojih, vrtalnih strojih in ročna obdelava;
- KAROSERNICA: kleparska, ključavničarska dela, električno varjenje, točkovno in plamensko varjenje, enostavna kleparska dela v pripravah za obdelavo in sestavo karoserij;
- LAKIRNICA: kvalificirana avtoličarska opravila; za nekvalificirane delavce in priučene delavce: priprava za lakiranje, brizganje, kitanje, tesnenje, brušenje;
- PREŠERNICA: ključavničarska dela in delo orodjarjev za vzdrževanje in nastavitev; za nekvalificirane delavce in priučene delavce: delo na stiskalnicah in na liniji kolesnih obročev;
- NA PODROČJU MATERIALNEGA POSLOVANJA: transport materiala, skladiščenje in priprava materiala;
- TOVARNA PRIKOLIC: kvalificirana dela pohištvenih mizarjev in ličarjev; za nekvalificirane in priučene delavce: delo pri sestavi, obijanju in montaži prikolic.

Vabimo

nove sodelavce za opravljanje del in nalog:

- diplomirane strojne inženirje
- diplomirane ekonomiste
- diplomirane inženirje kemije
- diplomirane inženirje lesarstva
- diplomirane elektroinženirje

za delo v razvojnem inštitutu, tovarni avtomobilov, tehnični kontroli, zunanjetrgovinskem sektorju, tehnološkem oddelku, konstrukciji, prodajno–servisni organizaciji in na področju investicijske izgradnje.

- strojne tehnike
- ekonomske tehnike
- elektrotehnike
- kemijske tehnike
- lesarske tehnike

s prakso za delo v tovarni avtomobilov, tehnični kontroli, vzdrževanju, lakirnici, proizvodnji prikolic, planskem oddelku, na področju tehnologije, zunanje trgovine in prodaje gotovih izdelkov

- kvalificirane električarje
- kvalificirane kleparje
- kvalificirane mizarje
- kvalificirane avtoličarje
- kvalificirane ključavničarje
- kvalificirane trgovce tehnične stroke

za delo v proizvodnji tovarne avtomobilov, prikolic in v vzdrževanju ter prodaji.
Na celotnem področju Dolenjske, Bele krajine in spodnjega Posavja je našim delavcem omogočen avtobusni prevoz na delo in z dela. Po potrebi bomo tudi v bodoče odpirali nove avtobusne linije. Kandidate za zaposlitev vabimo, naj se zglasijo v kadrovskem oddelku, kjer jih bomo seznanili z delovnimi pogoji.
Nastop dela je možen takoj.

261/14–80

„NOVOTEHNA"
trg. podjetje na debelo in drobno
p.o. Novo mesto,
Glavni trg 11
Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta opravila in naloge

1. mizarja

v poslovni enoti MIZARSTVO Mirna peč

2. čistilke v Novem mestu

POGOJI:
Pod 1) KV mizar z enim letom delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca
pod 2) NK delavka, poskusno delo 1 mesec
Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Kandidati naj pošljejo pismeno vloge na naslov delovne organizacije v roku 15 dni po objavi.

265/14–80

novoles

KOMUNALNO STAVBENO PODJETJE

KOSTAK p. o. Krško

A. Po sklepu delavskega sveta delovne organizacije

RAZPISUJE
prosta dela in naloge

individualnega poslovodnega organa – DIREKTORJA DELOVNE ORGANIZACIJE

mandat traja 4 leta.
Kandidati morajo izpolnjevati poleg pogojev, ki jih določata zakon in družbeni dogovor o kadrovski politiki, še naslednje pogoje:
- visoka ali višja izobrazba gradbene, komunalne, ekonomske ali pravne smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj;
- srednja izobrazba gradbene, komunalne ali ekonomske smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj;
- moralna in politična neoporečnost;
- predložitev programa razvoja delovne organizacije.

Prednost pri izbiri individualnega poslovodnega organa imajo kandidati, ki so pred tem že delali v komunalni dejavnosti. Kandidati naj pošljejo prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po tej objavi splošni službi Komunalnega stavbenega podjetja „KOSTAK" Krško, Cesta krških žrtev 11, z oznako „za razpisno komisijo". Kandidate bomo obvestili o izidu izbire najkasneje v 30 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

B. Po sklepu komisije za delovna razmerja

OBJAVLJA OGLAS
prostih del in nalog za

1. DVA GRADBENA TEHNIKA – za nedoločen čas
2. DVA KNJIGOVODJA – za nedoločen čas
3. ENO ADMINISTRATORKO – za nedoločen čas
4. ENEGA GRADBENEGA DELOVODJO – za nedoločen čas
5. DVA VODOVODNA INŠTALATERJA – za nedoločen čas
6. ŠEST ZIDARJEV – za nedoločen čas
7. ENEGA TESARJA – za nedoločen čas
8. ENEGA PEČARJA – za nedoločen čas
9. DVANAJST GRADBENIH DELAVCEV – za določen ali nedoločen čas
10. DVAJSET NK DELAVCEV za čistilna dela na gradbišču NE Krško – za določen čas

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
pod 1.: srednješolska izobrazba, zaželena praksa in pooblastilo za izvajanje gradbenih del,
pod 2.: srednješolska izobrazba ekonomske, komercialne ali splošne smeri in 3 leta prakse
pod 3.: srednja administrativna šola in najmanj 1 leto prakse ali nižja administrativna šola in najmanj 3 leta prakse; kot posebni pogoj je predviden preizkus znanja iz strojepisja in administracije;
pod 4.: delovodska šola in 3 leta prakse;
pod 5, 6, 7 in 8: ustrezna poklicna šola, zaželena praksa,
pod 9. in 10.: PK in NK delavci.
Za vsa dela pod B. je predvideno trimesečno poskusno delo.
Pismene prijave z dokazili i izpolnjevanju pogojev, naj kandidati pod B. pošljejo v 15 dneh po tej objavi na naslov: KOMUNALNO STAVBENO PODJETJE „KOSTAK" KRŠKO, Cesta krških žrtev 11.
O izidu izbire bodo kandidati obveščeni najkasneje v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

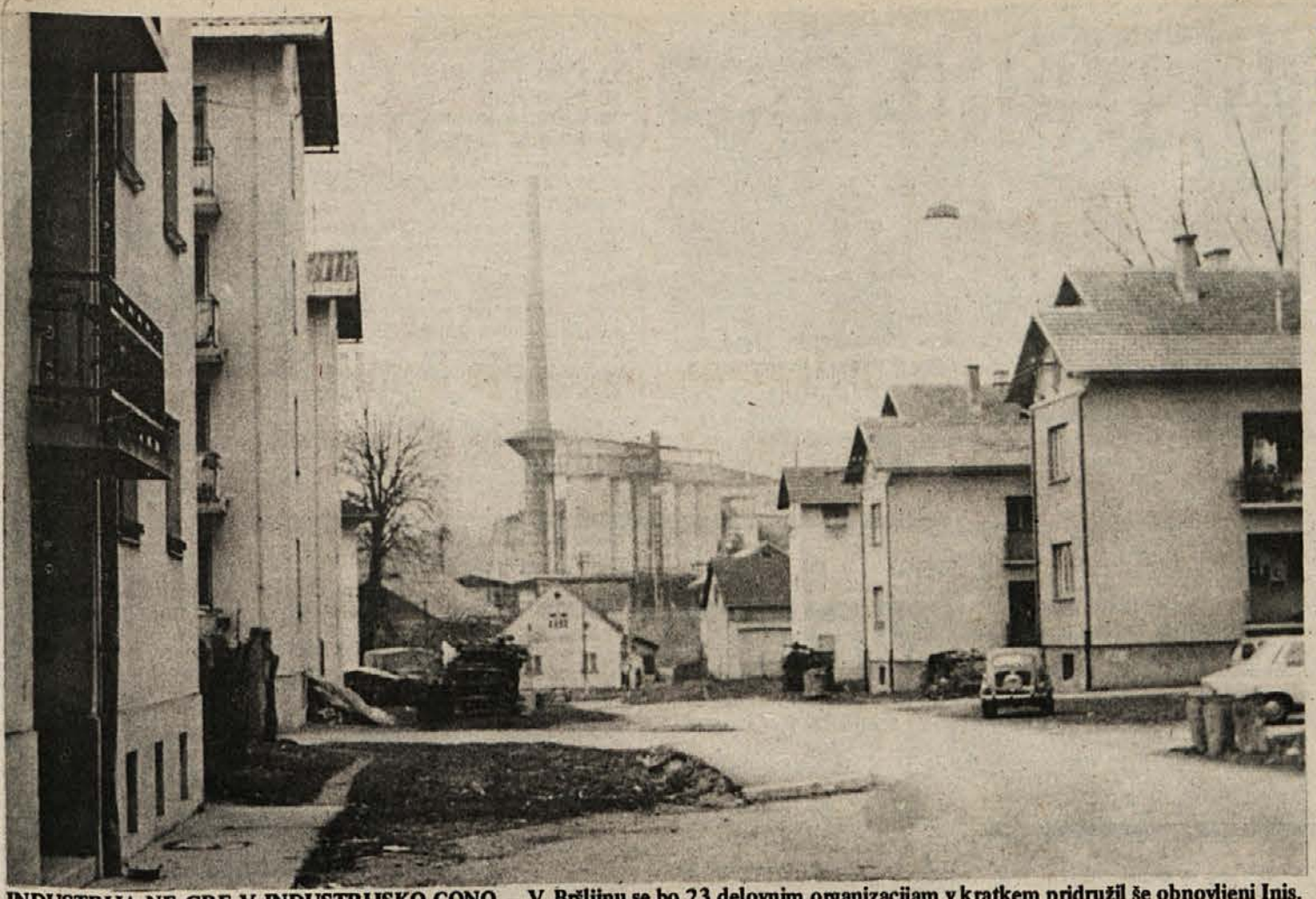

INDUSTRIJA NE GRE V INDUSTRIJSKO CONO – V Bršljinu se bo 23 delovnim organizacijam v kratkem pridružil še obnovljeni Inis. Strokovnjaki zatrjujejo, da je proti onesnaževanju okolja iz tega dimnika dobro poskrbljeno. Sicer pa je onesnaženost kraja že tolikšna, da bi bila komaj še lahko hujša. (Foto: R. Bačer)

Bršljin dobil sloves ropotarnice

Divja rast tega predela mesta kaže posledice: neurejen promet, slaba oskrba prebivalstva, grozno okolje in nobene rekreacije – V prihodnje, pravi krajevna skupnost, razvoj samo po načrtu!

Problemska konferenca, ki sta jo 26. marca sklicala krajevna konferenca SZDL in krajevna skupnost, je razgrnila pred javnostjo celo vrsto neurejenih zadev, ki življenje v tem delu mesta postavljajo v slabo luč. Novi srednjeročni plan naj bi zlasti v uporabi prostora prinesel red.

Bršljin je ena največjih novomeških mestnih krajevnih skupnosti, v kateri sicer živi le okrog 2300 krajanov, vendar pa je tu vsak dan na delu čez 6.000 ljudi. Bršljin je močan industrijski predel, v katerem deluje 23 organizacij združenega dela in živi tudi 550 delavcev iz drugih republik, za katere ni ustrezno poskrbljeno, zlasti ne za njihovo razvedrilo in pravšnjo izrabo prostega časa.

Značilno za Bršljin je tudi, da je močan prometni vozel, tako železniški kot cestni, da je tu močan tranzitni promet. Izračunali pa so, da se ob tako gostem prometu 120-krat v 24 urah spuste železniške zapornice in je promet na cesti oviran. Čez dan so vselej pred rampami kolone vozil.

Videz naselja je skrajno neurejen, in to po mnenju krajanov zaradi dejavnosti, ki jih je mesto pošiljalo v Bršljin kot v nekakšno odlagališče. Tako Pionirjeva žaga tik ceste in sredi naselja kar rine med stanovanjske bloke in skoro do trgovine. Nakladalna postaja GG je „živo blato" kot so tridili na konferenci, in prostor okrog javnih skladišč in Kovinarja je skrajno neurejen. Skromne zelenice ob cesti so uničili z odlaganjem blaga in parkiranjem vozil, pa tudi Korivo in Dinos s svojima dejavnostima ne sodita v mesto.

To pa še ni vse, kar krajane moti. Gre tudi za cesto do šole, ki je skrajno nevarna zaradi tega, ker 40 Pionirjevih vozil vsako jutro in vsako popoldne po njej vozi na delo. Zraven je še Petrolovo skladišče, ki nikakor ne sodi v naseljen predel in v najbližjo soseščino šole. In za šolo je igrišče, vendar v popoldanskem času ni več na razpolago otrokom za zunajšolske dejavnosti, ker ga zasedejo delavci iz drugih republik, ki v prostem času nimajo kam, otroci pa se z njimi ne morejo prepirati za prostor.

Glede oskrbe prebivalstva so prav tako hude pripombe, kajti zadružna trgovinica in samopostrežba „Dolenjke" nista oskrbovalni mesti le za krajane, marveč tudi za širše zaledje Kamenc in Bučne vasi ter Prečne, razen tega bi v Bršljinu nakupovalo tudi mnogo zaposlenih, ko se z dela vračajo domov.

Bršljinska kanalizacija je prav tako poglavje zase, kajti kanal, ki vodi v potok, je odprt in poleti smrdi, možne so infekcije. Kar pa zadeva zdravstveno varstvo so Bršljinčani tudi prizadeti, ker z združenim delom vred želijo lastno ambulanto oz. zdravstveni dom, za katerega so na referendumu izglasovali samoprispevek, pa nič ne kaže, da bo do gradnje prišlo.

Kot se je izkazalo v razpravi, je leglo vseh teh nevšečnosti v nespoštovanju urbanističnega načrta in divji rasti raznih dejavnosti, pa tudi v slabem sodelovanju med krajevno skupnostjo in delovnimi organizacijami. Oboji bi se morali družno zavzemati za urejeno in lepšo podobo kraja, vendar je bilo doslej malo primerov takega sodelovanja.

Zadnja leta se je sicer uveljavilo dajanje soglasij krajevne skupnosti za raznovrstno porabo prostora, toda to se povsod smatra za golo formalnost. Do odločitev z daljnosežnimi posledicami pride kaj kmalu, ne da bi krajani za to sploh vedeli. Kadar gre za soglasje, se običajno sestaneta dva člana iz vodstva, podpišeta in žigosata „papirje", ko največkrat sploh niso pravilno informirani, kaj nova dejavnost sploh prinaša v kraj.

Problemske konference sta se udeležila tudi predstavnika Zavoda za družbeno planiranje, ki sta menila, da bodo osnovni problemi z uporabo prostora rešeni z urbanističnim načrtom. Predvsem bo potrebno Bršljin razbremeniti nakaterih dejavnosti. „Kurivo" in Dinos, na primer, naj bi se preselila izven mesta, nujno pa bi bilo umakniti zlasti Pionirjevo žago. Vprašanje je le, kdo bo nosil stroške preselitve.

Kar danes Bršljin je, je po mnenju razpravljalcev posledica tega, da se v Novem mestu ne spoštuje niti en družbeno sprejet prostorski dokument. Vsak ravna po svoje, izsiljuje lokacije in v največ primerih gre za egoistično porabo prostora za zadovoljitev lastnih, zelo kratkoročnih interesov. „Zaradi gradnje IMV je bilo doslej podrtih že 38 hiš! Če pa bomo hoteli urejati Bršljin, bo potrebno podirati pol kraja ali pa tovarne," je bila misel strokovnjaka.

Problemska konferenca Bršljinčanov je prinesla nekaj sklepov, med katerimi gre omeniti vsaj nekatere: od občinske skupščine zahtevajo, naj v letu 1981 proračunu zagotovi sredstva za izdelavo ureditveno-zazidalnega dokumenta, ki bo služil kot obveza za nadaljnjo uporabo prostora. Nadalje zahtevajo, naj se uredi prometni vozel pri zapornicah s podvozom in cestno povezavo. Delovna skupina iz krajevne skupnosti in domačih podjetij pa bo pripravila skupen program za prihodnost, ki ga bodo upoštevali tudi urbanisti pri izdelavi prostorskega plana. Eno pa je gotovo: če drugega ne, je konferenca vsaj odprla oči krajanom in predstavnikom delovnih organizacij, da eden brez drugega ne morejo.

RIA BAČER

ISKRA, INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO,
TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV
NOVO MESTO, Bršljin 63

OBJAVLJA

PROSTA DELA IN NALOGE

– TEHNIČNI RISAR
Pogoj: tečaj za tehničnega risarja

– KONSTRUKTOR II
Pogoj: elektro ali strojni inženir

– DELAVEC V PROTOTIPNI DELAVNICI
Pogoj: elektromehanik, zaželena praksa

– TEHNOLOG ZA TRANSFORMATORJE
Pogoj: elektrotehnik

– KNJIGOVODJA
Pogoj: ekonomski tehnik

– VODJA SKUPINE ZA ELEKTRONIKO IN REGULACIJO
Pogoj: strojni ali elektroinženir ter tri leta prakse v konstrukciji, razvoju ali proizvodnji

– KONTROLOR NAPRAV
Pogoj: elektrotehnik šibkega toka

ROK za vložitev prijav je 15 dni. Kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v 15 dneh po sprejemu sklepa.
POSEBEN POGOJ JE POSKUSNO DELO.

262/14–80

KRKA, TOVARNA ZDRAVIL
n. sol. o. NOVO MESTO
Komisija za cenitev in odprodajo sredstev izven uporabe bo na javnih licitacijah odprodala

rabljeno restavracijsko opremo

in sicer:
v sredo, dne 9. 4. 1980, ob 12. uri v Zdravilišču Šmarješke Toplice (pri bazenu) in v četrtek, dne 10. 4. 1980, ob 12. uri v Hotelu Grad Otočec (bife pri bencinski črpalki).

267/14–80

DO „TRANSPORT" Krško

Komisija za
medsebojna delovna razmerja

objavlja prosta dela oziroma naloge

več voznikov tovornjakov

Pogoji za sprejem:
končana šola za poklicne voznike motornih vozil, vozniško dovoljenje za kategoriji C in E. Prednost imajo kandidati z odsluženim vojaškim rokom.
Kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in s trimesečnim poskusnim delom.
Kandidati naj pošljejo ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazi o strokovni izobrazbi na naslov: DO Transport Krško, kadrovsko splošni sektor, 68270 Krško, Cesta krških žrtev 133, v 15 dneh po objavi.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po zaključku objave.
Delovna organizacija ne razpolaga s stanovanji.

266/14–80

Tovarna celuloze in papirja
„DJURO SALAJ", Krško –
TOZD KOMERCIALA

objavlja prosta dela za

2 viličarista

V SKLADIŠČU MATERIALA IN SUROVIN
Pogoji:
– končana osnovna šola
– izpit za viličarista
– eno leto ustreznih delovnih izkušenj
Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire najpozneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

250/14–80

NOVOTEKS,
tekstilna tovarna
NOVO MESTO, n. sol. o.

Komisija za delovna razmerja
delovne skupnosti
skupnih služb podjetja

objavlja
več prostih del in nalog:

– samostojni referent

V PRODAJNEM SEKTORJU

Pogoji:

– ESŠ ali poklicna trgovska šola in 3 leta delovnih izkušenj
Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v kadrovski oddelek podjetja najkasneje 15 dni po objavi. Poskusni čas je določen s pravilnikom o delovnih razmerjih.
Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

264/14–80

SAP–VIATOR Ljubljana n. sol. o. o.
Medkrajevni potniški promet
SAP Ljubljana, n. sol. o.
TOZD Promet in delavnice
Črnomelj, n. sub. o.

po sklepu odbora za delovna razmerja

OBJAVLJA

prosta dela in naloge

avtomehanika (4 izvajalci)

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Prijavijo se lahko kandidati, ki imajo končano avtomehansko šolo, v 15 dneh po dnevu objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po dnevu objave.

253/14–80

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 4. IV.

labod

1

8.55 TV V ŠOLI: Človek in promet, Ruščina, Kaj bomo izdelovali
10.00 TV V ŠOLI: Angleščina,

Risanka, Zgodovina, Reportaža
14.55 JUGOSLAVIJA : ČSSR, prenos nogometne tekme mladih reprezentanc
17.15 POROČILA
7.20 MI SMO SMEŠNA DRUŽINA
17.35 PTIČJE STRAŠILO
18.00 MI SMO PA V SELAH DOMA, 2. del
18.30 OBZORNIK
18.40 RAČUNALNIŠTVO

Danes bodo ljubljanski televizijci začeli predvajati nanizanko štirih oddaj o računalnikih, to je elektronskih napravah, ki so v čedalje večjo pomoč tudi slovenskemu življu. Prva oddaja bo podala nekaj splošnih podatkov o računalniku, nakazala bo možnosti delovanja z njim. Naslednji petek bo delovni naslov oddaje o računalništvu Stroji vodijo stroje. Beseda bo tekla o t. i. mikroprocesorjih, ki uravnavajo različne delovne postopke v tovarnah. Tretja oddaja z naslovom Brez računalnika ne gre več bo prikazala nekaj področij iz gospodarstva, znanosti in javnega življenja, kjer se je ta naprava že tako uveljavila, da brez nje vi več moč shajati. Zadnja oddaja (Računalniške mreže) bo govorila o povezovwnju računalnikov v računalniška omrežja.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 MALI KONCERT REVIJSKEGA ORKESTRA RTV LJUBLJANA
21.00 TIGROVE BRIGADE
21.55 V ZNAMENJU
22.10 NOČNI KINO: BRAT, ALI LAHKO PRIHRANIŠ PARO?

Ta film, ki ga je 1974 sestavil Philippe Mora, je svojevrstna lepljenka zgodovinskih dogodkov od začetka ekonomske krize konec dvajsetih let do japonskega napada na havajski Pearl Harbour. Gre za ameriška trideseta leta, polna stisk pa tudi veseljačenja. Tedaj je začel predsedovati Franklin D. Roosveçelt, na filmskih platnih pa so kraljevali Clark Gable, Vivien Leigh, Shirley Temple, Charles Chaplin in drugi.

2

16.55 Test – 17.10 Dnevnik v madžarščini – 17.30 Dnevnik – 17.45 Mali svet – 18.15 Beseda mladih – 18.45 Zabavna oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Kulturna oddaja – 21.00 Včeraj, danes, jutri – 21.15 Portreti – 21.45 Kratek film – 22.00 Resnica in laži (igrani film) – 23.45 Kronika festivala malih eksperimentalnih odrov

SOBOTA, 5. IV

labod

1

8.00 POROČILA
8.05 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
8.20 A. Ingolič: UDARNA BRIGADA
8.35 MINIGODCI V GLASBENI DEŽELI
8.50 OTROŠTVO MLADOSTI
9.20 PISANI SVET
9.55 LONDON JE MOJ
10.45 POT DO PRAVIČNE IN SPODBUDNE DELITVE
11.15 DOKUMENTARNA ODDAJA
11.45 POROČILA
14.15 GULIVERJEVA POTOVANJA. risani film

V risanem filmu, ki ga je pred enainštiridesetimi leti zrežiral ameriški ustvarjalec Dave Fleisher, bodo mladi gledalci (tudi odraslim ni prepovedano) lahko spremljali Guliverja na njegovi poti skozi Liliput ter vojne dogodke, katerih junaka sta mali kralj Liliputancev in kralj Bombom iz Blefusena.

15.25 VOJVODINA : CRVENA ZVEZDA, prenos nogometne tekme
17.20 POROČILA
17.25 RISANKA
17.30 CIBONA : JUGOPLASTIKA, prenos košarkarske tekme
19.00 NAŠ KRAJ
19.15 ZLATA PTICA, pravljica
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 L. Norgaard: VZPON MADSA ANDERSENA
20.55 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
21.45 FANT, KI JE LOMIL SRCA, film

Scenarij za ta ameriški film, ki ga je 1972 posnela Elaine May, je po istonaslovnem gledališkem delu Bruca Friedmana spisal znani dramatik Neil Simon. Gre za zgodbo o mladem židovskem paru, mož in žena sta na poročnem potovanju, toda njun zakon je obsojen na propad in ni je stvari, ki bi ga lahko rešila. Igrajo Cybill Shepherd, Charles Grodin, Jeanie Berlin, Eddie Albert in drugi.
23.25 TV KAŽIPOT
23.45 POROČILA

2

17.45 Kontaktna oddaja – 18.30 Narodna glasba – 19.00 Iz sporeda TV . . . – 19.30 Dnevnik – 20.00 Glasbena oddaja – 21.00 Včeraj, danes, jutri – 21.10 Dokumentarna oddaja – 21.40 Športna sobota – 22.00 Kronika festivala malih eksperimentalnih odrov

NEDELJA, 6. IV.

labod

1

8.55 POROČILA
9.00 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: SAVSKI VAL
9.25 ŽIVLJENJE NA ZEMLJI

V deveti oddaji bo David Attenborough prikazal že sesalce. Govor bo o velikih razlikah med posameznimi predstavniki te živalske vrste. Podrobno bomo spoznali uživalce insektov, najbolj zanimiv je netopir, ki si je za nočni lov razvil posebne čutne organe pa tudi take glasove, da so za človeško uho zvečine nezaznavni.

10.45 NIKOLA TESLA
11.35 TV KAŽIPOT
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
10.20 OBISK V ŽIVALSKEM VRTU

13.35 POROČILA
GLASBA IZ ATELJEJA
RAZVOJ POPULARNE GLASBE
POROČILA
POTOPLJENA MESTA
ŠPORTNA POROČILA
DVAJSETO STOLETJE, film

Broadwayski producent poskrbi, da mlada igralka postane občudovana zvezda, zatem pa počne z njo, ko da je njegova lastnina. Taka je na kratko motivna zasnova ameriškega filma, ki ga je 1964 zrežiral Howard Hawks. Ne gre za melodramo ali kaj podobnega, ampak za pravo burlesko, ki premore izvrstne komične zaplete. Igrajo John Barrymore, Carole Lombard, Roscoe Karns, Walter Connolly in drugi.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 K. Klarić: S POLNO PARO
21.05 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.35 V ZNAMENJU
21.50 RISANKA
21.55 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
22.10 ŠPORTNI PREGLED

2

8.55 Poročila – 9.00 Oddaje za JLA – 16.00 Nedeljsko popoldne – 19.30 Dnevnik 20.00 Dokumentarna oddaja – 20.45 Včeraj, danes, jutri – 21.05 Igrani film – 22.45 Kronika festivala malih eksperimentalnih odrov

PONEDELJEK, 7. IV.

1

8.55 TV V ŠOLI: Pravopis, Moje mesto, Gledališče
10.00 TV V ŠOLI: Materinščina, Risanka, Zemljepis
14,55 TV V ŠOLI, ponovitev
16.30 KMETIJSKA ODDAJA

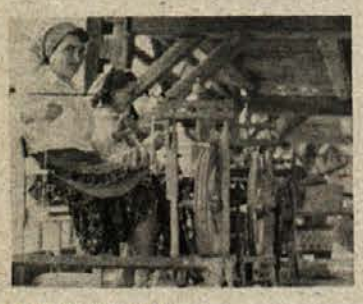

17.30 POROČILA
17.35 VRTEC NA OBISKU: CICIBAN SE KOTALKA
17.45 MALA ČUDESA VELIKE PRIRODE
18.00 TUDI TO JE PROMET
18.10 NA POTI PREOBRAZBE

Zadnja oddaja iz nanizanke o izobraževanju bo skušala nakazati, kako bo v sistemu usmerjenega izobraževanja poskrbljeno za dodatno učenje ob delu.

18.35 OBZORNIK
18.45 POP GLASBA

V prvi oddaji iz nanizanke o pop glasbi bodo televizijci predstavili mlade pevce in skladatelje, ki so se zadnje mesece uveljavili kot t. i. glasbeni studenci osemdesetih let. To so Mateja Koležnik iz Metlike, duo Kora in Marjan Smode iz Raven in Peter Meze iz Ljubljane. Kot gosta bosta nastopila Andrej Šifrer in Neca Falk.

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 P. Kozak: AFERA

Več kot dve desetletji sta že minili od nastanka in prve uprizoritve Primoža Kozaka Afere, drame, ki lahko še zmeraj presunja gledalce.

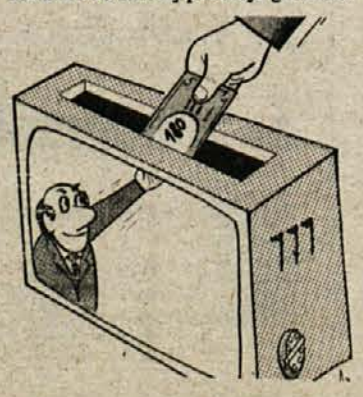

Tokrat bomo gledali televizijsko priredbo uprizoritve v kranjskem Prešernovem gledališču, kjer je za režijo poskrbel Janez Drozg, igrajo pa Miran Kenda, France Černe, Jože Kovačič, Jože Vunšek, Tine Oman, Janez Dolinar, Rasto Tepina in drugi.

21.45 V ZNAMENJU
22.00 KULTURNE DIAGONALE

2

17.10 Dnevnik v madžarščini – 17.30 Dnevnik – 17.45 Zgodbe iz dedove pipe – 18.00 Pravljica – 18.15 Izobraževalna oddaja – 18.45 Glasbena medigra – 18.50 Športna oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Dokumentarna oddaja – 21:00 Včeraj, danes, jutri – 21.20 Črni kruh (nadaljevanka)

TOREK, 8. IV.

labod

1

9.15 TV V ŠOLI: Pokrajina in človek, Ali ste vedeli, Dnevnik 10
10.00 TV V ŠOLI: Dokumentarni film, Risanka, Glasbeni pouk, Pisatelji med nami
16.20 ŠOLSKA TV: Regija Evrope, Razvoj neuvrščenosti, Vprašanje delovne morale
17.15 POROČILA
17.20 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
17.35 PUSTOLOVŠČINA
18.05 FLASBENI TRIANGLI
18.30 OBZORNIK
18.40 ČAS, KI ŽIVI: Z ŽIVLJENJEM PROTI SMRTI
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 MEDNARODNA OBZROJA
20.55 B. Prus: LUTKA
22.15 V ZNAMENJU
22.30 EVROPSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Gledali bomo finalne tekme moških ekip. Katere bodo v Bernu nastopile za medalje, je težko napovedati, veliko presenečenje pa bi bilo, če bi se v boj za medalje potegovali tudi jugoslovanski namiznoteniški igralci, saj so v zadnjem času zdrsnili v srednji kakovostni razred.

2

17.10 Dnevnik v madžarščini – 17.30 Dnevnik – 17.45 Otroška oddaja – 18.15 Knjige in misli –

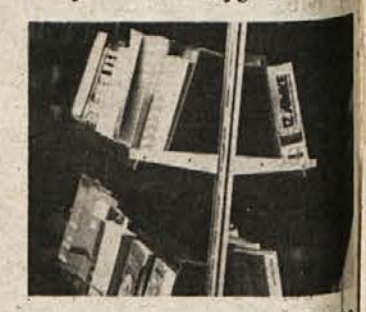

18.45 Narodna glasba – 19.30 Dnevnik – 20.00 Zabavnoglasbena oddaja – 20.50 Včeraj, danes, jutri – 21.10 Dokumentarna oddaja – 22.00 Pesmi in pesniki

SREDA, 9. IV.

labod

1

9.35 TV V ŠOLI: Za učitelje, Moja sestra in brat
10.00 TV V ŠOLI: Izobraževalna oddaja, Risanka, Predšolska vzgoja
17.20 POROČILA
17.25 A. Ingolič: UDARNA BRIGADA
17.40 TISOČ LET BIZANTINSKEGA CESARSTVA
18.10 MLADINSKI PEVSKI ZBORI

Z lanskega mednarodnega mladinskega pevskega festivala v Celju bomo tokrat gledali posnetek nastopa dekliškega pevskega zbora H. Svetel iz Maribora, mešanega mladinskega zbora celjskih gimnazijcev ter mladinskega zbora iz Maribora.
18.40 OBZORNIK
18.55 NE PREZRITE

19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 PRENOS S ČETRTEGA BALKANSKEGA FILMSKEGA FESTIVALA
20.30 FILM TEDNA: ČREDA

Poroka med Sivanom in Berivano naj bi zgladila smrtno sovraštvo med družinama v pustih turških gorah, kjer živijo nomadi. Ker mlada žena rodi troje mrtvih otrok, do sprave ne pride. Moževa rodbina premore dokajšnjo čredo ovac in zato se poglavar in odrasli otroci odpravijo na dolgo pot do Ankare, kjer naj bi živali prodali. Na poti jih doletijo veliko nesreč, potuje tudi bolna Berivana, toda tej tudi zdravniki ne morejo pomagati in umre v nedograjeni stavbi sredi Ankare. Turški film Čreda je lani zrežiral Zeki Oekten, ki je posnel že 25 filmov, za tega pa je dobil glavno nagrado na festivalu v Locarnu ter visoko mednarodno priznanje na lanskem berlinskem festivalu. S predvajanjem tega filma, v katerem nastopajo Tarik Akan, Melike Demirag, Tuncel Kurtiz in drugi se bo začel tudi letošnji balkanski filmski festival v Ljubljani.
22.40 V ZNAMENJU
22.55 625

2

17.10 Dnevnik v madžarščini – 17.30 Dnevnik – 17.45 Otroška oddaja – 18.15 Izobraževalna oddaja – 18.45 Glasbena oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Športna sreda – 22.15 Dnevnik

ČETRTEK, 10. IV.

labod

1

9.10 TV V ŠOLI: Dvorišča, Školjke in polži, Geometrija
10.00 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Umetnost, Zgodba
16.05 ŠOLSKA TV: Regija Evrope, Razvoj neuvrščenosti, Vprašanje delovne morale

Prvi prispevek v oddaji, ki je bila na sporedu že v torek, bo govoril o perečih vprašanjih regionalizacije celin. Razmejitev v povsem skladna področja, kjer bi bili enakomerno zastopani vsi geografski elementi, ni mogoča. Tako npr. naša država lahko spada v Južno ali Sredozemsko Evropo, pa v Jugovzhodno Evropo, v Podonavje ali k evropskemu Srednjemu vzhodu, ipd. Drugi prispevek bo šolarje poučil, kako je naša država prišla na izvenblokovsko pot, ter o tem, ali je neuvrščenost isto kot nevtralnost. V zadnjem prispevku bo beseda tekla o prepletanju dejavnikov, ki vplivajo na delovno moralo, to pa so značilnosti dela, posameznikov in organizacije.
17.00 POROČILA
17.05 ŽIVLJENJE NA ZEMLJI
18.00 OTROŠTVO MLADOSTI
18.30 OBZORNIK
18.40 KAMNITO MORJE
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 STUDIO 2, kulturna oddaja
22.05 V ZNAMENJU

2

17.10 Dnevnik v madžarščini – 17.30 Dnevnik – 17.45 Otroška oddaja – 18.15 Znanost – 18.45 Zabavna oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 To sem jaz – 21.00 Včeraj, danes, jutri – 21.15 Po izbiri

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 4. IV.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (j. Osredkar: Janko in Metka). 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 12.30 Kmetijski nasveti (Sonja Koblar: Čas pogozdovanja je tu). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Za praznik pomladi. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Zabavna glasba. 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi. 18.30 S knjižnega trga. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni magazin. 0.05 – 4.30 Nočni program.

SOBOTA, 5. IV.

8.08 Pionirski tednik. 9.05 Z radiom na poti. 10.05 Sobotna matineja. 11.05 Zapojmo pesem. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 11.40 Zapojte z nami. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (Franc Grum: Kakšen napredek prinaša siliranje ovele trave). 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 Glasbena panorama. 15.30 Zabavna glasba. 17.00 Zunanjepolitični magazin. 18.00 Škatlica z godbo. 18.30 Mladi mladim. 19.35 Mladi mostovi. 20.00 Koncert iz naših krajev. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Z lahkimi notami po naši domovini. 0.05–4.30 Nočni program.

NEDELJA, 6. IV.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke. 9.05 Še pomnite, tovariši? 10.05 Kar znaš, to veljaš! 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za kmetijske proizvajalce. 13.50 Pihalne godbe. 14.05 Humoreska tega tedna (I. Cimerman: Satirični mozaik). 14.25 S popevkami po Jugoslaviji. 15.10 Pri nas doma. 15.30 Nedeljska reportaža. 15.55 Listi iz notesa. 16.20 Gremo v kino. 17.05 Popularne operne melodije. 17.50 Zabavna radijska igra. 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov. 0.05–4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 7. IV.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Ringaraja. 8.40 Pesmica za mlade risarje in pozdravi. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Mihaela Černe: Kolerabica pod perforirano folio). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Naša glasbena izročila. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z ansamblom Zadovoljni Kranjci. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikanov. 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 8. IV.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Iz glasbenih šol. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti (Lojze Briški: Gnojenje vinogradov). 12.40 Po domače. 14.05 V korak z mladimi. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Operne arije in monologi. 18.30 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj. 19.45 Minute z ansamblom Atija Sossa. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Tipke in godala. 21.05 Radijska igra. 22.30 S plesnim orkestrom RTV Ljubljana. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 S popevkami po Jugoslaviji. 0.05–4.30 Nočni program.

SREDA, 9. IV.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Jože Šilc: Novosti v sortimentu koruze za pridelovanje zrnja). 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti. 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo . . . 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času. 18.15 Naš gost. 18.30 Odskočna deska. 19.45 Minute z ansamblom Milana Križana. 20.00 Koncert za besedo (Srečanje). 20.25 Minute s pianistom M. Pollinijem. 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05–4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 10. IV.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Mladina poje. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Znane melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (Jože Osterc: Izkušnje s travno silažo). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Enajsta šola. 14.20 Koncert za naše poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 18.35 Klavirske skladbe M. Ravela. 19.45 Minute z ansamblom Bojana Adamiča. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.05 Literarni večer (F. Hoelderlin). 21.45 Lepe melodije. 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05–4.30 Nočni program.

„Beti" odpravlja praznino

Mešani pevski zbor s tem imenom je edini v metliški občini — Milena Pavlovič: „Tovarna ga zgledno podpira"

Metliški mešani pevski zbor, ki nosi ime tovarne „Beti" je eden najmlajših v Beli krajini, saj deluje komaj drugo leto. Kot pravi Milena Pavlovič, ki je v zboru še posebej cenjena zato, ker bdi nad njegovo blagajno, so začeli v Metliki prepevati na pobudo Zvoneta Ceja. Kot navdušen pevec jih je prepričeval vse dotlej, dokler niso obljubili, da pridejo na prvo vajo.

Milena Pavlovič

Zbor šteje 40 aktivnih članov in članic. Največ jih je iz Beti, drugi pa so iz Novoteksovega tozda, TGP, krajevne skupnosti in SIS. V načrt so si zapisali, da bodo gojili predvsem narodne in revolucionarne pesmi. Po njem se tudi ravnajo. Na vaje hodijo disciplinirano, saj vedo, da bodo napredovali v petju samo, če bodo vztrajno in trdo delali.

„Na vaje se zbiramo v prostorih izobraževalnega centra Beti," pripoveduje Pavlovičeva. „Vaje imamo najmanj enkrat na teden, pred nastopi pa po večkrat. Pevovodji Francetu Mileku iz Črnomlja, ki je zbor prevzel sredi minulega leta, malo pred nastopom na tradicionalnem srečanju obkolpskih pevskih zborov v Gribljah, je v veliko pomoč pianino. To, da so zboru pomagali vsi po vrsti, zlasti „Beti" in stalni pevovodja, pomeni, da imamo zelo dobre pogoje za delo, zato tudi uspeh ne bo smel izostati."

Milena Pavlovič, ki ji nekateri pravijo kar duša zbora (sama skromno trdi, da so to drugi), ima kot blagajničarka zelo dober pregled nad dohodki in njihovimi viri. Tako ima za leto 1979 vknjiženo, da je devet desetin sredstev, potrebnih lani, dala zboru tovarna Beti, le desetino pa so pevci dobili od kulturne skupnosti. „Potrebovali smo več kot 90.000 dinarjev. To je velika vsota, toda vedeti moramo, da ima vsak zbor največ izdatkov prav na začetku delovanja. Potrebno je nabaviti note, zbor enotno obleči, tu pa je kajpak tudi honorar za pevovodjo."

Vpogled v letošnji delovni načrt metliških pevcev pove, da so se obvezali nastopati na najrazličnejših proslavah in akademijah, sodelovati na srečanju obkolpskih zborov v Gribljah, na velikem taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, jeseni pa pripraviti samostojen koncert v Metliki. Radi se bodo odzvali vabilu za nastope v krajevnih skupnostih in sodelovali povsod, kjer bodo dobrodošli. Zavedajo se, da so za zdaj edini odrasli pevski zbor v metliški občini in da je vsaj malce tudi od njih odvisno, ali se bo v občini porodil še kak zbor.

„Kulturna praznina je za našo občino še vedno zelo značilna. Naš zbor jo blaži, ne pa odpravlja, zato bo ustanavljanje novih pevskih in drugačnih skupin po krajevnih skupnostih nujno. Ne moremo se več zadovoljiti zgolj z dejstvom, da za kulturno življenje v metliški občini še vedno skrbijo pretežno gostujoče skupine. Narediti pa bo treba kaj tudi za to, da se bo med krajani povečalo zanimanje za kulturo," ugotavlja Pavlovičeva.

I. ZORAN

DRUŽI JIH PESEM — Moški pevski zbor kulturnega društva Maksa Henigmana v Dolenjskih Toplicah je priredil v soboto, 29. marca, v svojem kraju koncert narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Zboru so se pridružili na odru mladi harmonikarji s topliške osemletke. (Foto: J. Pavlin)

NOVOSADSKI LIKOVNIKI V BREŽICAH

Skupina mladih Novosadčanov (Milan Kešelj, Mladen Marinkov in Dušan Todorović) bo v aprilu razstavljala svoja slikarska in kiparska dela v galeriji posavskega muzeja. Brežice so prva postaja njihovega gostovanja v Sloveniji. Svoje risbe, slike in skulpture bodo novosadski umetniki zatem predstavili še v študentskem kulturnem centru v Ljubljani in v galeriji Rotovž v Mariboru. Otvoritev brežiške razstave „Novi Sad 80" bo v četrtek, 3. aprila, ob 18. uri. V glasbenem delu programa bodo nastopili violinist Tomaž Lorenz, flautist Aleš Kacjan in kitarist Igor Saje.

kultura in izobraževanje

Spet lep odziv na natečaj

Na osmem „železničarskem" literarno — likovnem natečaju slovenski osnovnošolci pisali in risali na temo „Železničarska stavka na Zaloški cesti v Ljubljani" — Med udeleženci tudi Dolenjci

Odziv na literarni in likovni natečaj, ki ga je razpisalo Železniško gospodarstvo Ljubljana v počastitev 60-letnice železničarske stavke na Zaloški cesti v Ljubljani in drugih pomembnih jubilejev revolucionarnega delavskega gibanja, je bil zelo dober. Na natečaj, ki je bil tokrat razpisan že osmič, je prispelo 11.180 prispevkov, od tega 3.780 literarnih spisov in 7.400 likovnih izdelkov slovenskih osnovnošolcev. Ob tem naj omenimo, da se je vseh dosedanjih natečajev udeležilo 59.643 mladih piscev in likovnikov.

Medtem sta tudi komisiji, ki sta ju vodila pisatelj Janez Vipotnik (za literarni del) in akademski slikar Bogdan Borčić (za likovni del), že končali delo. Izbrali sta po 100 najboljših literarnih in likovnih prispevkov, katerih avtorje bodo nagradili in jim nagrade podelili 15. aprila, ob dnevu železničarjev. Najzanimivejši prispevki z natečaja bodo razstavljeni v paviljonu Jurček na Gospodarskem razstavišču od 15. do 19. aprila.

Osmega „železničarskega" literarno — likovnega natečaja so se v večjem številu udeležili tudi učenci osnovnih šol iz dolenjske in posavske regije ter iz kočevske in ribniške občine. Pričakujejo, da jih bo med njimi precej nagrajenih. Na vseh dosedanjih natečajih so se udeleženci z našega območja zelo dobro odrezali ter osvojili lepo število posamičnih in kolektivnih (razrednih) nagrad.

„KNJIGA IN JAZ"

V šentjernejski šoli je v teku že druga akcija na temo „Knjiga in jaz", ki naj bi pri učencih vzbudila še večje zanimanje za branje knjig, predvsem slovenskih pisateljev. Ker je že prva akcija lepo uspela, vsi upamo, da se bo tudi v drugo vključilo čimveč učencev.

Žagarjevo priznanje novomeški osemletki

Za uspehe ga je dobila osnovna šola Katje Rupena

Eno od treh Žagarjevih priznanj, ki so jih podelili minuli petek v Ljubljani hkrati z Žagarjevimi nagradami sedmim zaslužnim slovenskim pedagogom, je prejela tudi osnovna šola Katje Repune iz Novega mesta.

Ta novomeška šola si je priznanje, ki ga podeljuje republiška izobraževalna skupnost, prislužila z uspehi na učnovzgojnem področju, še posebej z razvijanjem izvenšolskih interesnih dejavnosti, hkrati pa tudi z dosežki pri vsestranskem podružbljanju življenja in dela šole.

Osnovna šola Katje Rupena je po sodbi žirije ena najbolj dinamičnih, vsestranskih in uspešnih osemletk na Dolenjskem. Na njej deluje 42 različnih krožkov in organizacij, ki vključujejo 90 odstotkov vseh učencev. Med drugim opravlja hospitacijsko dejavnost vse od ustanovitve oddelka PA za razredni pouk v Novem mestu.

V zadnjih letih je ta osnovna šola veliko naredila za podružbljanje svoje dejavnosti, za sodelovanje z združenim delom in krajevnimi skupnostmi ter družbenopolitičnimi organizacijami. Ves čas je uspešna tudi na področju ljudske obrambe, ob tem pa veliko skrbi posveča razvijanju in negovanju tradicij NOB.

Po sledeh staroselcev

Novomeški arheologi bodo nadaljevali izkopavanja — Letos tudi več pomembnih arheoloških razstav

Dosedanja arheološka izkopavanja na Dolenjskem so pokazala, da je ta del slovenske zemlje prava zakladnica gospodarske in kulturno—umetniške zapuščine staroselcev, hkrati pa neizčrpno nahajališče najrazličnejših sporočil o njihovem načinu življenja. Raziskovalna žilica arheologov je zato tembolj nemirna in pričakujoča, ob tem pa na moč vztrajna.

Arheologi Dolenjskega muzeja so svoje za letos predvideno terensko delo oblikovali v šestih večjih nalogah. Tako so se odločili raziskati kasno antično naselbino Šumenje, sondažno raziskati gradišče Marof v Novem mestu, nadaljevati izkopavanje rimskega grobišča v Zloganju pri Škocjanu, poleg tega pa opraviti nekaj zaščitnih posegov na arheoloških spomenikih. Tekla bo izdelava arheološke topografije Dolenjske, ki jo bo financiral institut za arheologijo SAZU, delavci arheološkega oddelka Dolenjskega muzeja pa bodo v nekaterih primerih sodelovali tudi z Zavodom za spomeniško varstvo ter bodo mentorji pri arheološki sekciji novomeškega kluba mladih raziskovalcev.

Z delom arheološke dejavnosti se bo občinstvo lahko seznanilo prek razstav, ki jih načrtujejo letos v galerijskih in drugih prostorih Dolenjskega muzeja. Tako bodo na ogled nove arheološke pridobitve Dolenjskega muzeja, v pritličju Križatije pa naj bi — seveda če se bo v celoti posrečila načrtovana kulturna akcija — dokončno preuredili, posodobili in izročili namenu stalno arheološko zbirko. V Dolenjski galeriji bo moč videti razstavo arheoloških plakatov in večjo razstavo „Rešena arheološka dediščina", ki jo bo posredoval Narodni muzej iz Ljubljane.

Izbrane arheološke najdbe iz Novega mesta pa bodo razstavljene na mednarodni arheološki razstavi „Halštatska kultura", ki bo odprta od aprila do oktobra letos v dvorcu Lamberg v avstrijskem Steyru. Ta razstava bo hkrati mednarodno priznanje več za Dolenjski muzej in dejavnost njegovega arheološkega oddelka.

I. Z.

Glasbena šola desetnica?

Zakaj glasbeno izobraževanje v Sevnici nima mesta, kot mu gre?

Zadnji interni nastop učencev oddelka glasbene šole Hrastnik v Sevnici je pokazal veliko prizadevnost številnih učencev in njihovih učiteljev. In vendar, vse ni kot pesem ali dobro zaigran „komad."

Kot smo o tem oddelku že pisali, v njem dela mnogo honorarnih učiteljev, ki tudi manjkajočo formalno izobrazbo nadomestujejo z veliko volje in tudi izkušenj, pridobljenih pri amaterskem ljubiteljskem igranju. Oddelek se kar ne more otepsti težav, ki ga spremljajo še od časov glasbenega izobraževanja v sami občini.

Trenutno se marsikdo od odgovornih ne zaveda resnosti problemov. Prof. Ivo Kopecky je s prvim februarjem dal odpoved delovnega razmerja. Šola je s posluhom za novo godbo nazadnje le odprla pouk trobil. Mimo je marec, denarja pa od nikoder. Tudi izobraževalna skupnost je odtegnila svojo pomoč. Rečeno je bilo, naj bi povišali soudeležbo staršev. Le-ta pa že sedaj znaša v Sevnici mesečno 140 dinarjev, medtem ko je v hrastniški občini 80 dinarjev.

Sevniški oddelek glasbene šole dela v skrajno nezavidljivih razmerah. To občutijo tako učenci kot učitelji. Prostori v nekdanjem Bohorju so vlažni, neakustični. Z internimi nastopi lahko le gostujejo od ene šole do druge.

Rezi Predanič, delegatka v matični šoli v Hrastniku pravi, da ne bo več hodila na seje, ker ji je že nerodno zardevati na račun stvari, ki bi jih morali reševati v Sevnici.

Sevničani se namreč vse premalo zavedajo, da hrastniška šola z velikimi težavami rešuje vprašanja, ki bi jih domačini lahko z mnogo manj truda. Prav lahko se namreč poslovi od delovanja. Prikrajšani pa bi bili otroci in nemalo amaterske dejavnosti v občini.

A. ŽELEZNIK

NE SME BITI ZADNJI NASTOP! — Posnetek kaže, kako je bilo na nedavnem internem nastopu učencev sevniškega oddelka hrastniške glasbene šole. Čeprav trenutno kaže, da se zavoljo problemov, ki so se nakopičili, bliža poslovilni dan oddelka, se to vendarle ne bo smelo zgoditi. Opozorilo pa je potrebno! (Foto: A. Železnik)

Odri spet oživljajo

Ob koncu tedna domačini igrali v Črnomlju in Straži

Konec minulega tedna je bil precej gledališko obarvan, pozornost pa je veljala nekaterim krajem, kjer so domača društva pripravila prve premiere v tej sezoni.

V soboto, 29. marca, je po osmih letih stopila pred občinstvo gledališka skupina črnomaljskega kulturnega društva Miran Jarc in pod režiserskim vodstvom Ane Starešinič uprizorila Partljičevo komedijo „Ščuke pa ni".

Dan kasneje, v nedeljo, 30. marca, so si obiskovalci v straškem kulturnem domu lahko ogledali Jovana Sterije Popovića igro „Jara meščanka" (z izvirnim naslovom „Pokondirena tikva"). Delo je režiral Vladimir Bajc iz Novega mesta.

KOSTANJEVICA: ODPRTA SAMO GALERIJA V GRADU

Galerija Božidar Jakac v Kostanjevici je od 1. aprila odprta vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. do 18. ure. Obiskovalci si lahko ogledajo v njej monografske zbirke Jožeta Gorjupa, Toneta Kralja in domala celoten prerez grafičnega opusa akademika Božidarja Jakca, pa tudi zbirko njegovih pastelov in olj. Hkrati je možen ogled pleterske slikarske zbirke starih mojstrov in Forme vive, kjer je več kot sto eksponatov, delo 70 umetnikov iz vsega sveta. Lamutov likovni salon bo do nadaljnjega zaprt. Zaradi gradnje nove šole odslej tudi ni možen ogled zbirke umetnin, ki jih je darovalo 170 umetnikov za Gorjupovo galerijo.

SVIO v usmerjenem izobraževanju

Skupna vzgojno-izobrazbena osnova (SVIO) tvori skupaj z usmeritvenim delom programa zaokrožen vzgojno-izobraževalni program usmeritve. Izvaja se v prvih dveh letih srednjega usmerjenega izobraževanja hkrati z usmeritvenim delom programa. Tako je za SVIO predvidenega približno 75 % razpoložljivega časa, za usmeritveni del programa pa 25 %.

SVIO, ki je ena izmed pomembnih opredelitev v resoluciji X. kongresa ZKJ, je torej vgrajena v programsko strukturo na začetku usmerjenega izobraževanja za sleherni poklic in predstavlja obvezni začetni sestavni del skupnih znanj vseh programov srednjega usmerjenega izobraževanja. Zagotovila bo izenačevanje začetne ravni znanja vseh, ki se bodo vključili v izobraževanje za posamezne poklice in omogočila uresničitev temeljnega družbenega smotra: oblikovati svobodno, ustvarjalno, vsestransko razvito osebnost za DELO, SAMOUPRAVLJANJE in OSEBNO ŽIVLJENJE.

SVIO je zasnovana na sodobnem pojmovanju splošne izobrazbe, ki daje ustrezno široko podlago za hitrejše in boljše obvladovanje strokovnih znanj, za specializacijo strokovnega znanja, poznejšo prekvalifikacijo, za uspešno izobraževanje za delo, kot tudi za permanentno izpopolnjevanje izobrazbe. V primerjavi s sedanjo vzgojno-izobrazbeno strukturo srednjega šolstva predstavlja SVIO vsebinsko obogatitev na tej stopnji izobraževanja za 80 % učencev, ki se šolajo v poklicnih in tehniških šolah.

Enotnost SVIO prispeva k enotnosti celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, zagotavlja tesnejšo vsebinsko povezanost posameznih usmeritev ter omogoča horizontalno in vertikalno prehodnost.

Program vzgojno-izobraževalnega dela v SVIO sestavljajo naslednja področja: splošno kulturno, matematično, družboslovno, naravoslovno, telesno-zdravstveno in proizvodno-tehnično. Predmetnik SVIO predvideva še usmeritvene predmete ter fakultativni pouk.

SPLOŠNO KULTURNO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO PODROČJE vključuje slovenski jezik in književnost, tuj jezik ter umetnostno vzgojo.

MATEMATIČNO VZGOJNO-IZOBRAZBENO PODROČJE se s predmetom matematika povezuje z vsemi drugimi vzgojno-izobrazbenimi področji pri usposabljanju učencev za količinsko obravnavanje in ocenjevanje pojavov.

NARAVOSLOVNO VZGOJNO-IZOBRAZBENO PODROČJE vključuje fiziko, kemijo in biologijo.

DRUŽBOSLOVNO VZGOJNO-IZOBRAZBENO PODROČJE vključuje samoupravljanje s temelji marksizma, zgodovino in geografijo ter obrambo in zaščito.

TELESNO-ZDRAVSTVENO VZGOJNO-IZOBRAZBENO PODROČJE vključuje telesno vzgojo in zdravstveno vzgojo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

VINICA: PREKINJENO MRTVILO

V okviru prireditev „Naša beseda 1980" so se člani Prosvetnega društva Oton Zupančič iz Vinice predstavili domačemu občinstvu z enodejankama „Lovorov venec" in „Navihana Ančka". V glavni vlogi sta nastopila Lojze in Marjana Mihelič. Dvanajst prožrtvovalnih igralcev vodijo Ivan Mohar, Anton Troha in Bogomir Hudak. Presenečeni nad lepim obiskom, so mladi Viničani, ki so s svojo igro pretrgali dolgoletno mrtvilo, obljubili, da bodo še naprej pridno delali.

JOŽE STEGNE

POTA IN STRANPOTA

§

dežurni poročajo

RAZBIJAL STEKLENINO – Črnomaljski miličniki so v petek dopoldne pridržali do iztreznitve 21-letnega Himzo Babiča iz Kanižarice, ker je razbijal steklenino v gostilni KZ Črnomelj. Moral bo seveda k sodniku za prekrške.

DOMA RAZBIJAL ŠIPE – V soboto zvečer so žužemberški miličniki pridržali do iztreznitve 53-letnega Vlada Škrbeta; ta je vinjen razgrajal doma, razbijal šipe in motil počitek sosedov.

IZGINIL MOTOR – V soboto, 22. marca, je izginilo z dvorišča kmetijske zadruge v Šmarjeti motorno kolo, last Franca Štimlja s Sel pri Zburah. Kdo se v pomladnem soncu vozi na ukradenem motorju, ugotavljajo miličniki.

TEPEŽNO NASTROJEN – V ponedeljek, 24. marca, so mokronoški miličniki pridržali do iztreznitve 33-letnega Stanislava Kolenca iz Praprotnice, ki je po popivanju v mirnskih gostilnah nekoliko preširoko meril cesto. Ko so ga pozvali k redu, se je hotel kar stepsti. Na zagovor bo moral k sodniku za prekrške.

OB KLJUČE – Iz prtljažnika osebnega avtomobila Jožeta Rajka z Broda so v noči na 23. marec izginili ključi „gedore", vredni 3.000 dinarjev.

RAZGRAJAL V DELIKATESI – Minuli četrtek so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve 46-letnega Franca Godlerja iz Malega Cerovca, ki je razgrajal v delikatesi KZ Krka na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu. Godler se bo moral nekega dne napotiti k sodniku za prekrške.

Odlok o smeteh prinesel izgube

Ustavno sodišče SRS postavilo rok 31. 10. 1980, da se odpravijo nezakonitosti in neustavnosti določil odloka o odlaganju smeti v Brežicah

Na ustanovnem sodišču SRS so pred dnevi iskali pravico delavci Komunalnega in obrtnega podjetja Brežice, ki so vložili predlog za oceno ustavnosti in zakonitosti določb 10. člena odloka o obveznem odlaganju in odvažanju smeti ter odpadkov na območju brežiške občine. Poenostavljeno je stvar taka.

V omenjenem členu je namreč črno na belem zapisano, da mora komunalna organizacija vsak dan na odlagališču smeti in odpadkov slednje izravnavati z zemljiščem, kar pa je brežiškim komunalcem povzročalo seveda dodatno delo in tako prinašalo tudi izgube. Vse bi bilo lepo in prav, so odgovarjali komunalci, ko bi pri oblikovanju teh določb člena lahko sami sodelovali. Vse pa je bilo odločeno mimo njih in zato so tudi poiskali varstvo svojih pravic.

Sodišče je v svoji odločitvi popolnoma pritegnilo komunalcem in zapisalo rok 31. 10. 1980, ko mora SO Brežice odpraviti nezakonitosti in neustavnosti omenjenih določil. Sodišče je namreč v pripravljalnem postopku ocenilo, da se predlog nanaša na način določanja splošnih pogojev poslovanja komunalne organizacije, kar pa po posebnem členu zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena sodi med zadeve skupnega odločanja. O teh pa soodločajo delegati uporabnikov v delavskem svetu oziroma drugem ustreznem organu upravljanja komunalne organizacije skupaj z delavci. S posebnim družbenim dogovorom pa se določi, kako sodločajo v navedenih skupnih zadevah delegati uporabnikov v krajevnih skupnostih, v komunalni skupnosti, oziroma prek organov občinske skupščine. Družbeni interes pri opravljanju dejavnosti posebnega družbenega pomena se namreč zagotavlja s tem, da se lahko določijo pogoji in način opravljanja takih dejavnosti, zagotovi soodločanje o cenah, zagotovi temeljne pogoje za pridobivanja dohodka in za poslovanje.

Vaščana prijela oboroženega pretepača

Brajdič z bajonetom hudo ranil Jožeta Uhana

V nedeljo so imeli v Gradišču opraviti z vinjenim 25-letnim Bernardom Brajdičem iz Hudej pri Trebnjem.

Brajdič se je omenjenega dne lotil Jožeta Uhana in ga napadel kar z bajonetom. Obračun ni bil tako nedolžen, saj so morali Uhana zaradi ran z bajonetom prepeljati v novomeško bolnišnico. Brajdič pa je ni daleč popihal. Le malo kasneje sta ga namreč prijela vaščana Gradišča in ga predala miličnikom. Primer, ki bi moral v takšnih in podobnih priložnostih postati stalna praksa in ki vse besede o pomembnosti družbene samozaščite postavlja na trdna tla.

Brajdiča, ki je bil očitno vinjen, so miličniki seveda pridržali, raziskali pa bodo tudi vse okoliščine napada. Na podlagi teh bodo svoje rekli tudi sodniki.

GORELO NA STELJNIKU – V petek popoldne se je na steljniku pri Pribincih pojavil ogenj. Zajel je dva hektara površine, porasle s praprotjo in travo. Škode na srečo ni bilo, ker so vaščani takoj pričeli gasiti in preprečili širjenje požara.

KOMBI ZAPRL POT MOTORISTU – Zaradi neprevidnosti voznika kombija, Novomeščana Rudija Deželana, je prišlo v sredo popoldne pri samopostrežni trgovini na Zagrebški cesti v Novem mestu do prometne nesreče, v kateri jo je skupil motorist Franc Miklič iz Gornjega Karteljevega. Hudo poškodovanega so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

LE ENA ČRPALKA

Petrolova črpalka sredi Sevnice je poslej ob nedeljah in praznikih zaprta, ker je odprta nova črpalka v Boštanju. Resne težave pri preskrbi z gorivom pa imajo v Krmelju. Kot ugotavlja tudi tamkajšnja delegacija, črpalka trgovskega podjetja ni nikomur kaj dosti mar. Gorivo je ali ga tudi ni, dostikrat pa ni prodajalca. Delegat s tega območja je zato na zadnjem zasedanju občinske skupščine opozoril, naj nihče ne naseda izgovorom, češ da ni prometa.

KAJ VEDO PIONIRJI O PROMETU

Jutri bo pri trebanjski osnovni šoli občinsko prvenstvo o poznavanju prometnih predpisov za pionirje, ki ga pod geslom „Kaj veš o prometu?" organizirajo sveti za preventivo in vzgojo v prometu. Najboljši s tega tekmovanja se bodo udeležili republiškega prvenstva v Ptuju. Na tekmovanju, ki se bo začelo ob 15. uri, bodo pionirji prikazovali tudi spretnostno vožnjo na kolesu.

TRAKTOR IN VOZ ZLETELA PO POBOČJU

V soboto dopoldne je Jožef Pene iz Štefana peljal traktor s pripetim vozom od Češnjevka proti Lipniku. Ko je vozil po klancu navzgor, je zadel v hloda, ki sta ležela ob robu ceste. Pri tem je traktor zaneslo s ceste in se je skupaj z vprežnim vozom prekucnil po pobočju. Na vozu sta sedeli tudi voznikova žena Alojzija in njena hči. Obe sta bili ranjeni in so ju odpeljali na zdravljenje. Gmotno škodo so ocenil na 10.000 din.

ODNESEL PUŠKO IN BAJONET

Zidanico Ignaca Strune iz Ljubljane, ki stoji v Drganjih selih, je prejšnji teden obiskal vlomilec. Tat je odnesel zračno puško, bajonet in spodnji del trenirke, medtem ko je v zidanici pustil ženske škornje in bluzo. Vse pa kaže, da je bilo tiste dni vlomljeno še v sosednje zidanice, tudi sumijo že nekoga, vendar je o tem še prezgodaj govoriti.

NEZNAN MOTORIST POBEGNIL

52-letna Neža Matoh iz Vrhpeči je v petek zvečer pešačila z možem od Mirne peči proti domu. Ko sta že prišla v domačo vas, je nasproti pripeljal neznan motorist. Zadel je Matohovo in jo zbil po tleh ter odpeljal naprej. Motorista iščejo miličniki, Matohovo pa so prepeljali v novomeško bolnišnico.

S TOVORNJAKOM V TOVORNJAK – Franc Rus iz Lovrenca je prejšnjo sredo zvečer zaradi prehitre vožnje trčil s svojim tovornjakom v tovorni avtomobil Dragomira Mladenoviča iz Proseka pri Nišu. Iz kabine (na posnetku) so potegnili hudo ranjenega Rusa, ki je na zdravljenju v novomeški bolnišnici. Škode na pločevini je bilo za 110.000 din.

Traktorji ugašajo življenja

Minulu teden sta se na območju krške UJV dve nesreči s traktorjem končali s smrtjo

Kar dvakrat v minulem tednu so bili delavci krške UJV priče tragičnim nesrečam, ko je kabina traktorja pod seboj pokopala voznika. Vse kaže, da bo letošnja „traktorska" bera žrtev še neprimerno večja od lanske, pa čeprav je bilo temu namenjenih že ničkoliko besed in opozoril. Zadnja primera govorita o lahkomiselnosti voznikov, ki sta svoje početje plačala z življenjem.

V sredo ob 18.15 je Anton Banič iz Pristave 29 peljal traktor po vasi Bočje pri Podbočju. Na traktor je imel pripet predelan kmečki voz. Ko je v Bočju pripeljal po klancu proti vinogradom, je iz neznanega vzroka zavil s poti na desno, pri tem pa se je traktor na strmini pod cesto prevrnil. Voznik Banič, ki ga je traktor pokopal pod seboj, je bil na kraju nesreče mrtev.

Do podobne nesreče je prišlo dva dni kasneje na travniku v Šentjanžu. Primer je toliko bolj poučen, ker se je za razliko od vseh dosedanjih dogodil na ravnini. Alojz Musar, 61, iz Šentjanža 26 je v petek okoli 13.30 odšel s traktorjem na travnik v bližini njegove hiše in ga pričel z brano čistiti. Pri obračanju je s pomočjo verige blokiral levo pogonsko kolo, pri tem pa ni pravočasno osvobodil ročice kolesa. Zaradi tega je traktor zaneslo na strmino, po kateri se je skupaj za voznikom prevrnil 4,5 metra globoko na kolovoz. Musar je mrtev obležal v stisnjeni kabini. Še to: nesreča se je pripetila okoli 13.45, mrtvega voznika traktorja pa je šele ob 16.15 našla soseda.

BIK DO SMRTI RANIL GOSPODARJA

V nedeljo proti večeru je prišlo v hlevu pri Štrukljevih v Krupi do hude nesreče, ko je bik med napajanjem teže poškodoval 49-letnega Antona Klemenčiča. Slednji je dobil hude poškodbe po prsnem košu, tako da je bila tudi pomoč zdravnika prepozna. Klemenčič je kmalu po nezgodi umrl.

TROJICA BREZ MOTORNIH KOLES

V petek zvečer je izginilo motorno kolo Novomeščanu Leopoldu Finku, ki je vozilo pustil pred bifejem na Koštialovi cesti. Na srečo so motor naslednjega dne našli v Bršljinu. Manj sreče pa sta imela Alojz Samc iz Potočne vasi in Franc Rus iz Gotne vasi, ki sta bila prav tako ob motorni kolesi, vendar ju doslej še niso našli.

TRILETNI OTROK STEKEL NA CESTO

V soboto ob 18.30 je prišlo na lokalni cesti Krško – Veliki Trn v vasi Golek do hude prometne nesreče, v kateri se je težko poškodovala Tanja Tršelič iz Krškega, stara dve leti in pol. Omenjenega večera je Tatjana Škoberne z neprimerno hitrostjo pripeljala po cesti do brunarice, last staršev ponesrečene deklice, ko je nenadoma na cestišče stekel otrok. Voznica trčenja ni uspela preprečiti, zadela je Tanjo in jo zbila kar 17 metrov po cestišču. Hudo poškodovano dekletce so prepeljali v novomeško bolnišnico.

KRUH, KLOBASA IN DEIT

Lačnega vlomilca so imeli 24. marca popoldne pri Bukovčevih na Vel. Podljubnu. Razbil je steklo v kletnem prostoru in prišel v kuhinjo. Privoščil si je kruh s klobaso, žejo si je potešil z deitom. Tako potešen je v spalnici razmetal perilo in iskal kakšen dinar. Ker ga ni našel, se je sit odpravil naprej po svetu.

Potreben bo prisilni privod

Obdolženca ni bilo na razpravo – V pol leta zmanjkalo iz trgovine blaga ali denarja za več kot 67.000 din

Sodišče v Kočevju 19. marca ni moglo obravnavati primera, ko je v trgovini v Banjaloki zmanjkalo od januarja do junija 1979 za več kot 67.000 din blaga ali denarja. Obdolženec Z. P., ki je v tem obdobju nadomeščal trgovko, ki je bila na porodniškem dopustu, namreč ni prišel na obravnavo in bo zato potreben prisilni privod.

Izven glavne obravnave so zato zaslišali kot pričo tudi Jožeta Berlana, direktorja podjetja Mercator–Trgopromet Kočevje. Povedal je, da so začeli sumiti, da v trgovini v Banjaloki nekaj ni v redu, ker je bil promet naenkrat manjši kot v minulih letih. Po inventuri so ugotovili, da manjka za 90.024,22 din blaga ali denarja. Ko so v okviru Trgoprometa zaslišali Z. P., je ta priznal, da je jemal denar, s katerim si je kupil obleko, motor, tranzistor, in pony ekspres, plačal je popravilo karamboliranega avta in prenočevanja v hotelu v Kočevju.

Od zneska 90.024,22 din so pri Trgoprometu odšteli 2.328 din na račun malic, do katerih je bil Z. P. upravičen; 6.790 din, ki jih je Z. P. že vrnil Trgoprometu, in 13.500 din, za kolikor je bil obsojen neki vlomilec, ki je v tem času vlomil v trgovino v Banjaloki.

Direktor je še povedal, da je Z. P. obljubil, da bo začel redno v mesečnih obrokih odplačevati dolg. Tega doslej še ni storil, zato znaša zahtevek Trgoprometa do Z. P. 67.406,22 din, se pravi skoraj 7 starih milijonov.

J. P.

Zasebne orožarne

Poleg 2.400 uradnih pušk in 500 pištol na Dolenjskem še kup nezakonitih posesti orožja

Kot pravijo dolenjski miličniki, primer krivolovca, ki je imel pred časom v vsakem gozdu skrito po eno puško, danes še zdaleč ni osamljen. O tem govore ne samo najdbe ranjene ali poginjene divjadi, ampak tudi podatki o številu registriranega in tudi skritega orožja na Dolenjskem.

Danes je na Dolenjskem pri občanih registriranih 2.400 pušk in 500 pištol in če k temu prištejemo še vsakoletni plen miličnikov pri odkrivanju posedovanja orožja brez dovoljenja, se nad dobljenimi podatki res lahko zamislimo. Lani je bilo na območju UJV Novo mesto zaseženih 73 raznih pušk, 33 pištol in samokresov, nad 1.400 nabojev, 12 kilogramov eksploziva, okoli 100 vžigalnih kapic, več bajonetov in nožev ter celo dve pištoli domače izdelave v obliki nalivnega peresa in nekaj kosov trofejnega orožja. Pri tolikšni nedovoljeni posesti orožja bi se morala oglasiti tudi zavest in družbena samozaščita krajanov. Kajti včasih v takšnih primerih ne gre zgolj za krivolov, marveč pa tudi za človeške življenja.

Miličniki ugotavljajo, da je premalo prijav iz vrst lovskih organizacij, znan je celo primer lovca, ki je ujel krivolovca na delu, pa mu je le odvzel ustreljenega zajca, prijavil ga pa ni. Tudi s sodelovanjem krajanova ne moremo biti zadovovoljni. Kot da se bojijo maščevanja, skaljenih sosedskih odnosov. Če te pregrade ne bomo premagali, potem tudi miličniki ne morejo računati na uspešen boj na tem področju. In vse dotlej bo „zasebna" oboroževalna tekma še polnila stolpce črnih kronik.

BOJAN BUDJA

Preprečevati požare

Več žena in mladih – Novi predsednik Ob GZ je Alojz Kos

Gasilska društva so v minulih letih dosegla viden napredek, je poudaril na občnem zboru Občinske gasilske zveze Ribnica njen predsednik Anton Adamič. Zbor je bil 22. marca v novem gasilskem domu v Ribnici, udeležili pa so se ga tudi gostje iz Ljubljane in od drugod.

V delovni program so zapisali, da bodo v gasilske vrste vključili še več pionirjev, žena in mladine. Posebno pozornost bodo posvetili strokovnemu usposabljanju gasilcev in gasilskim tekmovanjem. Bolj bodo skrbeli tudi za preprečevanje požarov. Ta skrb doslej ni bila na zadovoljivi ravni.

Na zboru so izvolili nov upravni odbor. Za predsednika Občinske gasilske zveze so izbrali Alojza Kosa, za poveljnika pa ponovno Antona Šobarja. Za delegata na kongresu Gasilske zveze Slovenije, ki bo v Brežicah, pa so izvolili dosedanjega predsednika Antona Adamiča in Eda Tanka.

Podelili so šest občinskih gasilskih priznanj prve stopnje, ki so jih prejeli: Stanko Rus, Avguštin Vatovec, Vesna Lavrič in Anton Adamič (vsi iz Ribnice), Anton Strnad iz Velikih Poljan in Anton Krajc iz Dolenjih Lazov.

Z občnega zbora so poslali pozdravni telegram tovarišu Titu in mu zaželeli, da bi čimprej ozdravel.

M. GLAVONJIČ

KRONIKA NESREČ

„PROSTOVOLJNO" ZAVIL NA NJIVO – V petek popoldne se je Ranko Gvozden in Medvod peljal z osebnim avtomobilom proti Zagrebu in pri Prilipah pričel prehitevati vozilo pred seboj. Takrat je opazil, da mu nasproti prihaja drug avtomobil. Ni mu preostalo drugega, kot da je hitro zavil na levo čez bankino, kjer se je vozilo prekucnilo. Pri nesreči sta bila poškodovana sopotnika Ilija Komosar in Goričan pri Medvodah in Duško Oljača. Gmotne škode je za 20.000 din.

TRČIL V BETONSKI STEBER – Anton Košir iz Podgore se je v petek zvečer peljal na motornem kolesu iz Prečne proti Bršljinu. Zaradi neprimerne hitrosti je pri Inisu zapeljal na bankino in trčil v betonski steber. Košir in Sopotnik Svetozar Povše iz Prečne sta bila ranjena in so jima nudili pomoč v novomeški bolnišnici, kjer sta ostala na zdravljenju. Gmotne škode na motorju je za 8.000 din.

POLJAKA PRODAJALA VIŠEK KOZMETIKE

V torek, 25. marca, so miličniki na parkirišču na Otočcu zalotili dva poljska državljana, ki sta prodajala kozmetiko in razno tehnično blago. Možaka po imenu Bonifacij in Stanislav se bosta morala zagovarjati zaradi carinskih prekrškov. Čudno je le, da nista tako iskano blago ponujala kar doma na Poljskem in v sosedstvu.

Kolesarji brez priprav in – koles

Navzlic težkemu finančnemu stanju so kolesarji resno prijeli za delo

Kot je slišati iz vrst novomeških kolesarjev, se te dni ubadajo s problemi, kakršnih doslej skorajda niso bili vajeni. In verjetno je prav to spodbudilo člane kluba, da so resno prijeli za delo, pri čemer največ skrbi posvečajo vzgoji strokovnih kadrov. Vse kaže, da bodo prvi v Jugoslaviji, ki se bodo lahko pohvalili s trenerjem z visokošolsko izobrazbo.

Sicer pa se danes delu z mladimi v klubu posveča pet trenerjev, vodstvo strokovnega štaba pa je po nekajletni odsotnosti znova prevzel Jože Majes. V kolesarskem društvu „Novoteks" so se pričeli zavedati, da je sedaj pravi čas, da temu športu postavijo še trdnejše temelje. Kajti vse več je občanov, ki se iz dobro znanih razlogov zatekajo h kolesarjenju. Za vse te bodo v KK „Novoteks" pripravili letos pet večjih množičnih prireditev, od že znanih trim akcij do družinskih izletov, popestrenih s spretnostnimi vožnjami. Prav tako nameravajo v društvu pripraviti tekmovanja prionirjev, ki bi naj bila v Novem mestu, Črnomlju in Žužemberku. V bližnji prihodnosti bo po predvidevanjih pričela z delom tudi veteranska sekcija, ki bo združevala kolesarje, starejše od 30 let.

Seveda pa bo za izvedbo vsega tega potrebno urediti finančno stanje v društvu, ki je danes največja ovira za nemoteno delo in vadbo novomeških kolesarjev. Zapišimo samo, da tekmovalci nimajo niti najnujnejše opreme za delo, kot so dresi, trenirke, obutev. Kolesarji so letos ostali tudi brez spomladanskih priprav v toplejših krajih, kar se doslej še ni zgodilo, in zato se ne smemo čuditi, če se bo to poznalo tudi pri rezultatih na tekmovanjih.

BREZ KOLESA – Eden najboljših novomeških kolesarjev zadnja leta, Franci Zrimšek, že mesec dni počiva, ker zanj v društvu nimajo primernega kolesa.

Za nameček pa še tole: znano je, da se je pred časom vrnil iz služenja vojaškega roka eden najboljših Novoteksovih kolesarjev zadnjih let, Franci Zrimšek, ki je bil pred odhodom v JNA tudi v vrhu jugoslovanskega članskega kolesarstva. Sedaj pa Zrimšek že več kot mesec dni počiva, ker zanj v društvu ni primernega kolesa. Kakšna škoda je to za tekmovalca, v katerega so bila vložena precejšnja sredstva, ni treba posebej poudarjati.

Zatorej nič čudnega, če društvo letos računa na izdatnejšo podporo novomeških telesnokulturnih delavcev, pa tudi pokrovitelja, novomeškega Novoteksa, za katerega bi bili dobri rezultati ekipe velika reklama, ki bi opravičevala vsakršno investicijo.

Sobotna drama le za dobre živce

Novomeščani šele po podaljških premagali Domžalčane – Trdno na drugem mestu – V soboto nove točke – Trije porazi v območnih ligah

Malo je manjkalo pa bi se sobotno srečanje med vrstama Novega mesta in Domžal za vrh lestvice v slovenski košarkarski superligi končalo kot tisto iz prvega dela tekmovanja, ki so ga Novomeščani po že domala dobljeni tekmi z mariborskim Branikom v podaljšku tako nesrečno izgubili. Nekaj sreča, nekaj pa prisebna roka Muniha v odločilnih trenutkih podaljška sta domačinom vendarle prinesla zmago, ki pa je navzlic nepopisnemu veselju v novomeškem taboru prinesla spoznanje, da z igro domače vrste v najodločilnejših trenutkih tekem nekaj ni v redu.

NOVO MESTO – DOMŽALE 107:102 (92:92, 39:39)

Kronološki potek sobotne tekme nam bo najbolj nazorno pokazal, da je okoli 600 gledalcev videlo nadvse izenačeno tekmo, v kateri so odločali boljši živci, prisebnost in kanček športne sreče. Te so imeli v regularnem delu tekme Domžalčani več. Novomeščani, ki so začeli srečanje s peterko Plantan, Župevc, Ivančič, Munih in Kovačevič, si nikakor niso mogli priigrati prednosti. V nervoznem prvem delu smo videli malo košev, vsega 39 na vsaki strani, zato pa je bilo toliko več kvalitetne košarke v nadaljevanju. Vse do 25. minute je bil rezultat vseskozi izenačen (nazadnje 49:49), potem pa so prevzeli pobudo domačini in gostom ušli za tri točke in to razliko zadrževali do 33. minute, ko je moral zaradi petih osebnih napak iz igre Župevec. Takrat je dvorana onemela, kajti v pičli minuti so gostje iz rezultata 70:68 za domače povedli s 76:72. Novomeščani so ponovno napeli vse sile in z nekaj zaporednimi koši Ivančiča iz prostih metov ponovno povedli s 83:80. To je bilo 3 minute in 13 sekund pred koncem, ko je bilo srečanje zaradi vedenja peščice neodgovornih gledalcev za kratek čas prekinjeno. Potem pa se je pričela prava drama. Šupić iz prostih metov povede domače v vodstvo s 87:84, minuto in dve sekundi pred koncem je 90:86 za domače, 33 sekund pred koncem še 92:88, potem pa dve zaporedni napaki in gostje, ki so v tem času ostali brez svojega najboljšega moža, Ostermana, so dve sekundi pred koncem izenačili. Rezultat 92:92. Podaljšek. Po začetnem košu Plantana in ponovnem izenačenju pa se je na srečo razigral Munih in s kar dvanajstimi zaporednimi koši zapečatil usodo gostov, ki so športno sprejeli poraz.

Novo mesto: Seničar 13, Plantan 29, Kovačič 6, Munih 28, Ivančič 21, Župevec 6, Skobe 3, Šupić 1.

S to zmago Novomeščani ostajajo na drugem mestu, kajti v drugem derbiju je Branik ponovno dokaj srečno slavil v Ajdovščini s Fructalom. Lestvica je taka: Branik 22, Novo mesto 20, Domžale 18, Fructal 18, Kraški zidar 16 itd.

Novomeščanom se v soboto nasmiha nov par točk, saj igrajo v gosteh za zadnjeuvrščeno ekipo Litije–Zagorja in so si tako verjetno že zagotovili eno od prvih treh mest, ki vodijo v višji tekmovalni razred.

B. BUDJA

KAR TRIJE PORAZI

Brez ene same zmage pa so ostali dolenjski predstavniki v obeh območnih ligah. Tako je na vzhodu vrsta Podbočja klonila v gosteh pri ekipi Dravograda s 87:94 (40:51) po dokaj izenačenem boju. V moštvu Podbočja sta najbolje igrala J. Granc, ki je dosegel 32, in Štrgar z 21 koši. Po tem porazu je Podbočje na pel tem mestu lestvice, v naslednjem kolu pa igrajo doma z vrsto Žalca.

Nič več sreče niso imeli Metličani na gostovanju proti vrsti Trnovega, saj so izgubili z 79:89 (37:45). Po odigranem sobotnem kolu so Kočevci na tretjem mestu, Beti pa je šesta. V dvanajstem kolu igra Kočevje doma s Trnovim, Beti pa gosti vrsto Gostola.

Gostovala pa sta tudi Kočevje in Beti. Prvi v Škofji Loki proti vrsti Lokainvesta in tesno izgubili s 85:90 (34:42). Kočevci so bili v drugem polčasu na pragu podviga, vendar jim je zmanjkalo moči, tako da so domačini zasluženo slavili. Največ košev za Kočevje so dosegli Grgorič 31, Papež 17 in Hegler 14.

ŠELE PO PODALJŠKIH – Le malo je manjkalo pa bi Novomeščani še drugič klonili na domačem parketu pred neposrednim tekmecem za vrh lestvice. Tokrat so bili domačini na srečo dovolj zbrani in so zasluženo slavili. Veliko sta k temu pripomogla tudi Ivančič (10), ki ga vidimo pri uspešni akciji pod košem Domžalčanov, in Plantan (15).

Polom moških ekip na startu

Prva spomladanska zmaga drugoligaša Inlesa – Vsi dolenjski predstavniki v moški SRL izgubili – Presenetljiv poraz Kočevk

Če bi sodili po rezultatih prvega spomladanskega kola v slovenski rokometni ligi za moške, potem smo lahko pred nadaljevanjem, kar se seveda nastopov dolenjskih predstavnikov tiče, sila skeptični. Vsi štirje so namreč igrišča zapuščali sklonjenih glav, Brežičani in Sevničani celo na domačem igrišču. Povsem drugače je bilo pri dekletih, kjer so tako Novomeščanke kot Šentjernejčanke slavile, preseneča le visok poraz Kočevk na domačem igrišču z vrsto Mlinotesta. Sicer pa pričnimo z nastopom drugoligaša iz Ribnice.

INLES – BORAC 23:12 (9:4)

Po porazu v prvem spomladanskem kolu na Reki z vrsto Kvarnerja so Ribničani tokrat prikazali boljšo igro in zasluženo brez težav visoko premagali rokometaše Borca. Slednji so v prvem delu še nekako držali korak z domačini, ki so se razigrali v drugem polčasu in dodobra napolnili mrežo gostov. S to zmago so se inlesovci povzpeli kar za štiri mesta na lestvici in so trenutno sedmi, v naslednjem kolu pa gostujejo proti vrsti Jadran Timava.

ŠTIRJE PORAZI

BREŽICE – MARIBOR 22:24 (6:10) – Povsem nepričakovano so Brežičani v prvem spomladanskem nastopu ostali praznih rok. Okoli 200 gledalcev je videlo dober rokomet. V drugem polčasu so se domačini zbrali in iz minute v minuto manjšali razliko gostov in tri minute pred koncem rezultat tudi izenačili. Za kaj več pa jim je žal zmanjkalo moči. Pri domačinih sta bila najboljša Ban z 8 in Vervega s 5 zadetki.

SEVNICA – RUDAR 30:31 (15:19) – Okoli 100 gledalcev je zaman čakalo, da se bodo domačini z morebitno zmago odlepili z dna lestvice. Domačini so imeli v finišu tekme nekajkrat možnost, da rezultat najmanj izenačijo, vendar jim to ni uspelo. Sicer pa je rezultat po prikazani igri nasprotnikov povsem realen. Se največ sta pri domačinih pokazala Trbovc, ki je dosegel 11 zadetkov, in Špan z 8.

LIPA – INLES 26:16 (11:3) – Gledalci v Ajdovščini že dolgo niso videli tako neizenačene tekme, v kateri so domačini povsem nadigrali goste, ki so v prvem polčasu dosegli vsega tri zadetke. Ribničani so nekoliko bolje zaigrali le v nadaljevanju, kar pa je bilo premalo, da bi dosegli kaj več, kot še sprejemljiv poraz. Za Inles sta največ zadetkov dosegla Strnad 5 in Andolšek 6.

AERO CELJE – ČRNOMELJ 29:26 (17:16) – Črnomaljčani so v Celju prikazali odlično igro in se povsem enakovredno kosali s favoriziranimi domačini. Škoda le, da so gostje popustili takoj v nadaljevanju, sicer bi se lahko nadejali res presenetljivih novic iz Celja. Strelci za Črnomaljčane so bili: Cvetič 6, Hudelj 3, Rihtič 7, Papež 3, Adlešič 4, Orlič 3.

Lestvica: 1. Polet 19, ..., 7. Brežice 14, ..., 10. Črnomelj 8, 11. Inles 3, 12. Sevnica 2.

V naslednjem kolu igrajo: Inles – Sevnica, Črnomelj – Šoštanj, Prule – Brežice.

ETA – NOVO MESTO 7:11 (3:7) – Z nedeljsko zmago v Cerknem so novomeške rokometašice dokazale, da se še ne nameravajo odreči boju za vrh lestvice. Pokazale so namreč dobro igro in zasluženo zmagale. Največ zadetkov za Novomeščanke je dosegla Mršnikova – kar 6.

LIŠCA – REDDVOR 12:17 (3:8) – Domačinke so le v finišu srečanja pokazale, da znajo igrati tudi bolje in da bi s takšno igro lahko v srečanju iztržile kaj več. Največ zadetkov za domačinke je dosegla Novakova (4).

LESTVICA: 1. Izola 17, 2. Itas Kočevje 14, 3. Novo mesto 13, ... 7. Šentjernej 10, ... 11. Lisca 5.

PARI NASLEDNJEGA KOLA: Izola – Itas Kočevje, Preddvor – Šentjernej, Novo mesto – Šmartno

V SOBOTO ODLOČITEV O PRVAKU

Na prvenstvu Dolenjske v kegljanju za posameznike je bilo na kegljišču Loka predzadnje kolo, ki je dalo nekaj izrednih razultatov. Predvsem mislimo pri tem na dobro kegljanje Veselа, ki je podrl 852 kegljev in se iz petega prebil na prvo mesto; še bolj pa na izreden nastop lanskega prvaka Nikice Badovinca, ki je z 893 keglji prišel iz 25. na tretje mesto. Za finalni nastop, ki bo v soboto in nedeljo na kegljiščih doma JNA in na Loki, se je uvrstilo 16 tekmovalcev.

N. G.

NAJBOLJŠI STRELCI V DES

Strelska sekcija TVD Partizan Leskovec je pred dnevi pripravila občinsko tekmovanje v streljanju, ki se ga je udeležilo 32 tekmovalcev. Občinski prvak je postal Edvard Vogrinc iz DES s 361 krogi pred svojim klubskim kolegom Primožičem, ki je zbral 3 kroge manj, in Žokaljem iz TVD Partizan s 356 krogi.

J. ARH

DOLENJSKI REKORD OKLEŠČNA

Novomeški atletski delavci so v soboto popoldne pripravili klubski miting metalcev, na katerem so bili doseženi presenetljivo dobri rezultati, saj je domala vsak nastopajoči dosegel nov osebni rekord, kar govori, da so novomeški atleti res odlično izkoristili sicer res skromne možnosti za zimske priprave. Se najbolj razveseljuje odličen rezultat B. Oklešča v metu diska, ki je z metom 48,34 metra postavil nov dolenjski rekord. Drugi je bil z daljavo 39,08 D. Oklešča, medtem ko je v metu kopja zmagal Može z rezultatom 61,54 metra. Dobri so bili tudi metalci kladiva, saj ga je Malnar zalučal 48,08 metra, Gačnik pa na 39,66 metra daleč.

PRESENEČENJE V KOČEVJU

ITAS KOČEVJE – MLINOTEST 10:17 (3:9) – Verjetno Kočevke še danes ne najdejo vzrok za slabo igro, v kateri so jih povsem nepričakovano nadigrale rokometašice Mlinotesta. Domačinke nikakor niso mogle najti svoje igre, še posebej se je poznalo, da so gostje pazile na najboljšo domačo igralko M. Jeričevo, kar je seveda prispevalo k zmagi gostij. Pri domačinkah sta največ zadetkov dosegli M. Jeričeva 5 in Ovnova 2.

ŠENTJERNEJ – SLOVAN 11:7 (5:5) – Šentjernejčanke so s sobotno tekmo pokazale, da so navzlic zelo slabim pogojem za trening (brez lastnega igrišča) dobro pripravljene na pomladanski del prvenstva. Po izenačenem prvem delu so v nadaljevanju pokazale odlično igro in povsem nadigrale goste. Najbolše pri domačinkah so bile Černe in Škoda s 4 zadetki, 3 pa je dala Zagorčeva.

MLADI NOVOMEŠKI KEGLJAČI TRETJI

Na kegljiščih Gradisa in Hidre v Medvodah je bilo te dni republiško ekipno kegljaško prvenstvo, ki se ga je udeležila tudi mladinska vrsta Novega mesta. Dolenjci so v odlični formi, predvsem pa so se predstavili kot izenačena ekipa in so s 4.854 podrtimi keglji osvojili tretje mesto za Triglavom in klubom S. Jenko iz Podreča.

N. GOLEŠ

V VLEČENJU VRVI „SOPOVCI"

Na Senovem so v okviru delavskih športnih iger pripravili tekmovanje v vleči vrvi, ki so se ga udeležile štiri moške in dve ženski ekipi. Med dekleti je slavila Lisca pred Labodom, medtem ko je pri moških premočno zmagal SOP Krško pred DES Brestanica, rudnikom Senovo in Celulozo.

J. ARH

NEPRIČAKOVAN PORAZ – Odbojkašice novomeške Krke so v sobotnem srečanju z vrsto Tabora prikazale eno najslabših iger in povsem zasluženo izgubile.

Za slovo zmaga?

Povsem nepričakovano je nadaljevanje prvenstva v slovesnkih odbojkarskih ligah prineslo novomeškima predstavnikoma, Pionirju pri moških in Krki pri dekletih, le polovičen izkupiček. Neprijetno presenečenje so namreč pripravile krkašice, ki so v soboto doma igrale proti vrsti Tabora. Praznih rok so po pričakovanju ostale tudi Kočevke v srečanju z vodilno ekipo Bleda.

PLAMEN – PIONIR 0:3

Odbojkarji novomeškega Pionirja so po pričakovanju gladko zmagali na gostovanju proti zadnjeuvrščeni ekipi Plamena. Rezultat po nizih: 16:14, 15:6 in 15:6.

Pionir: Vernig, Babnik, Kosmina, Graberski, Primc, Škrbe, Kolarič, Brulc, Pečar.

S to zmago Novomeščani še naprej ostajajo na tretjem mestu na lestvici, vendar se kaj lahko zgodi, da bodo po odigranem zadnjem sobotnem kolu pristali mesto nižje. Doma gostijo namreč vrsto vodilnega Salonita in ob morebitnem porazu bi jih lahko prehiteli odbojkarji Železarja. Sicer pa upajmo, da bodo pionirjevci v soboto vendarle pokazali, da njihov sedanji položaj na lestvici ni realen odraz tega, kar Novomeščani s tako kvalitetnim igralskim kadrom zmorejo.

KRKA – TABOR 1:3

Že prej smo govorili o neljubem presenečenju, ki so ga pripravila dekleta Krke v srečanju z ekipo Tabora. Potem ko so Novomeščanke v prvem nizu povedle že z 11:6, je le malokdo od sicer maloštevilnih gledalcev verjel v presenečenje. Toda domačinke so takrat obstale, ni jim uspela niti ena sama poteza, tako da so gostje dobile 9 zaporednih točk in zmagale. Krkašice si od tega šoka tudi v nadaljevanju niso opomogle in razen v tretjem nizu, ki so ga odločile v svojo korist, prikazale eno najslabših iger doslej. Rezultat: 11:15, 7:15, 15:11, 6:15.

Bled – Kočevje 3:0 – Kočevke, ki so na srečanje na Bled odpotovale brez vsakršne možnosti na uspeh, so se vendarle dobro upirale favoriziranim gostjam.

Črnomaljčani korak bliže vrhu

V dolenjskem derbiju v Novem mestu slavila Bela krajina – Le še tri točke za vodilnim Koprom – Kočevci izgubili v Ajdovščini

S petnajstim kolom so v nedeljo nadaljevali prvenstvo nogometaši v območnih ligah. Najzanimivejše srečanje je bilo seveda v Novem mestu, kjer sta se v dolenjskem derbiju pomerili vrsti domačega Elana in Črnomaljske Bele krajine. Iznajdljivejši so bili gostje in zasluženo odnesli obe točki. Tretji dolenjski predstavnik v ligi, Kočevje, je tokrat gostoval v Ajdovščini in po dokaj enakovredni igri šele v drugem polčasu klonil z 1:3.

ELAN – BELA KRAJINA 1:3 (0:1)

Okoli 100 gledalcev je na stadionu Bratstva in enotnosti v Novem mestu v nedeljo videlo dokaj slabo in na trenutke grobo srečanje. Resda so igralci obeh moštev veliko tekali po razmočenem igrišču, vendar so bile akcije večidel nepovezane, kar še posebej velja za domačine. Slednji so zadnje minute prvega in ves drugi polčas igrali z desetimi igralci, saj je sodnik Klobčič iz Zagorja, ki je z veliko napakami sodil to srečanje, pokazal rdeči karton Goričkiču, ko je ta grobo udaril nasprotnikovega igralca. Sicer pa so se na blatnem igrišču bolje znašli gostje, ki so se hitro otresli začetne premoči domačinov in v 38. minuti preko Štefaniča zasluženo povedli. Isti igralec je nato v 75. minuti rezultat še povišal, častni zadetek za domače pa je tri minute kasneje dosegel Bon. Usodo domačinov so gostje zapečatili minuto pred koncem z zadetkom Weissa.

Elan: Pureber, Žnidaršič (Gabrič), Pavlin, Avbar, Kujičič, Primc, Perhaj, Metelko (Janežič), Bon, Goričkič, Venta.

Bela krajina: Furlič, I. Zupančič, Simčič, Grguraš, Vrščaj, Furlič II (Barič), Železnik, Kramarič, Štefanič, Weiss, Čurk.

DERBI BELOKRANJCEM – Nedeljski dolenjski derbi med enajstericama Elana in Bele krajine so po težkem in blatnem terenu zasluženo dobili gostje, ki so se tako vodilnemu Kopru približali na tri točke.

PRIMORJE – KOČEVJE 3:1 (1:1)

Potem ko je po prvem delu kazalo, da se bodo Kočevci enakovredno kosali z domačini, so jih ti v nadaljevanju presenetili s hitro in učinkovito igro, ki je navdušila številne gledalce v Ajdovščini. Edini zadetek za goste je dosegel Kozič v 35. minuti iz enajstmetrovke.

Kočevje: Struna, Klarič, Rajželj, Intihar, Bokal, Dobrič, Briški, Pikul, Gyerek, Kozič, Kovač.

Po nedeljskem kolu je najvišje na lestvici Bela krajina, ki je druga, 3 točke za vodilnim Koprom, Kočevje je tretje, Elan pa predzadnji. Prihodnjo nedeljo igrajo Novomeščani na Jesenicah, Črnomaljčani gostijo vrsto Primorja, Kočevci pa nogometaše Tabora.

Več „korenin"

315 kandidatov za letošnjo akcijo RTV in Antene

Ljubljanska RTV je lani organizirala v sodelovanju s trimsko Anteno priljubljeno rekreacijsko akcijo z naslovom „Brazde vzdržljivosti", v kateri si je kar 26 žensk in 148 moških pridobilo lovoriki „kaveljc" in „korenina".

Moški nad 30 in ženske nad 25 let se bodo za laskava naziva potegovali tudi letos. Kot javljajo iz ljubljanske RTV, se je letos odločilo za sodelovanje 315 kandidatov, med njimi kar 64 žensk, 12 zakonskih parov, celo cele družine. Vsi prijavljenci so že prejeli pismena navodila za pripravo na vse preizkušnje, nekateri pa so jih nekaj tudi že opravili. Največ težav je povzročila zahteva po 40-kilometrskem teku na smučeh, ki je prijavljenci zaradi večkrat odpadlih nekaterih smučarskih maratonih niso mogli izvesti. Odbor zato sporoča vsem takšnim, da naj pošljejo vsaj potrdila o opravljenih dveh tekih po 20 km, kar bo zadostovalo za pridobitev lovorike. Hkrati odbor akcije poziva vse, ki še niso poslali zdravniških potrdil, da to store čimprej.

„KOVINARSKA"

„KOVINARSKA", TOVARNA INDUSTRIJSKE OPREME IN KONSTRUKCIJ, KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge

I. V TOZD INDUSTRIJSKA OPREMA:

1. 20 KLJUČAVNIČARJEV I., II. ali III.
Pogoji: poklicna šola kovinske smeri oziroma KV in 1, 2 oziroma 3 leta delovnih izkušenj.

2. 20 KLJUČAVNIČARJEV–MONTERJEV I., II. ali III.
Pogoji: poklicna šola kovinske smeri oziroma VK in 4 leta delovnih izkušenj za I., ali poklicna šola oziroma KV in 2 leti delovnih izkušenj za II., ali KV in 1 leto delovnih izkušenj za III.

II. ZA DSSS:

1. ADMINISTRATORJA – STROJEPISCA I. ali II.
Pogoji: za I. 4-letna administrativna šola oziroma ekonomska šola in 1 leto delovnih izkušenj (znanje strojepisja) za II. poklicna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj

2. FINANČNEGA POKALKULANTA – analitika cen III. za določen čas – 1 leto
Pogoji: srednja šola ekonomske smeri oziroma poklicna šola ustrezne smeri ter končano pripravništvo oziroma 3 leta delovnih izkušenj za poklicno šolo.
Vsa dela in naloge so za nedoločen čas, razen pod točko II./2., kjer je delo za določen čas – 1 leto, s trimesečnim poskusnim rokom.
Objava velja 15 dni po objavi. Prijavljene kandidate bomo pisemno obvestili o izbiri v 30 dneh po poteku objavnega roka. Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: „KOVINARSKA" Krško, Kadrovsko organizacijska služba. Prijav brez priloženih dokazil ne bomo upoštevali.

252/14–80

„SOP" KRŠKO, SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA INDUSTRIJSKO OPREMO, Krško, CKŽ 141, DELAVSKI SVET DSSS

SOP KRŠKO

objavlja razpis za prosta dela oziroma naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v DSSS:

vodja finančnega sektorja

Pogoji:
- **višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri**
- **5 let ustreznih delovnih izkušenj**
- **moralno–politična neoporečnost**

Delavec za opravljanje razpisanih del oziroma nalog bo imenovan za dobo 4 let.
Prijave z dokazili o izponjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: „SOP" Krško, DSSS – kadrovsko–splošni sektor, CKŽ 141, Krško z oznako ZA DELAVSKI SVET DSSS.
Rok prijav je 20 dni po objavi razpisa.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

255/14–80

PO SVETU OKOLI

OH TA JEZIK! – V Veliki Britaniji je posebna skupina poznavalcev angleščine sprožila postopek za uvedbo preprostejših izrazov v zapletenem in zbirokratiziranem jeziku, kakršnega uporabljajo sestavljalci uradnih dopisov in obrazcev. Ugotovili so namreč, da posameznih besednih ali stavčnih zvez celo visokošolsko izobraženi ljudje ne razumejo. Zgodilo se je tudi to, da so v neki občini natisnili navodila za izpolnjevanje raznih obrazcev. A kaj, ko so bila navodila sestavljena tako nerazumljivo, da so bila neuporabna! Po zapletenosti, nerazumljivosti pa tudi zbirokratiziranosti, se zdi, da uradna slovenščina ne zaostaja dosti za angleščino.

IŠČE ZAMAN? – Sanitarni inšpektor iz ameriškega Baltimora že dokaj mesecev hodi iz lokala v lokal, v torbi pa nosi diplomo z zlato zvezdo. Po navodilih mestne uprave, ki si prizadeva, da bi v gostinskih lokalih izboljšali higienske razmere, naj bi to priznanje izročil lastniku, ki bi imel v svojem lokalu neoporečno urejene sanitarije. Zaenkrat ne kaže, da bi se možak znebil diplome, saj lokali dobivajo za čistočo poprečno le polovico od sto možnih točk.

VSE ZA VARNOST – Šele pred kratkim je v javnost prodrl podatek, da je zahodnonemška vlada pred dvema letoma namenila za varnost najvišjih političnih glav kar 63 milijonov mark. Polovico te vsote je šlo za stroške osebja, ki skrbi za varnost politikov na domačih tleh, izredni varnostni ukrepi med potovanji politikov po svetu so stali 10 milijonov mark, dvakrat toliko denarja pa so porabili za nakup avtov z neprebojnimi šipami. Politikom se zato ni skrivil niti las na glavi, zdaj pa jim bo lahko kateri posivel zaradi očitkov na račun tako širokogrudne varnosti.

GRAMOFONSKA PLOŠČA – Kdor v Buenos Airesu zavrti napačno ali nepopolno telefonsko številko, po zaslugi avtomatike iz slušalke zasliši glas: „Klicali ste napačno številko. Prosim vas, da še enkrat poglejdate v imenik. Toda nikar ne psujte, kajti jaz sem gramofonska plošča, gramofonska plošča, gramofonska plošča..."

Stevardes se poloteva „krvavi pot"

Skrivnostna bolezen se začasno loteva nekaterih ameriških strežnic v letalih – Moškim ni nič

Če bi se kaj takega dogajalo na tleh in pred nekaj desetletji, bi časopisi pisali celo o čudežih, tako pa novinarska peresa škrabljajo le o nenavadnih, čudnih, skrivnostnih boleznih v zraku. Gre za zares nevsakdanji pojav „krvavega potu", ki se loteva stevardes na vzhodnoameriških zračnih linijah, zvečine v letalih Airbus A 300 evropske izdelave. Zdravniki še niso odkrili krivca za nenavadni pojav.

Od letošnjega januarja naprej so stevardese na omenjenih letalih, ki lete na linijah New York – Florida, zapazile, da se jim med poletom na koži spustijo rdečkaste pike, iz katerih potem mezi rdečkast pot. Zanimivo je, da „krvavi pot" nekaj ur po poletu usahne in izgine brez sledu. In še to: za nevsakdanjo boleznijo med poleti obolevajo v veliki večini le ženske, medtem ko se pilotov in potnikov „krvavi pot" ne loti.

Najprej so mislili, da gre za posledice množične histerije med stevardesami, vendar so dejstva govorila svoje: obolevale so le stevardese na vzhodnih linijah, medtem ko njihove kolegice na drugih linijah in v enakih letalih „krvavega potu" ne poznajo.

Da gre za resnične pojave in ne za domišljijo, so se prepričali tudi zdravniki, seveda pa so morali opraviti raziskave v zraku, saj se nevsakdanja bolezen na tleh ne pojavlja.

Povzročitelj „krvavega potu" zaenkrat ni znan.

Zdravniki domnevajo, da gre najbrž za reakcijo kože bodisi na kozmetične preparate, bodisi na kemične sestavine, ki jih uporabljajo za čiščenje pečk za pripravo hrane.

Najdragocenejši predmet iz močvirja – veliki srebrni kelih

Srebrn kelih iz močvirja

Najditelju starodavnega obrednega posodja je bil v pomoč tudi hčerin šolski učbenik

Od časa do časa se izpolnijo želje tudi svojevrstnim čudakom, katerim z romantičnim nazivom pravimo iskalci zakladov. Seveda je v svetovni armadi teh iskalcev več brezupno hrepenečih kot srečnih najditeljev. Med slednje lahko prištejemo irskega gradbenega tehnika, kateremu se je pred kratkim posrečilo dragoceno odkritje. Imena ne moremo navesti, saj je možakar iz previdnosti ime zamolčal.

Blizu mesta Killenaule na Irskem je 38-letni iskalec zakladov s pomočjo detektorja za kovine in hčerinega šolskega učbenika preiskoval ozemlje, na katerem se nahajajo ruševine srednjeveških samostanov. Sreča se mu je nasmehnila in nekaj deset centimetrov pod površjem močvirja je našel dragoceno obredno posodje iz 8. stoletja. Strokovnjaki ocenjujejo, da so posode vredne okoli 4 milijone dolarjev.

Posebno dragocen je velik kelih z dvema ročkama. S srebrno posodo se po lepoti, izjemni obdelavi in redkosti lahko primerja le sloviti kelih Ardagh, na katerega je ponosna vsa Irska in velja za najlepšo obredno posodo na svetu. Seveda pa je letošnja najdba hudo načeta od močvirja in bo potrebno nekaj let restavratorskega dela, preden bo zasijala v nekdanji lepoti.

Odkritelja trenutno najbolj zanima, kako se bo odločilo sodišče. Irski zakoni namreč določajo, da odkriti zaklad pripada najditelju le v primeru, če gre za izgubljene ali zapuščene dragocenosti. V primeru, da je bil zaklad shranjen za poznejše čase, pa je dedič dragocenosti irska država. Dejstvo, da je bila obredna posoda pokrita z bakrenim pokrovom, ne obeta najditelju nič dobrega, saj namiguje, da so menihi posodo skrili pred Vikingi ali drugimi plenitelji.

Malce o jezikih

Največ uradnih jezikov pre more EGS

Na začetku delovanja Organizacije združenih narodov so predstavniki posebnih članic lahko uradno uporabljali samo dva jezika, francoski in angleški, dandanes pa se lahko sporazumevajo še v kitajščini, ruščini in španščini. OZN zaposluje 160 prevajalcev, govornik, ki noče uporabljati katerega od naštetih petih jezikov, pa mora sam poskrbeti prevod svojega besedila za vse udeležence zasedanja, posveta ali podobnih oblik sestankovanja.

V bruseljskem sedežu pakta NATO se generali lahko pogovarjajo samo v angleščini in francoščini, isto velja tudi za vrhunske sestanke predstavnikov držav, ki tvorijo ta pakt.

Združenje, v katerem lahko uradno uporabljajo hkrati največ jezikov, pa je Evropska gospodarska skupnost. Predstavniki devetih članic se sporazumevanjo v šestih jezikih, za za njihova srečanja ni bil nikoli preveč prevajalcev. Vse do nedavnega ne, ko so za prevajanje začeli uporabljati računalnik. Za potrebe te skupnosti računalnik zaenkrat pre more 140.000 besed, seveda v vseh šest jezikov skupaj, uporabniki računalniško prevedenih besedil pa že izjavljajo, da včasih dobijo na mizo le napol razumljive spise.

Rešitev prejšnje križanke

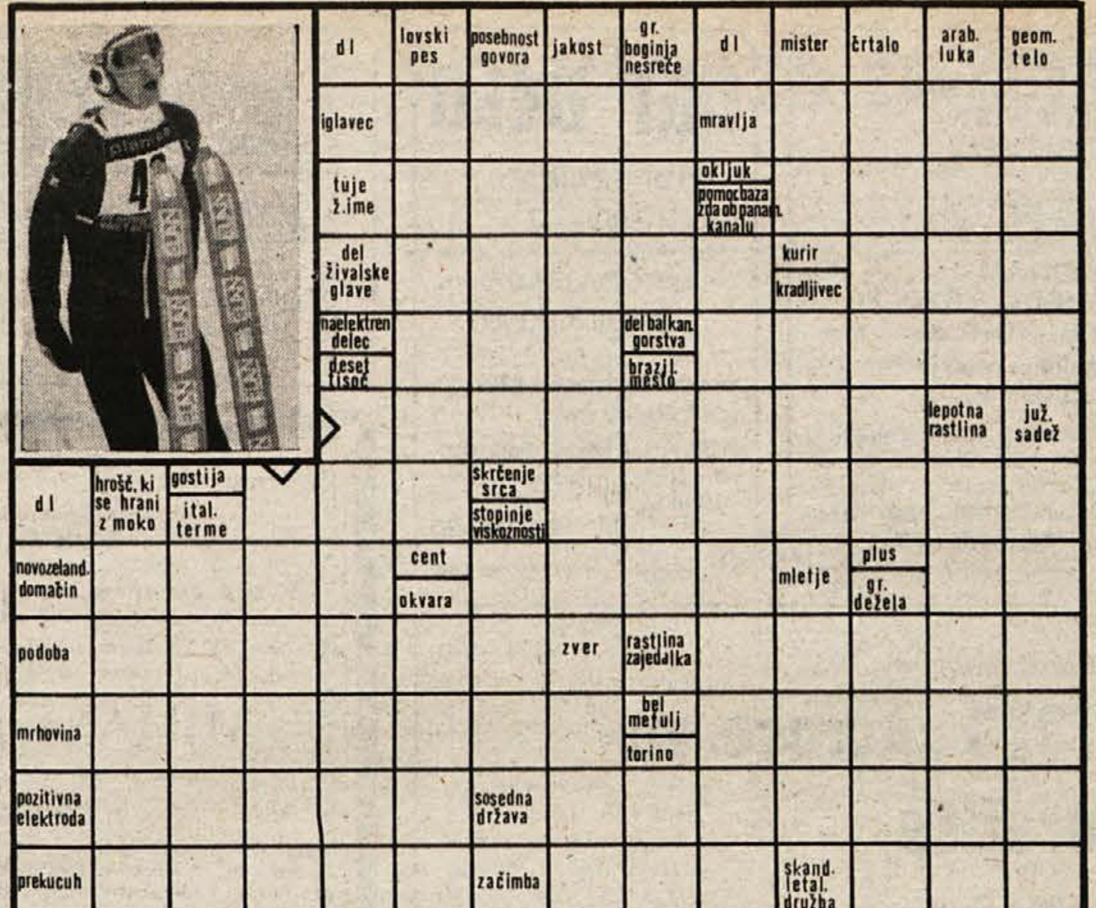

prgišče misli

Človek živi sredi državnih, cerkvenih in drugih zakonov kakor muha v pajčevini.
I. CANKAR

Veličina človeka je v tem, da je most in ne cilj.
F. NIETZSCHE

Vera je pogosto nevera v življenje.
R. ROLLAND

Odkritje: nad revmo z mrazom

Japonski zdravnik masira boleče in otrdele sklepe z zrakom ohlajenim na minus 180 stopinj Celzija – Na dva bolnika en zdravstveni delavec – Zdravi tudi gibanje

Revmatizem je ena najpogostejših bolezni človeštva, vendar jo omenjamo nekako manj resno, ker velja prepričanje, da se zaradi revme ne umre. Kako zelo razširjena je ta nadloga po svetu, pove podatek iz zahodnonemških logov, kjer čuti te vrste bolečine v kosteh okrog 10 milijonov ljudi. Zvezno republiko Nemčijo velja revmatizem zaradi zdravljenja, izostankov z dela in predčasne upokojitvije 11 milijard mark na leto!

Beseda revmatizem izvira iz stare grščine in pomeni po telesu in udih se premikajočo bolečino. Stari Grki so poznali le sklepno obliko bolezni, tako imenovano putiko – nevšečnost, ki nastane zaradi kopičenja kristalov sečne kisline v sklepih. Putika povzroča boleča otekanja.

Revma pa ni bolezen, ki bi se pojavljala samo na določenem organu ali delu telesa, zato jo težko uvrstimo v en sam medicinski predalček. Z njo se ubadajo splošni zdravniki, internisti, ortopedi, otroški zdravniki, rentgenologi itd. Za zdravljenje revme poznajo na stotine postopkov in še več zdravil.

Doslej je veljalo, da je zoper revmo najbolj uspešna toplota. Pravilo je nedavno prekršil japonski zdravnik dr. Tošima Jamauči, ki revmo zdravi tako, da obolele sklepe bolnikov za prav kratek čas izpostavi strahotnemu mrazu minus 180 stopinj Celzija. Rezultati zdravljenja so menda fantastični, če lahko tak sklep naredimo na temelju podatka, da se odloči za dolgo in drago pot na Japonsko na tisoče bolnikov z vsega sveta.

Dr. Tošima Jamauči, 37-letni specialist slovitega (modnega?) centra za revmatizem, je prišel na idejo, da bi revmo zdravili z mrazom, pred osmimi leti na univerzitetni kliniki Beppu. Na tej kliniki je zdravil revmatizem s toplimi vrelci, kortizonom, toplimi oblogami in seveda operativno. Tako zdravljenje pa mnogih bolnikov ni rešilo bolečin, nekaterim pa se je stanje celo poslabšalo.

Med službovanjem na kliniki Beppu je prišel dr. Jamauči do zanimivega spoznanja. Opazil je, da so se bolniki, ki so jih začasno pustili domov na praznovanje novega leta, torej potem ko so preživeli nekaj dni v hladnih hišah, nekaj malega popili in se gibali več kot običajno, počutili veliko bolje. Dr. Jamauči si je zastavil vprašanje, ali niso prav nizke temperature in veliko gibanja pravo zdravilo zoper revmo.

Seveda zdravljenje z mrazom ni nobeno Kolumbovo jajce, težava je samo v tem, da na koži, ki je dalj časa izpostavljena temperaturam pod ničlo, nastanejo ozebline. Do teh pa ne pride, če v hladnem zraku ni vlage in če se temperature nižajo postopoma.

Pacienti japonskega zdravnika so razdeljeni v skupine, v katerih so lažji in težji revmatični primeri skupaj, da se medsebojno spodbujajo. Na dva bolnika pride en zdravstveni delavec. Bolniki imajo obširen urnik. Vsak dan plavajo v vodi, ki ima le 8 stopinj Celzija, jedo s palčkami, da si tako razgibljejo otrdele prstne členke itd.

Dr. Jamauči je prepričan, da mraz, neprestano gibanje in psihoterapija vodijo k uspešnemu zdravljenju. Revmatičnim bolnikom, ki bi bili sicer zaradi bolezni osamljeni, skuša vliti novo samozaupanje. Pacienti prebijejo tudi v hladnem vremenu dan na prostem, hodijo peš po stopnicah, potiskajo invalidske vozičke, v katerih so še težji bolniki, telovadijo itd.

Tehnični magnet, ki privablja v sanitorij japonskega zdravnika bolnike z vsega sveta, pa je naprava, ki jo imenujejo kriotorij.

To je aparat, iz katerega piha na minus 180 stopinj Celzija ohlajen zrak. Terapijo izvajajo v prostoru, v katerem je plus 30 stopinj Celzija. Temperaturna razlika med ledenim zrakom, s katerim masirajo od revme oboleli sklep, in zrakom, ki ga vdihava bolnik, je torej kar 210 stopinj Celzija.

Za enkratno zdravljenje v zdravilišču dr. Jamaučija je treba odšteti okoli 26.000 dinarjev, kar glede na naše cene zdravstvenih storitev niti ni velik denar. Draga pa je pot na Daljni vzhod in zato bodo Slovenci v prihodnje revmo najbrž še naprej preganjali s poležavanjem na zapečku ali ob peči.

Če slednja zaradi težave z nafto, premogom in drvmi ne bo ravno najbolj vroča, se bo revmatik vsaj lahko tolažil, da se kar doma zdravi po najnovejši japonski metodi. Z mrazom.

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV PROTI STEKLINI BO LETOS PO NASLEDNJEM RAZPOREDU:

Ponedeljek, 7. aprila
ob 8. uri: Brod
ob 9. uri: Srebrniče
ob 10. uri: Jurka vas
ob 11. uri: Drganja sela
ob 12. uri: Rumanja vas

Torek, 8. aprila
ob 8. uri: Cegelnica
ob 9. uri: Prečna
ob 11. uri: Dol. Straža
ob 12. uri: Gor. Straža
ob 13. uri: Gor. Polje

Sreda, 9. aprila
ob 8. uri: Soteska
ob 9. uri: Podhosta
ob 10. uri: Podturen
ob 11. uri: Poljane
ob 12. uri: Dol. Toplice

Četrtek, 10. aprila
ob 8. uri: Otočec
ob 9. uri: Dol. Kronovo
ob 10. uri: Brezovica
ob 11. uri: Dolenja vas
ob 12. uri: Gorenja vas

Petek, 11. aprila
ob 7.30 uri: Stranska vas
ob 8. uri: Ruperčvrh
ob 9. uri: Birčna vas
ob 10. uri: Uršna sela – vas
ob 11. uri: Uršna sela – Zadr. dom
ob 12. uri: Dobindol
ob 13. uri: Gor. Sušice

Sobota, 12. aprila
ob 8. uri: Žabja vas
ob 9. uri: Gotna vas
ob 10. uri: Črmošnjice
ob 11. uri: Nova gora
ob 12. uri: Vel. Cerovec

Ponedeljek, 14. aprila
ob 8. uri: Mali Slatnik
ob 9. uri: Ratež
ob 11. uri: Vel. Brusnice
ob 12. uri: Gaberje
ob 13. uri: Hrušica

Torek, 15. aprila
ob 8. uri: Vrhe
ob 9. uri: Dolž
ob 10. uri: Zajčji vrh
ob 11. uri: Vel. Orehek
ob 12. uri: Stopiče

Sreda, 16. aprila
ob 8. uri: Jablan
ob 9.30 uri: Goriška vas
ob 10.30 uri: Srednji Globodol
ob 11. uri: Biška vas
ob 12. uri: Jablan–Šranga

Četrtek, 17. aprila
ob 9. uri: Mirna peč
ob 10. uri: Železniška postaja
ob 11. uri: Dolenja vas
ob 12. uri: Šentjurij

Petek, 18. aprila
ob 8. uri: Dol. Karteljevo
ob 9. uri: Kamenvrh
ob 10. uri: Dol. Kamence
ob 11. uri: Gor. Kamence
ob 12. uri: Potočna vas

Sobota, 19. aprila
ob 8. uri: Bajnof
ob 9. uri: Stari grad
ob 11. uri: Novo mesto–postaja Ločna

Ponedeljek, 21. aprila
ob 8. uri: Šmihel
ob 9. uri: Škrjanče
ob 10. uri: Mali Podljuben
ob 11. uri: Novo mesto–postaja Ločna
ob 17. uri: Novo mesto – Loka
Zamudniki: 25. in 26. 4. 1980 med 7. – 10. uro na Veterinarski postaji Novo mesto

SUHA KRAJINA:

Ponedeljek, 7. 4.
ob 8. uri Drašča vas
ob 8.30 Klečet
ob 9. uri Šmihel
ob 10. uri Vrhovo
ob 11. uri Praproče

Torek, 8. 4.
ob 8. uri D. Ajdovec
ob 9. uri Vel. Lipovec
ob 10. uri Sred. Lipovec
ob 11. uri Sadinja vas

Sreda, 9. 4.
ob 8. uri Lopata
ob 9. uri Visejec
ob 9.30 uri Sela
ob 10.30 Živirče

Petek, 11. 4.
ob 8. uri Budganja vas
ob 9. uri Gradenc
ob 9.30 uri Vel. Lipje
ob 10.30 uri Lašče

Sobota, 12. 4.
ob 8. uri Hinje
ob 9. uri Prevole
ob 10. uri Ratje

Ponedeljek, 14. 4.
ob 8. uri Stavča vas
ob 9.30 uri Jama
ob 10.30 uri Dvor

Torek, 15. 4.
ob 8. uri Reber
ob 9. uri Žužem. levi breg
ob 10. uri Žužemb. desni breg

Zamudniki:
Ponedeljek, 21. 4.
ob 8. uri Žužemberk
ob 9. uri Dvor
ob 10. uri Hinje

Območje Šentjernej in Škocjan

7. 4. ob 8. uri Orehovica, ob 10. uri Dol. Mokro polje, ob 11. uri Gor. Gradišče
8. 4. ob 8. uri Gor. Maharovec, ob 9. uri Dol. Maharovec, ob 10. uri Draga
9. 4. ob 8. uri Mihovo, ob 8.30 uri Gor. Vrhpolje, ob 10. uri Dol. Vrhpolje, ob 10.30 uri Šmarje, ob 11.30 uri Javorovica, ob 12.30 uri Vratno
10. 4. ob 8. uri Šentjernej, ob 10. uri Dol. Stara vas
11. 4. ob 8. uri Groblje, ob 9. uri Ostrog, ob 10. uri Šentjakob
16. 4. ob 8. uri Dobrava, ob 10. uri Zameško, ob 11. uri Dobruška vas
17. 4. ob 8. uri Grmovlje, ob 9. uri Škocjan
18. 4. ob 8. uri Dol. Dole, ob 9. uri Zagrad, ob 10.30 uri Zbure, ob 12. uri Osrečje
21. 4. Zamudniki: ob 8. uri Šentjernej, ob 10. uri Škocjan

Na podlagi republiške odredbe in uradnega lista št. 1/80 SRS je cepljenje obvezno za vse pse stare nad 4 mesece. Zaradi natančne evidence cepljenih psov prosimo, da vse pripeljejo k cepljenju odrasle osebe.

254/14–80

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kaka splošna klavernost, kaka...

(Prešičje reja) je za Dolenjsko velike gospodarske važnosti, in to z ozirom na rejo pitanih, posebno pa plemenskih prešičev. Koliko pitanih prešičev se izvozi iz Dolenjske? In koliko šele nepitanih, mladih, plemenih, za rejo? Toliko, da za jedne kakor druge strženi denar jako izda, da se ga v deželi jako pozna. O tem smo se lahko prepričali vsi kmetovalci in nekmetovalci prav do dobrega šele v komaj preteklej zimi. Dokler je bila prešičja zaprtija, kaka splošna klavernost, kaka pobitost, je vladala po celi Dolenjski. Za božjo voljo, kaj bode, ako se kupčija s prešiči zopet ne odpre? Kaj pa bodemo počeli s pitanimi, kaj plemeni prešiči, iz česa bodemo kaj denarja stržili?

(Iz Novega mesta.) Zabavni večer. Kot zadnja točka proizvajala se je v občno zadovoljnost tragikomedija „Dva viteza". Gosp. A. in K. sta kot viteza s svojimi originelnimi dovtipi in krasnimi opravami izvabila burno odobravanje. Za vloge Homorfije, tega prepirnega jabolka mej do ušes zaljubljenima vitezoma, si pa ni mogoče misliti boljše predstavljalke, kakor je bila gospica Vidičeva. Njena vitka postava, eleganten nastop, ponosno kretanje in krasna toaleta, vse te lastnosti dičile so jo v taki meri, da si je človek nehote mislil, da ima res ponosno srednjeveško grajsko devojko pred seboj.

(Preskušnja mehov) za žveplanje trt se bo vršila kakor je bilo prvotno določeno. K tej preskušnji pridejo veščaki, vabimo pa tudi vse tiste gospodarje, ki se zanimajo za to vprašanje, kateri mehi so za večjega in malega posestnika najbolj pripravni, kje jih bo dobiti, kako so izdelani itd. Preskušnja se bo vršila na kmetijski šoli v Grmu.

(Iz ječe ušli) štirje kaznjenci. V ponedeljek 3. t. m. popihali so jo štirje kaznjenci iz zapora novomeškega okrožnega sodišča. Niso jim še prišli na sled.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. aprila 1900)

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Le s plansko disciplino

SPREJET JE DRUŽBENI PLAN občine Novo mesto za leto 1960. Plan je napet, zato ga bomo uresničili le s plansko disciplino, združevanjem sredstev, gospodarskim sodelovanjem in skrajnim varčevanjem na vseh področjih. Proizvodna podjetja naj do skrajnosti izkoristijo proizvodne zmogljivosti z uvajanjem dela v dveh ali treh izmenah in naj izboljšujejo organizacijo dela. Z nagrajevanjem po učinku bomo v delavcu vzbudili zanimanje za proizvodnjo. Storilnost bomo povečali tudi s strokovno vzgojo in usposabljanjem delavcev na delovnih mestih. Z združevanjem sredstev za gospodarske investicije bomo pri vlaganju v proizvodnjo dosegli večji učinek, z gospodarskim sodelovanjem med podjetji pa bomo bolje izkoristili proizvodne zmogljivosti in obenem povečali proizvodnjo.

LONČARJI BODO IZDELALI nove vzorce zanimivih predmetov, ki jih doslej ni bilo na našem trgu. Pomanjkanje materiala za vezenje je oviralo razvoj te svojčas razširjene dejavnosti v Beli krajini. Tam tudi niso bili pravi odnosi med izdelovalci in zadrugami, ki bi morale razpečevati predmete hišne dejavnosti. Svojčas je bilo v Beli krajini tudi nekaj tečajev za pletarstvo in so bile možnosti razvoja te obrti vidne, vendar pa je stvar zamrla. Upajmo, da bo v bodoče v tem oziru bolje.

NA SPLOŠNO ŠTEJEJO PRI NAS vsako kislo, šibko in rdečkasto vino z Dolenjskega za cviček. Mnogi mislijo celo, da se prideluje tudi beli cviček, kar pa je velika zmota. Pod imenom cviček razumemo samo posebno dolenjsko rdeče vino, ki ima svojstvene lastnosti in tudi primeren sloves. Žal, da se pod imenom cviček točijo, kljub predpisom novega vinskega zakona, tudi razne mešanice in potvorbe iz črnega dalmatinskega, srbskega in drugega rdečega vina iz južnih krajev, ki jih mešajo potem z domačimi kislimi belimi vini ali celo s samorodnicami. S tem nastaja seveda velikanska gospodarska škoda za pridelovalce pristnega cvička na Dolenjskem.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 7. aprila 1960)

POSLEDNJI MOHIKANEC

103

Major, ki ga je Mingo zvedavo opazoval, je moral začeti s svojo vlogo zdravnika-coprnika. Začel je nad bolnico kriliti z rokami in izgovarjati, kar mu je prišlo na um, grško abecedo. Toda komaj je odprl usta, je medved glasno zarjovel, in to se je ponavljalo vsakokrat, kadar je začel svojo: alfa, beta, gama... — dokler je ni prestrašeni Mingo odkuril.

104

Tedaj pa je medved nenadoma utihnil. Major se je ozrl za kakšnim orožjem, pa je presenečeno obstal: medved je za pobeglim Indijancem naglo zadelal vrata in zavalil prednja kup drv. Nato se je začel s svojimi debelimi šapami nekaj praskati in meti okrog gobca in nenadoma mu je glava omahnila vstran — namesto nje pa se je prikazal nasmejani Nattyjev obraz.

105

»Kakšna maškarada pa je to!« je vzkliknil presenečeni major, »in kako da ste se lotili take nevarne igre? Svojo medvedjo vlogo ste sicer izvrstno odigrali, toda če vas vendarle spregledajo, nam je vsem odklenkalo!« — »Le brez skrbi,« je odgovoril Stezosledec, »če sta nam doslej pomagali sreča in prisebnost, se tudi tokrat izmažemo. A kje neki tiči Alice?«

Bogat gorenjski sejem

Obiskovalci sejma bodo videli in lahko kupili kmetijske stroje, pripomočke, opremo in orodje

Od 4. do 14. aprila letos bo na 19. mednarodnem kmetijskem in gozdarskem sejmu v Kranju razstavljalo preko 800 proizvajalcev več kot 6.000 eksponatov na 6.000 kvadratnih metrih notranjega in na 13.000 kvadratnih metrih zunanjega razstavnega prostora. Mednarodno obeležje kranjskega sejma dajejo udeleženci iz več evropskih in prekomorskih dežel.

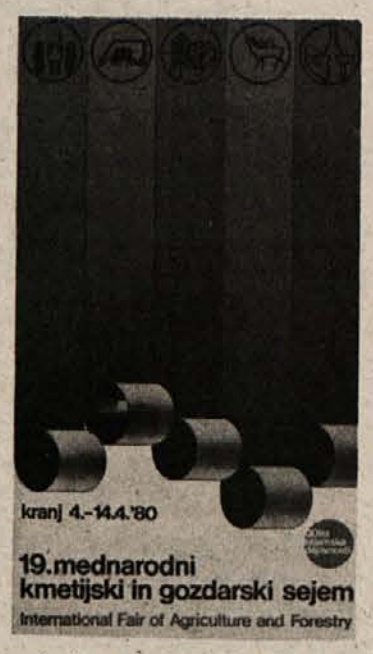

Omeniti moramo, da sejem ni namenjen samo kmetom in gozdarjem, temveč tudi drugim delovnim ljudem in občanom, saj so kranjski sejmi znani po veliki izbiri najrazlišnejšega blaga, ki lahko zadovolji vsakogar.

Vendarle pa moramo poudariti, da bo letošnji sejem imel nekaj posebnosti s področja opremljanja kmečkih domov na sploh, in tistih, ki so posvečeni kmečkemu turizmu. Organizatorji so med drugim uspeli zainteresirati pohištveno industrijo, da bo razstavila tovrstni proizvodni program.

Pomembno vlogo ima tudi prehrambena industrija, posebno mlečna industrija s sirarstvom. Kranj ima namreč dolgoletno tradicijo na **področju sirarstva in pedagoškega dela pri vzgoji teh kadrov za vso Jugoslavijo.**

V lovskem delu sejma bodo prvič v Sloveniji predstavili zelo zanimivo razstavo z več kot 300 slikami „TITO – LOVEC GOJITELJ DIVJADI".

Živinorejce pa moramo opozoriti, da bo letošnja živinorejska razstava zaradi tehničnih okoliščin samo EN DAN – 5. aprila.

Kot zagotavljajo organizatorji, bo letošnji sejem gotovo vreden ogleda.

JANKO SAJE

OBČINSKA KOMUNALNA SKUPNOST ČRNOMELJ

po sklepu 20. seje izvršilnega odbora

PRODAJA KMEČKI KOZOLEC V ČRNOMLJU

Izklicna cena je 14.000 din.

Interesenti naj se oglasijo v sredo, dne 9. 4. 1980, ob 12. uri v prostorih občinske komunalne skupnosti Črnomelj, Mirana Jarca 3.

ČGP DELO

PODRUŽNICA NOVO MESTO
vabi
PRODAJALCA–PRODAJALKO

za delo v kiosku Metlika za določen čas

Prijave pošljite na Podružnico DELO, Novo mesto, Glavni trg 1.

263/14–80

POPRAVEK

V prejšnji številki D. L. je na 11. strani v razpisu Zavarovalne skupnosti Triglav pomotoma izpadlo:

1. TAJNICO DIREKTORJA IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV

3. ZAVAROVALNEGA ZASTOPNIKA ZA ZASTOP GABRJE

Za neljubo tiskarsko napako se bralcem in naročnikom oglasa opravičujemo!

Razpisna komisija

TOZD „Agroservis" Brežice

razglaša
prosta dela in opravila za

DVA KVALIFICIRANA KLJUČAVNIČARJA.

Razpisni rok velja 15 dni in sicer od 3. 4. do 18. 4. 1980.
Prijave naj kandidati naslovijo na razpisno komisijo pri TOZD „Agroservis" Brežice
Kandidati bodo obveščeni o izidu v roku enega meseca.

256/14–80

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

MIHAEL BOŽIČ

iz Gor. Suhadola 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter za vso pomoč v težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo kolektivu in sodelavcem tovarne IMV, Novoteks in organizaciji ZB Gabrje za podarjene vence, govornici za poslovilne besede, pevskemu zboru iz Gabrja in godbi ZB Novo mesto. Še enkrat hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnjo pot.

Žalujoči: žena Frančiška, sin Mjha, hčerki Anica in Fani z družinama in drugo sorodstvo

---

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO TOZD „VZDRŽEVANJE" KRŠKO

razpisuje
I. JAVNO LICITACIJO
za prodajo osnovnega sredstva

1. traktor FE 555

letnik 1968, v nevoznem stanju, z izklicno ceno 15.000,00 dinarjev.

Licitacija bo v petek, dne 11. aprila 1980, ob 9.00 uri na dvorišču CP Novo mesto, TOZD Vzdrževanje Krško v Krškem.

Zasebni interesenti morajo pred pričetkom licitacije položiti varščino 10 % od izklicne cene.
Ogled stroja je možen vsak delovni dan od 8.00 do 12.00 ure.

268/14–80

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega ata, starega ata, brata in strica

FRANCA TURKA

iz Bršljina 6

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence. Posebej se zahvaljujemo družini Gantar in Antonu Držaju za vso pomoč ter duhovščini za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: hčerke Darinka, Dragi, Marjeta in Joži z družinami, sestri in bratje ter ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 69. letu nas je po težki in zahrbtni bolezni za vedno zapustila naša draga žena, mama in stara mama

ANA KLOBUČAR

roj. Kuzma
iz Butoraja pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam pomagali v težkem trenutku, podarili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni govornikom za poslovilne besede, pevskemu zboru Butoraj–Dragatuš, podjetjem Rudnik Kanižarica, Kartonažna tovarna Ljubljana in Belt Črnomelj za podarjene vence. Zahvaljujemo se tudi godbi na pihala iz Črnomlja in župniku za opravljeni pogrebni obred.

Žalujoči: mož Janez, sin Mirko, hčerke Zofka, Anica in Tončka z družinami, vnuka Jože in Janez

---

Komisija za delovna razmerja delavcev TTG TOZD GOSTINSTVO LJUBLJANA, Trg OF 7

objavlja
naslednja prosta dela in naloge:

– dveh prodajalcev na vlaku

Pogoj: KV natakar
Predpisana je poskusna doba 1 mesec.
Kandidati naj posredujejo pismene vloge z dokazili o strokovni usposobljenosti na TTG TOZD Gostinstvo Ljubljana, Trg OF 7 ali se osebno zglasijo v kolodvorski restavraciji Novo mesto.
Rok prijave 15 dni po objavi.

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba zlata mama

MARIJA ZELINGER

roj. Fir

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, nas tolažili, podarili cvetje in jo v tako velikem številu spremili na zadnjo pot. Najlepša hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: hčerki Marija z družino in Slavica z družino ter drugo sorodstvo

---

OSMRTNICA

V daljni Kaliforniji je umrl naš dragi, nepozabni

JANEZ GRIMŠIČ

Za njim žalujejo sestra Pepca, nečaki Majda, Adi in Peter z družinami

Žužemberk, 28. marca 1980

Tovarna celuloze in papirja „DJURO SALAJ", KRŠKO – TOZD CELULOZA

objavlja
prosta dela oz. naloge za:

4 NK delavce

PRI STROJU ANDRITZ
Pogoji:
– nekvalificirani delavci
– troizmensko delo
Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire najpozneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

249/14–80

ZAHVALA

Ob prezgodnji izgubi dragega moža, očka, sina in brata

JOŽETA GOLOBA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom Otočca, ki ste pokojnega tako številno spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje, vsem, ki ste pismeno ali ustmeno izrazili sožalje, kolektivoma Emona Blagovni center, Ljubljana, TOZD Centromerkur in SOZD SAP Viator DO Mestni potniški promet. Zahvaljujemo se tudi župniku za lepo opravljeni obred in tov. Lončarju za poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: Žena Darinka, sin Aleš, mama in sestra Jelka z družino

Ljubljana, Otočec ob Krki

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 75. letu starosti zapustila naša dobra sestra in teta

IVA MURN

Od nje se bomo zadnjič poslovili v četrtek, 3. aprila, ob 16. uri na pokopališču v Šmihelu.

Žalujoči: brat Vane, nečaki Rudi, Andreja, Branko, Vanja, Janek, Bogi, svakinji Ančka in Milka ter ostalo sorodstvo .

Novo mesto, 1. aprila 1980

ČETRTKOV INTERVJU

Življenjsko, a dosledno

Lanske zaključne račune bodo temeljito pretresli pa se bo videlo, kje so stabilizacijsko naravnani

Marca je bil pri občinski konferenci SZDL v Novem mestu imenovan koordinacijski odbor za spremljanje stabilizacijskih prizadevanj, ni pa javnosti znano, kakšne so naloge in pristojnosti tega odbora. O tem je govoril Rajko Gerdovič, predsednik koordinacijskega odbora, ki je hkrati član komiteja in občinske konference ZK, sicer pa direktor PTT podjetja Novo mesto.

„Na prvi seji je bil sprejet delovni program koordinacijskega odbora, ki je na-

Rajdo Gerdovič: „Novograd je primer, kaj se lahko zgodi kolektivu, kjer ne glede na poslovne rezultate delijo visoke osebne dohodke."

ravnan v tri smeri: v prizadevanje za uveljavljanje samoupravnih odnosov v praksi na vseh področjih, v skrb za zagotavljanje pogojev, ki omogočajo ustvarjanje večjega družbenega prihodka na osnovi storilnosti, varčevanja in porabe sredstev v pravšnjih okvirih, pa v akcijo za uspešnejši izvoz. V zvezi s tem programom pa je sprejeta vrsta konkretnih nalog za nosilce akcij. Naj poudarim, da naš koordinacijski odbor ni nikakršen administrativni organ, marveč usklajevalec političnih akcij in prizadevanj za stabilizacijo."

– Pa vendar: kakšna bo vaša prva konkretna naloga?

„V prvi polovici aprila bo odbor zasedal, ko bodo na voljo analitično obdelani podatki SDK o gospodarjenju v preteklem letu. Hkrati s pregledom poslovnih rezultatov in vse vrste porabe pri posameznih delovnih organizacijah bomo preverjali tudi, kako je z uresničevanjem resolucijskih načel."

– Koliko je doslej znanih kršilcev resolucije glede izplačil za osebne dohodke?

„Znano je, da je bilo v novomeški občini januarja 87 kršilcev, februarja pa 47, med temi je 12 delovnih organizacij v februarju izplačalo nad 10 odstotkov višje zaslužke kot novembra lani, take pa je treba šteti med resne kršitelje."

– In kaj se bo kršiteljem zgodilo?

„Naša naloga je samo ugotoviti stanje ter pravočasno opozoriti na napake izvršni svet in družbenopolitične organizacije. Izvršni svet je pooblaščen za ukrepe, za politična stališča pa ZK in SZDL ter sindikat. Mi nismo in ne bomo arbiter, kot si morda kdo predstavlja. Veliko nalog pri spremljanju stabilizacije pade poleg SDK na izvršni svet, ta pa nima na voljo dovolj strokovnih kadrov, da bi lahko opravil vse naloge, katere mu nalaga odgovor o razporejanju dohodka. Naj pa povem, da je kljub vsemu tudi že v praksi nekaj narejenega zoper najhujše kršitelje. Lep primer je Novograd, kjer so bili januarja najbolj radodarni z izplačili ob slabem poslovnem rezultatu, kar je bil eden glavnih vzrokov za uvedbo družbenega varstva."

– Ali v kolektivih dovolj resno jemljejo stabilizacijo, kar zadeva osebne dohodke?

„Sprva so mnogi mislili, da gre le za veliko grmenja in malo dežja, zdaj pa že spoznavajo, da gre zares. Moram reči, da bo naš odbor življenjsko obravnaval kršilce, pač pa bomo dosledni in nepopustljivi, kjer bo ugotovljena subjektivna krivda."

R. BAČER

Najmanj so še krivi delavci

Sprejet ukrep družbenega varstva v Novogradu in imenovan 3-članski začasni organ

Ko so 26. marca delegati zbora krajevnih skupnosti in zbora združenega dela tehtali informacijo o stanju v podjetju Novograd in predloge ukrepov družbenega varstva, so brez ene same pripombe izglasovali predlog.

Zadeva Novograd, oz. stanje v treh tozdih in delovni skupnosti skupnih služb, je bila dlje časa v zraku, saj se z agonijo tega kolektiva občinska skupščina ukvarja že od lani. Edinole Vrtnarija, ki ima malo manj kot 30 zaposlenih, ni imela niti izgube niti odnosi v kolektivu niso bili slabi, da bi morali zaradi tega poseči po ukrepih. Vrh vsega se je ta tozd tudi že na referendumu odločil za priključitev h Gozdnemu gospodarstvu.

Za ostali del Novograda pa je nekaj zadnjih mesecev značilnih po tem, da bi morali po sklepih iskati stične točke med tozdi, pa so brskali po tistem, kar ni skupnega. O skrhanih samoupravnih odnosih v Novogradu je pred skupščino razpravljalo tudi vodstvo občinskih sindikatov, kjer so prav tako bili mnenja, da so družbeni ukrepi potrebni. Še več: sindikat je menil, da bi morali na odgovor poklicati tudi delavce s posebnimi pooblastili, ki ostanejo v podjetju. Vsem je namreč jasno, da navadni delavci niso krivi in da je krivda razvidna že iz ukrepov: odstavljeni so poslovodni organi treh tozdov in delovne organizacije, razpuščeni delavski sveti, imenovan pa je bil tudi 3 – članski začasni organ. Predseduje mu Ivo Štebljaj, za člana pa sta bila imenovana inž. Meta Pavlič in Jože Florjančič, doslej podpredsednik občinske skupščine.

Ti trije bodo po nalogu občinske skupščine poskrbeli, da ne bodo v kolektivu še nadalje praznili blagajne za osebne dohodke in da bo čimprej znana nadaljnja delovna usmeritev kolektiva. Verjetno bo prišlo do reorganizacije.

KADROVSKE SPREMEMBE

Po odločitvi vseh treh zborov novomeške občinske skupščine je dipl. pravnik Franc Cvelbar razrešen funkcije predsednika komisije za samoupravno pravo in spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu, s 1. 6. pa se imenuje za namestnika družbenega pravobranilca samoupravljanja. Funkcijo predsednika komisije za samoupravno pravo pa 1. junija letos prevzame dipl. pravnik Nace Štamcar, ki je postal novi član izvršnega sveta.

Novo je tudi to, da je bil inž. geodezije Alojz Pucelj, zdaj zaposlen na Zavodu za družbeno planiranje, imenovan za načelnika novomeške geodetske uprave. Dolžnost bo začel opravljati 1. maja.

DVAINPOLKRATNA CENA

Cene družbenim stanovanjem v novomeški občini skokovito rastejo. V letu 1976 je en kvadratni meter stanovanjske površine v družbenem stanovanju veljal 6.679 dinarjev, čez dve leti že 8.951 din, lani pa je kvadratni meter družbenega stanovanja na Cesti herojev in na Žibertovem hribu stal že 14.036 dinarjev. Za leto 1980 računajo pri stanovanjski skupnosti na nadaljnji skok cen v gradbeništvu, in sicer na 15.900 din za kvadratni meter stanovanjske površine. K tako nagli rasti cen največ prispevata draga komunalna oprema in zahtevana gradnja zaklonišč. Na Cesti herojev pa so stanovanjsko površino podražile še garaže v parkirni hiši in 603 din pri metru stanovanjske površine za ustrezno zunanjo ureditev naselja.

KINO LE ŠE SPOMIN . . .

V Žužemberku že dolgo ni več filmskih predstav. Ukinili so jih, češ da je obisk preslab, da bi se predavajanje filmov izplačalo. Pa vendar mladina pogreša filmov in želi, da bi vnovič odprli kinodvorano, in da bi bila odprta vsaj enkrat na teden. Ker tudi sicer ni primernega razvedrila za mlajši svet, ta nima druge možnosti kot shajati se po lokalih in gostilnah, kar gotovo ni primerna izraba prostega časa.

Če boli, pa boli

Žužemberk že mesece brez zobozdravnika

Zobozdravstvena služba je v Žužemberku že konec lanskega leta zamrla. Zobozdravnik je zbolel, odtlej drugega ni. Ves čas pa občani z bolnimi zobmi tavajo po pomoč v razne ambulante, vendar se jih otepajo. V bližnjem Zagradcu ne vzamejo Žužemberčanov niti, če gre samo za izpulitev zoba, v Novo mesto pa je daleč in tudi čakati je treba dolgo, če pacienta sploh vzamejo!

Težavno je tudi priti do zdravil za ves žužemberški predel.

V kraju sicer dela priročna lekarna v zdravstvenem domu, ampak imajo skromno izbiro zdravil in še ta dobijo samo, če dela zdravnik, ki je poverjen za izdajo zdravil. V primeru, da ima ambulanto zdravnica, lahko napiše samo recept, po zdravila pa morajo ljudje v Novo mesto.

Vse to spada med pomanjkljivosti v življenju kraja, o katerih veliko govorijo, prosijo za pomoč, ampak do konca marca je bilo vse zaman.

Nov izvršni svet

Janko Goleš, predsednik novomeškega izvršnega sveta občinske skupščine, je na skupnem zasedanju vseh treh zborov konec marca kot mandatar predlagal novo sestavo izvršnega sveta, ker je bil prejšnji pred dvema letoma imenovan le začasno in nekateri člani odhajajo na nove dolžnosti. Deloma je vmes reorganizacija občinske uprave in upokojitev.

Glavna novost je, da bo izvršni svet manj številen in da bo namesto štirih podpredsednikov poslej en sam – Miroslav Vute. Kot člani bodo novi izvršni svet tvorili še: Franc Beg, Ivan Hrovatič, Milan Jakopin, Slavko Jarkovič, Dušan Jarc, Nace Štamcar, Adolf Šuštar, Zvone Šuštaršič in Zmago Novak.

Med temi člani pa so bili imenovani za predstojnike novih upravnih organov: Ivan Hrovatič za predsednika komiteja za urbanizem; Milan Jakopin za predsednika komiteja za družbeni razvoj; Franc Beg za sekretarja sekretariata za notranje zadeve; Slavko Jarkovič za sekretarja sekretariata za ljudsko obrambo; Adolf Šuštar za sekretarja sekretariata za občo upravo in Zvone Šuštaršič za načelnika uprave za družbene prihodke. Vera Papež je bila imenovana za namestnika sekretariata za občo upravo.

V dosedanjem izvršnem svetu so bili razrešeni dolžnosti predsednika: Franci Cvelbar, Jože Florjančič in Milan Jakopin, funkcije članov pa Andrej Dular, Rado Medle, Herman Mlakar, Stanislav Plavec in Štefan Seničar.

Za plodno sodelovanje so se dosedanjim razrešenim članom iskreno zahvalili, novim pa zaželeli obilo uspehov.

OBELODANITI KRŠILCE

Kolektiv Novoteksa zahteva, da se javno (v glasilu Odločajmo) napiše po vrsti vse kršitelje resolucije glede izplačila osebnih dohodkov, in na zadnjem zasedanju občinske skupščine v Novem mestu so dobili zagotovilo, da bo tako. Še več: kompletno gradivo o kršilcih in spoštovanju resolucije v združenem delu bo prišlo na naslednjo sejo.

Medtem ko je zdaj na listi kršilcev z nad 10-odstotnimi izplačili v januarju glede na november 20 organizacij združenega dela, pa je znanih že 12 tistih, ki so bili kršilci tudi v februarju. Medtem ko je po višini kršene vsote januarja na prvih dveh mestih Novograd, na tretjem pa Opekarna Zalog, je februarja prvo mesto kršilca pripadlo AMD Novo mesto, druga je Opekarna Zalog, tretja pa je IMV – tovarna prikolic. Pri vseh kršiteljih se oglaša občinska komisija.

Kaj bodo rekli krajani?

Do 4. aprila se na žužemberškem terenu vrstijo zbori krajanov, kjer se odločajo za letošnji program KS

Skupščina krajevne skupnosti Žužemberk je že sprejela letošnji delovni program, ki je močno stabilizacijsko obarvan. Glavne točke: vodovod, ceste, telefon in trofazni tok. Predlagajo pomoč mladinskih delovnih brigad.

Dokončanje vodovoda na trasi Šmihel–Žužemberk je zapisano na prvem mestu. Gre za 12 kilometrov dolgo napeljavo, od katere je nekaj kilometrov že gotove, letos pa bi krajani radi nadaljevali gradnjo ob pomoči mladinskih brigad, ki prihajajo v Suho krajino.

Prav tako računajo na pomoč brigadirjev pri gradnji ceste od Gradenca do Žužemberka, medtem ko je predvidena gradnja z udarniškim delom prebivalstva na cesti Budganja vas–Dešeča vas v dolžini 2,5 kilometra.

V planu je še asfaltiranje okrog 3 kilometre cestišč bodisi v Žužemberku ali skozi naselja, in sicer v Malem in Srednjem Lipovcu ter v Mačkovcu in Trebči vasi. Ta dela bi financirala krajevna skupnost s pomočjo občinske komunalne skupnosti.

Predvideno je tudi nadaljevanje gradnje ptt omrežja od lani, in sicer napeljava telefona na 9 km dolgi trasi med Žužemberkom, Prapročami in Knežjim vrhom. Tako bi oddaljene vasi dobile telefon. Predvidenih je 15 novih številk, interesentov pa je že blizu 40.

Obeta se spet vrtec za časa mladinskih brigad. Letos predlagajo zanj prostor v bivši šoli v Velikem Lipju, ker je stavba prazna in bi jo morali le zasilno obnoviti. Potujoči vrtec pa bo tudi v Šmihelu, kjer pa za prostor ni težav.

Elektrifikacija oz. napeljava trifaznega tokbo v Budganji vasi v kratkem končana z novo transformatorsko postajo vred, medtem ko vaščani Podgozda potrebna dela še opravljajo.

Izjemno pretehtano glasovanje

Z vrsto amandmajev v zadnjem hipu je bila letošnja občinska resolucija le sprejeta – Presežki v občinskem proračunu bodo v prihodnje usmerjeni v blagovne rezerve

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine sta 26. marca na maratonski seji z 18 točkami dnevnega reda največ razpravljala o občinski resoluciji in občinskem proračunu.

Doslej nobena občinska resolucija ni doživela tako pretehtanega glasovanja kot letošnja, saj je bila vrsta pripomb in spreminjevalnih predlogov še v času javne razprave, pa tudi zadnji hip, še na občinski seji, je bila podana cela vrsta amandmajev. Tako se je novi izvršni svet umaknil na zasedanje še med sejo, proučil zahteve delegacij in predlagal rešitve. Večina pripomb in predlogov je bila v končnem besedilu upoštevana, zavrnjene pa so bile le tiste, za katere so menili, da jih v letošnjem letu nikakor ne bo možno uresničiti.

Delegati so se v razpravi precej pomudili še pri sprejemanju lanskega zaključnega računa občinskega proračuna in pri sprejemanju proračuna za letos. Delegacije Krke, Novolesa, Novoteksa so imele pripombe glede proračunskih presežkov in predlagale, naj se v prihodnje presežki ne pojavljajo več, pač pa opravi poračun z združenim delom tako, da bi zmanjšali 0,5-odstotni občinski davek. Obveljal je drugi predlog, da bodo poslej morebitni presežki v občinskem proračunu namenjeni fondu blagovnih rezerv, lanski presežki pa so bili razporejeni v tri namene.

Nekaj nesporazumov je bilo tudi glede tega, ker so v združenem delu na podlagi gradiva mislili, da občinska uprava kljub stabilizaciji povečuje število zaposlenih in zanje kupuje opremo, pa se je izkazalo, da gre predvideno povečanje samo za pravosodje, milico in teritorialno obrambo, kar pa tudi spada pod občinske organe.

Iz celotne razprave je bilo videti, da se vsaj nekatere delegacije v združenem delu (manj v krajevnih skupnostih) zelo resno ukvarjajo z gradivom za sejo. Vsekakor gre za napredek v delegatskih odnosih.

PAPIRJA ZA NEKAJ VAGONOV – Zbiralna akcija, ki jo je prejšnji teden organiziral Rdeči križ Novo mesto, je bila več kot uspešna. Pionirji in mladinci vseh šol novomeške občine so zbrali in pripeljali do kontejnerskih zbiralnih mest več kot 40 ton papirja. (Foto: J. Pavlin)

PRISILJENI „ŠPRICATI" SLUŽBO

V Novem mestu je več trgovin s semeni, gnojilom, čebulčkom, reprodukcijskim in gradbenim materialom, pa niti ena ni odprta v popoldanskem času. Stranke lahko kupujejo le dopoldne oziroma v prvih popoldanskih urah. Pri tem gre za izgubo dragocenega delovnega časa, gre za škodo v podjetjih in za nedisciplino. Delavec izza stroja ne more za pol ure po opravkih v mesto, vodilni in pisarniški uslužbenci pa si to lahko privoščijo . . .

Novomeška kronika

VODA PO KAPLJICAH – Že od srede oktobra stanovalci višjih nadstropij v blokih na Ragovski ne dobivajo redno vode. Ta teče samo občasno in še to le po nekaj ur na dan. Zaradi takih razmer je delegacija tamkajšnje krajevne skupnosti postavila delegatsko vprašanje v zboru krajevnih skupnosti. Doslej namreč prošnje za odpravo te napake niso nič zalegle.

PLOČNIK, KI TO NI – Vrsta pritožb je čez pločnik, ki pelje od bivše Hadlove hiše v Kandiji (zdaj upravna stavba IMV) do Žabje vasi. Ob deževju so na pločniku jame, zbirajo se blatne vode in razen tega manjka gornja plast asfalta.

BODO NAPAKE ODSTRANJENE? V novih stanovanjih na Cesti herojev odkrivajo stanovalci in investitorji vrsto napak, zato ni čudno, da postavljajo zahtevo: če so že cene stanovanj tako visoke, naj bo gradnja vsaj kvalitetna!

POMLADANSKA TRŽNICA – Vse več zanimanja za sadike cvetja in zgodnje solate pa za semena je bilo v ponedeljek na novomeški tržnici. Izbira je bila kar lepa. Kot običajno pa so imele ženske naprodaj jajca po 3 din, smetano in sirček pa šopke rož in jušno zelenjavo ter motovilec, radič in regrat. Na stalnih stojnicah je v Novem mestu še vedno dobiti pomaranče in banane, čeprav drugod manjka tega južnega sadja. Pravi živ–žav pa je bil v ponedeljek na konfekcijskem delu tržnice, kjer glasno ponujajo pletenine vseh vrst, ki v primeri s cenami v trgovinah res niso drage.

PET KRIČAČEV – Prejšnji teden so v novomeški bolnišnici rodile: Zora Janjič, Zagrebška 29 – Sanjo; Marija Komelj, Nad mlini 19 – Andreja; Jelka Može, Pot na Gorjance 4 – Matejo; Danica Kramer, Cesta herojev 19 – Primoža, in Biserka Kantor, Nad mlini 43 – Denisa.

Ena gospa predlaga, da bi na občinskih zasedanjih vhodna vrata zaprli kot pri filmskih predstavah. Na zadnji seji v dvorani Doma JLA se je zgodilo (ne prvič!), da je delegat postavil delegatsko vprašanje, ko pa je konec seje dobil odgovor in so ga vprašali, če je z njim zadovoljen, delegata sploh ni bilo več v dvorani. . . .

OBRAČUN PO ŠTIRIH LETIH – V petek, 28. marca, je bila v Brežicah konferenca občinske Zveze prijateljev mladine, ki se za to obdobje lahko pohvali z izredno razvejeno dejavnostjo. Najzaslužnejšim aktivistom so se ob tej priložnosti oddolžili z občinskimi in republiškimi priznanji. (Foto: Jožica Teppey)

Bo novi dijaški dom prazen?

V Brežicah so z jesenjo računali na pet oddelkov trgovske šole – Težko sporazumevanje med regijama – Kdo bo prerezal vozel, če ne bosta našli skupnega jezika?

V Brežicah bo do poletja dokončno zgrajen dijaški dom, ki je bil namenjen pretežno učencem trgovske šole. Ta je imela v jesenski izmeni 372 učencev, pomladansko izmeno pa jih obiskuje 284. Dijaki so iz posavske in dolenjske regije. Med njima pa se še vedno zaostruje spor glede šolske mreže. Gre namreč za trgovsko in elektro usmeritev. Za prvo so do zdaj izobraževali samo v Brežicah, za drugo v Krškem.

V brežiškem Šolskem centru imajo letos 1339 dijakov, od tega 306 v gimnaziji, 203 v pedagoški gimnaziji, 174 v oddelku ekonomske srednje šole in 656 v obeh izmenah trgovske šole. Predtem so imeli tudi dislociran oddelek gostinske šole, pa so se z Novim mestom sporazumeli, da bodo tam razvijali gostinstvo, tu pa zadržali trgovsko usmeritev.

Direktor Šolskega centra v Brežicah prof. Jože Senica je na vprašanje o usmeritvah, s katerimi računajo pri novem vpisu, dal tale odgovor:

„V izobraževalni skupnosti smo se dogovorili, da bomo imeli v šolskem letu 1980–81 dva oddelka pedagoške gimnazije, dva oddelka ekonomske srednje šole, en oddelek gimnazije naravoslovno–matematične smeri, en oddelek družboslovno–jezikovne smeri, in pet oddelkov trgovske usmeritve. Predlog, ki je v javni razpravi, se razlikuje od naših predvidevanj, Občinska izobraževalna skupnost, svet za vzgojo in izobraževanje pri občinski konferenci SZDL in regionalni posvet v Sevnici so podkrepili naše stališče s potrebami združenega dela. Te se ujemajo tudi z načrti krškega in sevniškega šolskega centra. Dali smo pripombe, ker republiška izobraževalna skupnost ni predvidela vpisa v pedagoške oddelke. Medtem smo se dogovarjali z Novim mestom, ki bo vpisalo tri oddelke, mi pa dva."

Prof. Senica meni, da bi bilo glede krške elektro šole in trgovske šole v Brežicah najbolj logično sporazumevaje med regijama. „Če do sporazuma ne bo prišlo, bo rešitev bolj groba. V Posavju smo zainteresirani, da Novomeščani razvijajo usmeritve, ki izobražujejo tudi kadre za našo regijo (na primer srednja zdravstvena šola, administrativna in kmetijska šola), in nove usmeritve, katerih nimamo, pa bi jih potrebovali v obeh regijah. Nikakor pa se ne moremo sprijazniti s podvajanjem šol, če so za to druge, racionalnejše rešitve."

„Kako pa odgovarjate staršem, ki zdaj že sprašujejo za vpis?"

„Da bodo dobili vsa pojasnila na zavodu za zaposlovanje po 16. aprilu, ko bo mreža usmerjenega izobraževanja dokončno utrjena. Strah, da za koga ne bi bilo prostora, je odveč, ker so vpisane zmogljivosti dovolj velike, celo večje od potreb. Seveda pa se bodo morali sprijazniti tudi s tem, da se bodo učenci za nekatere poklice šolali v sosednjih regijah."

J. TEPPEY

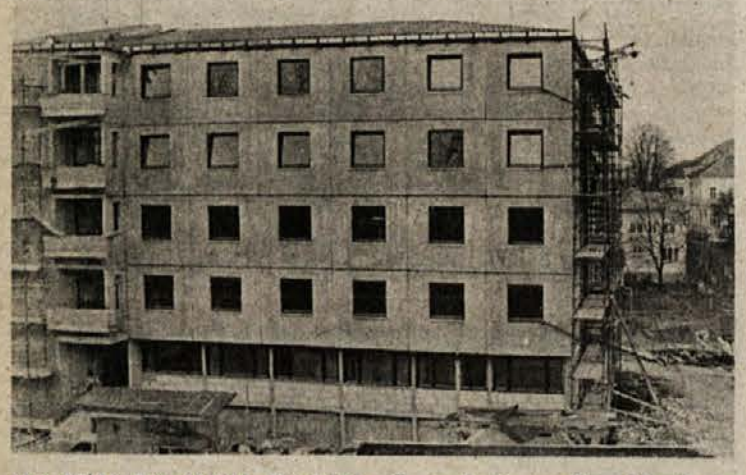

DO PRVEGA MAJA NARED– Še malo in gradbinci se bodo dokončno poslovili od dijaškega doma, ključe pa izročili šolskemu centru in občinski matični knjižnici v Brežicah. Dijaki so dobili dolgo pričakovano novo streho, vendar ob spremenjeni mreži šol zdaj še ni mogoče zatrdno reči, če bodo dom tudi napolnili. (Foto: Jožica Teppey)

MALO JE PRAVIH KMETOV

V brežiški občini se vsako leto zmanjšuje število kmetov, takih, ki se preživljajo izključno z delom na kmetiji. Leta 1974 jih je bilo še 2.585, štiri leta pozneje pa komaj 2.046. Od tega jih je bilo 1460 ali 71 odst. starih nad 65 let, do 30. leta pa so jih predlanskim našteli samo sedem. Mladi zelo neradi delajo samo na zemlji. Kdor le more, se zaposli in potem kupi stroje, da laže obdela svoj kos zemlje. Kaj bo čez nekaj let, ko bo večina ljudi na kmetijah nesposobna za delo? Marsikdo bo zemljo oddal, da bi si tako zagotovil preživnino. Jo bo kmetijska zemljiška skupnost sposobna odkupiti?

NOVO V BREŽICAH

PROMET JE LANI ZAHTEVAL 26 ŽRTEV – Na območju brežiške postaje milice je bilo lani 58 prometnih nesreč. Upoštevane so nesreče na magistralni cesti Ljubljana – Zagreb, na regionalnih in lokalnih cestah. Ob življenje je bilo 26 oseb, 37 jih je bilo huje in 25 lažje telesno poškodovanih. Čeprav se je število nesreč v primerjavi z letom 1978 zmanjšalo, pa je bilo mrtvih pet ljudi več. Promet je namreč vedno gostejši, saj ima motorno vozilo vsak tretji občan. Brežiške ceste so najbolj polne v poletni sezoni ob nedeljah in praznikih, ko se napolni kopališče v Čateških Toplicah, sicer pa se promet zgosti okoli druge ure, ko se ljudje vračajo z dela.

ŠE VEČ KRVODAJALCEV – Nova komisija pri občinskem odboru Rdečega križa v Brežicah (za predsednika je bil evidentiran dr. Slavko Sušin) se je že znašla pred prvo preizkušnjo. Ta mesec bo v brežiški občini spomladanska krvodajalska akcija. Ekipa transfuzijskega zavoda se bo zadrževala tam tri dni, en dan v Bregani in dva dni v Brežicah. Akcija bo trajala od 23. do 25. aprila. Uspeh je odvisen predvsem od prizadevnosti aktivistov RK, v delovnih kolektivih pa od zavzetosti sindikata, ki se zadnje čase zelo aktivno vključeje v priprave.

KDAJ POČITNIŠKA SKUPNOST– Za letni oddih delavcev velik del kolektivov ni poskrbel. Dosedanji pozivi za skupno izgradnjo počitniških zmogljivosti niso imeli odziva, čeprav kaže primer sosednje krške občine, da je to najhitrejša in najučinkovitejša pot do uresničenja takih načrtov. Morda bo kaj več posluha letos, ko namerava akcijo spodbuditi sindikat. Ta se namreč zavzema za ustanovitev samoupravne počitniške skupnosti.

PLANINCI SO ZBOROVALI

V ponedeljek, 31. marca, so se zbrali na letni konferenci člani planinskega društva iz Brežic. Po tradiciji so tudi ta letni obračun združili s predavanjem in prikazovanjem diapozitivov o zanimivostih planinskega sveta, ki ni vsakomur dostopen. Tokrat so povabili medse Staneta Belaka, udeleženca odprave na Mount Everest.

ZAPIRANJE VRAT V ADMINISTRACIJO?

Občinski svet Zveze sindikatov bo letos bdel nad zaposlovanjem in izkoriščanjem delovnega časa v brežiški občini. To je sprejel kot nalogo v svoj delovni program. Že zdaj opozarja, da bo vzel pod lupo zaposlovanje v administraciji in po svojih močeh preprečaval naraščanje nepotrebne režije v škodo delavca, neposrednega proizvjalca. Tudi kar zadeva delovni čas, ni vse zacementirano. Spremembe so možne, če to zahteva delovni proces, ali pa če jih narekujejo vsakdanje potrebe tistih, katerim je namenjen.

BREŽIŠKE VESTI

Blizu tisoč zaščitenih kmetij

Kmetija mora zagotoviti družini normalno preživljanje, ne životarjenje

Pot do končnega seznama zaščitenih kmetij v krški občini je bila dolga in premišljena. Prva javna razprava o poimenskih predlogih je potekala v krajevnih skupnostih že leta 1975. Takrat je bilo evidentiranih za zaščito 971 kmetij. V drugi javni razpravi so to število skrčili na 927, v lanskem novembru in decembru pa so pri obravnavi osnutka odloka po krajevnih skupnostih dodatno predlagali še 86 kmetij.

Nove predloge so nato preučili in vključili v dokončni seznam le tiste kmetije, ki imajo po ekonomskih, splošno družbenih in prostorskih merilih vse pogoje za razvoj. Teh je zdaj 985. Največ jih je v krajevnih skupnostih Podbočje (178), Raka (137) in Kostanjevica (118). KS Brestanica in Veliki Podlog jih imata po 61, Veliki Trn 59, Leskovec 48, Krško polje 57, Senovo 53, Zdole 41, Krško 39, Dolenja vas 30, Gora 31, Senuše 27, Rožno–Presladol 18 in Koprivnica 27.

To so pretežno perspektivne kmetije, ki so že preusmerjene ali se bodo še preusmerile v okviru srednjeročnih načrtov kmetijskih in gozdarskih organizacij. Upoštevane so vse večje kmetije, ki sicer še niso vključene v kooperacijo in imajo v ravnini nad pet hektarov obdelovalne zemlje v hribovitih predelih pa nad osem hektarov v večjih zaokroženih kompleksih.

Kmečki družini bodo morale zagotavljati normalno preživljanje, ne le životarjenje, in sicer vsaj povprečen dohodek polkvalificiranega delavca na aktivnega člana. Med ekonomskimi merili so bile vštete tudi možnosti za razvoj dodatnih dejavnosti, kot je na primer kmečki turizem. Upoštevali so opremljenost kmetij s stroji in možnosti za dokup ali zakup zemlje, se pravi za obdelovanje dodatnih površin.

Med družbenimi merili je bilo odločilno tudi to, če ima kmetija naslednika s kmetijsko izobrazbo. Na seznam so prišle še vse večje kmetije, katerih lega je pomembna za potrebe splošnega ljudskega odpora, pa tudi kmetije, ki so iz zgodovinskih, narodopisnih in kulturnih razlogov vredne ohranitve. Po prostorskih merilih pa so upoštevane tiste večje kmetije, ki naj bi zaradi varstva krajine in varstva kmetijskega prostora ohranile svoj kmetijski značaj.

Odlok o „zaščitenih" kmetijah je bil na dnevnem redu ponedeljkove seje občinske skupščine. Ta opredelitev pomeni, da bo kmetijo poslej dedoval samo en dedič, vendar pod takimi pogoji, da izplačila drugim dedičem ne bodo ogrozila njegovega obstoja.

JOŽICA TEPPEY

ZADREGE S PREMOGOM

V krški občini ima zaradi premoga največ težav tovarna „Djuro Salaj," ker je bila čez noč postavljena pred dejstvo, da mora tega naročati iz kolubarskega bazena. To zahteva še vrsto drugih izredno dragih ukrepov, ker se kolubarski premog po kvaliteti razlikuje od velenjskega in bi morali zanj preurediti peči. V težavah so tudi drugi porabniki, zato je prioritetna resolucijska naloga za letos priprava sporazumov z rudniki za dolgoročno oskrbo krške industrije.

ZA KOGA SO POTEM PREDPISI?

Malo čudno se sliši, da so v Posavju prav delovne organizacije, ki so nosilke vinogradniške obnove, hkrati tudi kršiteljice predpisov o trsnih cepljenkah. Pretežen del cepljenk, ki jih prodajajo, je pridelanih v Srbiji. Lani je na primer inšpekcija pregledala 500 tisoč cepljenk in jih je kar 80 tisoč morala vzeti iz prometa. Z njimi bi sicer zasadili 25 hektarov vinogradov. Ali kmetijskim organizacijam dohodek od cepljenk res toliko pomeni, da tvegajo ogromne površine za zasaditev z neuporabnimi cepljenkami? Seveda je tu še vrsta raznih prekupčevalcev, vendar bi prav Slovin, Agrokombinat in Hmeljnik morali dajati zgled in se na vsakem koraku posvetiti razvoju vinogradništva.

KURIRJI SO ŽE NA POTI

Pionirji po osnovnih šolah se zavzeto pripravljajo na tradicionalen sprejem kurirčkove pošte, da jo bodo potem čim varneje prenesli mimo zased svojim vrstnikom na naslednjo postojanko. Krški kurirji bodo oddali svojo torbo Brežičanom v Vrhovski vasi 15. aprila. Do 18. aprila bo pošta obšla vse brežiške odrede in še isti dan jo bodo Krčani slovesno prevzeli v Dolenji vasi.

Prvi „Naš glas"

Naprej v obveščanju

Za novomeškim glasilom „Odločajmo" smo dobili s krškim „Našim glasom", ki je prejšnji teden zagledal luč sveta drugo delegatsko glasilo na našem območju. Kot se za tako priložnost spodobi, je novemu glasilu na pot zapisal nekaj misli predsednik krške občineke skupščine Silvo Gorenc.

Preurejeno bi bilo soditi le po prvi številki, ki ima še močno omejen domet, saj je izšla le v nakladi 550 izvodov, vendar je treba zapisati, da je vsekakor napredek v primerjavi z dosedanjimi poskusi krškega Indok centra. Naš glas je predvsem močnejši v novinarskih prispevkih, ki gredo dlje od objavljanja dnevnih redov in seznamov številnih sestankov. Tako je na primer izčrpneje orisano delo v krajevni skupnosti Raka. V listu so tudi povzetki iz glasil delovnih organizacij, pri čemer pa bi kazalo v prihodnje narediti ostrejši zbor, saj se bralec zdaj lahko izgubi v gozdu številnih informacij.

Kakorkoli: dobre volje pri pripravljanju prve številke, ki je izšla kar na dvajsetih straneh, prav gotovo ni manjkalo. V „Našem glasu" bo v prihodnje gotovo še marsikaj vredno prebrati, čeprav bralcem v prvi številki ni navedeno, kako redno bo list izhajal. Želimo mu, dbi čim večkrat. Pa še to: glasilu bi prišel prav nekdo, ki je bolj vešč jezika.

A. Ž.

PREKUPČEVALCEM NA PRŠTE

Najbrž na nobenem drugem območju ni toliko raznih odkupovalcev živine in kmetijskih pridelkov, kot prav v Posavju. Ti povzročajo od časa do časa pravo zmedo in povečujejo krizo na tržišču. Nikomur od njih ni prav nič mar, če se domače kmetijske organizacije trudijo s pospeševalno službo, če kmetom omogočajo kredite, usmerjajo njihova gospodarstva ipd. Prav tako se ne ozirajo na cene, ki veljajo na nekem območju, ampak vselej ponudijo več, samo da dobijo, po kar so prišli. Po taki poti so zadnja leta odpeljali ničkoliko telet in druge živine. V prihodnje jim vsaj v krški občini ne bo šlo to tako od rok. Ta je namreč pripravila odlok, po katerem morajo odkupovalci brez kooperacijskih pogodb plačati ustrezen delež za pospeševanje kmetijstva. Za teleta naj bi bil ta prispevek 20 odst. od odkupne cene, za govedo in prašiče 15 odst. in za kmetijske pridelke 10 odst.

DOBROT NA PRETEK – Letošnji praznik posavskih vin je lepo obogatila kulinarična razstava, na kateri so prikazali kar 60 različnih domačih jedi in kmečkih obrokov. Petindvajsetim med njimi je strokovna komisija podelila diplome. Posebej so se izkazale kooperantke Agrokombinata. (Foto: V. Podgoršek)

KRŠKE NOVICE

3 DNI! – Toliko časa bo drugi teden v krški občini potekalo zbiranje starega papirja. V torek popoldne bo akcija v Krškem na obeh bregovih reke Save, v sredo popoldne na Senovem in v Koprivnici, v Brestanici pa bodo papir zbirali danes teden. Občinski odbor Rdečega križa prosi občane, da se na akcijo pripravijo.

PO DVA DNI – Kostanjeviška kraška jama je znova odprta. Obiskovalci ji jo lahko ogledajo ob sobotah in nedeljah, večje skupine, ki bodo svoj obisk napovedale, pa jo bodo lahko obiskale tudi med tednom.

ZNOVA OPTIK – Že nekaj dni je v mestnem delu Krškega na desnem bregu Save odprta optična delavnica. To je povratek strokovnjaka, ki je pred časom že delal na nasprotnem rečnem bregu. Lepo urejen poslovni prostor bo marsikomu dobrodošel.

TUDI ZNAČKE – O prvi številki Biltena pred svetovnim finalom v speedwayu za pare, ki bo v Krškem 22. junija smo pisali pred tednom. Po tem je organizacijski odbor izdal še štiri lične značke, bronasto, srebrno, zlato in barvno, po katerih bodo ljubitelji športa in zbiralci značk radi segali.

KRŠKI TEDNIK

Ne zgolj na plečih delavcev

Ustalitev gospodarstva naloga vseh — Dober start koordinacijskega odbora pri SZDL

Ustalitve gospodarstva se v sevniški občini lotevajo z vso resnostjo. Osrednje mesto za to, kamor se stekajo poročila, je koordinacijski odbor za ta vprašanja pri SZDL. Ta organ pa ni le nekakšen poštni nabiralnik.

Ko so od službe družbenega knjigovodstva dobili obvestila o prekoračitvah izplačil osebnih dohodkov, so nemudoma obiskali največjega grešnika. Izkazalo se je, da niti v tem primeru, sevniškem Trgovskem podjetju, ne gre za pojav, nad katerim bi se bilo treba zamisliti. V „spornem izplačilu" so bile namreč zajete nadure ob znanih inventurah ob prehodu v novo leto. Proti sredini leta bodo tudi tam z dohodki spet prišli v pravi tir. Nasploh pa so imeli trgovci pred tem nizke prejemke, zato tudi izgubljajo delavce.

V predsedstvu občinske konference SZDL, ki je obravnavalo poročilo koordinacijskega odbora, so se pomudili tudi ob drugih vprašanjih. Posebno velja poudariti misel iz razprave, da naloge stabilizacije niso kampanja. Odstopanj od zastavljenih ciljev ne bo. V delovnih organizacijah se že srečujejo s težavami pri preskrbi z reprodukcijskem materialom, posebno s tistim iz uvoza. Pomembno vlogo pri tem ima po novem gospodarska zbornica. Razpravljalci niso mogli mimo graje regijske posavske zbornice. Prisotni gospodarstveniki so dvomili, da bi le-ta (tudi če bi dobila še plačanega predsednika) lahko bila kos vsem nalogam. Ne bi se raje, kot je menil predsednik občinske skupščine Janko Rebernik, delovne organizacije neposredno naslonile na številne organe osrednje zbornice v Ljubljani, kot da snujemo neki nov aparat? Posamezni kolektivi so namreč člani tudi po pet in več zborničnih organov, stvarem pa niso kos, četudi v samih delovnih organizacijah na tem dela več strokovnjakov.

A. Ž.

SLOŽNI LOŽANI — Log bo končno dobil obnovljeno električno omrežje. Vaščani so ob tem složno poprijeli za krampe in lopate. (Foto: Železnik)

PRAZNOVANJE PRVEGA MAJA NA LISCI

Po delavskih običajih so že pred vojno prvi maj slavili v naravi. V sevniški občini so zadnja leta prvomajska praznovanja na Lisci. Tudi letos naj bi bila tu osrednja občinska proslava praznika OF in delavskega praznika. Med drugim pripravljajo nastope večine amaterskih skupin iz občine. To bo torej tudi zanimiv pregled te kulturne tvornosti.

ČETVERO REFERENDUMOV

Konec aprila naj ne bi bili le trije referendumi po krajevnih skupnostih Krmelj, Šentjanž in Tržišče, temveč tudi četrti na območju KS Studenec. Studenčani predvidevajo celo 2-odstni samoprispevek. Denar nameravajo nameniti za posodobitev ceste Impolje — Studenec in za ureditev pokopališča. Referendum za krajevne skupnosti v Mirnski dolini je razpisala občinska skupščina, nad njim pa bo bdela tudi občinska volilna komisija. V Krmelju bodo volilci imeli pred seboj dvoje skrinjic, v eni se bodo zbirale glasovnice za program modernizacije cest, podobno kot v ostalih dveh krajevnih skupnostih, v drugi pa se bodo volilci odločali o 0,5-odst. stopnji za krmeljsko večnamensko dvorano.

ALI SO ZDRAVI? — Pretekli četrtek se je v Šentrupertu zbrala takale kolona traktorjev, ki so tu čakali na tehnični pregled. Bojda čakanje ni bilo preveč kratkočasno, saj se znajo takile „zdravniški" pregledi traktorjev zavleči tja do polnoči. Lastniki traktorjev ne razumejo, zakaj je tak pregled samo v Šentrupertu, ko pa je traktorjev dovolj tudi v drugih krajih. V Šentrupertu se namreč zbere tudi dvesto traktorjev ali celo več, zato tako dolgi pregledi niso neobičajni. Vprašanje pa je, če so nujni. Verjetno bi se jih v resnici dalo bolj smotrno organizirati.

Traktor v ženskih rokah

Rezi Uršič ni nikoli iskala dela v tovarni — tudi doma ga je dovolj, čeprav je zemlje malo

Pred dvajsetimi leti smo se še radovedno ozirali, če smo videli žensko za volanom avtomobila, danes pa ni čisto nič čudnega, če ženske vozijo traktorje ali kosilnice. Seveda to ni samo plod vedno večje enakopravnosti med žensko in moškim, temveč posledica potreb po delitvi dela, ne glede na moška ali ženska opravila. Tako je oni dan morala za volan domačega traktorja prijeti tudi Rezi Uršič in ga odpeljati na tehnični pregled v Šentrupert, kar pa tudi ni bilo pretirano težko, saj je Škrljevo, kjer je Rezi doma, oddaljeno le streljaj.

Povedala je, da jim traktor pride še kako prav, saj je vsaka pomoč, ki bi jo morali najeti za domača dela, zelo draga. Dela pa je doma vedno dovolj, kljub temu da imajo le 7 hektarov zemlje, kamor šteje tudi hosta pa majhen vinograd. Zaradi teh razlogov Uršičevi ni nikoli prišlo na misel, da bi si iskala delo v tovarni, čeprav

bi ga po njenem mnenju lahko dobila. Poleg dela na polju in doma mora poskrbeti tudi za moževa starša, ki sta oba stara že precej nad sedemdeset let. Svoje zahtevata tudi otroka, dvanajstletni Stane, ki obiskuje 5. razred osnovne šole, in hčerka, ki hodi v drugi razred, ter mož, ki je zaposlen v Industriji motornih vozil.

Med pomenkom z Rezi Uršič se je približal Stane, ki je na vprašanje, kaj bo ko bo velik, povedal, da bo avtoprevoznik, nikoli pa kmet. In človeka začudi, kako to, da se lahko že pri tako mladih ljudeh pojavi tako močan odpor do kmetskega stanu. Del tega odnosa seveda izvira iz opazovanja teh mladih ljudi, del pa tudi iz odnosa sedanjih kmetov, ki prav tako niso vedno zadovoljni s svojim položajem, čeprav Rezi Uršič pravi, da kar lepo živijo.

UNIČEVANJE OKOLICE

Trebnje, znano samorastniško središče, je z novimi bloki na Pavlinovem hribu pridobilo še en vidik samorastniške kulture. Obilica nadobudne mladeži včasih prireja pravo uničevanje okolice in stanovanjskih blokov, tako da stanovalci nemalokrat samo obupano zmajujejo z glavami. Metanje blata v nove fasade, poškodovanje avtomobilov na parkirnem prostoru ter sem ter tja kakšne šipe so postale najbolj priljubljene otroške igre. Čeprav je o tem problemu že nekajkrat razpravljal tudi hišni svet, njegova stališča niso prizadela staršev teh „samorastnikov".

KDAJ RAZUMLJIVO?

Analize zaključnih računov in razprave o tem so tudi v občini Trebnje še enkrat dokazale, da bi povprečen samoupravljalec moral biti vsaj pol ekonomista in nekaj pravnika, da bi se lahko znašel v predloženi gori podatkov in številk. Iniciativo, da bi se stvari poenostavile do splošno razumljive meje, je bilo opaziti že v preteklem letu, vendar vse kaže, da so marsikje samoupravni organi in strokovne službe nanjo pozabili — v interesu neposrednega proizvajalca prav gotovo ne!

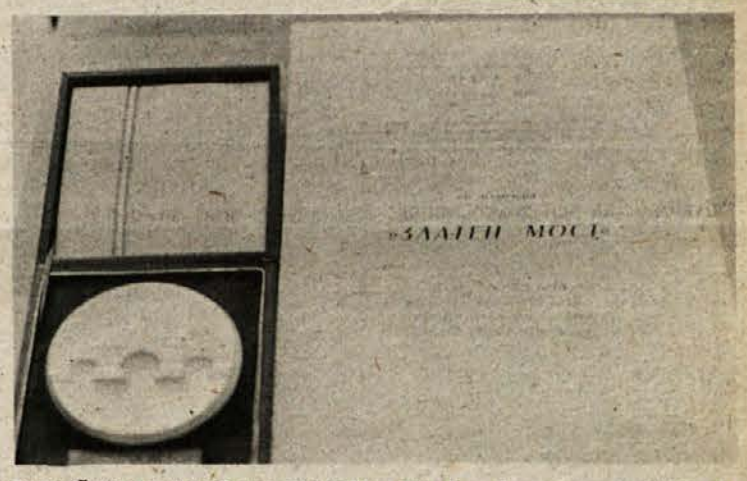

USPEŠEN NASTOP NA SEJMU — Na skopskem sejmu pohištva je letos nastopila tudi Industrija gradbene keramike iz Račjega sela. Za izredno uspešno predstavitev na tem sejmu pa tudi zaradi kvalitete izdelkov in odlične oblikovanosti so dobili plakeko „Zlati most". Nagrada je spodbudila tudi večje zanimanje kupcev za izdelke iz Račjega sela. Medtem ko so lani v naših južnih republikah kupili samo okoli 10.000 kvadratnih metrov keramičnih ploščic, za letos načrtujejo kar 100.000 kvadratnih metrov ploščic. To je zelo velik uspeh, še posebej, če vemo, da ima Makedonija v Titovem Velesu močnega proizvajalca.

DRUŽINA PLANINCEV — Na občnem zboru prizadevnega planinskega društva Lisca Sevnica—Krško so podelili tudi priznanja za prehojeno zasavsko transverzalo. Po njej hodi iz leta v leto več planincev. Število tistih, ki imajo v izkaznici vse žige, se že približuje številki 4.000. Med vzornimi pohodniki je tudi družina Antona Šeška.

SEVNIŠKI PABERKI

Z AMD NA PRVO KOPANJE — Avto moto društvo Sevnica prireja tudi letos že tradicionalni prvomajski izlet na morje. Hotelske sobe na obali so oddane že vnaprej. Vodstvo AMD ima dogovor s hotelom Park v Puli. Tridnevni penzion na osebo velja le 600 dinarjev. Med vožnjo in na samem cilju prireditelj izleta pripravlja več privlačnih družabnih aktivnosti. Prijaviti se je treba v pisarni društva najpozneje do prihodnjega petka.

OBUJANJE SPOMINOV? — Predaprilski dežek konec tedna bi po Sevnici kmalu „zagrešil" dvoje kulturnih dejanj. Ko je mokrota spravila s panojev lepake za film Kenguru, so se pokazali spodnji lepaki, ki so vabili na prireditvi, ki sta bili lani novembra.

NIKOLI PRAV — Tisti, ki morajo v sevniški zdravstveni dom s študenško—bučenskega dela občine, so pred nerazrešljivo uganko. Avtobus iz Zavratca odpelje ob 7,20 in pripelje v Sevnico ob 7,50. Takrat lahko ti bolniki večinoma lahko samo še ugotovijo, da je v zdravstvenem domu zmanjkalo številk za vrstni red pri zdravniku. Nekateri si pomagajo tako, da vstanejo že pred četrto uro zjutraj. Tako ujamejo delavski jutranji avtobus. Pred šesto uro pa je zdravstveni dom še zaprt. Ko bi le že postalo toplejše za takšnole čakanje zunaj! Sicer pa so ti ljudje nadvse zadovoljni z zdravstvenimi uslugami. Bližnji lahko lažje pridejo do teh magičnih številk. Če pa dobijo višje številke, jim pobegne avtobus, ki se vrača opoldne.

POROKA, DA BO KAJ — Invalid, večkratni inovator, znani izdelovalec raznih okraskov iz korenin, Karlo Alič iz Brezovega, bo s svojo ženo v soboto, 3. maja, slavil zlato poroko. V Sevnico naj bi krenil takrat sprevod z vozovi, kot v starih časih.

— Kovačeva kobila je pa res vedno bosa. Poglej, na občini, kjer so nemalokrat drugim solili pamet glede pravilnikov in drugih aktov, ne premorejo pravilnika, da bi lahko nemudoma sprožili disciplinski postopek zoper šefa krajevnega urada, kateremu je očitno ljubši kozarec kot pa delovna opravila.

Managerji KS?

Profesionalizaciji tajnikov na rob

Znano je, da v krajevnih skupnostih družbene denarce obračajo na moč skrbno. Praviloma se ta denar oplemeniti nekajkrat: običajno najbolj z udarniškim delom krajanov, dodatnimi samoprispevki ali kar neposredno — iz žepa.

V sevniški občini trenutno vlada pravo gibanje za zaposlovanje poklicnih tajnikov. Še ne tako dolgo nazaj so marsikje ta opravila opravljali tako imenovani šefi krajevnih uradov. Le-ti pa zadnje čase kar na veliko pišejo sestavke. Da se razumemo, ne ostavke za to, da bi pustili oblastna opravila, temveč ostavke za KS.

Mimo tega niso mogli ne komite občinske konference ZK, ne predsedstvo občinske konference SZDL in tudi ne delegati družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Pri roki res ni najbolj sveže ocenjevanje opravil in nalog, menda pa naj bi bili z deli za občinsko upravo tajniki v najboljšem primeru zaposleni le 40 odst. svojega delovnega časa. Kateri bi se utegnil kajpak potožiti, da so jim poslej naložili še marsikaj iz ljudske obrambe in družbene samozaščite. Kako je s tem, bodo v letu vsesplošne stabilizacije vsekakor hitro dognali.

Če pa je iskanje novih plačanih tajnikov (verjetno se bo priglasil prenekateri sedanjih šefov krajevnih uradov) prava smer je vprašanje ali vsaj klofuta siceršnjemu znanemu udarniškemu delu po KS?

Morda so se pri dosedanjih kadrovanjih vrteli preveč v istih krogih in so se nekateri pač tudi naveličali. V sevniški občini se doslej še nihče ni izčrpneje ukvarjal s preoblikovanjem krajevnih skupnosti. Sedanje so vezane večinoma na meje nekdanjih občin. Izkušnje od drugod, kjer so razdelili nekdanje velike krajevne skupnosti, ne prinašajo le več problemov z več delegacijami, temveč ravno nasprotno: večjo zainteresiranost novih delegatov, da, celo večjo udeležbo krajanov na zborih občanov!

A. ŽELEZNIK

PODPISI JIM NE GREDO OD ROK

V mokronoški krajevni skupnosti so dela na cestah v polnem teku. Malce pa se je zaustavilo pri podpisovanju pogodb, s katerimi naj bi se posamezni krajani obvezali za lastno udeležbo. Mnogi jih namreč kljub prejšnjim zagotovilom še niso podpisovali, tako da je ta teden odšla na teren velika večina članov komisije za izvedbo del iz sredstev krajevnega samoprispevka, sodelovala pa bo tudi Socialistična zveza.

TEČAJ ZA VADITELJE

Snega ni več, pogledi trebanjskih smučarskih delavcev pa so usmerjeni že v naslednjo sezono Tako bodo pripravili tečaj za smučarske vaditelje in učitelje. Tečaj bo od 4. do 13. aprila na Kaninu.

NIKOLI PREPOZNO

Kot kaže, bo za Mirno in Mokronogom tudi Trebnje dobilo TVD Partizan. Zakaj tako pozno, ne ve povedati nihče, slej ko prej pa je treba čestitati krajevni konferenci SZDL in iniciativnemu odboru, ki sta se za ta korak odločila, ne da bi čakala ponudbo TKS (če bi sploh prišla).

Že so določeni nosilci nalog, pripravljen pa je tudi program dela, ki bo kmalu šel v javno razpravo.

PEVCI SODELUJEJO

V soboto je mešani pevski zbor „Trimo" iz Trebnjega imel v gosteh moški pevski zbor iz Gabrovke. Oba zbora sta se predstavila z enournim koncertom, ki so ga poslušalci zelo toplo sprejeli. Sodelovanje dokazuje, da razmah pevske kulture ni slučajen in da širše območje Dolenjske doživlja pevsko „renesanso", kar je gotovo tudi zasluga šentviškega tabora. Trebanjci bodo Gabrovčanom v soboto vrnili obisk.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Mesec dni do končne odločitve

Posebna komisija bo proučila elaborat o sanaciji tozda STC Industrije gradbene keramike v Račjem selu — Rešitev morajo najti, ker je škoda zalog gline

„Ni bojazni, da bi v naši tovarni prenehali izdelovati keramične ploščice," pravi Marijan Umek, direktor tozda STC (Slovenija ceste – Tehnika) Industrije gradbene keramike iz Račjega sela. Ta izjava je hkrati komentar o dosedanjih prizadevanjih političnih in gospodarskih dejavnikov za sanacijo te tovarne, ki pa vendarle še niso dali dokončnega odgovora, kako bo sanacija poteklala. Tudi zadnji tak sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki trebanjskih občinskih in dolenjskih medobčinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij, Gospodarske zbornice, Ljubljanske banke, predstavnik izvršnega odbora Republiškega sklada skupnih rezerv, še ni prinesel končne odločitve, čeprav je mogoče reči, da je sanacija za korak bližje.

Na sestanku, ki je bil pretekli teden, v torek, so se namreč dogovorili, da posebna komisija, v kateri bodo predstaniki izvršnega sveta trebanjske občinske skupščine, Ljubljanske banke, sklada skupnih rezerv SRS in SCT, prouči v roku tridesetih dni elaborat za sanacijo, ki so ga pripravili strokovnjaki SCT. Po tem elaboratu, ki ima več variant, naj bi z dodatnimi naložbami odpravili dosedanja ozka grla, dosegli odpis nekaterih dosedanjih kreditov v okviru SCT in pri bankah ter jih nekaj iz kratkoročnih spremenili v dolgoročne. Hkrati naj bi dobili dodatne kredite za naložbe in za obratna sredstva. Predstavniki Ljubljanske banke, ki so se udeležili sestanka, za te predloge niso bili navdušeni, zato so na njem tudi sprejeli tak sklep.

MARIJAN UMEK: „Kljub temu da nam zdaj glede rešitve naše tovarne ne kaže najbolje, ne bomo odnehali. Prepričani smo, da bomo ploščice še naprej izdelovali."

Sicer pa so bila na sestanku ponovljena že znana dejstva. Tovarna ob svojem začetku ni bila do kraja dograjena, svoje so k težavam prispevale težave z vedno dražjo energijo, pa tudi vse dražji uvoz glazur iz tujine. V nasprotju s tem je tovarni uspelo povečevati prihodek, fizični obseg proizvodnje, vendar so jim zelo hitro rastli materialni stroški. Hkrati je treba poudariti, da si tovarna z vsemi silami prizadeva plasirati svoje izdelke na zunanjem trgu, kot je to primer z ZDA, Sovjetsko zvezo in Zvezno republiko Nemčijo, s katero so podpisali pogodbo o dobavi ploščic za okoli 500.000 mark.

„Čeprav z dosedanjimi rezultati sestankov, ki smo jih imeli, ne moremo biti zadovoljni, saj niso prinesli dokončne odločitve o nadaljnji usodi naše tovarne, smo prepričani, da naša proizvodnja ne sme prenehati. Škoda bi namreč bilo velikih zalog gline, ki jih imamo tu na voljo, prav tako izkušenj, ki smo si jih do sedaj pridobili, in ne nazadnje tudi nekaterih kazalcev o večjem povpraševanju po naših izdelkih," je še povedal Marijan Umek.

J. SIMČIČ

Kje so programi?

Več kot dvajset delovnih skupnosti ni oddalo programov za stabilizacijo

Okoli vprašanja utrditve našega gospodarstva v tem trenutku ne velja kaj dosti slepomiši ti, zato je treba kar v jedro problemov. In v trebanjski občini se zdi, da jih je kar dovolj, volje za njihovo reševanje pa ne kaj dosti. Na naslov koordinacijske komisije za izvajanje stabilizacije je namreč do konca februarja, ko je bil rok za oddajo, prispelo le okoli dvajset stabilizacijskih programov. Kot smo zapisali že v prvem poročilu, se tudi ti ne odlikujejo po pretirani konkretnosti ukrepov, ki so si jih zamislili v delovnih organizacijah. Še težje pa je za trebanjsko gospodarstvo v tem trenutku to, da je več kot polovica teh, ki bi morali dati programe, popolnoma umolknilo. In med njimi so tudi delovne organizacije, ki „proizvajajo" izgubo. Res je, da nekatere med njimi pripravljajo obsežne sanacijske programe, za katere morajo dobiti potrdilo tudi iz „matične" delovne organizacije, vendar bi lahko komisiji poslali vsaj pojasnilo zakaj ni stabilizacijskega programa.

Sploh pa je nevzdržno, da niso poslale stabilizacijskih programov samoupravne interesne skupnosti, ki so te programe večinoma že obravnavale na prvih sejah skupščin ob začetku leta. In tedaj so bili ti programi sprejeti, nanje pa so delegati iz obeh zborov dali tudi pripombe. To namreč govori, da so programi marsikje že narejeni, vendar zaradi takšnih ali drugačnih razlogov niso bili poslani na naslov komisije. V ozadju tega ravnanja najbrž stoji prepričanje, da so programi sami sebi zadostni.

Zato se zdaj zastavlja vprašanje, čemu koordinacijska komisija, če pa po delovnih organizacijah in samoupravnih skupnostih razmišljajo tako. In treba bi bilo odgovoriti, da komisija obstaja zato, da te programe med seboj uskladi, da v njih in iz njih izlušči najboljše, da s tem seznani tudi druge. Za ta del svojega posla pa vse programe nujno potrebuje. Ali bodo še prispeli pred ukrepanjem?

J. SIMČIČ

DOLGOTRAJNI DOGOVORI

Že lani smo poročali, da Rudis v imenu slovenske industrije vodi razgovore za podpis pogodbe o gradnji velike tovarne obutve v Alžiriji. V sklopu teh poslov, pri katerih sodeluje velik del slovenske industrije, bo imel svoj delež tudi trebanjski Trimo. Pri gradnji tovarne naj bi sodeloval z deležem okoli 10 milijonov dinarjev. Razgovori še niso končani, pričakujejo pa, da bodo sklenjeni. V tem primeru bi tudi Trimo precej izboljšal svojo izvozno bilanco.

VEČ BODO UVAŽALI Z VZHODA

Čeprav imajo letos v trebanjskem „Trimu" neprimerno manj težav pri nabavi surovin kot lani, se pojavljajo tudi letos. Medtem ko težav z nabavo pločevine skoraj nimajo, pa se jim dogaja, da jim manjka polnilne mase za glamet plošče. Pričakujejo, da bodo trgovinski stiki z Nemško demokratično republiko zmanjšali primanjkljaj tega materiala. Prav v zadnjem času se namreč pri nabavi te surovine vse bolj usmerjajo na vzhodni trg, medtem ko za ta material ni domačih dobaviteljev. To pa je posledica slabo razvite domače bazične kemične industrije.

SPREJELI PROGRAM PRAZNOVANJ

Pretekli teden je bil v Trebnjem skupni sestanek predsedstva občinske konference ZSM in predsednikov njenih osnovnih organizacij. Na sestanku so se dogovorili o programu praznovanj letošnjega dneva mladosti, sprejemu mladih v enote teritorialne obrambe in v mladinske delovne brigade, sprejeli pa so tudi stališča za razpravo o usmerjenem izobraževanju. V okviru praznovanj dneva mladosti bodo organizirali vrsto pohodov in proslav, izdali bodo posebno številko glasila „Mi mladi" in pripravili slavnostno akademijo, na kateri bodo najboljšim učencem osnovnih šol podelili priznanja. Na dan mladosti, 25. maja, pa bodo v Zaloki pripravili slavnosten sprejem v ZSMS za vse na novo sprejete mladince iz trebanjske občine.

VELIKO LJUBITELJEV ŠAHA

Kot kaže, je bila ustanovitev šahovskega kluba zadetek v polno. Ob torkih in petkih je obisk tolikšen, da ostanejo majhni prostori knjižnice premajhni za vse ljubitelje šaha. Tega ne bi mogli trditi za iste prostore v njihovem osnovnem namenu, čeprav se trebanjska knjižnica ponaša z bogato zbirko knjig.

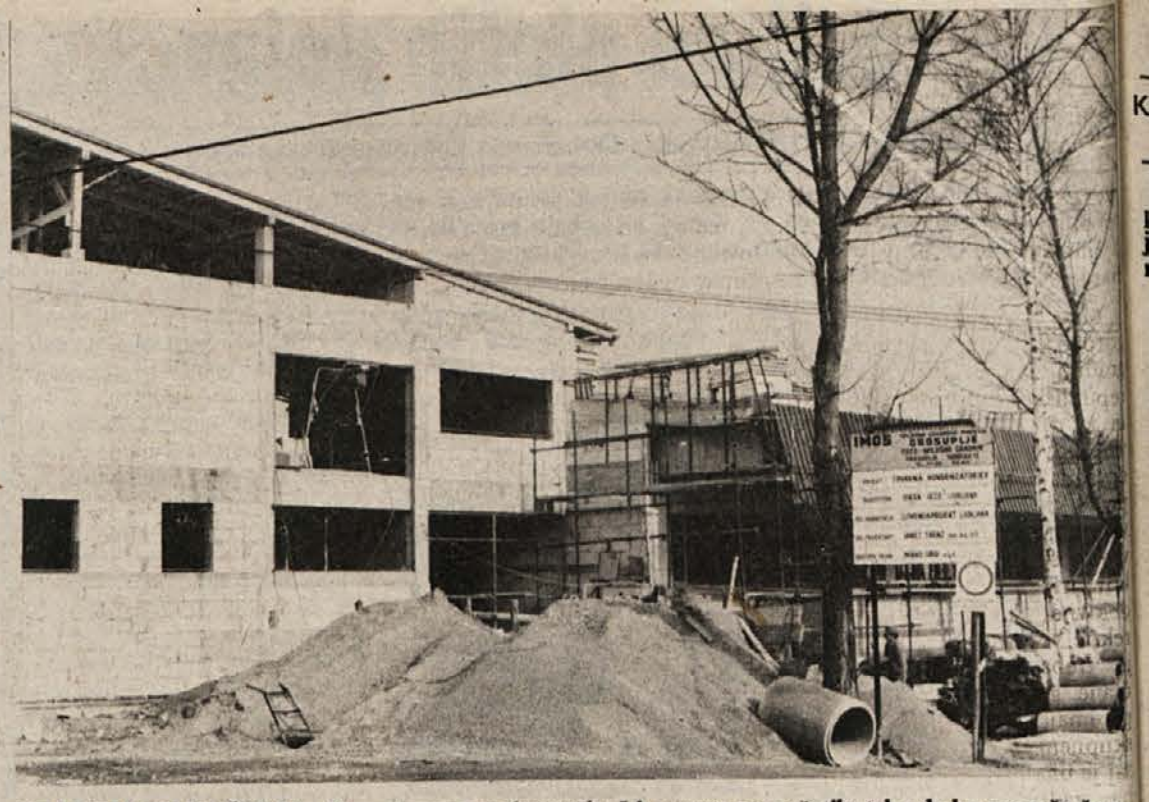

GRADNJA PO NAČRTU – Nova tovarna mokronoške Iskre raste po načrtih, tako da bo mogoče že v začetku maja montirali nove stroje, ki so jih že nabavili. Kdaj bo v njej stekla poskusna proizvodnja, je zdaj še vprašanje, ker tej Iskrini tovarni še zmeraj primanjkuje materiala za proizvodnjo.

Kršitve rodile neenakopravnost

Okrogla miza trebanjskega kluba samoupravljalcev o stabilizaciji

Pretekli teden je Klub samoupravljalcev trebanjske občine v Trebnjem pripravil okroglo mizo, na kateri so predsedniki osnovnih organizacij sindikata, delegati iz delavskih svetov in delovnih organizacij sploh razpravljali o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in o izvajanju politike utrjevanja našega gospodarskega sistema.

Pokazalo se je, da je okrogla miza kot način razprave o aktualnih vprašanjih gospodarstva zelo primeren način, saj se je v razpravi pokazalo, da je mogoče na ta način najbolj neposredno in učinkovito izmenjavati izkušnje, poglede in rešitve. Razpravljalci so namreč v razpravi opozorili na vrsto težav, s katerimi se srečujejo pri vsakdanjem delu. Opozorili so med drugim, da bo treba v delovnih organizacijah okrepiti delovno disciplino, še bolj dosledno kot do zdaj izvajati in uvajati dohodkovne odnose, hkrati s tem pa tudi ukrepe za stabilizacijo.

Pri tem so opozorili, da so mnoge delovne organizacije zdaj v neenakem položaju s tistimi, ki so lani delile prevelika sredstva za osebne dohodke, medtem ko so tiste, ki so se ves čas stabilizacijsko obnašale in vlagale velika sredstva v razširjeno reprodukcijo, zdaj prikrajšane. Še posebej so posvarili pred administrativnimi ukrepi v primeru, ko je delovna organizacija kršila sprejete dogovore, saj ti kažejo, da v takih primerih niso zaživeli samoupravni odnosi.

V razpravi so opozorili tudi na potrebo po načrtnejšem zaposlovanju, saj se je doslej prepogosto dogajalo, da povečano zaposlovanje ni prineslo takih učinkov v proizvodnji, kot bi jih bilo pričakovati. Predstavnik komisije za koordinacijo sanacijskih programov pri občinski konferenci SZDL pa je povedal, da so se mnoge delovne organizacije doslej precej malomarno obnašale do uresničevanja stabilizacije. J. S.

Gradnja stanovanj po načrtu

Udeleženci NOV bodo verjetno oproščeni plačevanja lastne udeležbe pri vselitvi

V četrtek, 27. marca, je bilo v Trebnjem 13. skupno zasedanje vseh treh zborov trebanjske občinske skupščine. Na njem so delegati obravnavali nekatera vprašanja s področja stanovanjskega gospodarstva, poročili uprave javne varnosti in javnega pravobranilstva, razvojne možnosti Šuhe krajine in nekaj vprašanj s področja socialne politike.

Čeprav je bil program gradenj za srednjeročno obdobje, ki se z letošnjim letom izteka, pripravljen leta 1977, to je precej pozno, pa so v trebanjski občini dosegli velike uspehe pri gradnji zasebnih in družbenih stanovanj. Ves program gradnje bo namreč izpeljan, kljub temu da so se med tem časom hitro dvignile cene, da so bile težave s pripravo gradbeno–tehnične dokumentacije. Poleg gradnje stanovanj so bile za to srednjeročno obdobje načrtovane še naloge na področju uveljavljanja ekonomskih stanarin, hišne samouprave in izpopolnjevanje samoupravne organiziranosti skupnosti in njenih organov.

Po poročilu uprave javne varnosti je obseg kriminalitete v mejah preteklih let, medtem ko je stanje prometne varnosti zaskrbljujoče. Število prometnih nesreč se sicer ne povečuje, zato pa je vedno več težjih trčenj, ki zahtevajo več človeških žrtev. Tudi kontrola v delovnih organizacijah, ki se ukvarjajo z javnim prevozom potnikov, ni na dovolj visoki ravni. Zato bo treba še naprej posvečati veliko pozornosti sodelovanju vseh dejavnikov, ki imajo na skrbi varnost v cestnem prometu.

V skladu s prizadevaji za večjo socialno varnost invalidov in borcev NOV je bilo v preteklem obdobju rešenih veliko teh vprašanj. Tako je bilo precej narejenega na področju zdravstvenega varstva, glede števila priznavalnin in varstva vojaških invalidov. Tečejo pa tudi prizadevanja, da bi bili udeleženci NOV oproščeni lastne udeležbe ob vselitvi v nova stanovanja, da se na tem področju hitreje rešuje vprašanja borcev.

Na seji niso obravnavali poročila o delu delegatov iz SR Slovenije v zveznem zboru skupščine SFRJ za obdobje lanskega leta, ker so bili zadržani. To poročilo bodo posredovali na prvi skupni seji vseh treh zborov občinske skupščine.

ŠOLA BO VEČJA – Čeprav mirnska osnovna šola še ni tako stara, je ob vedno večjih potrebah, pa tudi novem zahtevnejšem načinu poučevanja, že premajhna. Zato bo ob njej zrastel precej velik prizidek, ki bo nudil streho še več učencem, s tem pa bo omogočena tudi uvedba celodnevne šole.

IZ KRAJA V KRAJ

RAZPRODAJA KNJIG – Te dni je bila v trebanjski knjigarni razprodaja knjig. Bojda bi morali to vzeti na znanje trebanjski trgovci in pogledati, če imajo tam na voljo kakšno knjigo o tem, kako se v prodajalnah vzdržujeta red in čistoča. Po teh dveh čednostih namreč ne slove pretirano trebanjski trgovci. Zato naj bi se ju naučili iz knjig!

JEZA PA TAKA! – Trebanjske tovarišice, ki rade nakupujejo dopoldne, ko je v trgovinah manjša gneča, to je med svojim delovnim časom, so se hudovale nad domnevnim piscem tele rubrike (ki pa ni bil pravi), zakaj jih javno švrka. Menile so namreč, da je takole nakupovanje splošen pojav, torej že kar uveljavljeno pravilo in pravica. O tem pa bi se verjetno delo še razpravljati.

OBOJI SO „ZAGRADILI" – Takoj ob pojavu lepega vremena so se del lotili železničarji in progovni delavci. Prvi so popravljali progo pri postaji Gomila, drugi pa cesto med Trebnjim in Mirno. Kljub prijaznemu soncu, ki jim je sijalo pri delu, pa so se oboji držali kaj čemerno. Pomladansko utrujeni?

ZA LEPŠE OKOLJE – V Trebnjem so se menda že začela spomladanska dela za lepše okolje. Eden izmed stanovalcev iz stanovanjskih blokov ob Rimski cesti je v ta namen postavil „divjo" garažo iz „Trimovih" plošč, ki na toplem spomladanskem soncu prav lepo uspeva. Stanovalci komaj čakajo, kdaj bo nova „rastlina" v njihovem parku vzcvetela.

TREBANJSKE NOVICE

Pridobitve – sad dela krajanov

Krajani KS Adlešiči se ne zanašajo na druge, v glavnem delajo sami, za koristne stvari pa zbirajo tudi denar – Gradijo kulturni dom, v načrtu je tudi Iskrin obrat

Prebivalci krajevne skupnosti Adlešiči so letos že šestindvajsetič praznovali svoj krajevni praznik 22. marec. Tokratno praznovanje je bilo res v znamenju velikih delovnih zmag, ki so jih krajani te manj razvite obkolpske krajevne skupnosti dosegli v zadnjem času.

Med največje pridobitve sodi gotovo novi kulturni dom, ki ga gradijo že dve leti. Zanj so od republiške kulturne skupnosti in iz drugih virov dobili nekaj več kot dva milijona dinarjev, do sedaj, ko dom še ni končan, pa so krajani pri gradnji opravili več kot 31 tisoč delovnih ur; vrednost del ocenjujejo na več kot tri milijone dinarjev. Na delovne akcije prihajajo tako rekoč vsi krajani, še posebej pa je treba pohvaliti prizadevne člane gasilskega društva. Sicer pa imajo krajani Adlešičev pri skupnem delu že lepo tradicijo, saj je bila tamkajšnja obnovitvena zadruga takoj po vojni najboljša v Sloveniji sploh.

Veliko delo so opravili tudi z asfaltiranjem 1.800 metrov ceste Purga – Velika sela, za katero so v delu in denarju gospodinjstva prispevala tudi do 25 tisočakov, pomagali pa so jim tudi krajani pobratene KS Stara Ljubljana, ki so za cesto zbrali več kot za 70.000 dinarjev obveznic cestnega posojila.

Tudi pri posodabljanju sedem kilometrov elektrovoda od Adlešičev do Žuničev so vsa zemeljska dela prostovoljno opravili krajani. Vaščani Gorenjcev, Vrhovcev in Marindola so sami zbrali ves denar za telefonski kabel, delali in prispevali denar pa so tudi tisti, ki ob tej akciji še niso dobili telefona.

Za nadaljnji hitrejši razvoj te krajevne skupnosti pa je gotovo najpomembnejša načrtovana gradnja novega proizvodnega obrata semiške Iskre v Adlešičih. Od delovne organizacije iz domače občine si krajani veliko obetajo, doslej so bile namreč z obratom najprej Laboda, potem pa IMV v Adlešičih same težave in skrbi.

A. B.

PONOSNI NA SVOJE DELO – Prebivalci krajevne skupnosti Adlešiči so lahko upravičeno ponosni na res veliko delo pri gradnji novega kulturnega doma, v katerem so, čeprav še ni dokončan, za krajevni praznik pripravili več prireditev.

Uresničiti bo mogoče le stvarnejše programe dela

Kako razdeliti proračunski in v združenem delu zbran denar za potrebe krajevnih skupnosti?

Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za zadovoljevanje potreb krajevnih skupnosti obvezuje črnomaljsko združeno delo, da v ta namen zbira denar po prispevni stopnji 0,40 od kosmatih osebnih dohodkov.

Načrtovali so, da bodo za krajevne skupnosti lani tako zbrali 1,94 milijona dinarjev, načrt pa so uresničili le 90-odstotno. (To je še zmeraj več; ko v prenekateri slovenski občini.) Iz nekaterih delovnih organizacij so že sporočili, da bodo preostali denar nakazali do aprila. Za potrebe krajevnih skupnosti je bilo lani namenjenih tudi 1,32 milijona dinarjev iz občinskega proračuna. Letos naj bi združeno delo zbralo za potrebe štirinajstih krajevnih skupnosti okoli 2 milijona dinarjev, prispevek iz občinskega proračuna pa bo za 16 odst. večji od lanskega.

Omenjeni samoupravni sporazum, ki ima dvoletno veljavo, bo kmalu treba nadomestiti z novim. Osnutek slednjega že pripravljajo, načelno naj bi bil enak zdajšnjemu in bo veljal za srednjeročno obdobje 1981–1985. Predstavniki posameznih krajevnih skupnosti so že predlagali, naj bi povečali prispevno stopnjo, še zmeraj pa ostaja nerešeno vprašanje razdelitve tako zbranega denarja.

Zdaj z razdeljevanjem denarja ni bilo moč zadostiti tistega določila samoupravnega sporazuma, ki pravi, naj se sredstva delijo po programih dela krajevnih skupnosti. Delovni programi krajevnih skupnosti so običajno obsežnejši od dejanskih možnosti za denarno pokrivanje, zato bo treba vnaprej sestavljati stvarnejše, denarnim možnostim prilagojene programe, take, ki ne bodo spiski neuresničljivih želja. Za primerjavo: za uresničitev del po lanskih programih bi krajevne skupnosti v črnomaljski občini potrebovale nad 6 milijonov dinarjev, dobile pa so le polovico te vsote.

NAJBOLJŠA VINA SO ŽE ZNANA

Šestčlanska komisija, ki je pod vodstvom prof. Mirana Veseliča z ljubljanske biotehnične fakultete zadnji petek v Semiču ocenjevala vzorce vina za 4. razstavo belokranjskih vin, je imela obilo dela, saj je morala oceniti kar 117 vzrocev belih in črnih vin. Že na začetku so izločili 11 belih in dvoje črnih vin, v celoti gledano so po mnenju komisije tokratna belokranjska vina po kakovosti nadpovprečna, to dokazujejo tudi ocene. Tako je bilo med belimi vini najbolje ocenjeno vino Borisa Brunskoleta iz Semiča (16,13 točk), na drugem mestu je vino metliške Vinske kleti (16,10), tretje pa vino Alojza Bezka iz Semiča (15,52). Najboljše črno vino imajo Risto Botenič iz Stražnjega vrha (16,16 točk), zatem metliška Vinska klet (16,14) in Martin Ogulin s Hriba pri Cerovcu (16,13).

PRIPRAVLJAJO SE NA VOLILNO PROGRAMSKO KONFERENCO

Črnomaljski komunisti se pospešeno pripravljajo na volilno programsko konferenco, ki bo predvidoma 23. aprila. Tedaj bodo obravnavali družbenoekonomske razmere v občini, seveda s posebnim poudarkom na ukrepih, ki naj bi ustalili gospodarska gibanja, sprejeli bodo delovni program za naprej in izvolili novo vodstvo, kakor to določajo statutarne spremembe.

Kjer je dim, je tudi ogenj

O nepravilnostih pri delu občinske uprave in izvršnega sveta bo podrobno razpravljala občinska skupščina

Pri delu občinske uprave in izvršnega sveta občinske skupščine Črnomelj je bilo v zadnjem obdobju opaziti določene nepravilnosti, ki se nevšečno odražajo tudi v širšem občinskem prostoru.

Da ne bi ostajalo le pri govoricah, je na pobudo občinske konference posebna delovna skupina komiteja ZK skupaj z OO ZK v občinski upravi proučevala, kakšne nepravilnosti naj bi to bile, kdo je zanje odgovoren ter kako take izkrivljenosti vplivajo na prizadevanja za gospodarsko ustalitev.

Ugotovljeno je, da nepravilnosti dejansko so (bile), izvršnemu svetu pa očitajo zlasti to, da jih ni bil zmožen sproti odpravljati.

O vsej zadevščini bo v kratkem podrobno razpravljala občinska skupščina, delovna skupina pa predlaga nekatere kadrovske spremembe v izvršnem svetu. To se hkrati navezuje tudi na predlog, ki so ga že pred časom dale družbenopolitične organizacije. Šlo je za to, da bi kadrovsko okrepili oddelek za gospodarstvo, a tega predloga izvršni svet tedaj ni upošteval.

D. R.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZNABITI DA BO za praznik dela zatajil kakšen tekmovalni motor, kaj tako nevšečnega pa se bo stežka primerilo prizadevnim organizatorjem, ki pripravljajo mednarodno tekmovanje v moto krosu za nagrado Bele krajine. V Črmošnjicah se bodo pomerili avstrijski, italijanski in jugoslovanski motokrosisti s 125-kubičnimi motorji, hkrati pa bo tudi državno prvenstvo za tekmovalce s 50-kubičnimi motorji.

ČASOPISNA, RADIJSKA ali televizijska obvestila o prepotrebnosti krvodajalstva kajpak tudi Črnomaljci ne morejo prezreti, zato se jih je 25. marca kar blizu šestdeset odpravilo v Novo mesto, da bi darovali kri. Ni si težko predstavljati, kakšno je bilo njihovo razočaranje, ker so kri odvzeli le dobri polovici, ostale pa so odslovili, češ da so prišli prepozno oz. da je zmanjkalo steklenic.

ZGLEDI VLEČEJO! Tako pravijo Butorajci, ki so novembra lani ustanovili športno društvo, zdaj pa k njim že prihajajo predstavniki krajanov iz Kanižarice in Tribuč, kjer tudi načrtujejo tako društvo. Zanimajo jih podrobnosti okoli ustanovitve in delovanja društva. Dodajmo tole: na Slovenskem bi se gotovo našel zgled, kako je treba hitro razkopati mestno središče, pod cestišče in pločnik položiti kable, vodovodne, kanalizacijske in druge cevi ter središče še hitreje spet spraviti v red. Žal Črnomaljcev tak zgled ni pritegnil.

V ČRNOMALJSKI KNJIGARNI Državne založbe Slovenije bo še do sobote razprodaja knjig. V majhen knjigarniški prostor je v zadnjih dveh tednih zašlo neprimerno več ljudi kot običajno. Knjige so bile na prodaj celo do 60 odst. ceneje, hitro so šle v denar knjige o slikarskih mojstrih 20. stol., dela o rožah ali kozmetiki pa tudi pesniške zbirke in romani. Gimnazijci so v glavnem segali po J. Kosa drugi knjigi „Antologije svetovne književnosti". Take razprodaje so pravšnje priložnosti za to, da prodajalke v knjigarni vidijo kakšen nov obraz, saj si sicer knjige privoščijo le eni in isti ljudje.

Črnomaljski poročevalec

Brez izgub, vendar nezadovoljni

Občinski komite ZK v Metliki ocenil lansko gospodarjenje in pozval komuniste k doslednemu izpolnjevanju dolžnosti v stabilizacijskem letu – Priprave za aprilsko konferenco so se začele

Po ustvarjenem dohodku na zaposlenega je bila lani metliška občina na zadnjem mestu v dolenjski regiji, pa tudi po izplačanih povprečnih osebnih dohodkih ni bila višje v družbi ostalih treh dolenjskih občin. Splošno upadanje se je pokazalo pri tako imenovani akumulativni sposobnosti gospodarstva oziroma pri gospodarnosti in donosnosti.

Ob teh ugotovitvah občinski komite ZK, ki je lanskoletno gospodarjenje hkrati z letošnjo akcijo zaključnih računov obravnaval 26. marca v osrednji točki dnevnega reda, ni mogel izraziti zadovoljstva, čeprav je hkrati ugotavljal, da ni imela lani nobena delovna organizacija v metliški občini izgube. Pripombe so imeli člani komiteja tudi na izvedbo akcije v zvezi z opravili ob sprejemanju zaključnih računov za leto 1979, češ da se je pojavljalo še vse preveč starih in znanih pomanjkljivosti, na katere so opozarjali že leto poprej.

Komite je menil, da se slabosti, napak in pomanjkljivosti ne bo moč otresti, če se bodo omahljivost, nedoslednost ali celo izmikanje dolžnostim neodgovorno ponavljale tudi članom ZK. Še zlasti ne bi bilo to sprejemljivo v letošnjem letu, ko je povsod zastavljena bitka za stabilizacijo in je od priprav planskih dokumentov za novo petletko odvisno, kako bo potekal razvoj v srednjeročnem obdobju 1981–1985.

O tem, kako komunisti uresničujejo naloge oziroma sklepe in stališča v stabilizacijskem letu in kako so vključeni v aktivnost v zvezi z načrtovanjem, bo tekla beseda še posebej v pripravah na programsko volilno sejo občinske konference ZK, ki bo v drugi polovici aprila. Razprava o vsebinskih in kadrovskih pripravah na to sejo bo še prej v osnovnih organizacijah, gradivo zanjo pa bo nared do 10. aprila.

Komite je med drugim že evidentiral za organe konference. Predsednik konference, ki bo voljen za eno leto, bo svojo funkcijo opravljal nepoklicno, sekretar komiteja, voljen za dve leti, bo profesionalec. Dveletni mandat pa bo veljal tudi za komisije. Izvršnih sekretarjev v Metliki ne bodo imeli, pač pa bodo za posamezna delovna področja zadolženi člani komiteja. Osnovne organizacije, ki zdaj nimajo članov v občinski konferenci, bodo na aprilsko programsko konfrenco poslale svoje delegate.

Na omenjeni seji je komite ocenil tudi potek zborov občanov, ki so od 21. do 23. marca razpravljali o programskih usmeritvah za uvedbo novega samoprispevka, ki naj bi ga uvedli za vso občino. Ugotovil je, da so bili zbori povsod uspešno izvedeni in da so se občani izrekli za uvedbo samoprispevka, s katerim naj bi v naslednjih letih uredili tako imenovane „infrastrukturne" zadeve: razširili ptt omrežje, modernizirali ceste, posodobili električno napeljavo, zgradili nove vodovode in čistilne naprave ter nekaj šolskih in športnih objektov.

Občani so imeli na zborih več umestnih pripomb, zlasti glede vrstnega reda poteka posameznih del. Tu in tam so se pojavili tudi manjši lokalizmi kot poskus, da bi onemogočili skladnejši razvoj krajevnih skupnosti, kar je splošna usmeritev občine. Komite je ob tem posebej opozoril, da je potrebno vse programe realno zasnovati, zlasti pa v skladu z možnostmi. Menil je tudi, da bi se morala vsaka krajevna skupnost na novo petletko pripraviti s svojim razvojnim programom, sicer tudi del, ki naj bi jih naredili z novim prispevkom, ne bo moč uresničiti v skladu z omenjeno programsko zasnovo.

I. Z.

OBČNI ZBOR UPOKOJENCEV

V nedeljo, 13. aprila, ob 10. uri bo imelo metliško društvo upokojencev v občinski sejni sobi občni zbor. Beseda bo tekla o delu v lanskem letu ter o načrtih društva za letos. Na občni zbor vabi društvo vse svoje člane, tiste, ki še niso poravnali članarine za letošnje leto, pa pozivajo, naj to store čim prej.

KONČALI IZOBRAŽEVANJE

Pred kratkim je končala v Metliki delo občinska politična šola, ki jo je obiskovalo 20 kandidatov. Zaključili pa so tudi seminar za kandidate za sprejem v ZK, ki ga je uspešno opravilo 25 obiskovalcev.

Mladi niso le na papirju!

Aprila nova mladinska vodstva

Minulo soboto so v Metliki uspešno izvedli občinsko tekmovanje mladinskih ekip na temo „Tito, revolucija, mir". Pomerile so se ekipe, ki so pokazale največ znanja na kvizih po krajevnih skupnostih. Tekmovanja, s katerim so počastili 30-letnico samoupravljanja in druge letošnje pomembne jubileje, so se udeležili mladi iz šol, krajevnih skupnosti in združenega dela.

Kot je povedal Stane Brodarič, sekretar občinske konference ZSMS v Metliki, je bilo to tekmovanje le del načrta za dejavnosti, ki jih nameravajo uresničiti letos. Tako bodo nadaljevali z izobraževanjem in usposabljanjem mladine, veliko pa pričakujejo tudi od aktiva mladih zadružnikov, ki je pred dnevi znova zaživel in pritegnil v pomoč mentorje iz kmetijske zadruge.

Mladi delujejo na različnih področjih. V združenem delu so se vključili v stabilizacijska prizadevanja. Več se jih je prostovoljno prijavilo v enote teritorialne obrambe. Posebna skupina bo 31. maja odšla na pohod v Poganjo jamo na srečanje mladine z borci, 40 mladincev iz metliške občine pa bo poleti obleklo brigadirske uniforme in se udeležilo delovne akcije Kras 80. „Veliko dela bo tudi v krajevnih skupnostih, kjer naj bi mladi brezplačno pomagali pri javnih delih," je pristavil Stane Brodarič.

V osnovnih organizacijah ZSMS se vrstijo sestanki, na katerih teče glavna beseda o vsebinskih in kadrovskih pripravah za volilne konference, ki se bodo začele te dni, končane pa morajo biti do konca aprila. Do tedaj bodo povsod dobili in oblikovali nova vodstva. Medtem se je povečalo tudi število osnovnih organizacij. Brodarič je povedal, da so v Beti že ustanovili novo organizacijo, prav zdaj pa jo snujejo v metliški krajevni skupnosti.

Stane Brodarič: „Vse še nekako gre, le denarja za dejavnost primanjkuje."

KRPANJE Z ASFALTOM – Prejšnji teden so v Metliki na več mestih z asfaltom mašili luknje na razdrapanih cestiščih. Oddahnili so si vozniki in pešci.

SPREHOD PO METLIKI

SESTAL SE JE INICIATIVNI ODBOR za ustanovitev Zveze kulturnih organizacij, katere dela že vrsto let ni čutiti v metliški občini. Predstavniki kulturnih društev so povedali, da zvezo potrebujejo, saj so sicer vse preveč prepuščeni samemu sebi, svoji iznajdljivosti. Do srede aprila bodo zadolženi pripravili potrebne dokumente za registracijo, čemur bo sledila javna razprava po društvih in končno tudi ustanovitev Zveze kulturnih organizacij.

LJUDJE, KI SE LJUBITELJSKO ukvarjajo s kulturo, radi povedo, da imajo nemalokrat težave, ko morajo nastopati med delovnim časom. V nekaterih delovnih organizacijah jim tega ne dovolijo, v drugih si morajo vzeti dopust, no, ponekod gre pa kar brez težav. Amaterji so mnenja, da ne bi smeli imeti ovir, saj s svojim nastopanjem navsezadnje predstavljajo delovno organizacijo in občino, vodstva podjetij pa zagovarjajo svoje postopke z izgubo delovnega dne in z okrnjeno proizvodnjo.

V DELOVNI ORGANIZACIJI BETI se je lani poškodovalo pri delu 54 delavcev, od tega 43 pri opravljanju dela, 11 pa pri prihodu na delo ali z dela. Ti delavci niso delali 450 dni, leta 1978 pa 391 dni. V uteho naj zapišem, da resnejših poškodb ni bilo, saj prevladujejo v glavnem odrgnine in vreznine, je pa bilo zavoljo tega nekaj manj dohodka, a tudi proizvodnja je čutila izpad.

PRED KRATKIM SO RAZPRAVLJALI mladi z Radovice o udeležbi pri mladinskih delovnih akcijah, ki so navadno med počitnicami, se pravi takrat, ko je veliko dela tudi doma na kmetijah. Starši bi radi videli, da jim njihovi otroci pomagajo, mladi pa bi radi v delovne brigade. Gotovo bodo našli rešitev, da bo vse v redu in prav.

PRED DNEVI SE JE PISEC TEH vrstic sprehodil po Metliki. Ura je bila 19, a na ulicah in trgih ni bilo srečati človeka, kot da v mestu ni žive duše. Ljudje so se povlekli v svoja stanovanja, gledajo televizijski program, se pogovarjajo, berejo. Zadnje čase tudi gostinski lokali niso pretirano polni, kar morda kaže na to, da so se pričeli krajani stabilizacijsko obnašati tudi takrat, ko gre za osebne izdatke. Pridni, pridni.

metliški tednik

Poleti v kolonijo že 200 otrok

Spet v okolico Pulja – Prizadevanja, da bi zgradili lasten letoviški dom – Zdaj je cena letovanja visoka potem pa bi bilo ceneje

Letos bo v počitniški koloniji na morju letovalo 200 otrok iz občine Kočevje, medtem ko jih je lani 160. To bodo predvsem otroci, ki jim je tako letovanje potrebno iz zdravstvenih razlogov. Kolonija bo spet v „Jugoslovanskem otroškem rekreacijskem središču" v Pulju in jo organizira občinska Zveza prijateljev mladine.

Kočevski otroci se bodo odpravili na letovanje v dveh izmenah od 1. do 24. julija, in sicer v dveh skupinah, ki bosta na morju po 12 dni. Cena letovanja je lani znašala 2.800 din, letos pa bo višja, a še ni znano, za koliko. Vendar starši tudi letos ne bodo plačali vse oskrbnine, ampak po posebni lestvici z ozirom na dohodek na družinskega člana.

V letnih načrtih SIS za otroško varstvo, SIS za izobraževanje in SIS za socialno varstvo je zagotovljen tudi del denarja za občinsko ZPM, se pravi tudi za letovanje otrok, vendar še premalo. Občinska Zveza prijateljev mladine še ni dobila obvestila, da bi denar zagotovile v svojih letnih načrtih tudi zdravstvena skupnost, kulturna skupnost in telesnokulturna skupnost. Te skupnosti pozabljajo, da občinska ZPM opravlja tudi naloge s področja zdravstvene preventive otrok ter njihovega telesnega in kulturnega razvoja.

Razveseljivo pa je, pravi predsednik občinske ZPM Stane Jajtič, da je v smernicah prihodnjega srednjeročnega načrta razvoja občine za obdobje 1981–1985 predvidena tudi izgradnja počitniškega središča za letovanje otrok, se pravi doma z zmogljivostjo okoli 100 otrok in 8 vzgojiteljev. Stal naj bi pri Pulju, v okviru „Jugoslovanskega otroškega rekreacijskega središča", ki bo po zgraditvi predora pod Učko oddaljen od Kočevja le okoli 170 km.

J. P.

STARŠI IN USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Na nedavni javni razpravi o usmerjenem izobraževanju, organizirani za učiteljski zbor osnovne šole Kočevje, svet šole in starše učencev osmih razredov, so bili starši seznanjeni z novim načinom izobraževanja, vpisovanjem in drugim. Starši pa so ob tej priložnosti izrekli tudi kritiko, ker o tem ni bilo razprav v OZD – ne v organih samoupravljanja ne v političnih organizacijah – čeprav izobraževanje financira združeno delo.

Lažna solidarnost

Predsednik SSS Kočevje je omenil na nekem sestanku ZK tudi solidarnostno združevanje sredstev za investicijsko vzdrževanje stanovanj, ki naj bi jih porabili predvsem za popravilo starih hiš. Eden izmed razpravljalcev je povedal, da je na primer združeno KGP dobilo po vojni veliko hiš, pobiralo najemnino, a jih je tako slabo vzdrževalo, da so propadle ali propadajo, čeprav je ZKGP imelo nekaj časa tudi svoje stanovanjsko podjetje. Zdaj pa naj nove hiše vzdržujejo te podrtije.

V tem primeru gre očitno za lažno solidarnost. Če je ZKGP hiše zanemarilo, jih je dolžno samo popravljati. To velja tudi za vse tiste OZD, ki so premalo vlagale v gradnjo novih stanovanj ali vzdrževanje starih. Po sedaj predvideni „solidarnosti" bi namreč tisti, ki so gradili nova stanovanja, morali zdaj prispevati tistim, ki so denar naje razdelili za osebne dohodke itd., namesto da bi ga porabili za gradnjo in vzdrževanje stanovanj.

J. PRIMC

IZPIT ZA NEGOVALKE – Dekleta in žene in Dolge vasi smo pred kratkim presenetili prav med opravljanjem izpitov za nego poškodovancev in bolnikov. (Foto: Jože Primc)

Vrsta bolničarskih tečajev

Letos najbolj živahno v KS Ivan Omerza

Trideseturni tečaj za nego bolnika ali poškodovanca na domu so pred kratkim zaključili v Dolgi vasi v KS Ivan Omerza v občini Kočevje. Obiskovalo ga je 18 žena in deklet. Te dni se je začel v tej KS in sicer v Livoldu, že drugi tak tečaj, ki ga obiskuje 24 tečajnic.

Letos so v tej KS izvedli tudi 26-urni tečaj prve medicinske pomoči. Uspešno ga je opravilo vseh 23 tečajnic, ki so si tako pridobile naziv pomožni bolničar v ekipi PMP.

Še letos bo v Kočevju organiziran 72-urni tečaj prve medicinske pomoči, ki ga bo obiskovalo okoli 25 tečajnikov.

Tudi med njimi bo kar 12 do 15 tečajnikov iz območja KS Ivan Omerza. Tisti, ki bodo tečaj uspešno zaključili, bodo dobili naziv bolničar PMP.

Vse te tečaje organizirata občinski odbor Rdečega križa in vodstvo civilne zaščite, ki tudi prispeva za tečaje. Za konec aprila ali v začetku maja imajo v programu izvedbo tekmovanja ekip prve medicinske pomoči.

J. P.

Premalo samouprave

V ZK o stanarinah

O prehodu na ekonomske stanarine te dni razpravljajo osnovne organizacije ZK v kočevski občini. Razprave, na primer na Šeškovem terenu v Kočevju, so pokazale, da samouprava v okviru samoupravne stanovanjske skupnosti (SSS) še zelo šepa.

Tako so stanovalci komunisti predstavnika SSS, ki se je tudi udeležil sestanka, spraševali kdaj bo SSS popravila to ali ono stanovanje, da se ne bo delala še večja škoda; s koliko denarja bodo gospodarili hišni sveti; zakaj SSS ne zamenja dotrajale opreme v stanovanjih ali pa zniža stanarino za ustrezno število točk; zakaj je odnos uslužbencev SSS do stanovalcev in hišne samouprave slab; zakaj je SSS napovedala, oz. uvedla nov način pobiranja in nakazovanja stanarine in ostalih prispevkov (vodarina, kanalščina, odvoz smeti itd.) ter njihovega nakazovanja (Komunali. Hydrovodu, Elektru itd.), kar povzroča veliko več dela in stroškov itd.

Vseh teh vprašanj namreč ne bi bilo, če bi stanovalci resnično samoupravljali v okviru SSS.

J. P.

DROBNE IZ KOČEVJA

SPET PO GOBE – April je tu in z njim začetek sezone rasti mavrahov. Letos so za rast teh gob izredni pogoji. Pričeli bodo kaliti užitni smrček, koničasti smrček, visoki smrček in okrogli smrček. Vsem tem raznim vrstam pravimo kar mavrah. Imajo pa še tudi veliko drugih domačih imen, kot gorski smrček, hladnik, jirs, prusnik in podobno.

– Pri nas usmerjamo učence v tiste smeri usmerjenega izobraževanja, katere imajo veselje.

– Pri nas pa v tiste, za katere so razpisane štipendije.

OČISTIMO OKOLJE – Tudi iz Kočevja bodo šlimladinci v delovne brigade. Seveda ne vsi. Prav bi bilo, da bi tisti, ki bodo ostali doma, vsaj malo poskrbeli za svoj kraj. V samem mestu je treba opraviti kar veliko ne težkega dela. Tako bi lahko v mestu očistili nesnago in odmetane predmete po vseh kotih in ob ograjah. Mesto bi dobilo lep videz. Naredimo torej kaj tudi za domači kraj, kakor delajo drugje, le v Kočevju smo za svoje okolje precej brezbrižni. Pa ne samo mladina, tudi hišni sveti naj poprimejo in uredijo okolico svojih stavb, saj jim je to tudi dolžnost!

POSKOČNE CENE – Cene divjajo nevzdržno, da bodo skoraj v prvem tromesečju dosegle višine, ki so bile določene za vse leto. Rastejo neglede na kakovost blaga in storitev. Kupcu je dano na razpolago: „Če hočeš, vzemi ali pusti." Kaj je v Kočevju s potrošniškimi sveti? Ali sploh obstajajo? Pa inšpekcije, pravobranilstvo in podobni dejavniki? Kaj malo slišimo o tem. Kaže, da je vse prav ali pa se ne da pomagati. Star pregovor pravi: „Redko ume gospodariti, kdor se ni učil služiti."

ZBIRAJO STEKLENICE

V osnovni šoli v Kočevju učenci zbirajo steklenice radenske. Denar, ki si ga bodo s tem prislužili, bodo porabili za izlete. Nekdo bi moral prevzeti tudi zbiranje ostalih steklenic in stekla.

KOČEVSKE NOVICE

VSTANI, MLADINA! – Člani recitacijskega krožka osnovne šole Ribnica so v recitalu o Majdi Šilc lepo predstavili Goro, Gornike ter življenje, delo in boj narodne heroine, ki so ji v Ribnici 26. marca odkrili kip. (Foto: Primc)

Praznovali skromno, a prisrčno

Ribničane navdušila igra „Ob tabornem ognju" – Na mladinskem rokometnem turnirju zmagala Jelovica – Venci k spomenikom padlim – Počastili spomin na Majdo Šilc

Skoraj ves teden so se v počastitev praznika občine Ribnica vrstile kulturne, zabavne, športne in druge prireditve. Najsvečanejše je bilo na seji občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, ki je bila 22. marca v Sodražici, in na prireditvah ob odkritju spomenika narodni junakinji Majdi Šilc 26. marca v Ribnici, o čemer poročamo posebej.

Najprej je 21. marca gostovalo na odru doma JLA Mestno gledališče ljubljansko z igro „Ob tabornem ognju". Predstavo, ki je bila splet glasbe, skečev in vojnih pripovedk, si je ogledalo okoli 500 gledalcev, ki so bili z izvajanjem zelo zadovoljni.

22. marca je motorizirana kolona AMD (15 vozil) krenila na tradicionalno pot do Jelenovega žleba, kjer so 26. marca 1943 partizanske enote prizadejale hude izgube italijanski okupacijski vojski. Člani AMD so položili venec k spomeniku, posvečenemu tej zmagi, pa tudi padlim borcem.

Za praznik so mladinci izvedli že drugi po vrsti rokometni turnir „Lovšin–Zobec", ki ga prirejajo v spomin na oba preminula predsednika rokometnega kluba Ribnica. Zmagala je ekipa Jelovice iz Škofje Loke.

Učenci osnovne šole Dolenja vas, predstavniki domicilnih brigad in občinskega odbora ZZB NOV Ribnica so 25. marca položili vence pri spomeniku padlim borcem 9. brigade v Makoši pri Dolenji vasi.

Zadnji dan svečanosti, 26. marca, so najprej učenci osnovne šole „Dr. France Prešeren" iz Ribnice izvedli v domu JLA recital o življenju, delu in boju narodne herojinje Majde Šilc. Naštudirali so ga pod vodstvom prof. Janeza Debeljaka. Nato so odkrili pri vrtcu kip Majdi Šilc, zvečer pa so varovanci vzgojnovarstvene ustanove „Majda Šilc" iz Ribnice izvedli v domu JLA bogat kulturni program.

M. GLAVONJIČ

PRIZNANJA OBČINE IN BORCEV – Na svečani seji ob prazniku občine Ribnica so podelili občinska priznanja in priznanja „Jelenov žleb", ki jih podeljuje občinski odbor ZZB NOV. Na fotografiji: Franc Šega iz Grčaric prejema priznanje. (Foto: J. Primc)

Štiri plakete „Jelenov žleb"

Podeljene zaslužnim za razvijanje in obujanje revolucionarnih tradicij

Občinski odbor ZZB NOV Ribnica je letos podelil štiri plakete „Jelenov žleb". Prejeli so jih:

RIBNIŠKA KOVINSKA INDUSTRIJA Ribnica, ki je iz majhne delavnice prerasla v velik industrijski obrat. RIKO je vedno pomagal pri varovanju tradicij NOB, denarno je prispeval za postavitev spomenikov in obeležij, člani kolektiva pa se vedno udeležujejo pomembnih proslav in srečanj borcev.

INLES–TOZD SODRAŽICA, ki je iz majhnega galanterijskega obrata prerastel v sodobni industrijski obrat. Delavci s pridnim delom krepe ne le gospodarsko rast, ampak tudi samoupravljanje in pomagajo varovati tradicije NOB. Prispevajo tudi denar za postavitev spomenikov in obeležij.

FRANC ŠEGA iz Grčaric 14 je že leta 1941 pomagal pri delu OF in partizanom. Po kapitulaciji Italije se je priključil rednim partizanskim enotam. Veliko akcij v času vojne je povezanih prav z njegovim delom. Tudi po vojni se je vključeval v gospodarsko in politično delo, bil pa je tudi predsednik KO ZZB NOV Ribnica. Letos slavi 70-letnico življenja.

FRANC KOŠOROG iz Prigorice 19 je med vojno pomagal naprednim silam, že pred kapitulacijo Italije pa je vstopil v Tomšičevo brigado, s katero se je v okviru 14. divizije udeležil slavnega pohoda po Štajerski. Po osvoboditvi je delal družbeno in politično na območju Dolenje vasi, kjer je tudi predsednik KO ZZB NOV. Svoje znanje prenaša na mlade rodove. Letos slavi 70-letnico življenja.

Priznanja ob prazniku

Najvišja Ivanu Fajdigi, Mariji Ivančič in občinskemu odboru Rdečega križa

Ob letošnjem prazniku občine Ribnica so podelili priznanja najzaslužnejšim posameznikom in organizacijam.

IVAN FAJDIGA je bil proglašen za častnega občana. Je nosilec spomenice 1941. Bil je prvi sekretar celice KP v Sodražici (poleti 1941). Med vojno in po njej je opravljal vrsto odgovornih dolžnosti. Več o njem berite v „portretu tedna" na zadnji strani našega lista.

MARIJA IVANČIČ z Gore je prejela plaketo „26. marec". Med vojno je izgubila štiri sinove. Bila je revolucionarka in aktivistka OF in udeleženka Kočevskega zbora. Prav z govorom na tem zboru je postala znana po vsej domovini. Izvoljena je bila tudi za delegatko drugega zasedanja AVNOJ. Letos bo slavila 90-letnico življenja.

OBČINSKI ODBOR RDEČEGA KRIŽA RIBNICA je dobil „Urbanovo nagrado", in sicer za utrjevanje osnovnih organizacij RK, za delo s pionirji in z mladino, za dosežke na področju krvodajalstva itd. Ta nagrada je tudi priznanje za delo vsem aktivistom RK v KS, šolah in OZD.

Občinska priznanja so prejeli: FRANCE ZBAČNIK iz Ribnice za družbenopolitično delo, posebno v organizaciji ZB; JANEZ LESAR iz Sodražice za družbenopolitično delo v organizaciji ZB in KS; FRANJO A. ŽUPANČIČ iz Ribnice ob svoji 80-letnici ter za delo v šahovskem klubu in v Inlesu Ribnica; DRAGO TURNŠEK iz Ribnice za dolgoletno aktivno delo v Zvezi prijateljev mladine in organizacijah RK; EDO TANKO iz Ribnice za uspešno in dolgoletno delo v občinski gasilski zvezi Ribnica; ANDREJ PETEK iz Brež za uspešno in dolgoletno delo na kulturnem področju in organih KS Ribnica; ANDREJ KLEMENC iz Ribnice za dolgoletno in uspešno delo v turističnem društvu Ribnica, v odboru za gradnjo zdravstvenega doma v Ribnici in na drugih področjih; JUSTIN ŽIBERT iz Ribnice za dolgoletno delo v organih KS Ribnica ter na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite; ALOJZ ŠKULJ iz Ortneka za dolgoletno delo v turizmu in v KS Velike Poljane, družbenopolitičnih organizacijah ter organih samoupravljanja v Inlesu Ribnica.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

NE POSPRAVLJAJO ZA SABO – Ribnica spominja danes na eno samo veliko gradbišče. Kočevski Zidar gradi stanovanjske bloke na Trgu Veljka Vlahovića in zdravstveni dom. SGP Grosuplje dokončuje novo trgovsko hišo. Prav na naslov SGP Grosuplje leti pogosto kritika stanovalcev Prijateljevega trga, ker ne pospravijo za seboj. Pred kratkim so pri enem izmed blokov prestavili kante pod okna bloka, ko pa so delo, zaradi katerega so jih prestavili, končali, so jih „pozabili" postaviti nazaj.

ZANIMIVO PREDAVANJE – Pred kratkim je bilo v prostorih doma JLA v Ribnici zanimivo predavanje za rezervne vojaške starešine. Sekretar občinskega komiteja ZK France Grivec je govoril o političnem položaju, predsednik občinskega izvršnega sveta Viktor Pogorelc je poročal o gospodarskem položaju in stabilizacijskih ukrepih, podpredsednik občinskega izvršnega sveta Srečko Arko pa je podal varnostno oceno v sedanjem trenutku.

KMALU NADALJEVANJE – V kratkem, ko bo dovoljevalo vreme, bodo nadaljevali gradnjo ceste od Ortneka proti Velikim Poljanam. Dela so prekinili sredi decembra lani, ko je zapadel sneg.

M. G–č

– Zakaj se Urban uči latinsko?

– Zvedel je, da ga bodo službeno poslali v Latinsko Ameriko . . .

REŠETO

Upoštevati interes in sposobnost

Le tako bo učenec po končani osnovni šoli izbral pravo usmeritev nadaljnjega izobraževanja — V dosedanjih razpravah premalo upoštevani interesi učencev, staršev in združenega dela

Na zadnji seji občinske konference SZDL Kočevje, ki je bila 25. marca, so razpravljali o programskih zasnovah usmerjenega izobraževanja, sprejeli so zaključni račun OK SZDL za lani in finančni načrt za letos, za novo sekretarko OK SZDL so izvolili Tanjo Svetličič in se izrekli za sprejem družbenega dogovora o družbenih svetih.

Udeleženci v razpravi so se v glavnem strinjali s programskimi zasnovami usmerjenega izobraževanja. Nekateri so sicer izrazili zaskrbljenost, če se je otrok pri 14 ali 15 letih sposoben usmeriti v pravo šolo oz. poklic ali pa ga bodo usmerili le starši, oziroma so se spraševali, če ne bo v novem načinu več težav za tiste, ki si ne bodo že v začetku izbrali pravega poklica.

Odgovor je bil, da se je že zdaj moralo po končani osnovni šoli usmeriti v poklic 60 do 80 odstotkov učencev. Prestop v drugo usmeritev bo zdaj v prvem letniku razmeroma lahak, kasneje pa vedno težji, to pa je v glavnem veljalo tudi že doslej.

Na seji so razpravljali v glavnem o vsem tistem, o čemer smo že poročali, novost pa je, da so sedanje razprave pokazale naj bi poleg že dogovorjenih usmeritev (kovinska, družboslovna in tekstilna) imeli v Kočevju še ekonomsko, v kateri bi se izobraževali prodajalci in komercialni tehniki.

Vprašanje pa je, če bo kočevski predlog sprejet. Po najnovejšem predlogu naj bi morda tudi namesto dveh oddelkov družboslovne usmeritve imeli le enega in en oddelek naravoslovno-matematične usmeritve.

Posebno je bilo poudarjeno da je treba otroke usmerjati v usmeritve oz. poklice po interesu učencev in njihovih sposobnostih. Vpisovanje se bo predvidoma začelo v drugi polovici maja.

Ugotovljeno je bilo tudi, da so bili v dosedanji razpravi potisnjeni ob stran interesi šolarjev, staršev, in združenega dela. Zato so menili, da v dosedanjih razpravah SIS za izobraževanje ni uspešno opravila svoje naloge.

J. PRIMC

Informiranje na rešetu

Sedanji Dolenjski list se je uveljavil in priljubil, zato naj ga ne bi spreminjali — „Žaromet" Dnevnika za pomoč delegatom

Dolenjski list naj bi tudi v bodoče ohranil dosedanjo obliko z občinskimi stranmi. Tako je mnenje občanov, so ugotovili na prvi seji usklajevalnega odbora za informiranje, ki je bila 26. marca.

Nadalje so ugotovili še, da so sredstva za sofinanciranje občinske strani zagotovljena v lanski višini, zvečana za resolucijsko dovoljeni odstotek. Strinjajo se tudi z novo zasnovo Dolenjskega lista, vendar menijo, da bi bila dražja in da si je zato zdaj še ne moremo privoščiti.

Sklenili so predlagati tudi, naj bi kočevske delovne organizacije podpisale samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za financiranje „Kočevskega žarometa", ki bi izhajal štirinajstdnevno v Ljubljanskem dnevniku. V njem bi objavljali prispevke, ki bodo delegatom v pomoč pri odločanju. Zagotavljanje sredstev je predvideno tako, da bi vsaka OZD naročila po toliko izvodov Ljubljanskega dnevnika, v katerem bo „Kočevski žaromet", kolikor ima delegatov, in vsak izvod plačala po 3 din. Nekatere OZD so se za tako obliko že odločile, drugod so bili odločno proti, nekateri pa so zahtevali dodatna pojasnila.

Razpravljali so tudi o pobudi za ustanovitev lokalne radijske postaje in menili, da je potrebna in bi bila koristna. Vprašanje pa je, koliko bi veljala najprej njena postavitev in nato še njeno delovanje ter vzdrževanje. Imenovali so posebno komisijo, ki bo poiskala na vsa ta vprašanja odgovore, nato pa bodo o zadevi ponovno razpravljali in jo dali končno v obravnavo v združeno delo, ki se bo odločilo, če bo radijsko postajo financiralo ali ne. Če jo bo, bo dana njena postavitev v srednjeročni načrt 1981–1985.

Strinjali so se tudi s pobudo RTV Ljubljana, da bi v Kočevju imeli stalnega radijskega novinarja. Seveda pa mu je treba zagotoviti stanovanje.

J. PRIMC

Veliko delimo ,malo investiramo

Gospodarstvo ima staro opremo, veliko zaposlenih in majhno produktivnost — Za stanovanja več kot za investicije v gospodarstvu — Še premalo zanimanja za denar, ki ga združujemo v SIS

Lani so bili v občini Kočevje v primerjavi z letom 1978 doseženi ugodni gospodarski rezultati, vendar so se na nekaterih področjih pokazale tudi pomanjkljivosti, ki jih je treba resneje obravnavati.

Lani je gospodarstvo kočevske občine ustvarilo za 4,6 milijarde dinarjev celotnega prihodka (indeks letne rasti je 132), 1,56 milijarde dohodka (indeks 127,5) in 1,05 milijarde dinarjev čistega dohodka (indeks 126). Amortizacija po predpisanih stopnjah je znašala 147 milijonov dinarjev (indeks 132), amortizacija nad predpisano stopnjo pa 19,5 milijonov (indeks 127,6).

Velika večina čistega dohodka, in sicer kar preko 807 milijonov dinarjev, je bila porabljena za izplačilo osebnih dohodkov, v katerih so zajeti tudi prispevki za občinske SIS. Zanimivo je, da je bilo za izplačila iz skladov skupne porabe porabljenih kar preko 127 milijonov, za poslovni sklad oz. za razširitev materialne osnove dela pa je bilo namenjenega presej manj čistega dohodka, in sicer le 76,7 milijonov.

Vendar je od teh 76,7 milijonov po poravnavi raznih obveznosti ostalo za resnično razširitev materialne osnove dela (investicije) le dobrih 30 milijonov. Za primerjavo naj navedemo, da je to skoraj polovico manj, kot je gospodarstvo lani namenjalo za gradnjo stanovanj, za kar je dalo 60 milijonov dinarjev.

Iz vseh teh podatkov se sicer vidi, da je bilo poslovanje gospodarstva uspešnejše kot leto prej, vendar so opazne tudi slabosti. Oprema gospodarstva je razmeroma stara, delovna mesta so nizko produktivna. (Čisti dohodek na delavca je znašal 159.844 din, od tega pa je šlo za osebne dohodke in skupno porabo kar 142.022 din.) V delovnih organizacijah je še preveč ročnega dela, ki zahteva tudi veliko delavcev, te pa je treba „uvažati" in hkrati zanje graditi stanovanja, zviševati izplačila iz sklada skupne porabe itd.

Praksa kaže tudi, da delovni ljudje še premalo vplivajo na potrošnjo denarja, ki ga združujejo za delovanje SIS itd., se pravi za skupno in splošno potrošnjo. Za te namene v občini združujemo na mesec kar po 3.121 din na zaposlenega.

J. PRIMC

Možnosti so neizmerne

Na leto ustanoviti najmanj pet sodobnih kmetij — Zdaj jih je v vsej občini le osem

„Zasebno kmetijstvo v občini Kočevje je slabše razvito predvsem zato, ker boljše površine zavzema družbeni sektor," meni Janez Oven, direktor temeljne organizacije kooperantov kmetijstva pri KG Združenega KGP Kočevje in predsednik usklajevalnega odbora za vprašanja kmetijstva pri občinski konferenci SZDL Kočevje.

JANEZ OVEN: „Naša TOK opravlja vse tisto, kar drugod KZ: pripravljamo načrte za investicije v zasebnem kmetijstvu, oskrbujemo kmeta z vsem, kar potrebuje, hkrati pa odkupujemo njegove proizvode.

Zasebno kmetijstvo pa je deležno večje pozornosti zadnja leta in prvi uspehi so že doseženi. Preusmerjenih je 8 kmetij, 15 se jih še preusmerja, medtem ko je kooperantov okoli 380. Naravne razmere na Kočevskem so take, da so tu možnosti le za pitanje govedi in rejo krav. Pred sedmimi leti je bilo na območju občine odkupljenega 400.000 l mleka na leto, lani pa že okoli 1,050.000 l.

Študija o stanju in možnostih razvoja zasebnega kmetijstva v občini Kočevje, ki jo je izdelal Kmetijski inštitut Ljubljana, ugotavlja, da so možnosti za razvoj zasebnega kmetijstva tako rekoč neizmerne, saj je tu precej zemlje, ki jo je treba obdelati. Razen tega se družbeni sektor umika iz bolj oddaljenih krajev in tako se zasebnemu kmetijstvu ponujajo še nove možnosti.

Študija ugotavlja, da je na Kočevskem možno imeti 100 zasebnih kmetij s po 20 glavami živine. Vsako leto naj bi na dosedanjih družbenih zemljiščih ustanovili dve kmetiji, razen tega pa bi preusmerili še po tri obstoječe manjše kmetije. To pomeni, da bi 100 kmetij posodobili šele v 20 letih. Seveda pa bo zamisel možno uresničiti tudi prej, če bo na razpolago denar. Za eno kmetijo z okoli 20 glavami živine je namreč potrebnih okoli 3 milijone dinarjev investicij.

Sodobne kmetije ustanavljajo na osnovi združevanja dela, sredstev in zemlje zasebnega kmeta, s sredstvi in zemljo družbe oz. družbenega sektorja. Prav zdaj si prizadevajo za ustanovitev takih kmetij na območju Drage, kjer so hlevi in zemlja, ki jo je opustilo združeno KGP. Želja TOK kmetijstva ZKGP je, da bi sodobne kmetije organizirali domačini, v nasprotnem pa bodo skušali dobiti kmete iz drugih krajev.

J. PRIMC

ŽIVINA GA JE REŠILA — Ko je zmanjkalo dela v gozdu, kjer je Anton Makše vozil les, bi moral za delom v Nemčijo. Takrat pa je prisluhnil tistim ki so govorili o sodobnem zasebnem kmetijstvu. Na fotografiji: Anton Makše v hlevu, ki ga je dogradil leta 1972.

Rešitev: sodobne kmetije

Spodnji Log je propadal, dokler niso začeli preusmerjati kmetij — Zdaj sta tu dve sodobni kmetiji, možnost pa je največ še za eno ali pa za razširitev sedanjih

„Dohodke imamo take, da se da zadovoljivo živeti," sta povedala Anton in Justina Makše iz Spodnjega Loga 7, ki sta prva preusmerila kmetijo v občini Kočevje, in sicer že leta 1972. Danes imata v hlevu 18 krav molznic, 4 telice in konja. Na leto oddata 50 do 60.000 l mleka, okoli 15.000 l pa ga porabita doma, oz. prodata v vasi. Razen tega prodata na leto še okoli 10 telet in 1 do 3 krave. Leta 1977 so Makšetovi dobili plaketo, ker so bili po oddanem mleku na območju Ljubljanskih mlekarn na šestem mestu.

V stari Jugoslaviji je štela vas Spodnji Log 45 hiš, danes pa je naseljenih le še 6. V vasi je bila še leta 1959 osnovna šola. Otroci so nato hodili v šolo v Knežjo lipo, ko so ukinili še to, pa v Mozelj. To šolsko leto se (po ukinitvi šole v Mozlju) prvič vozijo v šolo kar v Kočevje.

NI BILO TREBA V NEMČIJO . . .

„Postopoma je v naši vasi vse zamiralo," pravi Anton Makše. „Zaslužka ni bilo, celo v gozdu ne. Vse je kazalo, da bom moral na delo v Nemčijo. Potem pa so mi pri kooperaciji združenega KGP pomagali pri ureditvi sodobne kmetije."

Hlev je urejal od leta 1970 do 1972 in napeljal vanj vodo. Kupiti je bilo treba mnoge kmetijske in gospodinjske stroje. Leta 1974 jim je uspelo zgraditi transformator in tako izboljšati elektriko. Zemljo ima svojo pa še sosedovo in družbeno im. v najemu; skupno 16 ha je kosi in pase. Tretjino najboljše krme sicer pospravi divjad, vseeno gre.

Štiri generacije žive v hiši Antona Makšeta, in sicer še stara mama, hči z možem in njuna dva sinova. Vseh kmetija ne more živeti, zato se vozi zet še v službo. Kmetijo bi razširili in redili še več živine, da bi vsi imeli delo doma, a kaj, ko v tem kmetijstvu nikoli ne veš, kako bo s prodajo in kakšne bodo cene.

„O kmetijstvu veliko preveč govorijo in pišejo," pravi Justina Makše, ki je tudi članica upravnega odbora Združene zveze Slovenije. „Če bi kmetje toliko govorili, bi bili vsi lačni."

S prvima sodobnima kmetijama v Spodnjem Logu – imajo jo še sosedje Hliševi – ni le zaustavljen propad vasi, ampak se je začel tudi njen napredek. Vendar se še otepajo z raznimi nevšečnostmi. Tako si želijo, da bi šolski kombi prihajal po otroke v vas, da jim ne bi bilo treba pešačiti ob vsakem vremenu do Knežje lipe, od koder jih vozijo v Kočevje. Cesta do Spodnjega Loga je namreč vedno odprta, tudi pozimi, saj po njej vozijo vsak dan mleko. Prihajajo tudi tovornjaki in celo avtobus, zato menijo, da bi lahko tudi šolski kombi.

Predlagajo, naj bi osposobili sedanjo pot Spodnji Log – Laze ob Kolpi. Tako bi odprli Kolpsko dolino in omogočili (krožno) pobiranje mleka. Tudi prevoz otrok v šolo bi bilo lažje organizirati. Kočevje pa bi s tem kar za 10 km približali Kolpi. Dela z urejanjem ceste ne bi bilo veliko, saj bi bilo treba pot ponekod le razširiti, poravnati nekaj klančkov in cesto nasuti.

Posebno pa so prizadeti z novim ukrepom, da kmet dobi na črpalki le toliko goriva, kolikor ga gre v rezervoar traktorja. Ker je najbližje bencinska črpalka v Kočevju, porabijo pol goriva za vožnjo tja in nazaj.

V razgovor je posegel direktor Temeljne organizacije kooperantov kmetijstva pri Združenem KGP Kočevje Janez Oven: „V odročnih krajih, kot je tudi Spodnji Log, ne bomo več propagirali mlečne proizvodnje, ampak rejo pitane živine. Ta preusmeritev je potrebna zato, ker potem ne bo treba vsak dan plužiti cesto. Ne bo tudi več toliko težav, če zmanjka elektrike. Razen tega je pri kravah mlekaricah potrebnih več veterinarskih posegov kot pri ostali živini, veterinarska služba pa je daleč in torej draga."

TELETA V ŠOLO

Tudi Makšetovi sosedje Jakob in Pavla Hliš s sinom Milanom in snaho Nevenko so se že leta 1972 odločili za sodobno kmetovanje. Postopoma so do leta 1978 povečevali hlev, v katerem je danes 15 krav mlekaric, 5 telic in še nekaj teličkov. Na leto oddajo 35.000 l mleka, okoli 8.000 l pa ga porabijo doma. To je seveda premalo, da bi lahko živeli od tega vsi, zato se mlada dva ukvarjata še z dodatnim delom.

Prav te dni se že dogovarjajo s kooperacijo ZKGP o razširitvi proizvodnje. Rediti nameravajo še okoli 60 pitancev, kar pomenidbo tudi za mlajša dva dovolj dela na kmetiji in bo za vse primeren dohodek. Zanimivo pa je, da bodo hlev za te pitancě uredili v bivši – šoli. Posojilo oz. družbena sredstva za preureditev šole v hlev bodo Hliševi dobili že prihodnje leto. Tudi z zemljo ne bo težave. Sodobne kmetije na Kočevskem namreč nastajajo z združevanjem dela, sredstev in zemlje.

J. PRIMC

ŠE 60 GLAV — Jakob Hliš iz Spodnjega Loga je skupaj s sinom tudi uredil sodobno kmetijo. Zdaj nameravata v bivši šoli urediti še hlev za 60 pitancev.

PISMA TITU

Pred kratkim so učenci osnovne šole Kočevje izdali posebno glasilo „Pisma, ki jih je napisala ljubezen" in ga poslali tovarišu Titu v klinični center. V pismih so šolarji izrazili skrb za njegovo zdravje in željo, da bi čimprej ozdravel. „Zdi se nam, da smo vsi bolni, ne samo ti. Ozdravi nam čimprej!" je napisal Janez Smole iz 7. b.

ŠTIRI GENERACIJE POD ISTO STREHO — Za vas je to nekaj običajnega za mesto pa nenavadnega ali celo nemogočega. Na fotografiji: levo najstarejša 73-letna Frančiška Makše iz Spodnjega Loga in najmlajši, 15-mesečni Slavko Makše (desni otrok) z mamico, bratcem in dedkom ter babico. Se bo kateri izmed vnukov odločil za delo na kmetiji?

KOČEVSKE NOVICE

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 3. aprila – Rihard
Petek, 4. aprila – Izidor
Sobota, 5. aprila – Vincenc
Nedelja, 6. aprila – Viljem
Ponedeljek, 7. aprila – Herman
Torek, 8. aprila – Albert
Sreda, 9. aprila – Demeter
Četrtek, 10. aprila – Mehtilda

LUNINE MENE

8. aprila ob 13.06 uri – zadnji krajec

KINO

BRESTANICA: 5. in 6. 4. ameriški barvni film Za pest diamantov.

BREŽICE: 4. in 5. 4. angleški barvni film Vesoljska postaja. 6. in 7. 4. ameriški barvni film Škorpion. 8. in 9. 4. španski barvni film Karmen iz Granade.

KOSTANJEVICA: 5. 4. angleški film Hodi ali umri. 6. 4. ameriški film Los casaderos. 9. 4. ameriški film Zlati rendezvous.

KRŠKO: 5. in 6. 4. ameriški film Vročica sobotne noči. 6. 4. matineja Štirinožni detektiv. 9. 4. angleški film Valentino. 10. 4. italijanski film Banda grbavcev.

MIRNA: 5. 4. film Škofova spalnica.

MOKRONOG: 5. in 6. 4. ameriški film Fedora.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 4. do 6. 4. ameriški barvni film Herbie potuje v Monte Carlo. 7. 4. ameriški barvni film – matineja Čarobni svet racmana Jake. 8. in 9. 4. italijanski barvni film Pištola. 10. in 11. 4. ameriški barvni film F. I. S. T.

NOVO MESTO – KINO JLA: Od 3. do 6. 4. ameriški film Otok dr. Moroa. Od 7. do 9. 4. francoski film Ta predmet želja.

RIBNICA: 6. in 7. 4. ameriški barvni film Konvoj.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ZA VARSTVO enoletnega otroka nudim stanovanje in hrano. Naslov v upravi lista (1106/80).

SPREJMEM v delavno razmerje KV in PK ključavničarja. Ostalo po dogovoru. Splošno ključavničarstvo Muhaber 28, Novo mesto.

PLANINSKO DRUŠTVO KOČEVJE išče oskrbnika za planinsko kočo pri Jelenovem studencu na Stojni za Mestnim vrhom. Koča je odprta vsako soboto in nedeljo ter pred prazniki in na sam praznik. Oskrbnik prejme 250,00 din na dan, povrnjene stroške prevoza in 5% od prometa poslovanja v koči. Material za kočo nabavlja gospodar društva. Nastop najkasneje do 10. aprila 1980. Ponudbe pošljite na naslov Planinsko društvo Kočevje, oziroma na naslov Andrej Arko, Trg zbora odposlancev 30, Kočevje.

STANOVANJA

STANOVANJE v kmečki hiši 20 minut od Trebnjega oddam. Ponudbe pod „DOLENJKA".

ODDAM opremljeno sobo. Cesta herojev 33/a, Novo mesto.

OPREMLJENO sobo v Novem mestu oddam poštenemu dekletu za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (1105/80).

Motorna vozila

PRODAM Z 101 L, letnik 1979. Milan Bradač, Loška vas 4, Dolenjske Toplice.

PRODAM R 4, letnik 1977. Peter Džukić, novi blok Straža.

UGODNO PRODAM ZASTAVO 1300, dobro ohranjeno, prevoženih 66000 km. Rudi Papež, Majde Šilc 13, Novo mesto, tel. 25–348 po 15. uri.

POCENI PRODAM kosilnico minipadano v dobrem stanju. Alojz Škobe, Budganja vas 18, Žužemberk.

PRODAM Z 750, letnik 1978, na novo registrirano. Peter Iskra, Otočec 32.

PRODAM Z 750 L, letnik 1971. Naslov v upravi lista (1097/80).

PRODAM R 4 (rdeče barve), letnik 1978. Marko Ogrin, Ragovska 8, Novo mesto.

PRODAM obračalnik za kosilnico BCS. Košir, Brod 29, Novo mesto.

PRODAM registriran moped in kupim čoln. Udovič, Bučna vas 35 a, Novo mesto.

PRODAM Z 101, letnik 1975. Janković, Šegova 16, Novo mesto.

PRODAM kombi furgon Fiat 615. Naslov v upravi lista (1098/80).

PRODAM peugeot 204 caravan. Jože Klančar, Rodine 15, Trebnje.

PRODAM nov traktor Zetor 4911 in BCS, rabljeno eno leto. Emil Huč, Ivanja vas 2, Mirna peč.

PRODAM Z 750, letnik 1972, črno bel televizor, otroško posteljico in voziček. Tel. 25–394.

PRODAM motor Java 350 ccm. Trdinova 21, Novo mesto.

JAWO 350, prodam. Grešak, Dol. Kamence 61 a, tel. 22–721.

VW 1200 J, letnik 1976, prodam. Bandelj, Šentlovrenc, Velika Loka, tel. (068) 83–321, od 7.–13. ure.

PRODAM dobro ohranjeno Z 101, letnik 1976. Tel. 24–075. Ante Zuanović, Šegova 16, Novo mesto.

PRODAM Z 101, letnik 1978, tel. 22–098 ves dan. Gubčeva 7, Novo mesto.

PRODAM 126 P, letnik 1978. Butalin, Koštialova 28, Novo mesto.

PRODAM Z 101, letnik 1978, za 8 M. Tel. 25–342 popoldan.

PRODAM ZAPOROŽEC, letnik 1976. marjan Pribošek, Veliki Kamen 51, pri Brestanici.

PRODAM traktor Kormik (24 KM). Marjan Vučajnk, Vel. Obrež 70, Dobova, (po ugodni ceni).

PRODAM Z 101, letnik 1977. Informacije po tel. 25–844 popoldan.

PRODAM Z 101, letnik 1976. Matič, Šegova 16, Novo mesto.

PRODAM TATRO 138, reg. do avg. 1980, po ugodni ceni. Martin Kastelec, Gotna vsa 15 a, Novo mesto.

PRODAM Z 750, letnik 1973. Murn, Ragovska 6/8, tel. 25–167.

PRODAM Z 750, letnik 1976. Jože Žibert, Brezovo 7, Studenec pri Sevnici.

PRODAM Z 750, letnik 1979, dobro ohranjeno in obnovljeno. Ogled vsak popoldan od 14. – 18. ure. Marko Tavčar, Straža 27, Straža.

MINI 850 prodam. Naslov v upravi lista (1099/80).

PRODAM kombi diessel kasonar in lado 1200, letnik 1975. Jože Bevec, Cesta komandanta Staneta 22 (gostilna Per), Novo mesto.

PRODAM 125 PZ, letnik 1972, neregistriran, za 1,5 M. Tel. 85–786.

PRODAM Z 101, letnik 1973. Gor. Gradišče 5, Šentjernej.

PRODAM Z 750 SC, letnik 1979. Tel. 23–267. Judež, Nad mlini 22, Novo mesto.

PRODAM traktor Ursus (35 KM), star eno leto, s kabino, registriran do 1981. leta. Doberdrug, Prečna 30, Novo mesto.

PRODAM Z 101, letnik 1977. Tel. 81–220 int. 25 do 14. ure, pozneje pa na tel. 81–126.

PRODAM garažirano simco 1005 LS (metalno modre barve), letnik 1977, prevoženih 52000 km. Informacije v petek od 17. do 20. ure po tel. 22–352. Možen tudi ogled na naslovu Drska 46.

PRODAM Z 750, letnik 1971. Cesar, Bršlin 60, Novo mesto, tel. 24–189.

POCENI PRODAM dobro ohranjenega golfa, letnik 1977. Ogled v četrtek popoldne in v petek do 8. ure zjutraj. Anton Lovrinovič, Ragovska 31, Novo mesto.

PRODAM nov TOMOS CROSS motor 50 m3 JUNIOR. Vse informacije po tel. (068) 71–775.

PRODAM KADETT 79 L, A tip, prevoženih 3000 km. Informacije po tel. 83–119.

PRODAM traktor Kormick, 24 KM. Lapuh, Stari grad 38, Krško.

ZASTAVO 101, letnik 1974, ugodno prodam. Ogled popoldne. Marjan Grah, Lebanova 46, Novo mesto, tel. (068) 22–800.

PRODAM ZASTAVO 101 L, letnik 1976, spalnico, polkavč, vzmetnico za otroško posteljico. Milić, Ragovska 8, Novo mesto, tel. 23–276.

PRODAM ZASTAVO 101, letnik 1973, po želo ugodni ceni. Rogelj, Rdeči kal, Dobrnič.

POCENI PRODAM SIMCO 1000 GLS, registrirano do februarja 1981. Perše, Gorenja vas 54, Šmarjeta.

PRODAM

PRODAM motorno žago Stihl 050. Murn, Podgrad 17, Stopiče.

12–13–14–15 in 16 col gumi vozove, nove, zkonjsko, volovsko ali traktorsko vprego, prodam. Delamo tudi vse vrste osovin za prikolice. Dostava na dom ali po dogovoru. Stane Bulc, Jurčkova 73, Ljubljana – Rakovnik.

PRODAM betonski mešalec Lifam in kombiniran štedilnik (elektrika plin). Janez Medic, Črmošnjice 12 a, Stopiče.

PRODAM živo mejo liguster po 2,00 din. Tel. 85–172.

PRODAM motor ultivator maček s frezo in kolesi. Ciril Gornik, Pristava, Šentjernej.

PRODAM kombiniran voziček za dvojčke. Naslov v upravi lista. (1095/80).

PRODAM kavč in dva fotelja. Čordaš, Majde Šilc 19, Novo mesto.

POCENI PRODAM ojačevalec, TRANSIWAT 80 in JAWO 90 ccm. Emil Šinkec, Vrh pri Škocjanu.

PRODAM betonski mešalec, tudi na kredit. Tel. 22–467.

PRODAM dva junca, stara dve leti. Rozman, Ždinja vas, Otočec.

UGODNO PRODAM malo rabljeno otroško sobo „Rok" in otroško posteljico z jogijem. Bogdanović, Majde Šilc 20, Novo mesto, tel. 23–153.

PRODAM dolgo belo obleko, plet in torbico za obhajilo ali birmo. Naslov v upravi lista (1100/80).

PRODAM pod v dobrem stanju. Franc Mervar, Boričevo 4, Novo mesto.

PRODAM fotoaparat, magnetofon s koluti in trakovi, gramofon s ploščani, elektronsko ročno uro in razna fantovska oblačila. Vse je v odličnem stanju. Naslov v upravi lista (1101/80).

PRODAM skoraj nov EI kasetofon. Karolina Henigman, Šegova 12, Novo mesto.

PRODAM enofazni hidrofor 140 l. Alojz Pečjak, Rimska cesta 29, Trebnje.

PRODAM grablje za BCS Maraton. Testen, Gotna vas 30, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno spalnico. Informacije po tel. 21–415 od 18. ure dalje.

PRODAM jogi ležišče 90 x 190. Tel. 22–248, popoldan.

KUPIM

KUPIM rabljene plohe in deske. Dežman, tel. 21–050, dopoldan.

KUPIM NSU 1200 brez motorja, letnik od 1970 dalje. Ivan Grm, Metni vrh 11, Sevnica.

KUPIM enoinpolsobno ali manjše dvosobno stanovanje. Ponudbe pod „GOTOVINA".

PRIKOLICO IMV ADRIA CARAVAN, manjšo, kupim. Ponudbe na tel. 22–365 ali osebno v oglasnem oddelku Dolenjskega lista, Glavni trg 5, Novo mesto.

KUPIM močan gumi voz za traktor in travniško brano. Franc Grčar, Dragomelj 23, Domžale.

POSEST

ZDOMCI, POZOR! Naprodaj je Krhinova hiša v Šentjerneju št. 7 s 660 m2 zemlje, primerna za obrtno dejavnost. Vse informacije dobite pri Rezi Vizovišek, Rozmanova 1, Kamnik.

GRADBENO PARCELO 3000 m2 z vso dokumentacijo v Sp. Starem gradu Krško, prodam. Vodovod in elektrika na parceli. Jože Živić, Steletova 6, Ljubljana ali po tel. (061) 551–129.

PRODAM dve gradbeni parceli v Novem mestu z dokumentacijo. Naslov v upravi lista. (1096/80).

PRODAM hišo z gospodarskim poslopjem v Ziljah. Barbara Čemas, Dom počitka 17, Metlika.

STAREJŠI HIŠI, primerni za vikend, v bližini reke Krke, prodam. Kelšin, Žužemberk 91.

V NOVEM MESTU PRODAM večjo hišo z vrtom, primerno za stanovanje in obrt ali lokal. Naslov v upravi lista (1102/80).

UGODNO PRODAM dve vinogradniški parceli v Albancu pri Dol. Toplicah. Dostop na parcelo je možen z avtomobilom. Anton Ravbar, Vavta vas 17, Straža.

PRODAM več parcel za gradnjo vikendov ob asfaltni cesti. Ogled možen vsak dan. Simonič, Stražni vrrh 3, Črnomelj.

PRODAM 16 arov vinograda na Ljubnu, primerno za vikend. Dostop možen z avtomobilom. Danica Jakše, Regerča vas 17a, Novo mesto.

PRODAM vinski hram. Potov vrh 37.

V MORAVI (12 km od Kočevja), prodam zazidljivo parcelo (40 arov). Vodovod, elektrika, asfalt in avtobusna postaja so v vasi. Licitacija bo 27. aprila na zemljišču. Vse informacije dobite pri Tinetu Plešetu, Štalcerji 10 pri Kočevju, ob nedeljah ves dan.

PRODAM sadovnjak v Regerči vasi, ograjen v izmeri 10 arov in 9 arov njive. Je na sončni legi. Drevje je staro šest let. Naslov v upravi lista (1103/80).

PRODAM nedograjeno hišo z majhnim posestvom (tudi samo hišo) za 60 M. Naslov v upravi lista (1104/80). F

V KOČEVJU PRODAM starejšo hišo z velikim vrtom. Ponudbe pod „CENA UGODNA" ali na tel. (051) 811–179 od 15. do 20. ure.

RAZNO

V NAJEM VZAMEM manjši pritlični prostor (do 20 m2) v centru Novega mesta, primeren za mirno obrt. Cenjene ponudbe na naslov: Vojko Vogrinec, Metalkova 12, Ljubljana.

PREKLICI

KAROL IN MARIJA KREN iz Derganjih sel 11, prepovedujeva hojo in vožnjo po najini parceli št. 2647 in delanje kakršnekoli škode. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

ČESTITKE

DRAGI mami MARIJI AMBROŽIČ iz Gor. Mokrega polja za dvojno praznovanje še veliko zdravih let želijo vsi njeni.

DRAGEMU atu FRANCIJU ZAMIDA iz Uršnih sel 99 za njegov god še na mnoga zdrava, srečna in zadovoljna leta v krogu svojih domačih, da bi z dobro voljo še naprej hodil po svoji življenjski poti, na lovu pa dober pogled in ravne cevi. Vsi, ki te imamo radi!

DRAGI mami TEREZIJI KUKOVEC iz Gotne vasi 38 za 75. rojstni dan iskreno čestitajo otroci z družinami.

OBVESTILA

ODPRT JE NOV FRIZERSKI SALON v Šmarjeških Toplicah. Obratovalni čas je vsak dan od 9. do 18. ure, razen ponedeljka, v soboto pa od 8. do 15. ure. Priporoča se in prosi za naročila po telefonu (84–979) Darinka Štvorič!

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 20. do 26. marca so v novomeški porodnišnici rodile: Ljljana Nagode iz Ljubljane – Katja, Martina Povše iz Klenovika – Toneta, Jožica Dragan iz Studenca – Borisa, Anica Milkovič iz Metlike – Danijela, Katica Kocjan iz Kočevja – Anito, Božica Miroslavič iz Bosiljačkega sela – Margareto, Milena Zeljkovič iz Črnomlja – Jelena, Branka Matkovič iz Radatovičev – Mateja, Cvetka Kump iz Cerovca – Boruta, Darinka Kos iz Šmarjete – Natalijo, Vida Strle iz Krškega – Martino, Dragica Petrušič iz Žakanjskega sela – Danijelo, Anica Komljanec s Podboršta – Darka, Martina Banič s Sela pri Zajčjem vrhu – Natalijo, Ana Turk z Zajčjega vrha – Bojana, Marinka Novak iz Žužemberka – Roberta, Sonja Grill iz Regerče vasi – Matjaža, Danica Muc iz Miličev – Vlada, Marija Kumelj iz Žužemberka – Petra, Ida Blatnik iz Velike Hubajnice – Sebastjana, Ljubica Skobiler iz Črnomlja – Gregorja, Marija Piletič iz Globočic – Petra, Milica Pavček iz Podgore – Tomaža, Rozalija Vovčko s Senovega – Ljuba, Biserka Crljanica iz Štopič – Siniša, Nada Turk iz Podgrada – Gašperja, Ivanka Gradišar iz Vinice – deklico in Lučka Grubačevič iz Grobelj – deklico. – Čestitamo!

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 22. 3. do 29. 3. 1980 so v brežiški porodnišnici rodile: Ana Župevc iz Brezine – Boruta, Ana Zelič iz Javorja – Blaženko, Zdenka Vižintin s Senovega – Davida, Dragica Jerič iz Brežic – Majo, Zdenka Gabriša iz Nedelje – dečka, Marija Duhanič iz Gazic – deklico, Tonka Zorič iz Samobora – Kristino, Rozalija Valent iz Lenišča – Maria, Marica Hotko iz Laduča – Maria, Anica Kranjčič iz Globokega – dečka, Zdenka Pocrnič iz Čerja – Damirja, Nada Budi iz Strmca – Ivano, Milena Tomše iz Gor. Pirošice – dečka, Ljerka Kablar iz Javorja – Tamaro, Mira Magič iz Samobora – Kristino, Darinka Klisurič iz Samobora – Ljerko in Marica Cesar iz Vel. Rakovice – Kristino. ČESTITAMO!

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina, brata, dedka, tasta, strica in svaka

IVANA LUSTIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vojnim tovarišem, znancem, vaščanom rodne vasi Dol. Kamenje, ZZB NOV iz Novega mesta za izrečena sožalja, tovarišu Potočarju iz KS Bučna vas za poslovilne besede. Iskrena hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti ter mu poklonili toliko lepega cvetja in vencev.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Jože,
sredi življenja si omahnil,
prezgodaj si nas zapustil,
smrt te nam je vzela,
a v naših srcih boš živel.

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata in strica

JOŽETA GORJUPA

iz Praproč 17 pri Šentjerneju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Hvala tudi duhovniku iz Šentjerneja in frančiškanu Vrtačiču za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Marija, hčerke Lojzka, Tončka, Pepca in sin Jože z družinami

ZAHVALA

V 31. letu starosti nas je prezgodaj tragično zapustil naš ljubi mož, atek, sin, brat, zet in svak

TONE BANIČ

iz Pristave pri Leskovcu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in organizacijam, ki so nam v tem težkem času pomagali, izrekli sožalje, sočustvovali z nami, podarili vence in pokojnika v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Iskrena hvala kolektivu Transport Krško in GD Vel. Podlog za organizacijo pogreba, oktetu iz Šentjerneja za žalostinke in župniku za opravljeni obred v Podbočju. Posebno zahvalo smo dolžni vsem sosedom ob iskrenem sočutju, družinama Žarn in Cizerle ob nesebični pomoči ter tov. Albinu Božiču in Francu Žičkarju za poslovilne besede pri odprtem grobu.

Žalujoči: neutolažljiva žena Dragica, otroka Toni in Mojca, oče, mama, sestra Marija ter ostalo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, plačljiva vnaprej – Za delovne in družbene organizacije 600 din – Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 52100–620–170–32000–009–8–9. (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din – Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 od 1. 1. 1980 – Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS Skupščine SRS (št. 421–1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100–603–30624 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon (068) 23–606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23–611 – Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22–365 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat, stari oče in dedek

IVAN GRABRIJAN

iz Velikih Sel 11 pri Adlešičih

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, vaščanom, sorodnikom in znancem ter vsem, ki ste nam ob teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnega spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se godbi iz Črnomlja, ZB Črnomelj in Griblje, upokojencem iz Črnomlja in pevskemu zboru Adlešiči za zapete žalostinke.

Žalujoči: žena Angela, sinova Ivan in Marjan, hčerki Marica in Angelca z družinami, brata Miha in Adolf z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je po zelo težki bolezni zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

KRISTINA PROGAR

roj. Fabjan
iz Sel 3, Mirna peč

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami v teh težkih dneh sočustvovali, nam izrekli sožalje, nas tolažili, podarili pokojni vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo gasilskim društvom iz Hmeljčiča, Statemberga, Mirne peči in Šmarja–Sap ter Francu Hrastarju za poslovilne besede pri odprtem grobu in pevskemu zboru iz Mirne peči. Enaka hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Alojz, sinova Jože in Lojze z družino, hčerki Ani z družino ter Mari z možem Jožetom

ZAHVALA

Ob mnogo prerani in tragični izgubi ljubljenega moža, očka, sina in brata

MIRKA GLAVANA

miličnika iz Kopra, roj. v Dol. Straži

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter sočustvovali z nami. Posebej se zahvaljujemo godbi na pihala, pevcem, njegovim prijateljem, LC Portorož in PPM iz Kopra za poslovilne besede in organizacijo pogreba.

Žalujoči: žena Justina, otroka Simona in Robert, ata in mama, brata Andrej in Martin ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je zapustil dragi ata, stari ata in stric

JANEZ LUŠTEK

iz Dol. Kamenja 10, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih. Zahvaljujemo se vsem, ki ste pokojnemu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo ZB za podarjeno cvetje in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: hčerke Marija, Tončka in Ančka z družinami ter Pepca in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in tasta

TOMAŽA BIČKA

iz Gabrja

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, sorodnikom in znancem ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje, pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnjo pot. Zahvaljujemo se LD Brusnice za lepo organizacijo pogreba, sosednjim LD za udeležbo, govornikoma in pevcem pred domačo hišo ter pred odprtim grobom. Hvala sindikalnim organizacijam in sodelavcem IMV za pomoč, DU za udeležbo in župniku za lepo opravljeni obred.

Neutolažljiva žena Nežka, hčerka Vilma z družino, Franci z družino, brat Ivan, sestra Marija, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega očeta in moža

IVANA JANKOVIČA

invalidskega upokojenca
iz Dolencev pri Adlešičih

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo družbenopolitičnim organizacijam in društvom, krajevni skupnosti ter pevskemu zboru.

Žalujoči: žena Olga, sin Ivan in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA GORENCA

iz Vinice pri Šmarjeti

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Posebej se zahvaljujemo ZB Šmarjeta in Čestnemu podjetju Ljubljana za podarjene vence, družinama Štrasberger in Dežan za nesebično pomoč in župniku Janezu Jarcu za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnjo pot.

Žalujoči: žena Ana, sin Ivan in hčerka Silva z družinama, brat Ignac z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

8. marca, komaj v 32. letu življenja, nas je nenadoma zapustil dragi mož in ljubeči očka

JOŽE ŠRIBAR

iz Baindta v ZRN

Zahvaljujemo se vsem znancem, sorodnikom, prijateljem in vaščanom v domovini in tujini za pomoč v težkih trenutkih, za darovane vence in cvetje, za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred, pevcem za zapete žalostinke ter vsem, ki ste pokojnega spremili na mnogo prerani zadnji poti.

Neutolažljiva žena Milena, hčerka Brigita in novorojenka Anitka

Baindt pri Ravensburgu, Veliki Trn, 27. 3. 1980

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame in stare mame

MARIJE BOGOLIN

iz Zgor. Skopic

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, sosedom in vaščanom pa za nesebično pomoč ob zadnjih urah. Najlepša hvala tudi pogrebcem in duhovniku za opravljeni obred in tople besede. Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, ki se je radi spominjate in vam je njena izguba boleča, kot je boleča za vse nas, ki nam je darovala svoje težko življenje.

Žalujoči: sin Jože z družino, hčerke Mimica, Urša in Olga z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči, tragični in nenadomestljivi izgubi naših dragih mamice in očka

IVANKE in FRANCA POLANKO

iz Novega mesta, Kettejev drevored 36

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, nas tolažili, podarili cvetje in ju v tako velikem številu spremili k preranemu počitku. Posebno zahvalo smo dolžni kolektivoma Gorjanci, hotelu Metropol, in SGP Pionir, TOZD SPO Novo mesto, za poslovilne besede, darovane vence in skrb za organizacijo pogreba. Lepa hvala godbi iz Novega mesta, pevcem iz Trebnjega in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: otroci Bernardka, Oliver in Miran, starši, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V cvetu mladosti nas je komaj 19-leten zapustil naš najdražji sin, brat, nečak in vnuk

FRANCI ZORAN

iz Dol. Kamenc 47

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami, izrekli sožalje, podarili vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na zadnjo pot. Posebno zahvalo smo dolžni proštu Lapu, sestri Juditi ter družinama Kovačič in Jerman za izrečeno ustno sožalje in pevcem s Kapitlja za zapete žalostnike. Zahvalo smo dolžni delovnemu kolektivu SGP Pionir, posebno njegovim delovnim tovarišem, sodelavkam strojepisnice za pomoč mami, bivšim sošolcem gradbene tehnične šole iz Novega mesta za častno stražo in spremstvo, govornikoma Jožetu Barbo in Janiju Črnčiču za tople poslovilne besede ob odprtem grobu, mladinskemu pevskemu zboru, pevcem s Kapitlja ter pevcem KUD Dušan Jereb za zapete žalostnike ter vsem šestim duhovnikom, še posebno pa proštu Lapu za lepo opravljeni obred in ganljive besede. Zahvaljujemo se tudi zdravnikoma za zdravniško pomoč. Posebno se zahvaljujemo sosedom Mavrinovim, Turkovim in Dobovičnikovim, ki so nam prvi priskočili na pomoč, ter ostalim sosedom, ki so nam stali ob strani in darovali cvetje. Še enkrat hvala vsem, ki ste našega najdražjega sina spremili na zadnji poti.

Neutolažljivi: mama, ata, sestra Slavka z možem, sestra Vesna, stara mama ter ostalo sorodstvo

Portret tega tedna

Še hujše smo premagali

„V boj greš s ciljem, da boš nekaj dosegel. Mi smo dosegli med vojno in po njej ne le tisto, kar smo si med vojno zadali za cilj, ampak še mnogo več: samoupravljanje, delegatski sistem. Čeprav sem že upokojen, mirno gledam v bodočnost, ker sem prepričan, da bo samoupravni socializem doživljal še nove uspehe doma in po svetu," pravi Ivan Fajdiga, rojak iz Sodražice, nosilec spomenice 1941, prvi partijski sekretar v Sodražici, ki je bil ob letošnjem prazniku občine Ribnica proglašen za častnega občana.

Najlepša doživetja Ivana Fajdige so povezana z narodnoosvobodilnim bojem. To je bila prva osvoboditev rodne Sodražice 25. maja 1942; prvo srečanje z voditelji IO OF in Glavnega štaba Edvardom Kardeljem, Borisom Kidričem in drugimi, ko so se leta 1942 med odhodom iz Ljubljane v Rog ustavili tudi na območju Sodražice oz. Velike gore; razen tega pa mu je leta 1942 nekdo podaril najdražjo stvar, fotografijo tovariša Tita (s kučmo na glavi), ki jo hrani še danes.

Med NOB je bil tovariš Fajdiga vse, od borca do komisarja, odposlanca, organizacijskega sekretarja okrožnega komiteja KPS itd. Prav kot borec–kurir bi po ofenzivi septembra 1942 skoraj padel Italijanom v roke. To se je zgodilo na Travni gori, ko sta se s tovarišem, tudi kurirjem, vračala iz Glavnega štaba v tretjo grupo odredov v Jelenov žleb. Ko sta z zaupno pošto izmučena zadremala blizu ceste, so ju presenetili Italijani. Takrat jima je uspelo rešiti le torbici z zaupno pošto in pištoli, nahrbtnika in puški pa so dobili Italijani. „To je bil moj najhujši doživljaj. Pravzaprav pa je bilo še huje, ko sem povedal komandantu maneverskega bataljona Filipu Tekavcu–Gašperju, da sem zahajkal puško: tedaj bi me bilo to skoraj stalo glavo," se spominja Ivan Fajdiga, na katerega glavo so tudi italijanski okupatorji razpisali denarno nagrado.

Po vojni je bil tovariš Fajdiga na mnogih odgovornih dolžnostih po vsej domovini – tudi na Dolenjskem, v Beli krajini in Zasavju – in bil celo pomočnik ministra za gozdarstvo in lesno industrijo. Ko smo ga vprašali, kaj meni o današnjem težkem gospodarskem položaju in o stabilizacijskih prizadevanjih, je dejal:

„Bili smo še v mnogo hujših gospodarskih težavah, pa smo se izvlekli. Spomnimo se le Informbiroja, ko so nas skušali potolči do kraja. Takrat nismo imeli kaj drugega prodati kot les. Če bomo enotni in če se bomo držali dogovorjenega, nam bo gotovo uspelo. Res pa je tudi, da bi bilo lahko malo manj teh težav, če bi že leta in leta nazaj vsak na svojem delovnem mestu odgovorno delal."

Ivana Fajdigo njegovi soborci, sodelavci in znanci ocenjujejo, da je odkrit, resnicoljuben, kritičen do nezdravih pojavov, voljan pomagati vsem, ki so pomoči potrebni, osebno skromen, od skupnosti pa ne zahteva ničesar, saj za vse dolžnosti in obsežno delo, ki ga še vedno opravlja, ne sprejema nobenega plačila ali nagrad.

J. PRIMC

Čigave grehe skriva modra fasada?

Kdo je dovolil vselitev v stanovanja na Cesti herojev, ko ta še nimajo uporabnega dovoljenja? – Zmešnjava s priključki – Ploščice in tapete odstopajo – Nejasnosti o usodi pokopališča

Približno trideset dni je tega, ko je novozgrajeni del stanovanjskega naselja na Cesti herojev v Novem mestu prejel prvega stanovalca. Zdelo se je, da je večmesečnih natolcevanj in prerekanj o gradnji soseske, ki stoji v pokopališkem pasu, vendarle konec, da se duhovi umirjajo (dejstvo, da je meter stanovanjske površine v Novem mestu med najdražjimi pri nas, je tonilo v pozabo), saj so mlade družine srečne kazale ključe novih stanovanj. Njihovega zadovoljstva ni zmanjšala niti izjava, ki so jo morali podpisati pred vselitvijo. V njej je stalo, da jih ne moti, ker imajo na drugi strani pokopališče, da jih ne moti ker je okoli blokov gradbišče, celo to, da se strinjajo s tem, da so v stanovanjih napake, ki pa jih bo SGP Pionir v določenem roku odpravil.

Ni minilo veliko dni, ko so taisti ljudje pričeli tarnati. Nekdo je ugotovil, da keramika v kopalnici ni dokončana, da so bile tapete položene na vlaže stene in pričele odstopati, da ni bil opravljen preizkus elektrike in da bojlerji niso delali. Nekdo je ugotovil, da so bile vse pipe in cevi v kopalnici pritrjene zgolj navidezno, zato so tudi imeli stanovalci poplave po stanovanjih. Keramične ploščice so pričele odstopati, na balkonih je pričel odpadati omet. Spet drugi je povedal, da je že ob vselitvi s težavo odklenil vhodna vrata, ko pa jih je od znotraj zaklenil, se niso dala več odpreti. To je moral storiti na silo in seveda zamenjati potem ključavnico. Zanimiva je tudi zgodba stanovalca, ki je ugotovil, da ima v kuhinji v istem kotu speljan dovod in odvod vode ter nad njima kuhinjsko napo. Če bi hotel imeti na te priključke priključene gospodinjske aparate, bi moral naložiti drug na drugega štedilnik, stroj za pomivanje posode in pomivalno korito. Da o oknih brez kljuk in še čem ne govorimo. Le govorice?

Na Upravi inšpekcijskih služb Novo mesto smo dobili odgovor, da so pritožbe stanovalcev utemeljene. Vendar je k vsemu temu potrebno dodati še marsikaj. Med drugim tudi to, da so taisti stanovalci vsakodnevno prosjačili po občini, da tam zagotove kar najhitrejšo vselitev. Občinski možje so potem pritiskali na izvajalca, SGP Pionir, ki je pod takšnim pritiskom dela pospešil. Seveda tudi na račun slabše kvalitete. Material, ki bi se naj sušil več dni, je moral biti posušen v nekaj urah, inštalacijski priključki so bili nenamensko nameščeni in tako se je seveda dogajalo, da so bili priključki za vodo tam, kjer pralnega stroja sploh ni bilo moč namestiti. Dela so bila izvedena brez površinskih načrtov, ki bi takšne in podobne napake sami po sebi odpravili, oziroma do njih sploh ne bi prišlo. Seveda je pa krono vsemu postavila ugotovitev, da izvajalci za že vseljeni del stanovanjskega naselja sploh nimajo uporabnega dovoljenja. Zakaj?

Že pred pričetkom del je republiški inšpektor podvomil v pravilnost gradnje stanovanjske soseske v neposredni bližini pokopališča. Navzlic temu so pionirjevci le dobili ustrezne papirje in pričeli z gradnjo. Seveda ob pogoju, ki ga je postavil republiški inšpektor: „Prva vselitev, zadnji pogreb na ločenskem pokopališču." Kot vemo, se tega pogoja ni nihče držal. Razen novomeških sanitarnih inšpektorjev, ki za vselitev niso dali soglasja, ker je ob stališču republiških inšpektorjev tudi razumljivo. Privoljenje sanitarnih inšpektorjev pa je pogoj za izdajo uporabnega dovoljenja. Kdo je torej odgovoren za izdajo dovoljenj za vselitev v stanovanja, ki poleg številnih pomanjkljivosti nimajo niti uporabnega dovoljenja?

Ali le Pionir, ki je najprej pričel z gradnjo objekta v najneposrednejši bližini pokopališča? Ob bolj ali manj znanem dejstvu, da ločensko pokopališče še lep čas ne bo preseljeno iz številnih vzrokov (čeprav je lokacija določena), sta v sedanjem na videz brezizhodnem položaju le dve rešitvi: da pionirjevci gradijo in še vnaprej izročajo stanovanja uporabnikom brez uporabnega dovoljenja, ali pa da republiška inšpekcija spremeni odločitev, na podlagi katere bi potem novomeški sanitarni inšpektor lahko izdal soglasje za vselitev.

BOJAN BUDJA

Nekaj lovskih iz LD Draga – Fara

DIVJI LOVCI ROPAJO – Za mejo ob Čabranki so še vedno na delu divji lovci. Kljub vsem ukrepom jih doslej še ni uspelo odkriti in ukrotiti. Pred kratkim so spet ob Čabranki pod Podplaninskim križem ustrelili jelena, kateremu so nato odrezali gornje dele vseh štirih nog in glavo z rogovjem – trofejo. Preiskavo vodi postaja milice Ribnica.

ŠTIRJE LOVCI VEČ – Na nedavnem občnem zboru LD Trava –Draga so sprejeli med redne člane 4 lovce pripravnike. Tako se je število članov povečalo od 39 na 43, kar je dovolj, saj pride na vsakega lovca 77 ha lovišča.

ZGRADILI BODO LOVSKI DOM – Dragarski lovci so sklenili, da bodo zgradili lovski dom. Postavili ga bodo v Dragi, kjer bodo od kmetijske zemljiške skupnosti odkupili 20 arov zemljišča.

VSAK BO DELAL 40 UR – Lovci so na nedavnem občnem zboru sklenili, da je vsak član LD Draga–Trava dolžan letos opraviti za LD 40 delovnih ur.

F. KALIČ

ZMAGA LEBARJA

V Leskovcu je bilo pred dnevi končano prvenstvo v namiznem tenisu za posameznike. Med 27 tekmovalci je slavil Igor Lebar, drugi je bil Franc Petelin, tretji pa Darko Rupar.

VEČER Z UMETNIKI

Klub novomeških študentov in Glasbena mladina Novo mesto organizirata v petek, 4. aprila, ob 19. uri v Dolenjski galeriji glasbeni večer z umetniki: Ladkom Koroščem, Sonjo Hočevarjevo, Rajkom Koritnikom. Spremljeval jih bo Milan Stante. Obeta se nam prijeten večer dobre glasbe s komentarjem Ladka Korošca. Zatorej, ljubitelji glasbe vljudno vabljeni.

VSAK TRETJI V RK

Občinska organizacija Rdečega križa Kočevje združuje 15 krajevnih organizacij RK v krajevnih skupnostih. Vse krajevne organizacije imajo 3.500 odraslih članov, v RK pa je vključenih še 2.000 mladih članov iz osnovnih šol in 270 mladincev in mladink. To pomeni, da je vsak tretji občan včlanjen v RK.

„LASTOVKE" SE VRAČAJO – Vedno več naših delavcev na začasnem delu v tujini se, ko si doma zgradi lastno gnezdo, vrne v domovino. Tudi tale zdomec iz Metlike se je po večletnem bivanju v Nemčiji odločil za ta korak. (Foto: M. Bezek)

SKRIVNOSTNI ROGAČ – Tega raka je pred dnevi na naše uredništvo prinesel Alojz Mrgole iz Šentjerneja 121. Pojasnil je, da ga je našel v gozdu med Čabrejem in Šentjernejem na nekem mravljišču blizu potoka. Kako je skrivnostni rogač, čigar oklep je že dodobra načel zob časa, prišel na tisto mesto, ostaja nepojasnjeno. Mrgole je zatrdil, da ne gre za nikakršno prevaro in da je bilo po legi ostankov raka zanesljivo sklepati, da je tam tudi poginil. (Foto: Budja)

Prevrnila se je cisterna s 14.000 kg strupa

Požrtvovalnost in dobra organizacija preprečili katastrofo pri Otočcu

V sredo, 26. marca, okoli tretje zjutraj se je pri Otočcu prevrnil grški tovornjak–cisterna, ki ga je vozil 42-letni Iossifidis Prodromos. V cisterni je bilo več kot 14.000 kilogramov etilfluida, nevarne in strupene svinčeve spojine.

Takoj so alarmirali vse za tak primer pristojne organe in poskrbeli za zavarovanje, saj bi odtekanje strupene snovi lahko povzročilo veliko škodo.

K sreči je vse teklo, kot je treba, promet na magistrali pa je bil zaradi varnosti nekaj časa zaprt. Vsi pristojni so pri odstranjevanju nevarnega tovora vzorno sodelovali, edina nevšečnost je bilo dejstvo, da novomeški gasilci še vedno nimajo vse, za take primere potrebne opreme.

Na tako prometni cesti kot je dolenjska magistrala, cesti, ki veže evropski zahod in vzhod, se kaj lahko primeri nevšečnost, ki ji ne bomo kos samo s požrtvovalnostjo, zagnanostjo, dobro voljo in srečo.

KO SE KONJ ZBOSI – Če se to zgodi belokranjskemu kmetu, nima prav velike izbire, h kateremu podkovnemu kovaču ga bo peljal. V obeh belokranjskih občinah bi kovače lahko našteli na prste ene roke. Eden redkih, ki še znajo podkovati konja, je mojster Julij Strugar iz Črnomlja. Danes so pač taki časi, da imajo več dela mehaniki. (Foto: A. Bartelj)

Na račun učiteljev

Še o poneverbi na krški osnovni šoli

Zapis, da blagajničarko krške osnovne šole Jurija Dalmatina Magdaleno Setinšek iz Spodnjega Starega gradu sumijo poneverbe kar 360.000 dinarjev od vplačil za šolske malice, je povzročil precejšen odmev. Vsekakor niso umestna namigovanja, da so bili zaradi tega kakorkoli prizadeti otroci ali da je to vplivalo na ceno obrokov.

Zadeva je mučna predvsem za kolektiv šolnikov te velike šole. Če komu, manjka denarja učiteljem, ki imajo sedaj nemajhne težave pri oblikovanju svojega sklada skupne porabe. Poneverba seveda ni prišla na dan šele ob zaključnem računu. Vodstvo šole je vložilo veliko truda, da so zadevi prišli do dna, o čemer bo beseda še na sodišču.

Res gurmanski vlomilci

Odnesli suho in zmrznjeno meso, kokoši, zajce, od nejestvin pa zračno tlačilko, kasete in celo bencin

Šestero prebivalcev Uršnih sel je bilo v ponedeljek zjutraj neprijetno presenečenih, saj so eden za drugim po vrsti ugotavljali, da jih je ponoči okradel vlomilec. Po količini plena sodeč, se da nedvomno sklepati, da je bilo storilcev več.

Spisek manjkajočih stvari, ki so ga sestavili pri Matkovih, Lindičevih, Sajtlovih, Urbančičevih ter Francu in Igorju Povšetu, je predolg da bi ga v celoti povzeli. Le to, da so storilci obiskali garažo, kurnik, zajčnico, klet, vlomili celo v 2 osebna avtomobila, medtem ko je pri enem ostalo le pri poskusu. Od dragocenejših stvari so odnesli kupe suhega mesa; prav jim je prišel cel zajeten kos svinine iz zamrzovalne skrinje. Svoje gurmanske strasti so sklenili potešiti tudi z nekaj kokošmi in zajci. Od nejestvin pa je vlomilcem prišla prav tudi avtomobilska dvigalka, kasete, zračna tlačilka, celo 10 litrov bencina in še kaj.

POSTAVLJAJO DALJNOVODE – Gradbena ekipa „Dalekovoda" iz Zagreba te dni na Kočevskem ponovno postavlja daljnovode, ki jih je podrl sneg novembra lani. Delo bodo v kratkem končali. (Foto: Primc)

IN VIŠKI SO BILI POVRNJENI

Na žiro račune samoupravnih interesnih skupnosti Repičeve drage se je steklo v preteklem letu več denarnih sredstev, kot jih je bilo dovoljeno porabiti.

– Denar pripada delavcem. Na naše žiro račune je prišel iz prispevkov od njihovih bruto osebnih dohodkov, je bil jasen direktor skupnih služb samoupravnih interesnih skupnosti.

– Soglašam, vendar pa imajo delavci pravico reči, da gre del teh viškov na primer za dograditev zdravstvenega doma, je porušil začeto ravnotežje predsednik izvršnega odbora zdravstvene skupnosti.

– Ali pa za gradnjo šole v Zgornji Predjami, se je potegnila predsednica skupščine izobraževalne skupnosti.

– Za kulturni dom pa bi bilo potrebno kupiti nove reflektorje, ki stanejo nekaj manj kot tristo tisoč dinarjev, ni hotel molčati predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti.

– Ne smemo pozabiti, da živijo nekateri ostareli krajani z minimalnimi podporami. Nekaj sredstev iz viškov bi lahko namenili tem potrebam, se je oglasil delegat skupščine socialnega skrbstva.

– Za lani zgrajeno športno dvorano moramo plačevati zelo visoke anuitete. Ne pozabimo tega, ko bomo dali naše predloge delavcem naj jih obravnavajo na zborih delovnih ljudi, se je skoraj malce razjezila predsednica skupščine telesnokulturne skupnosti.

– Naša reziskovalna skupnost dela skoraj brez ficka. Naj pričakujemo ob takšnih pogojih kakršne koli inovacije, je pristavil svoj lonček delegat občinske raziskovalne skupnosti.

Vsi zaposleni so na zborih delovnih ljudi ure in ure razpravljali o razdelitvi viškov oziroma o vrnitvi dela teh viškov združenemu delu. Vsi zbori so bili med delovnim časom in med tem, ko se je govorilo, so stroji počivali, tovornjaki niso vozili in delavci Hitrograda niso premetavali opeke.

Neposrednik Jožič Repič je izračunal, da so veljali združeno delo zbori delovnih ljudi štiristo tisoč dinarjev večkot je dobilo združeno delo vrnjenih sredstev iz viškov samoupravnih interesnih skupnosti za preteklo leto.

TONI GAŠPERIČ

„KJER OČE JE KONČAL, PRIJEL BOM JAZ"

„Brat mi je nekega dne malo pred zaključkom osemletke, ko sem stal pred odločitvijo, kakšna bo moja življenjska pot, svetoval, naj grem v miličniško šolo. Strinjal sem se z njim in se že naslednji dan na postaji milice zanimal za vpisne pogoje in se prijavil. Potem so nas poklicali na sprejemni izpit in tako sem danes po dveh letih tu med fanti drugega letnika, kjer se odlično počutim. Ni mi žal, da sem se odločil za ta poklic. Čez dve leti bom miličnik in si začel sam služiti kruh. Kaj in kako bo potem, še nisem razmišljal. Zame je glavno to, da dokončam šolo in imam poklic, ki sem ga tukaj v Tacnu tako vzljubil."

Takšnih in podobnih zgodb — zgornjo je napisal eden izmed učencev šolskega centra republiškega sekretariata za notranje zadeve v Rozmanovem gaju v Tacnu — je v njihovem internem glasilu „Modri bilten" še mnogo. Letos bo v centru končala šolanje že deseta generacija mladih miličnikov in več kot 170 mladih bo odšlo na delo, zamenjalo pa jih bo približno 220 novincev, ki bodo letos prvič oblekli modre uniforme šole za miličnike kadete.

Mogočen kompleks zgradb že trinajsto leto živi v neskaljenem prijateljstvu s prastarimi cipresami na podnožju Šmarne gore. Ceprav nisem bil prvič med mladimi kadeti, me vedno znova pritegne okolje čutovitega naravnega parka, v katerem je zraslo pravo mesto v malem z najsodobnejšimi učilnicami in kabineti, bivalnimi prostori, igrišči, urejeno menzo, labirintom tlakovanih poti, ne nazadnje tudi z mahovjem poraslim skalnim previsom, čez katerega šumi studenec. Vse je takšno kot pred leti, le učenci se menjujejo. Generacija za generacijo. Letos se bo vpisala nova. Vpisni rok je 20. april. Datum, dobrodošel predvsem za tiste, ki morda ne bodo sprejeti in bodo imeli potem še dovolj časa za vpis na katerokoli drugo srednjo šolo. In ko smo tako pred dnevi skupaj z direktorjem šolskega centra RSNZ Francem Kostrevcem in novim republiškim podsekretarjem za notranje zadeve in načelnikom milice Leopoldom Jesenikom premlevali to in ono iz življenja mladih miličnikov, je prišla na dan tudi ugotovitev, da je dolenjski delež pri vpisu v šolo med najskromnejšimi, da je število mladih Dolenjcev v Tacnu vse manjše, kar seveda ne daje prav nič razveseljivih obetov, da se bo že tako šibka zasedba na naših postajah milice v kratkem kaj izboljšala.

Morda bo naš zapis le pomagal učencu, ki letos končuje šolanje na osemletki in stoji pred pomembno odločitvijo, dokazati, da poklic miličnika navzlic mnogoterim odrekanjem prinaša veliko lepega, predvsem pa spoznanje, da si ljudem potreben in koristen, da jim pomagaš tudi takrat, ko vse drugo odpove.

Za uvod dejstvo, da je šolanje v Tacnu brezplačno, prav tako je brezplačno stanovanje, hrana, obleka, učni pripomočki... Šolanje traja štiri leta in daje popolno srednjo izobrazbo, saj predstavlja strokovno kadrovsko šolo, katere temeljne naloge določa zakon o notranjih zadevah, zakon o srednjem šolstvu in predpisi JLA. Po opravljenem zaključnem izpitu postanejo miličniki kadeti pripravniki za miličnike s priznanim odsluženim vojaškim rokom. Nedvomno je kadetska šola v Tacnu ena najbolje opremljenih pri nas. Tako imajo vsi laboratoriji najmodernejše naprave, pri poučevanju si predavatelji pomagajo celo z interno televizijo. Dovolj časa in možnosti pa je tudi za izvenšolske dejavnosti, saj se lahko vsak gojenec ukvarja z dejavnostjo, ki ga zanima. Teh imajo kar 42, celo za ljubitelje kuhanja se je našlo nekaj prostora v šolski kuhinji.

Sicer pa je šola v Tacnu podobna vsaki drugi srednji šoli, le da imajo učenci poleg splošnih tudi posebne predmete, ki jih bodo potrebovali pri opravljanju poklica: kazensko pravo, prometne predpise, kriminalistiko, motoristiko, razne športne veščine (karate, jui—juic, aikido). Dijaki, čeprav stanujejo v internatu, niso odrezani od sveta. Domov lahko gredo dvakrat na mesec, prvo leto šolanja kar vsak teden, seveda pa so vmes tudi izhodi v mesto. Miličniki kadeti tudi ne služijo vojaškega roka, saj je ta vključen kar v redni štiriletni program šolanja.

In ko sem odhajal iz tega pravcatega dvorca sredi gozdička, sem se spomnil verzov, ki jih je gojenec šole zapisal v pesniški zbirki „Pesmi iz Rozmanovega gaja", nastali pred dobrim letom:

„Domovina! Ti si sonce in mi smo tvoja moč! Okovi! Davne sence ste; sovrag pobegnil je v noč.

Naša pest te bo branila, ako sovrag povrne se; zadnja kaplja bo prelila te krvi slovenske se!

Okupator te porušil je, moja ljuba domovina, te oče zopet zgradil je, podaril ti svoj'ga sina.

Tam, kjer moj oče je končal, prijel bom jaz, te dogradil, svobodo tvojo varoval, bom kri in pot zate prelil."

BOJAN BUDJA

BODO PEŠCA „DOSTAVILI" NA BOJIŠČE?

Med pogovori o sodobnem vojskovanju se pogosto omenja izraz „aerizacija". Ta beseda je tujka za množično uvajanje in uporabo najrazličnejših letal ter tehnično in organizacijsko usposabljanje enot za prevoz po zraku.

Sestavni del aerizacije v sodobnih armadah je tudi aerizacija zaledja. Dosedanja praksa je pokazala, da je uspešnost boja med drugim odvisna od pravočasne in zadostne oskrbljenosti enot na bojišču. To velja zlasti v okoliščinah, ko imajo nekatere največje armade atomsko orožje, s katerim lahko močno oteže ali pa celo onemogočijo kopenski promet. Ob tem menijo, da v prihodnji vojni ne bo dovolj časa za hitre improvizacije, s katerimi bi nadoknadili pomanjkljivo zaledno oskrbovanje.

Zato so v tujih armadah veliko pozornost posvetili tako izpopolnjevanju kopenskih transportnih sredstev kot tudi vse obsežnejši aerizaciji. Poglejmo, kako je s tem v državah pakta Nato, s pripombo, da nasproti, vzhodni blok tudi na tem vojaškem področju prav gotovo ne spi spanja pravičnega.

V državah pakta Nato so že usposobili petino vseh letališč za pristajanje in vzletanje težkih transportnih letal, hkrati pa grade železobetonska zaklonišča za zaščito letal in podzemska skladišča za ljudi in opremo.

V ZDA imajo posebno poveljstvo vojaško-transportnega letalstva, ki ima po podatkih iz leta 1975 na voljo 350 težkih transportnih letal, v primeru potrebe pa bi dobilo še 400 letal iz rezerve in 300 težkih potniških letal. To letalstvo so doslej že nekajkrat uporabili za prevoz materiala in ljudi na velike razdalje. Tako so na primer Američani med vojno na Bližnjem vzhodu leta 1973 po zračni poti prepeljali vsak dan v Izrael kar 1000 ton raznega materiala.

Da bi bili taki „zračni mostovi" čim hitrejši, prevažajo material v standardnih kontejnerjih. Z raznim materialom in orožjem napolnjene kontejnerje prevažajo iz ZDA v oskrbovalne baze na drugih celinah z orjaškimi transportnimi letali C–5A, iz baz do bojišča pa z drugimi letali in helikopterji. Raztovarjanje letala C–5A je med zadnjo arabsko–izraelsko vojno trajalo povprečno samo dve uri.

Za dostavo letala neposredno na bojišče je med drugim namenjen tudi helikopter UH–1D, ki lahko ponese do 2200 kg koristnega tovora.

Potrebe sodobne armade po raznem materialu so res velikanske. Tako na primer so dnevne potrebe pehotne birgade 200 ton, zračnodesantne brigade pa celo 275 ton. Med vojno v Vietnamu so helikopterji municijo dovažali neposredno na artilerijske ognjene položaje, živila pa so odmetavali ob hitrosti 240 km na uro z višine 15 do 75 metrov kar na tla. Seveda je bila hrana v posebnih kontejnerjih.

Helikopterji igrajo čedalje pomembnejšo vlogo tudi pri tehničnem in sanitetnem oskrbovanju in so se pokazali zelo učinkovite pri evakuaciji poškodovane vojne tehnike in pri dovažanju delovnih skupin z vsem potrebnim orodjem in rezervnimi deli.

V razmerah sodobne vojne si je težko predstavljati sanitetno oskrbovanje, ki se ne bi posluževalo helikopterjev in letal, ki so posebej namenjeni in opremljeni za evakuacijo ranjencev, dovoz sanitetnih skupin, materiala itd. Na tem področju so doseženi pomembni uspehi.

Tako na primer je med drugo svetovno vojno umrlo 4,5 odstotka vseh ranjencev, v Koreji 2,5, v Južnem Vietnamu, kjer so za evakuacijo ranjencev že uporabljali helikopterje, pa je umrl le en ranjenec od stotih. Helikopterji so tudi zelo skrajšali čas od trenutka ranitve do kirurške intervencije. V drugi svetovni vojni je to trajalo 6 do 12 ur, v korejski 2 do 4 ure, v Vietnamu pa 1,5 do 2 uri.

Strokovnjaki se v zadnjem času zanimajo tudi za uporabo zračnih ladij (balonov), in to zaradi nekaterih prednosti, ki jih imajo pred letali. Zračne ladje so zelo odporne, ker so razdeljene na več komor, zato lahko nadaljujejo polet celo pri hujših poškodbah. Proučujejo možnost, da bi zračne ladje uporabili kot leteča dvigala ter za prevoz tovorov na velike razdalje.

Zračne ladje so zelo obetavna sredstva tudi za strateške prevoze enot in vojaškega materiala, za reševalna dela, leteče bolnišnice in delavnice, za izvidovanje na velike daljave, za protipodmorniško obrambo, za vzdrževanje zvez na velike razdalje itd.

Ameriška zračna ladja, ki jo načrtujejo, bi lahko sprejela 100 ton tovora in ga s hitrostjo 330 km na uro prepeljala 16.000 kilometrov daleč. To ladjo bodo lahko uporabili tudi kot nosilko medcelinskih balističnih raket.

Ne zaostajajo tudi Angleži, ki delajo poskus za zračno ladjo, ki bo imela nosilnost do 40 ton. Njen doseg bo 5600 kilometrov, hitrost pa 144 kilometrov na uro.

S to ladjo bodo lahko hkrati prepeljali dva kompletna bataljona (1600 mož, 70 lahkih in 1 težkih transportnih vozil ter 100 ton drugega tovora!). Za ta tovor bi sicer potrebovali 10 transportnih letal angleške proizvodnje.

Povsod posebni Francozi, katerih vojaška tehnika pa niti po naključju ni slaba, pripravljajo zračno ladjo „titan" z nosilnostjo 900 ton. Ta tovor bo lahko ob hitrosti 100 km na uro prišel do 1000 km daleč.

Česa vsega človeštvo ne izumi za uničevanje človeštva!

VOJAŠKI KOTIČEK

K VOJAKOM VSI ŽE PRI DEVETNAJSTIH

Vsi državljani SFRJ naj bi bili pri služenju vojaškega roka izenačeni, to je osnovno načelo predloga novega zakona o vojaški obveznosti. Da bi to načelo uresničili in da bi bolje kot do sedaj uresničevali temeljni cilj služenja vojaškega roka, to je pravočasno usposobiti in izuriti mladino za oborožen boj, predlog zakona uvaja nekaj sprememb glede služenja vojaškega roka. Z njimi so novinarje seznanili predstavniki republiškega sekretariata za splošni ljudski odpor.

Bistvena sprememba v predlogu zakona zadeva dolžino vojaškega roka, ki naj bi bila od sprejema zakona naprej za vse nabornike enaka, in sicer naj bi vojsko služili 15 mesecev. Izjemen, tri mesece krajši vojaški rok, bo veljal le za nabornike, ki so edini hranitelji družine.

Predlog zakona uvaja tudi spremembo glede časa, ko mora nabornik obleči vojaško obleko. Tako morajo vsi sposobni in omejeno sposobni naborniki brez izjeme začeti služiti vojaški rok v letu, v katerem dopolnijo 19 let. Tisti naborniki, ki nameravajo nadaljevati šolanje na višji ali visoki šoli, naj bi začeli služiti vojaški rok v letu, ko dokončajo usmerjeno izobraževanje, če so takrat že dopolnili 18 let.

Odslužiti morajo 12 mesecev vojaškega roka, preostale tri mesece pa naj bi odslužili po končanem študiju na višji ali visoki šoli, oziroma ko izgubijo status študenta, najkasneje pa do konca kolendarskega leta, v katerem dopolnijo 26 let. Tisti, ki ne bi do 23. leta opravili vseh izpitov, ki so predvideni v prvih dveh letih študija na višji ali visoki šoli, naj bi v 23. letu starosti doslužili vojaški rok.

Zadnje tri mesece vojaškega roka bi nabornik lahko odslužil v teku leta v času, ki bi mu najbolj ustrezal. Vsako leto bi bili na voljo štirje roki odhoda med vojake, in sicer vsake 3 mesece, začenši z januarjem.

Za tiste, ki pri 19. letih še ne bi končali usmerjenega izobraževanja, predlog zakona predvideva, da lahko služenje vojaškega roka odložijo do 21. leta starosti, vendar le, če imajo status srednješolca.

Tudi glede vojaške obveznosti žensk prinaša predlog zakona nekaj sprememb. Doslej so bile ženske dolžne služiti le v rezervnem sestavu vojske, toda ker ženske za oboroženi spopad niso dovolj usposobljene, predvideva zakonodajalec le prostovoljno udeležbo žensk v vojaškem usposabljanju v obdobju miru. Usposabljanje žensk naj ne bi trajalo manj kot dva meseca in ne več kot pol leta.

Trajanje vojaškega roka bi bilo odvisno od rodu vojske, ki bi si ga ženska izbrala. Vojaškega usposabljanja bi se lahko udeležile ženske v starosti od 18 do 25 let. Ženska, ki postane rezervni oficir, bi lahko po določbah predloga novega zakona enako kot moški kandidirala za aktivnega starešino JLA.

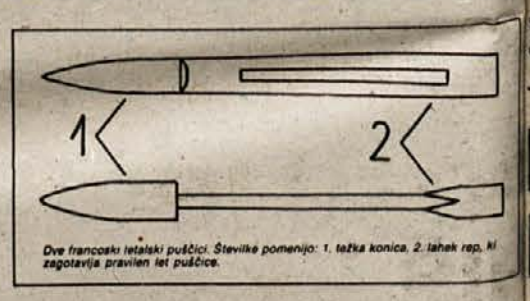

Dve francoski letalski puščici. Številke pomenijo: 1. težka konica, 2. lahek rep, ki zagotavlja pravilen let puščice.

PRVA LETALA SO METALA PUŠČICE

Na začetku 1. svetovne vojne je bila oborožitev letal zelo skromna in neučinkovita. Letalska posadka je na sovražna letala in druge cilje največkrat streljala kar z običajnim pehotnim orožjem, šele kasneje so strokovnjaki opremili letala z mitraljezi, bombami itd.

Skica prikazuje eno prvih orožij, katero so na začetku prve svetovne vojne uporabljala letala vseh vojskujočih se strani, izumili pa so ga Francozi. To so bile kovinske puščice, dolge 12 do 14 cm in težke 18 do 27 gramov.

Iz letal so jih v velikem številu metali iz posebnih posod ali pa kar z roko. Taka puščica je med prostim padom z višine nekaj sto metrov dosegla hitrost okoli 200 metrov na sekundo in s tem kinetično energijo okoli 50 kpm. Tolikšno energijo ima tudi izstrelek brzostrelke ali pištole velikega kalibra.

Za boj proti nezaščitenim ciljem na tleh in še posebej proti občutljivim ter počasnim zračnim ladjam (balonom) je to zadostovalo, za kaj bolj oklopljenega pa še zdaleč ne. Tudi poskusne zažigalne puščice, ki jih je uvedlo italijansko letalstvo, niso bile kakšen poseben dosežek.

• In tako so se morale puščice umakniti veliko bolj učinkovitim orožjem, ki so v rabi še danes: bombi, mitraljezu, topu, raketi.

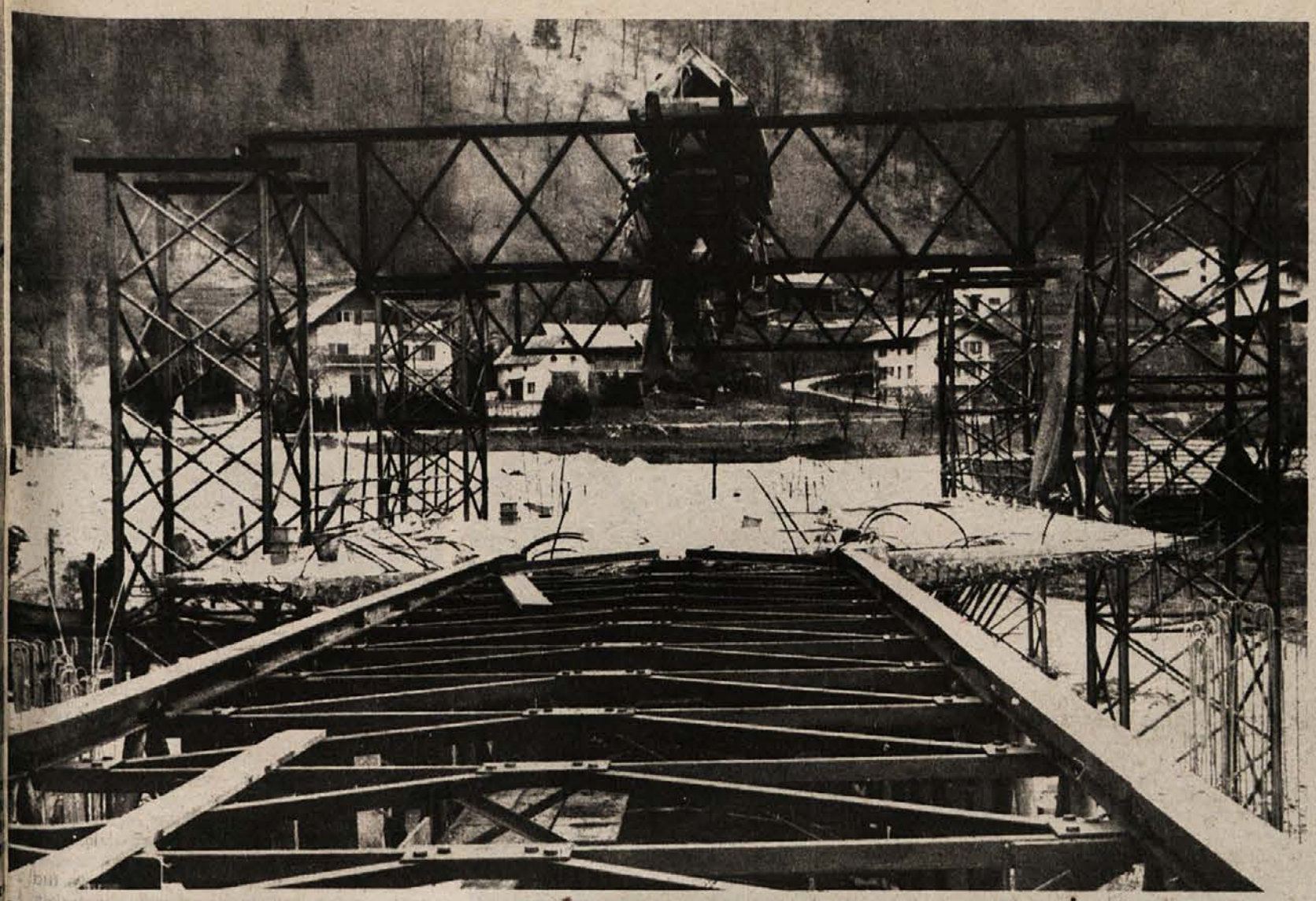

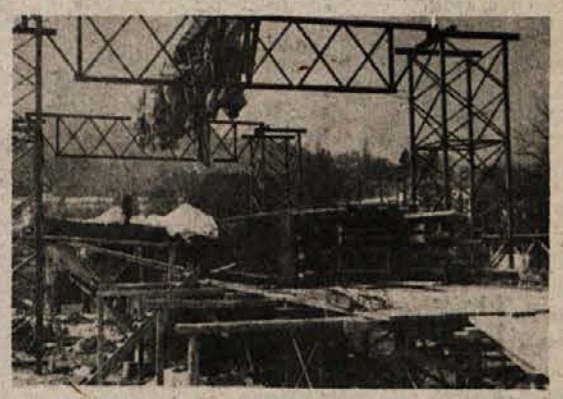

MOST IZPOD ŠOTORA

Na razmeroma majhnem prostoru od izliva Sotle in Savinje v Savo je ta čas v gradnji pri Radečah že peti cestni most. Če drugega ne, tudi to potrjuje, kako pomembne ceste tečejo tod, kako reka ne razdvaja. Celjskega Ingrada tozd iz Laškega je na radeškem gradbišču poskrbel za novost. Prvič v državi uporabljajo namreč nov način gradnje: potiskanje na kraju samem vlitih delov na drugi breg. Vezanje armature in betoniranje poteka v nekakšnem velikanskem šotoru. Ljudje so si že izmislili svoje ime za to cirkus na moč resno opravilo: „Ingradov cirkus".

„TAKTI" NOVEGA VOZIŠČA IN ŠE KAJ

Ob obisku gradbišča 25. marca so bile sive stene tega šotora zvite na vrhu jeklene konstrukcije. Pod gmoto je bil usmerjen vrvež hidravličnih vodov in delavcev. Vodja gradbišča dipl. inž. Karel Goričan s sodelavci je le od časa do časa kaj pripomnil. Vsakdo ve, kaj mu je početi. Izvajali so namreč potiskanje prvega „takta", kot gradbinci strokovno imenujejo dele novega vozišča. To je bilo že povsem očitno, da bo stvar šla — premakniti je bilo treba le še za 2,5 metra — je Goričan rade volje pojasnil prednosti novega sistema.

Bistvena razlika od drugih postopkov betoniranja mostov je ta, da ga betonirajo tako rekoč na istem mestu. Tako narejeni „takt" nato s pomočjo hidravlike rinejo naprej čez reko. Sava pod Radečami ni kdove kako široka. Za premostitev je treba 140 metrov širok most. Uliti bodo morali devet „taktov", da bodo prišli na drugi breg. V enem takem „taktu" je v sredini prostoren jašek za morebitne vodovodne cevi, kable in druge instalacije, ki običajno sledijo mostovom.

Doslej so posamezna polja običajno betonirali kar nad deročo reko (npr. pri Boštanju) ali pa sestavljali iz od drugod pripeljanih elementov (pri Brežicah). Deroča rečna voda je prevečkrat ukazovala graditeljem, pri graditvi mostu pri Boštanju na primer je nemalokrat razdrla nasip. Pri Radečah so se negotovosti rešili s pomočjo tega postopka. Predtem so v rečno dno kajpak zabetonirali sloke stebre: štirje trdno štrlijo iz vode, po dva sta še na vsakem bregu. So tako visoki, da jim niti višja vodna gladina zaradi kasnejše gradnje pretočne hidrocentrale pri Vrhovem ne bo mogel do živega. Ker je dno sestavljeno pretežno iz grafitnih skrilavcev, segajo temelji teh stebrov 14 metov globoko.

Ingradovci izvajajo dela v skladu s postavljenimi roki. Most naj bi bil nared do jeseni. Ko bo ulitih in spetih vseh devet „taktov", bodo lahko dobetonirali pločnike, namestili ograjo. Vse skupaj bi lahko kot preostale dele naredili pod šotorom in rinili preko reke. Kot pravi inž. Goričan, tega ne delajo, saj se dobljena ploščad na kraju za malenkost poda. To bi bilo morda opazno pri ograji in robu pločnika. Kateri graditelj pa bi bil danes še ponosen na skrivenčen most?

PLOD DOMAČE PAMETI

Novi postopek, celjski inženirji so ga proučevali v Nemčiji, je izveden brez vse običajnejših licenc. Pravzaprav je uvožena le hidravlika. Da premaknejo prvi takt, je potrebno takole za okrog 200 ton potiska; kasneje, ko bo naprava rinila čez stebre čedalje več „taktov", bo potrebna vse večja sila; pri zadnjem računajo že na potisk 2.000 ton! Inž. Goričan poudarja, da je takšen način gradnje posebno primeren za daljše mostove. Ko je naprava enkrat montirana, je bolj gospodarno, če jo lahko uporabijo za čim več „taktov". Krajna meja ji je nekako pri 800 metrih, razdaljo lahko podvojijo, če gredo za drugo polovico mostu še z drugega brega.

Celjski gradbinci iščejo za svoj postopek domače materiale. Železobetonska gmota enega „takta" iz prednapetenega betona — vanjo ulijejo 70 do 80 kubikov betona, drsi po teflonskih ploščah. Koliko te veljajo, si lahko predstavljajo gospodinje, ki kupujejo teflonsko posodo. To uvoženo snov na radeškem mostu uspešno nadomestujejo s kosonom konjiškega Konusa.

NIČ JIH NE MORE VEČ USTAVITI

Novi postopek terja na delovišču sorazmerno maloštevilno posadko. Povprečno dela manj kot 30 delavcev. Muhasto vreme gradbince zaradi omenjenega šotora ne more motiti. Ravno tako jih ne more ogrožati visoka voda, sovražnica graditeljev mostov. Potiskanje prvega „takta" tega mostu se je obneslo. Do konca del bodo „cirkus" prestavili v Zagorje, kjer bodo v kratkem pričeli pripravljati gradbišče za novi most.

V jeseni se bo stari jekleni veteran pred Radečami lahko oddahnil. Z omejitvijo na deset ton je hudo ozko grlo magistralne ceste Celje — Drnovo. Vrh tega je most še izredno ozek. Grajen je bil pač bolj za parizarje, kot pa za tovornjake vlačilce.

A. ŽELEZNIK

POTUJOČE HIŠICE

Po svetu prihaja iz manjših delavnic mnogo vrhunskih izdelkov, za katere se industrija, vajena velikih serij, ne zmeni. Celo znani bolidi formule 1 se rojevajo na ta način. Takšni modeli, bodisi da gre za športne avtomobile, čolne ali letala, so ponavadi izdelani zelo domiselno, v sebi imajo skratka nekaj svojega.

V znani reviji samograditeljev, zagrebškem SAMU, od začetka leta v nadaljevanjih izhajajo opisi in slike bivališč na kolesih. Dvoje najbolj uspelih je naredil nekdanji Novomeščan, sedaj leskovški avtoklepar Stane Pustavrh. Mojster Stane, nekdaj eden od pionirjev imvejevskega konstrukcijskega oddelka (za delavnico v Novem mestu ni dobil lokacije!), ne ponuja nikomur ničesar nepreverjenega. V prvi enačici potujoče hišice — bilo jo je mogoče naložiti na podaljšano šasijo imvejevega kombija, in drugi, ki je v garaži sedaj, je mojster Pustavrh z družino in zatem z delavci tudi letoval. Bili so v Kranjski gori, na Španovem vrhu, kjer jim ni mogel do živega hud mraz, na morju.

Ali lahko tako hišico zgradi vsak samograditelj, prepuščamo vsakomur posebej. Ljudska iznadljivost ne pozna meja. Ti dve, ki so ju naredili v Pustavrhovi delavnici, vsekakor dajeta povsem dognan videz. V notranjosti pa je vse kot doma. Kuhinjski blok, ličen dnevni prostor, ki se nadaljuje v kabino za voznika in sopotnika, sanitarije, spalnica (tudi sedežno garnituro z mizico v dnevni sobi je mogoče preklopiti v prostorno ležišče), gretje in še kaj. Skratka, vse kot v prikolicah boljšega razreda, samo da se zadeva lahko premika.

Mojster Pustavrh in več zagrebških novinarjev imajo brez dvoma nemalo zaslug, da so marsikaj spremenili tudi pri predpisih za takšna vozila. Nič

namreč ne koristi še tako lep in dognan izdelek, če ga ni mogoče registrirati. Kogar so hrvatski miličniki za Bregano zalotili z doma narejeno tovorno prikolico za avtom, že ve, kako je s tem.

Pustavrhove hišice na kolesih so kajpak poglavje zase. Pred časom je Večernji list pripravil okroglo mizo zagrebških strokovnjakov o tem vprašanju. Četvero diplomiranih inžernirjev, en magister in dvoje drugih strokovnjakov, je dodobra osvetlilo, kaj je s takimi hišami na kolesa. Dobile so zeleno luč. Pustovrhova je bila tehnično pregledana v Zagrebu, v Krškem pa so ji izdali registrsko tablico našega območja.

Mojster Pustavrh ni eden tistih, ki bi podcenjevali storitveno obrt, čeprav še vedno, kot trdi, ni ustrezno cenjena. Iskanje dodatnih programov v sodelovanju z industrijo je zato nuja. V njegovih prikolicah ne manjka izvirnosti. Stene so iz sodobnih sendvič plošč trebanjskega Trima. O tej tovarni in njenih strokovnjakih ima Pustavrh nasploh lepo mnenje. Pripravili so mu nekatere posebne mere plošč, ostalo je serijski izdelek.

Da mojster vedno išče kaj novega, je pokazal pogled v delavnico konec marca. Delavci so skrbno pregledovali še zadnje vijake enega od imvejevih kombijev z mercedesovim motorjem. Tega so prelevili v posebno vozilo za vleko poškodovanih osebnih avtomobilov. Še isti večer je moralo na pot na znani beograjski sejem avtomobilov. Seveda to ni le na hitro roko predelana šasija kombija. Vgrajeno ima dolgo jekleno vrv za vleko nemočnih avtomobilov na hidravličnem vitlu. Poškodovani avto je mogoče kar se da preprosto naložiti na keson Pustavrhovega vozila, saj se le-ta, zopet na hidravliko, kot nekakšna tehtnica lahko nagne nazaj, da nato drugo vozilo potegne nase.

Mojster ima kupe načrtov kočevskega Rika za posebna vozila letaliških služb. Riko je ena od tovarn, ki tudi tvorno sodeluje z obrtniki ali malim gospodarstvom, kot temu zadnje čase pravimo. Pustavrh in sodelavci sploh ne skrivajo tistega, kar naredijo. Želele le, da bi bilo sodelovanje s tovarnami kar najbolj plodno. Pametno se dopolnjujejo, kupci pa dobijo nekaj, kar bi sicer v tujini lahko le gledali. Če si, kot priporoča zagrebški SAM, po vzoru mojstra Pustavrha zaželenega ne narede kar sami!

A. ŽELEZNIK

RAZGOVOR Z DEBELO GOSPO O MORALI

Že navsezgodaj se moram smejati. V avtomobilu mi reče Han: „Moja mama me je vprašala, če je ta tujka (jaz!) prijazna z menoj."

— In kaj si odgovorila?

Pogledala me je naravnost v obraz in rekla: „Zelo, zelo prijazna." Po nekaj trenutkih pa je še dodala: „Moja mati je rekla, da so vsi tujci domišljavi . . ."

Ustavili smo se pred dvorcem Dasheng. To je skupina treh hiš, zbranih okrog dvorišča, omejenega z zidom. Prišli smo v sobo, kjer plavajo zlate ribice v okrogli posodi, v kateri je kristalno čista voda. Debela gospa vzame bonbonček iz kovinske škatle, odvije papirček in mi dobroto potisne v usta. Na steni visijo slike predsednikov Hua in Maa.

— Kakšna je kitajska morala? jo vprašam.

„Če sta dva mlada človeka zaljubljena, to ljudje takoj opazijo. Če ne gre za resno ljubezen, jo skrivajo. Mladi lahko svobodno izbirajo partnerja. Mnogi parčki pa so se našli s pomočjo ženitnih posredovalk. Če imajo mladi seksualne odnose pred poroko, so javno kritizirani. Naša zdajšnja morala to prepoveduje. Če pa mlada dva le hočeta skupaj v posteljo, jima svetujem, naj se poročita. Zgodi se tudi, da do poroke ne pride, ona zanosi, sledi pa abortus."

— Kakšna pa je poročna ceremonija?

„Mladi par gre najprej v mestni urad, kjer se zapišeta, potem gredo domov ali pa v tovarno, kjer jim priredijo majhno svečanost, ki jo vodi ceremonialni mojster. Par se prikloni pred sliko predsednikov Hua in Maa, pred starši in starejšimi člani družine. Ti jim čestitajo in jih puste govoriti o svoji ljubezni. Novoporočenca ponudita gostom bonbone in cigarete, pijejo „vino sreče". Mnogi novoporočenci povabijo goste tudi v gostilno ali pa domov na slovesno večerjo, vendar jim to odsvetujejo. Ljudje naj varčujejo! Novoporočenci imajo tri dni poročnega dopusta. Noseče žene hodijo na preglede v bolnico, kjer tudi rodijo otroke. Po porodu ostane žena 4 do 5 dni v porodnišnici, če pa je težji porod in pride do zapletljajev, tudi dlje. Še prej pa jih na polikliniki učijo, kako skrbeti za dojenčka. Navadno dojijo žene 10 do 20 mesecev."

— Kaj pa, če se mlada dva ne razumeta med seboj?

„Glavni komite in soseščina ne vidijo radi, če se zakoni ločujejo. Zelo malo ločitev je na Kitajskem. Naš zakon prepoveduje nezvestobo. Uvedeno imamo tudi kontrolo rojstev. Vse žene imajo na bližnji polikliniki v soseščini svoje kartone. V našem rajonu je zapisano, da imamo 295 žensk, ki so razdeljene po ulicah v 6 enot. Med temi si je 63 žensk prostovoljno dalo odstraniti maternico, 45 žensk nosi diafragmo, 89 jih uživa kontracepcijske tablete. V tej soseski je 44 žena, ki imajo po enega dojenčka ali moža, ki je daleč od doma, zato tem kontracepcija ni potrebna. V letu 1978 smo na primer planirali 17 novorojenčkov, dobili pa smo jih samo 14, v letu 1979 pa načrtujemo 19 novih otrok v našem rajonu."

Debela gospa mi spet potisne bonbonček v usta. Zunaj sije sonce in nekje igra radio. Druge navzoče Kitajke, ki sedijo na postelji, so članice glavnega komiteja za ulične zadeve, ki skrbi za 448 družin in 1575 ljudi. Ta komite je odgovoren tudi za 26 manjših uličnih odborov, ki jih sestavljajo gospodinje. Gospodinje organizirano skrbijo tudi za prosti čas otrok in delavcev, same pa se v prostem času izobražujejo: študirajo partijske dokumente, notranjo in zunanjo politiko in položaj v svetu. Prebivalci imajo dolžnost izboljševati higieno, zato jih nenehno opozarjajo, da morajo čistiti sebe, hišo in dvorišče. Ne smejo pljuvati na cesti, ne smejo lulati na javnem kraju, prepovedano je metati odpadke po tleh. Prebivalci se tudi ne smejo prepirati ali drug drugega poniževati, žaliti, sploh pa se ne smejo pretepati. Morajo biti enotni in si vedno pomagati.

Stari ljudje sprejemajo goste; če dežuje, morajo nesti perilo v hišo, drug drugemu posojajo časopise. Tudi delavci pomagajo v prostem času starejšim v soseščini: nosijo jim odpadke stran, vodijo jih k zdravniku ali v bolnico itd. Če pa se hočejo gospodinje zaposliti, jim komite priskrbi tudi delo.

Ura na steni tiktaka. Od debele gospe dobim kozarec vročega, a grenkega čaja, potem se poslovimo.

Večer pred odhodom v Sečuan me je povabil funkcionar Društva za prijateljstvo s tujimi deželami v znani lokal. Pogovor o umetnosti, kitajski literaturi in naravi v Sečuanu je Han prevajala nekam jecljaje in z zardelimi lici, ki so ji gorela. Funkcionarjeva prevajalka pa je med pogovorom zaničljivo pogledala Han in rekla: „Ona, z njenim nizkim jezikovnim znanjem, vam ne bo vedela dosti povedati . . ." Srce me je zabolelo, ko sem videla ob tem Han okameneti. „Zjutraj ti bom nekaj povedala," je kasneje zašepetala s sklonjeno glavo.

Zjutraj je res prišla Han z žalostnim obrazom v mojo sobo: „Na naše skupno delo je padla senca. Res imam premajhno jezikovno znanje. Pozabiti moram svoje želje in samo misliti, kako bo tebi prijetneje in bolje potovati. Tovarišem sem predlagala, naj ti dajo novega prevajalca." In to se je zgodilo!

Na letališču sem za slovo Han poljubila. Gledala me je naravnost v oči, iz grla pa ji je ušel tih, komaj slišen vzdih naklonjenosti.

Z avionom letim v prvem razredu (Kitajci imajo še tri razrede) iz Pekinga v Sečuan, glavno mesto Cheng—Du, ki ima 3,7 milijona prebivalcev. V letalu sem edina Evropejka. Pod nami leži pogorje Chilian zavito v bele megle. Premišljam o Sečuanu, mestu Cheng—Du, ki se imenuje mesto kitajskih rož.

THEREZA DE GROOT

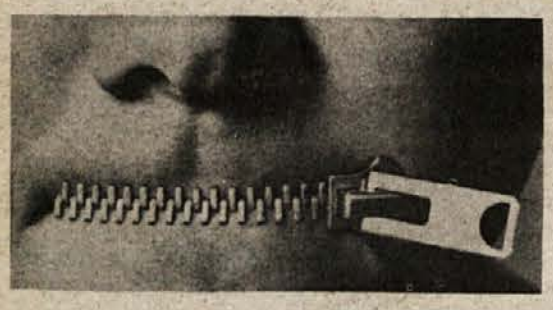

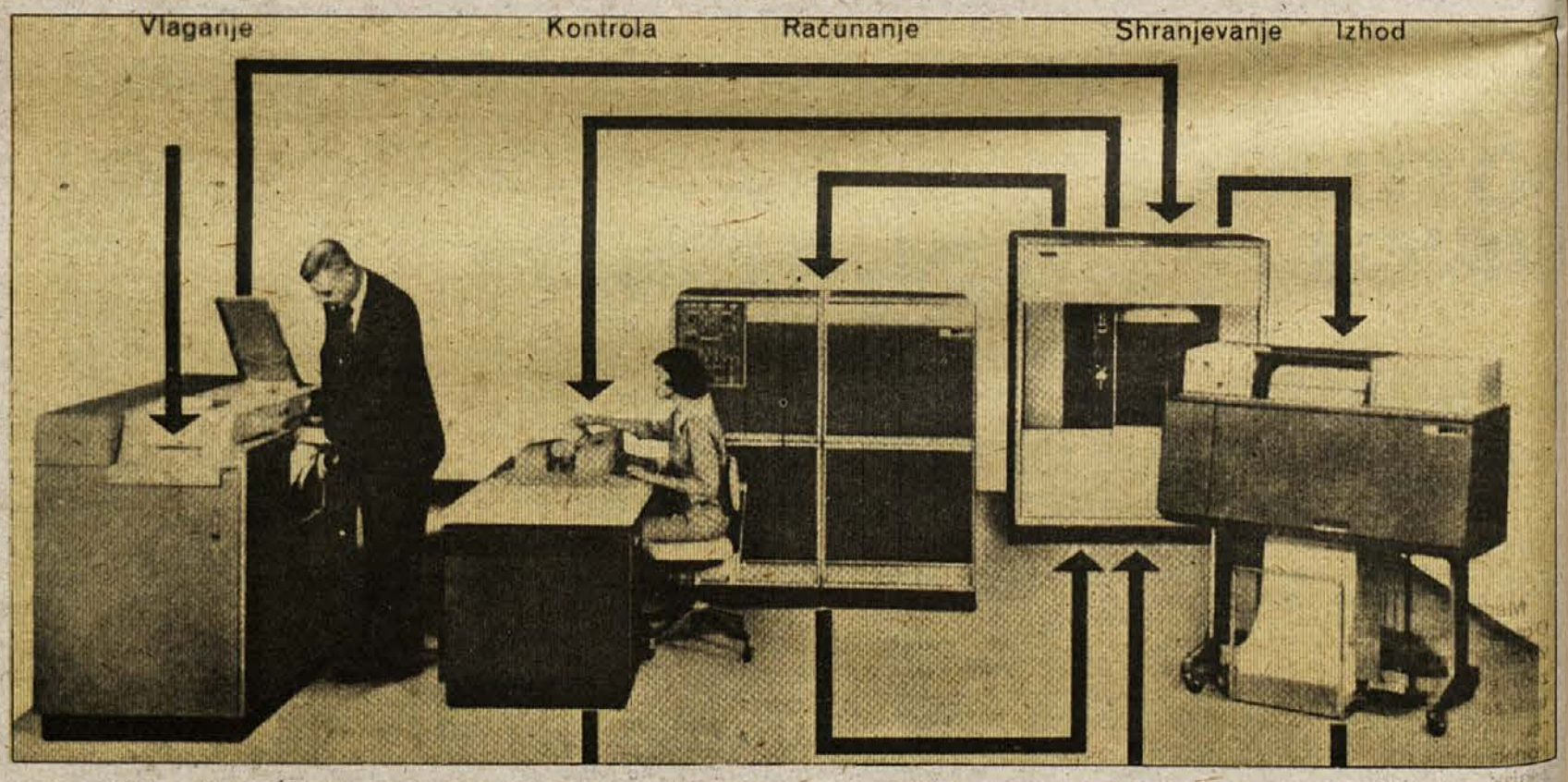

STROJ JE SLAB PREVAJALEC

Računalniki so že dolgo sposobni prevesti besede iz enega jezika v drugega. Današnji računalniki lahko celo opravijo logično analizo stavkov. Njihovi prevodi niso vselej povsem slabi. Toda stroj je še vedno slab prevajalec glede na to, da ne more razumeti tistega, kar prevaja.

Slab uspeh avtomatskega prevajanja (stroji so začeli prevajati leta 1954 pri firmi IBM) izvira predvsem iz dejstva, da je za dobro prevajanje mnogo pomembnejše poznavanje predmeta, o katerem besedilo govori, kot pa dobro znanje jezika. Šele na drugem mestu je torej znanje jezika, v katerega prevajamo, in na tretjem znanje jezika, iz katerega prevajamo. Glede na to, da računalniki ne poznajo predmeta, oziroma ne razumejo tistega, kar prevajajo, se nujno vsiljuje sklep, da visoko kakovostno avtomatsko prevajanje danes ni mogoče.

Četudi torej ne moremo govoriti o tem, da današnji prevajalski stroji „razumejo" tisto, kar prevajajo, pa vendarle delujejo na določenih korenito drugačnih načelih kot prva generacija takšnih strojev.

Prevajalski stroji druge generacije ne prevajajo več neposredno. V prvi fazi prevajanja opravijo lingvistično analizo besedila, ki ga prevajajo, in sicer analizo vsakega stavka v besedilu. Ta analiza sploh ni odvisna od jezika, v katerega je treba besedilo prevesti. Potem sledi prevajanje besed in izrazov v želeni jezik, strukture v besedilu pa je treba transformirati tako, da ustrezajo jeziku, v katerega besedilo prevajamo. V tretji fazi je opravljena sinteza besedila.

Prevajalska zmogljivost stroja je odvisna od ravni interpretacije v fazi analize. Predvsem mora stroj prepoznati, kateri vrsti beseda pripada, na tej osnovi mora ugotoviti njene slovnične lastnosti: ali je v ednini ali množini, sedanjem ali preteklem času itd. Potem mora stroj opisati stavek, in sicer čimbolj neodvisno od sintaktičnih pravil jezika, v katerem opisuje. Lahko na primer razstavi stavek na segmente in dodeli vsakemu segmentu njegovo sintaktično vlogo — določi, kateri segment igra vlogo osebka, navede, v katerem segmentu je glagol s svojimi modifikatorji, itd. Še višje je raven iskanja logične strukture.

Najbolj izpopolnjeni sedanji računalniški prevajalski sistemi se zaustavljajo na tej ravni. Naslednji korak bi bila uvedba semantičnih elementov oziroma takšnega prevajanja, ki bi temeljilo na „poznavanju" predmeta, o katerem besedilo govori. Ta raven je doslej privilegij ljudi. Ni še mogoče predvideti dan, ko jo bodo dosegli tudi stroji.

Četudi so torej prevajalski stroji še daleč od tega, da bi prevajali zanesljivo, so vendarle zelo koristni. V nekaterih državah jih uporabljajo za prevajanje tehničnih besedil, vendar s človekovo pomočjo.

Nadvse važno je tudi poudariti, da temeljijo vsi današnji sistemi za avtomatsko prevajanje na sodelovanju med človekom in strojem, ne pa na zamenjavi človeka s strojem. Uvedba avtomatskega prevajanja se opira na domnevo, da bo takšna „ekipa" bolj učinkovita. Velika prednost uvedbe kompjuterjev v prevajnje je tudi dejstvo, da opravljajo svoje delo zelo hitro, kar je v nekaterih primerih nadvse pomembno.

Stališča poklicnih prevajalcev do avtomatskega prevajanja se dokaj razlikujejo in segajo od sklepse do rahle bojazni pred uvedbo avtomatizacije v prevajanje. Čeprav se večina strinja, da bo nadvse koristno uvesti kompjuterske besednjake, v katere bo mogoče brez prestanka vnašati nove in nove besede ter pomene, pa številni prevajalci sodijo, da je prevajanje dejavnost, ki ni rutinska, in da se meje računalnika tu hitro pokažejo.

Nekateri so celo prepričani, da kompjuterji prevajalcev nikoli ne bodo pustili brez dela. In tudi če jih bodo, je brezposelnost prevajalcev—ljudi zanesljivo še zelo zelo daleč.

Dosežki na področju kompjuterskega prevajanja pa bodo prav kmalu posegli tudi v šolarjev vsakdanjik. Na tržišču so že žepni elektronski besednjaki, ki lahko vsebujejo (glede na ceno) prav toliko besed kot debeli slovarji, ki so težki, nerodni, pa še listati je treba po njih. Seveda pa žepni besednjak ni avtomatski prevajalec. Če ga imaš, tvoja angleščina, ruščina ali kitajščina še ni odlična. Zadeva je podobna kot pri žepnem kalkulatorju. Dejstvo, da ga nosiš v žepu, še ne pomeni, da si izvrsten matematik. Vsem „na gumb pritisnjenim" kvadratnim in kubičnim korenom navkljub.

NORČIČ O POLOMU V LAKE PLACIDU

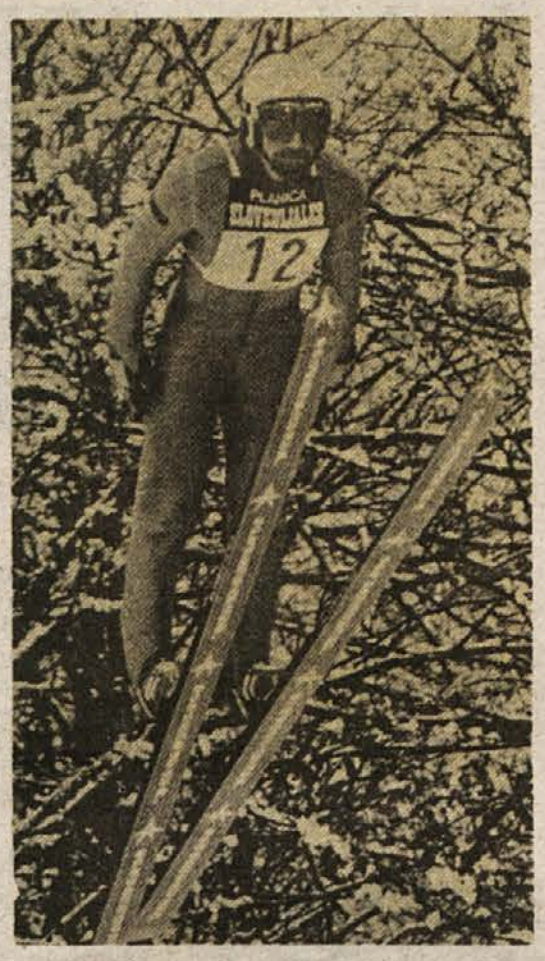

Ni lahko biti dober športnik, še težje pa je postati vrhunski. Potrebna so leta trdega dela, da se posameznik prebije v krog najuspešnejših svetovnih tekmovalcev. Tudi če mu to uspe, še ni vse opravljeno. Vse bolj je na očeh javnosti, ki od prireditve do prireditve vedno znova zahteva samo uspehe in potrditev najboljših rezultatov, kot da je to nekaj samoumevnega. Občinstva ne zanimajo „obrobne stvari", ki s tekmovanjem nimajo neposredne zveze, ki pa lahko v ogromni meri vplivajo na počutje športnika. Zanje je geslo očeta modernih olimpijskih iger Pierra de Coubertina („Važno je sodelovati") že zdavnaj preživelo. Bolj se navdušujejo za rek: „Važno je zmagati." In ko tekmovalec ne doseže tistega, kar so od njega zahtevali, ne le pričakovali, je razočaranje popolno. Pozabljeni so dobri rezultati, vsi po vrsti se mu odpovedujejo in si iščejo drugega izbranca, ki pa bo prej ali slej deležen enake usode, kot jo je doživel devetkratni državni prvak v smučarskih skokih, 26-letni elektrikar Bogdan Norčič iz Kranja, ki skače že osemnajst let kot član državne reprezentance. Po spodrsljaju na olimpijskih igrah v Lake Placidu se je zanj marsikaj spremenilo.

„Za neugodne trenutke, ki sem jih moral po olimpijskih igrah preživljati, so dosti krivi tudi nekateri novinarji, ki so pred največjo prireditvijo pisali o meni samo hvalnice," pravi razočarani Bogdan.

Občinstvo je treba razumeti. Ljudje na osnovi takšnega obveščanja tudi pričakujejo uspeh. Le redki posamezniki vedo, čemu vse se mora športnik odreči, da lahko pride v svetovni vrh. Turneje so prava muka! Kako naporne so, priča podatek, da sem imel pred pričetkom sezone 65 kg, ob koncu pa jih imam samo še 58. Organizem se mora prilagajati neprestanim časovnim razlikam. Tako smo se na prireditvah za svetovni pokal na Japonskem noč za nočjo zbujali ob dveh zjutraj — po našem času ob šestih.

POTEM JE PRIŠLA OLIMPIADA

V prvi polovici tekmovanja za svetovni pokal sem osvojil peto mesto, ki ga še zdaleč nisem pričakoval. Pred olimpijskimi igrami je začela forma nihati, vendar sem bil še vedno soliden in sem z optimizmom pričakoval svoj nastop. Dobro razpoloženje se je še povečalo, ko sem iz dneva v dan na treningih dosegel presenetljivo dobre uspehe (strokovnjaki in tekmovalci pravijo za Norčiča, da je „kralj treningov"), nato pa je prišla tekma. Kneisslovi serviserji so mi pripravili smuči, vendar so izbrali neprimerno mažo: na odskočni mizi sem imel kar za kilometer slabši čas kot drugi. To je povzročilo hud spor, zaradi česar sem skakal še slabše. Naslednji dan je šlo zares in bil sem v hudi krizi. Ponoči sem slabo spal, v soboto pred tekmo kar dvakrat povračal.

V nedeljo sem slabo zajtrkoval, spil le kavo in pojedel nekaj sadja, pred pričetkom tekme pa vnovič bruhal. Izgubil sem zaupanje vase, slabo sem opravil poizkusni skok. V prvi seriji sem na vsak način skušal dobro skočiti in sem se prehitro odrinil. Po doskoku sem bil ves iz sebe. V meni se je vse porušilo. Še kako sem se zavedal, da so olimpijske igre nekaj drugega kot vsa ostala tekmovanja. Vodstvo reprezentance me je pregovorilo, da sem se v takšnem stanju še enkrat napotil na vrh skakalnice. Ne poznam skakalca, ki bi dobro skočil, če bi se počutil tako, kot sem se jaz v tistih trenutkih.

Zavedal sem se, kaj me čaka, če mi tudi v drugi tekmi ne bo uspelo. Zato sem nekaj dni počival, da bi pozabil na polom, in na treningih sem bil znova dober. Tudi v poizkusni seriji sem se izkazal, v prvi pa sem spet naredil napako: skoncentriral sem se na smučino, ki je bila na odskočni mizi nekoliko vijugasta, zato pa sem zamudil pri odskoku. Drugi skok je bil neprimerno boljši, vendar uvrstitve nisem mogel več bistveno popraviti.

Po sklenjenem tekmovanju sem o neuspehu sam mnogo razmišljal, nisem pa vedel, kaj naj storim. Ko smo se vrnili v domovino, sem bil zelo izčrpan. Nisem želel več ne tekmovati ne trenirati, vendar sem se moral udeležiti tekmovanja v Švici in skandinavske turneje. Mislil sem, da se bom lahko dobro pripravil za tekmo v Planici, vendar sem vnovič doživel razočaranje.

NORČIČ, KAJ DELAJO S TEBOJ?

Težko je reči, kako naprej. Prepričan sem, da še nisem za staro šaro in da bi lahko veliko pomagal našim mladim skakalcem. Vendar je stanje v naši skakalni zvezi zelo neurejeno in s takšno organizacijo ne moremo mnogo doseči. Ne bi rad še enkrat doživel takšne sezone. Če bi se Lojze Gorjanc vrnil iz Zvezne republike Nemčije in če bi stvari organizacijsko uredili, bi morda še ostal. Imamo vrsto dobrih mladih skakalcev in če ne bomo dela zastavili povsem drugače, bodo najverjetneje doživeli enako usodo kot jaz. V državno reprezentanco sem prišel, ko jo je vodil Remsa, ki je bil odličen trener in morda še boljši psiholog. Rekel je, da sem velik talent, in priznati moram, da sem tudi sam mnogo pričakoval. Nisem pa dosegel tistega, kar sem kot mlad tekmovalec obetal. Temu se čudijo tudi drugi strokovnjaki. Tako je na primer trener švicarske reprezentance Ewald Roscher, ko me je srečal v olimpijski vasi, dejal: „Le kaj delajo s teboj?"

(Iz „Večera")

DOLENJSKA KRANJSKA GORA

Medtem ko je še pred desetletjem veljalo, da Dolenjci res z veseljem radi pogledajo le urejen vinograd, iskrega konja in lepo žensko, bo v zadnjem času kar držalo, da so se začeli zanimati tudi za gorenjsko „razvado", smučanje. Da je to res, najbolje potrdijo naslednji stavki, ki jih je konec letošnjega februarja v posebnem dopisu zapisal predsednik pripravljalnega odbora za izgradnjo smučarske vlečnice na Gorjancih Marko Ivanetič. Takole je zastavil pero:

„Že vrsto let smo opazovali stanje snežnih razmer na Gorjancih. Komisija je opravila veliko dela. Na bodoča smučišča je odšla 15. februarja 1980 in prišla do presenetljivih rezultatov. Medtem ko na Dolenjskem že od konca januarja ni snega, je bila snežna odeja pri Krvavem kamnu debela približno 20 cm, na Trdinovem vrhu pa kar 40 cm več. Konec februarja se stanje ni spremenilo. Sneg je še vedno zmrznjen in trd, saj se zaradi nadmorske višine 1000 metrov temperatura čez dan komaj dvigne nad ničlo. Nova cesta, ki je povezala Gabrje s Krvavim kamnom, je idealna osnova za razvoj novega smučarskega središča."

Tako Marko Ivanetič. Novomeški smučarji, njihov klub premore že več sto članov, pa lahko postrežejo še z dodatnimi dokazi. Trdijo, da s smuko na domačih pobočjih nimajo sreče. To je dokazala tudi letošnja s snegom kar bogata zima. Vendar se do pred kratkim smučarsko nepismeni Dolenjci niso nasmučali. Če so se hoteli naužiti bele opojnosti, so morali celo čez mejo. Vsaj občinsko. Da so res zagrizeni, pove tudi podatek, da jim časa, ki so ga zgubljali za vožnjo in čakanje na mejah, ni bilo žal. Smuke lačni Novomeščani mimogrede postrežejo tudi s podatki, ki jim verjame le malokdo. Menda pa bo kar držalo, da se je v dolenjski metropoli za vragolije na snegu navdušilo že okoli 4000 občanov. Med temi je večina mladih, z njimi pa zgublja čas in denar na oddaljenih smučiščih več kot 80 domačih vaditeljev, učiteljev in trenerjev.

Najbolj vneti zagovorniki ideje, da so Gorjanci kot rojeni za novo smučarsko središče, niso ostajali zgolj pri teorijah. Lotili so se dela in do ponatankosti pregledali in premerili košenice, pašnike in pobočja. In ugotovili so, da Gorjanci v vseh pogledih prekašajo tako trebanjsko smučišče, Javorovico, in Črmošnjice. Višinska razlika znaša ponekje celo 800 metrov, kar pomeni, da bi lahko, na Dolenjskem, speljali celo progo za smuk. Dognali so, da se nekje zadrži sneg celo do delavskega praznika, da je odličnih prog za tek več kot preveč, da bi z manjšimi gradbenimi posegi postavili celo smučarsko skakalnico, na kateri bi lahko najbolj korajžni mladeniči skočili od 50 do 60 metrov. Vso to razkošje ponujajo Gorjanci, ki se lahko postavijo s primerno nadmorsko višino, lepimi legami terena glede na severno stran, lahkim dostopom do smučišč, enakomernim nagibom terena itd. In ko že naštevajo številne dokaze, najbolj zagreti smučarji ne pozabijo še na nekaj: na Gorjancih že lep čas stojijo ne tako revni domovi. Objekte za svoje delavce je postavil Pionir, Novoteks, Elektro, IMV, s svojo hiško se lahko postavijo lovci itd. Dandanes so ti domovi več ali manj prazni. Če pa bi na Gorjancih začeli graditi nov dolenjski smučarski center, bi prišli še kako prav. Zaenkrat so nekakšen mrtvi kapital, ki bi se začel lepo obračati tisti hip, ko bi bila smučišča nared.

Novomeški smučarji so šli celo tako daleč, da so se ‚raziskave' Gorjancev lotili znanstveno. Največ zaslug za to ima ing. Jože Malenšek. Dodobra so preštudirali zemljevid, relief, skratka možnosti, kje bi bilo najugodneje za center. Pri delu so se dokopali do ideje, da bi obširen teren razdelili na območja in dobili so sedem dokaj enakovrednih območij. Zanimiva so prav vsa. Na enem bi lahko uživali otroci in manj zahtevni smučarji, na drugem tekači, tretjem zopet športniki, ki se ne zadovoljijo z vsako grapo in skušajo opravičiti svojo drago opremo, pa skakalci, smukači, tekači in navadni pešci, ki bi se zadovoljili s sprehodom po gorjanskem pragozdu, ali pa se odpravijo na nekaj sto metrov oddaljeno južno stran, kjer bi v času, ko bi njihovi sorodniki veselo drčali po snegu, nabirali zvončke. Celo to menda ponujajo Gorjanci. In če seštejemo površine sedmih območij, dobimo zanimive podatke: velikost je okoli 110 ha, za čisto alpsko smučanje kar 70 ha. Na smučiščih bi brez težav lahko uživalo 500 občanov. Razumljivo je, da bomo potrebovali teptalni stroj, vlečnice, ki bi imele skupno dolžino okoli 2500 m in bi omogočile okoli 4000 prevozov na uro itd. Tu pa se že začenja nova zgodba.

Pravzaprav so jo začeli najbolj navdušeni novomeški smučarji, njihove ideje pa bo, kot kaže, s svojimi sodelavci poskušal uresničiti Marko Ivanetič. Na svoji strani ima zagrizene športnike in zvrhano mero dokazov. Se bo le rodila „Dolenjska Kranjska gora"?

JANEZ PEZELJ

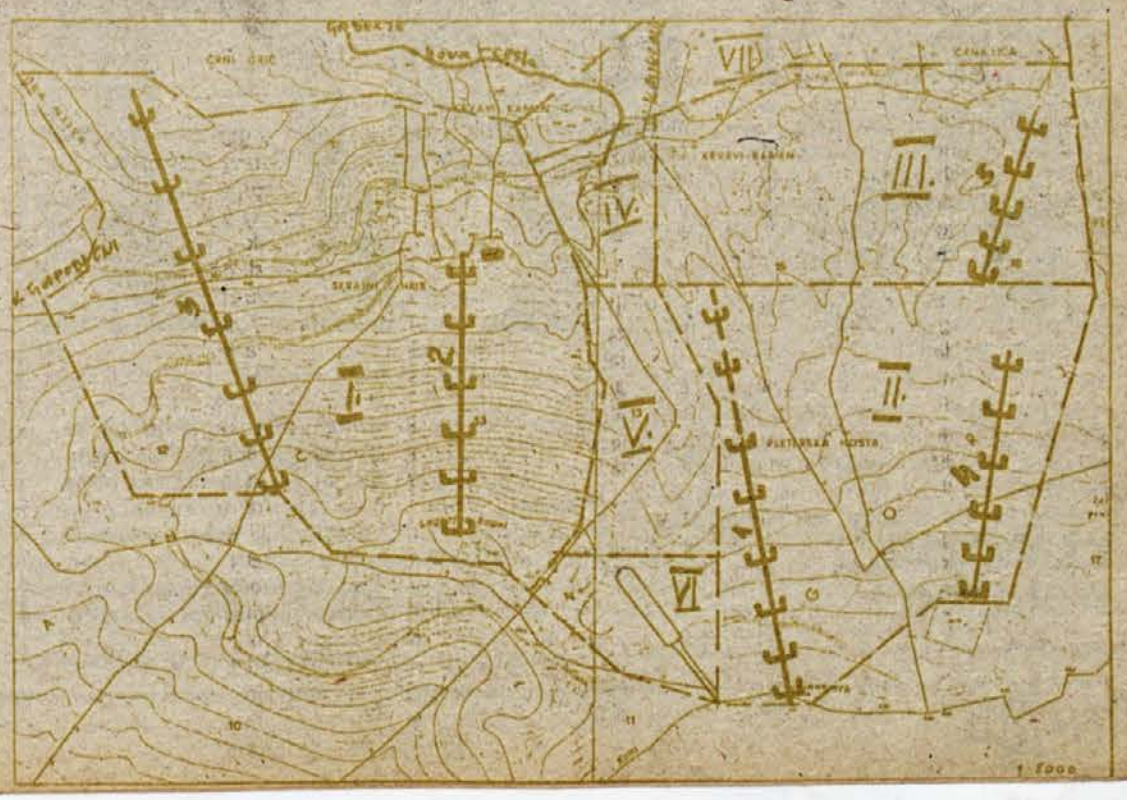

TISTI HIP

DRUGI OBRAZ — Današnja fotografija, ki smo ji nadeli ime „Drugi obraz", je delo 39-letnega Nizozemca Gerarda Klijna. Nemirni Holandec s francoskim imenom je s kamero vedno povsod, kjer je „vroče". Tako je bil v Biafri, z objektivom se je udeležil šestdnevne izraelsko-egiptovske vojne, zaneslo ga je v Mozambik itd. Posnetek, ki smo ga izbrali, je iz življenja Kurdov, ljudstva, ki kot manjšina živi v kar petih državah, ljudstva, ki se že stoletja bori za neodvisnost, svojo državo ali vsaj priznanje osnovnih pravic. Kakor kje. In tako je Klijn nekje visoko v gorah „ujel" mladega Kurda, ki pod šotorom ob petrolejki dela domačo nalogo. Misli so daleč od vojne in nemirov, jurišna puška pa na dosegu roke.

vsestranska limona

Po dolgoletni uporabi je kopalnim kadem skoraj nemogoče vrniti prvotni sijaj — zaradi nabiranja kalcija, ali kot rečemo po domače, kamna. Težava je v tem, da vsa sredstva za čiščenje, mehanska ali kemijska, tako ali drugače poškodujejo emajl in s tem sijaj.

Če že ni idealnega „zdravila", so pa vsaj zdravila, ki so manj škodljiva. Priporočajo, da kamen odstanite s sredstvom za čiščenje stranišč, prav dobro pa se menda obnese tudi tako rekoč univerzalna limona. V nekaj litrov vode izcedite 3 do 4 limone, „limonado" vlijte v kad in čez noč pustite kemiji, da naredi svoje.

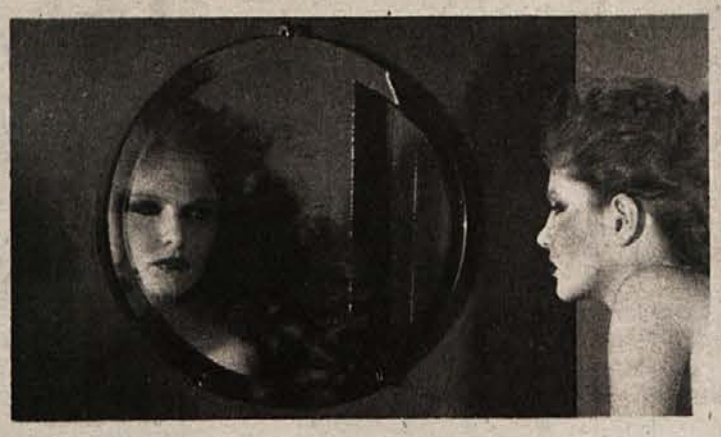

ogledal ni nikoli dovolj

Ženske ne bi bile, kar so, brez ogledala. V stoletju samograditeljev, kot nekateri imenujejo naš čas, se je že prenekateri mož vprašal, s čim naj nalepi na toaletno omarico ali kam drugam tisto tako nujno potrebno „rezervno" ogledalo. Vsemogočna kemija trdi, da so za lepljenje ogledal najboljša dvokomponentna lepila kot so: araldit, super fest, epoxy stil ter epochrom 200. Prej je treba seveda dobro proučiti navodilo, še bolj zanesljivo pa je, če povabite steklarja na kozarček.

nesrečna gumijasta cev

Pri praznjenu velikih kadi ali pa pri natakanju vode v sod pri betoniranju tista vražja gumijasta cev, s katero ste potegnili vodo od soseda, vedno nagaja. Z malo truda si izdelajte pripomoček, ki bo prihranil veliko živcev in nekaj vode.

Dodatna pojasnila niso potrebna, skica je dovolj zgovorna.

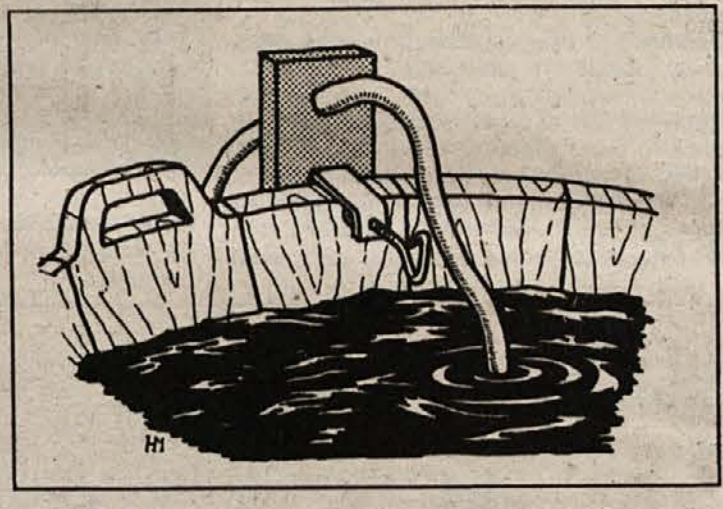

vsak dan v službo

Uradna pomlad prinaša ženskam neuradne skrbi, kaj obleči za vsakdanjo pot na delovno mesto.

Najbolj so se priljubili razni blazerji, le da so letošnji precej drugačni od tistih žametnih, ki smo jih lani videvali skoro na vsaki postavi. Letošnji blazerji so manj oprijeti ali pa sploh ne, imajo ozke in dolge reverje ali šal ovratnik, se zapenjajo na en gumb ali pa tudi ne, imajo pas ali pa so brez pasu. Krila so večinoma ozka, z gubo spredaj, pri strani ali zadaj, pete še vedno visoke. In ne pozabite: nogavice se ujemajo z barvo enega kosa oblačila!

od šolarke do prababice

Pled je postal zadnja leta kos oblačila v ženski omari, ki ga imajo rade že šolarke, če ima velike rese in je lepo pisan, pa mame in babice, le da je pri njih največkrat enobarven in manj vpadljivega vzorca. Prav pri pletenju ali kvačkanju pleda lahko sprostite svojo bujno fantazijo glede barv in vzorcev, saj tu ni pravila, po katerem bi morale delati. Pa kako prav pride pled v avtu, če piha od okna, ali pa na izletu, ko si po potrebi vanj zavijete tudi glavo!

križčki na prtu

Kupljene vezenine so dokaj drage, doma nerejen prt z vbodom križčkov pa je vsaj trikrat cenejši in z več veselja ga boste dale na mizo, kadar pričakujete goste. Posebnost svetlega bivalnega kotička, kjer se dobro je, bo prt s temno rjavo ali temno modro podlago in vezenino v pastelni barvi. Če je podlaga — blago za prt v panama tkanju bolj grobo (kar je tudi moderno), potem bodo križčki večji in delo bo šlo hitro od rok.

obzorja

prebrali smo

mrak prihodnosti

Če bi ob razmeroma skromni beri izvirne slovenske znanstveno–fantastične literature — stanje se sicer iz leta v leto izboljšuje — sploh lahko govorili o klasičnem pisanju te zvrsti, potem ne bi mogli prezreti Vida Pečjaka, pisatelja, ki ima za seboj že pet knjig znanstvene fantastike in je za naše razmere prekaljen pisec. Vendar ne zasluži naziva klasika zaradi števila že izdanih knjig, temveč zaradi značaja svojih del, saj je v njih vse zastavljeno na soliden in uveljavljen način; na nova področja in eksperimentiranje se Pečjak ne spušča. Tako mesto potrjuje tudi najnovejša

knjiga „Kam je izginila Ema Lauš", katero je v zbirki Odisej izdala Mladinska knjiga.

Pečjak nam v osmih krajših pripovedih izrisuje svet, kakršen se lahko razvije na osnovi sedanjih usmeritev. Človeka, ne dosti drugačnega od današnjega, uničuje njegov lastni izum — tehnika. Človek je žrtev lastnih proizvodov in posledic lastnega delovanja. Z izjemo ene same pripovedi, v kateri avtor opisuje teror nežnanih bitij iz globin vesolja, je človek sam sebi največji sovražnik. Pečjak je še posebno sugestivno izrisal svet ekološkega uničenja („Smog", „Sonce") in odmrli svet, na katerem po človeštvu ostanejo samo še stroji, ki sicer še delujejo po vloženih programih, zidajo hiše, jih podirajo, sestavljajo nove stroje in stare popravljajo, a vse to je brez praktičnega ali kakšnega drugega smisla („Odisej se vrača"). Načenja tudi zelo sodobno vprašanje moralnosti v znanosti („Hudičev sad"); avtor sporoča, da lahko pride do hudih zlorab znanstvenih dosežkov, ki v končni posledici uničijo ustvarjalca samega.

V Pečjakovih zgodbah torej prevladuje pesimistični ton. V današnjem času, ko se mnoge negativne plati človekovega delovanja kažejo vse bolj očitno, najbrž Pečjak mora tako pisati, če noče zapluti v vode tiste znanstvenofantastične literature, katere namen je zgolj zabavati. Knjiga „Kam je izginila Ema Lauš" dovolj zgovorno priča, da si Vid Pečjak prizadeva bralcem posredovati več. Ob tem pa privlačnost zgodb nikakor ni okrnjena.

M. MARKELJ

knjige

še o štirih

Ukrepi za ustalitev gospodarstva menda tudi knjig ne bodo obšli, saj založniki že izjavljajo, da bodo prisiljeni skrčiti napovedane programe knjižnih izdaj. To žalostno dejstvo gotovo ne bo prizadelo tiste polovice slovenskega življa, ki na leto ne prebere niti ene knjige.

Zaenkrat še nismo v stiski s predstavljanjem knjižne bere slovenskih založb. Zdi se, da bo dotok novih knjig uplahnil šele proti koncu leta, in tedaj Mladinska knjiga v času enega meseca najbrž ne bo mogla izdati kar osem knjig zbirke Sinji galeb. O štirih smo pisali zadnjič, o preostalih pa tole:

„Dnevnik Jureta Novaka" je spisal Brane Dolinar in ne po naključju pripoved podnaslovil kot „nekoliko neverjetna zgodba, ki pa se mladim bralcem, ko bodo odrasli, ne bo zdela nič več neverjetna". Delo v obliki dnevnika govori o treh ljubljanskih osnovnošolcih, ki se odpravijo na Luno, a pomotoma zaidejo na Lamurijo. V tej stehnizirani deželi nihče nič ne dela, tudi šol ne poznajo, prav v času, ko se med Lumarčani znajdejo Ljubljančani, pa se stvari zapletejo. Stari profesor Minus premore vse znanje, zato želi, da bi ga v šoli prenesel na mlade. Kralj in ministri se temu upirajo, o potrebnosti šol pa jih prepričajo — kdo drug, če ne trije Zemljani.

T. Pregl je poslovenila Hrvoja Hitreca „Smogovce". Naslovni junaki so otroci iz zagrebškega predmestja, ki se duši v smogu ali smodu, mešanici megle in saj. V nezdravem ozračju mladi hodijo v šolo in kajpak doživljajo vse mogoče prigode, turobne, pa tudi šegave.

Zgodbo z naslovom „Tiger v stekleni omari" je napisala grška pisateljica Alki Zei, prevedla pa M. Šašel–Kos. Pripoved se začne neko dolgočasno nedeljo, ko odraščajoči deklici zreta proti morju, v njunem mestecu pa se nič ne zgodi. Zato si junakinji izmišljata dogodivščine nagačenega tigra, ta sanjski svet pa se meša z resničnimi dogodki, ki jim dajejo ton zaostrene politične razmere, vdiranje fašistične miselnosti in preganjanje komunistov v predvojni Grčiji.

Ena najboljših sodobnih mladinskih pisateljic na svetu je gotovo Astrid Lindgren. Tudi slovenska mladež se navdušuje nad njeno Piko Nogavičko, zdaj pa ima na voljo še dogodivščine „Detektivskega mojstra Blomkvista". Domiselno in šaljivo pripoved je poslovenila L. Petrič.

D. R.

vredna branja

„Kurent" ali starodavna pripovedka, ki piše v podnaslovu tega Cankarjevega dela, ki je ob svojem prvem izidu leta 1909 naletelo večinoma na odklonilne kritike, je nedavno izšel kot 184. zvezek knjižnice Kondor, ki jo izdaja Mladinska knjiga. Morda to delo, ki bi ga moral vsekakor poznati vsak Slovenec, saj je v njem tudi ena izmed štirih značajskih potez slovenskega naroda, kot je zapisal pokojni Anton Ocvirk, danes ni več tako aktualno, kot je bilo ob svojem nastanku in objavi. V njem je Cankar skozi usodo mitičnega pevca Kurenta izpovedal svoje socialne in politične ideje, ki so bile odraz konkretne družbene in politične situacije v tistem času. To pa nikakor ne pomeni, da ta simbolistična povest ne zasluži branja še danes, saj je v njej izpovedana tudi vera v slovenski narod, v svobodo in ljubezen do domovine.

Takratna izdaja Kurenta je zanimiva in bo mlade bralce verjetno pritegnila tudi zaradi ilustracij Božidarja Jakca, ki so nastale približno deset let po izidu povesti, še posebej pa zaradi izčrpne spremne študije, v kateri Vera Remic — Jager to delo podrobno razčleni z literarno–teoretičnega vidika. V njej opiše snov in pisateljev odnos do nje, motiv in idejo, ki jo je hotel pisatelj izpovedati, slog, ritem, besedne in stavčne figure, pripovedno tehniko itd. Gre za podrobno poetološko študijo, ki lahko služi kot primer, kako je taka dela treba obravnavati, in ima torej splošnejši pomen.

Poudarjanje te izdaje seveda ni namenjeno srednješolcem, ki tako ali tako dobe v roke kondarjeve knjige, marveč vsem tistim, ki ljubiteljsko bero in proučujejo literaturo, pa v času svojega šolanja niso bili deležni takega metodološkega pristopa do literarnih del. Prav v tej študiji bodo namreč dobili tudi vpogled v sodobno literarno vedo.

J. S.

otrok med bojem

Krivice in zločini, ki so med leti 1941 in 1945 prizadeli našo domovino, so del zgodovine slovenskega naroda v dneh njegove najtežje preizkušnje. Vse to ni moglo zatreti v otroških srcih vere v zmago pravice, in tudi iz trpljenja otrok je raslo hrepenenje po svobodi, pravici in miru.

O tem nam pripoveduje knjiga „Otrok med bojem", ki je izšla pred kratkim pri Mladinski knjigi (v zbirki Moja knjižnica) kot drugi natis istoimenskega dela. To je knjiga spominov na čas osvobodilnega boja, kot stoji v podnaslovu. Spomine so pisali otroci že med vojno in takoj po osvoboditvi. Do zdaj je izšlo že več knjig teh spominov. Knjiga „Otrok med vojno" je izbor najpretresljivejših zgodb, za dvajsetletnico osvoboditve, ko je delo prvič izšlo, ga je opravil in knjigo uredil slovenski mladinski pisatelj Josip Ribičič.

Ti drobni, povečini z okorno roko pisani zapiski, drobne izpovedi, često samo utrinki, so kot krik nedolžnih otroških duš, obupen protest proti grozotam in krivicam. V njih ni gostobesednosti, umetničenja in nepotrebnih okraskov. Zato učinkujejo še resničneje, sveže, živo in neposredno.

Pa vendarle to niso utrinki spominov o tem, kar so videli in doživeli otroci, so tudi opisi junaških in požrtvovalnih dejanj neštetih otrok, ki so se z mladostnim ognjem sami vključili v neenak spopad malega trpinčenega naroda s sovražnikom. Zato so ti zapiski hkrati svojevrsten dokaz, kako hitro se je naša mladina navzela duha upora, s katerim je šlo slovensko ljudstvo v boj za svobodo.

„Otroci, ki so ustvarili to knjigo, so danes že matere in očetje novega mladega rodu," je zapisal Josip Ribičič, „vsi pa so prežeti s skupno voljo po takem svetu in taki domovini, kjer bi ne bilo mesta za krivico in nasilje in kjer bi lahko živeli njihovi otroci v miru, sreči in zadovoljstvu."

I. Z.

PREDSTAVLJAMO VAM

Nedavno tega je izšla tretja knjiga „Slovarja slovenskega knjižnega jezika", v kateri je na 1076 straneh obdelanih 18.813 gesel in 3.472 podgesel — in sicer tistih, ki se po abecedi uvrščajo med črke ne in pren.

Tako se je to veliko slovarsko delo (ki ga pod vodstvom šestih članov glavnega uredniškega odbora ter ob pomoči številnih urednikov in terminoloških svetovalcev pripravlja Inštitut za slovenski jezik pri SAZU, zalaga pa Državna založba Slovenije) prevesilo v drugo polovico, saj sta v pripravi samo še dve knjigi. Kot celota bo „Slovar . . . ."

(poznavalsko se mu reče tudi enojezični oz. razlagalni slovar) delo, kakršnega na Slovenskem doslej nismo premogli, s tovrstnim slovarjem pa se še zmeraj ne morejo hvaliti niti številnejši narodi.

V „Slovarju . . ." je vsaka beseda podrobno razčlenjena v pomenskem pogledu, prikazani so vsi njeni pomenski odtenki, kakor jih nakazuje sodobni jezik. Slovar nastaja na osnovi dolgotrajnega proučevanja jezika v pomembnih literarnih delih ter v drugih zvrsteh pisanega in govorjenega slovenskega jezika, besedno gradivo pa je zbrano v dosledni sistematični obliki. V knjigah „Slovarja . . ." je moč najti odgovor na stvarna pa tudi načelna teoretična vprašanja iz besedišča slovenskega knjižnega jezika. Slovar razlaga, kaj posamezna beseda pomeni, kako se pravilno veže z drugimi besedami, kakšna je njena slogovna vloga, kako se piše in izgovarja in v kakšnem odnosu je do sorodnih besed. S tako vsestransko uporabnostjo so doslej natisnjene knjige „Slovarja . . ." nepogrešljive pri vsakdanjem pa tudi znanstvenem delu, ki ima karkoli opraviti s sodobnim slovenskim jezikom.

Preostali knjigi „Slovarja . . ." bosta najbrž izšli še do konca osemdesetih let, vprašanje pa je, ali bo celoten slovar sploh kdaj prišel med uporabnike v eni sami knjigi. Tehničnih ovir za kaj takega gotovo ne bo, saj za angleški (Collins) ali nemški jezik (Wahrig) že zdaj obstaja podoben razlagalni slovar v enem kosu; ne prva ne druga tuja slovarska knjiga ni predebela, četudi je v vsaki obdelanih nad 100.000 gesel, približno toliko pa jih bo vseboval tudi „Slovar . . .".

In zakaj dvomimo o možnosti nerazkosane izdaje slovenskega slovarja? Preprosto zato, ker na Slovenskem ne znamo pravočasno ponuditi prepotrebne knjige po dostopni ceni. Tale primer je docela jezljiv. Cena prve knjige „Slovarja . . ." je bila pred desetimi leti na moč slana, odšteti je bilo treba 150 (v prednaročilu) oz. 200 dinarjev (mimogrede: zakaj jo zdaj prodajajo po 300 dinarjev?). Druga knjiga je pred petimi leti stala že 550 dinarjev, za pričujočo pa mora kupec seči v žep celo po 1.500 dinarjev. Nič čudnega torej ni, da ljudje šele zdaj kupujejo prvo knjigo „Slovarja . . .", tretjo (ki je enako ko prvi dve natisnjena v 15.000 izvodih) pa si bodo potemtakem lahko privoščili šele tedaj, ko bo v knjigarnah tudi že peta knjiga. Dodajmo samo še to, da omenjena tuja slovarja dandanes staneta toliko, kot je prva knjiga „Slovarja . . ." stala pred desetletjem.

D. RUSTJA

v humoristovi koži

„Dobili bomo turistično društvo, da bo imel kdo propagirati naše bele znamenitosti, breze in kamenje pa luknje na cestah, spet bo zaživela zveza kulturnih organizacij, da se bo ta naš ljubi amaterizem poslej tudi uradno razvijal mimo nje. Med delovnim časom še kar naprej rastejo vikendi in župan se še vedno rad pokaže v lovski uniformi. To bi bilo na kratko vse, kar mi je ta hip prišlo na jezik o Repičevi dragi."

Ali to pomeni, da je nečak tete Mare v zadregi, kaj vtakniti v humoresko, ki jo mora po dogovoru poslati časopisu?

„Nikakor ne, saj sem to nametal mimogrede, kot preblisk, ki se mi je pač utrnil. Pravemu humoristu — in jaz o sebi skromno mislim, da to sem — nikoli ne zmanjka surovin, hotel sem reči snovi, za obdelavo. Če bi imel tri pisalne stroje, ne bi dohajal vsega tega humorizma, ki ga doživljam. Vsak sestanek, tako rekoč vsak korak, ki ga naredi kdorkoli med nami, je po svoje humoreska. Vse je dano, ‚glej, stvarnica vse ti ponudi', bi jo lahko tudi za rabo humoristov zarobil stari dobri Vodnik. Vsaka, še tako resna stvar, je iz kakega zornega kota smešna. Samo postaviš se vanj in humoreska je tu. Lepo je živeti v tako duhovitem svetu."

Nečak tete Mare, ki je ob rojstvu dobil tudi svoje pravo ime Toni Gašperič in ga, če se le da, stavi vsaj pod resne zadeve (kadar je v koži ravnatelja izobraževalnega centra Beti, kot član ZK na sestanku ali na plačilni listi), je do zdaj zagrešil kakih 1.200 humoresk in obilico drugih satiričnih in anekdotičnih spisov, nekateri so mu otrdeli tudi v verzih, in tako odslužil že dobršen del humoristove tlake.

Toni, sodeč po tolikšni količini napisanega, humoreske ni težko roditi. Je to res?

„Res ne vem, kako bi odgovoril. Ne pišem tako lahko, humoreska je zame resna zadeva, zato se dostikrat namučim, preden sem zadovoljen. Dosedanja količina kaže samo na to, da imam dovolj snovi. Sem sredi življenja, ki poraja zdaj žalostne, zdaj smešne dogodivščine, zdaj bolj, zdaj manj resne. Odzivam se samo na to, kar sam doživim, vidim ali slišim. Poznam humoriste, ki cuzajo iz prsta vse dotlej, dokler ne zaloputnejo kancijskih vrat in zavijejo na konjak. Kar napišejo, je bolj podobno slabokrvnemu duhovičenju kot humorju. Drugače tudi ne morejo in ne znajo, saj humor ne nastaja med štirimi stenami, ampak je del tega našega žuborečega življenja."

Kako je biti humorist v Repičevi dragi?

„Enkrat lepo, dvakrat težko."

Kaj pomeni to?

„Lepo je, ker je kraj majhen in se vsi med seboj poznamo. Težko pa je, ko se srečaš s tistimi, ki se v humoreski prepoznajo. Čeprav paziš, da bi smešil dogodke in pojave — za to mi pri pisanju tudi gre — ne pa ljudi, se ti včasih že prikrade kaj — lastnost ali gesta posameznika, da iz humoreske izstopajo po spletu naključij. In zamera je tu, ne samo zamera, tudi grožnja. Da bi poslej varneje živel in da bi mi bilo bolje na zemlji, sem se moral zateči k avtocenzuri. Seveda se tudi branim, pač s samoobrambnim orožjem, ki ga imam in za katerega mi ni potrebno nositi orožnega lista. Moje orožje je — nova humoreska. Čeprav se mi to orožje dobro obnese, se kljub temu počutim precej osamljenega. Vse drugače bi ‚streljali', ko bi nas bilo več. Sicer pa sem prepričan, da bi morali humoristi živeti v velikih mestih, kjer bi ne bili toliko na očeh ulici in bi lahko mirne duše poslali k vragu to vražjo avtocenzuro."

Toni, ali smo Slovenci res tako kislo resni, netemperamentni, kot je včasih slišati?

„Ne in stokrat ne! Dovolj smo duhoviti, včasih celo čez mero, in res ne razumem, zakaj nam hočejo po vsej sili natakniti kisle torbe. Dovolj dokazov imamo za to, kar pravim in trdim. Naj konkretno omenim samo Pavliho. Koliko smešno jedkega, humornega, satiričnega, anekdotičnega je samo v njem! Na Slovenskem skoroda ni časopisa brez humoristične ali satirične rubrike, in s tem se gotovo lahko pohvalimo in ponašamo pred nekaterimi drugimi republikami. Tudi nekaj zelo dobrih humoristov imamo."

Zakaj pa potem izhaja pri nas tako malo humornega pisanja v knjigah?

„Da, s tem je pa res nekaj narobe. Morda premoremo premalo humorističnih pisateljev, mislim takih, ki bi zaslužili knjižno objavo. Glavni razlog pa je po mojem nekje drugje. Prepričan sem, da v nepravilnem pojmovanju in vrednotenju tega, kar se pojavlja kot humorno branje. Nimamo kritikov, ki bi bili sposobni reči, kaj je in kaj ni. Manjka resnih ocen, smešnih je že kar preveč. Tudi razmerja ne poznajo: kadar izide kakšna enodnevniško modna pesniška zbirka, kritiki in recenzenti kar tekmujejo med seboj, kdo bo ta pojav ovekovečil bolj vzvišeno in pritaknil obilico tistega, kar taka knjiga ni in sploh ne more biti, ko pa se pojavi zbirka humoresk, jo pospremi v življenje le zardevajoče muzanje."

Ali tak odnos do humorističnih pisateljev odvrača tudi Tonija Gašperiča od tega, da bi iz svoje zajetne bere odbral šopek najboljših humoresk in jih poslal kateri od založb kot svoj knjižni prvenec?

„O knjižni izdaji svojih humoresk sem do zdaj bolj malo razmišljal, čeprav me je pesnik in pisatelj Jože Dular že nekajkrat nagovarjal, naj bi se odločil za tak korak. Seveda vplivajo na mojo odločitev tudi razmere, ki sem jih omenil. Glavni razlog, da tega še nisem storil, je v naravi mojih humoresk, ki so predvsem sprotni odziv na spreminjajoče se razmere, dohodke in pojave in torej v menjavi teh počasi zastarevajo, izgubljajo ost. Morda kdaj kasneje, zdaj vsekakor še ne bo moje knjige."

I. ZORAN

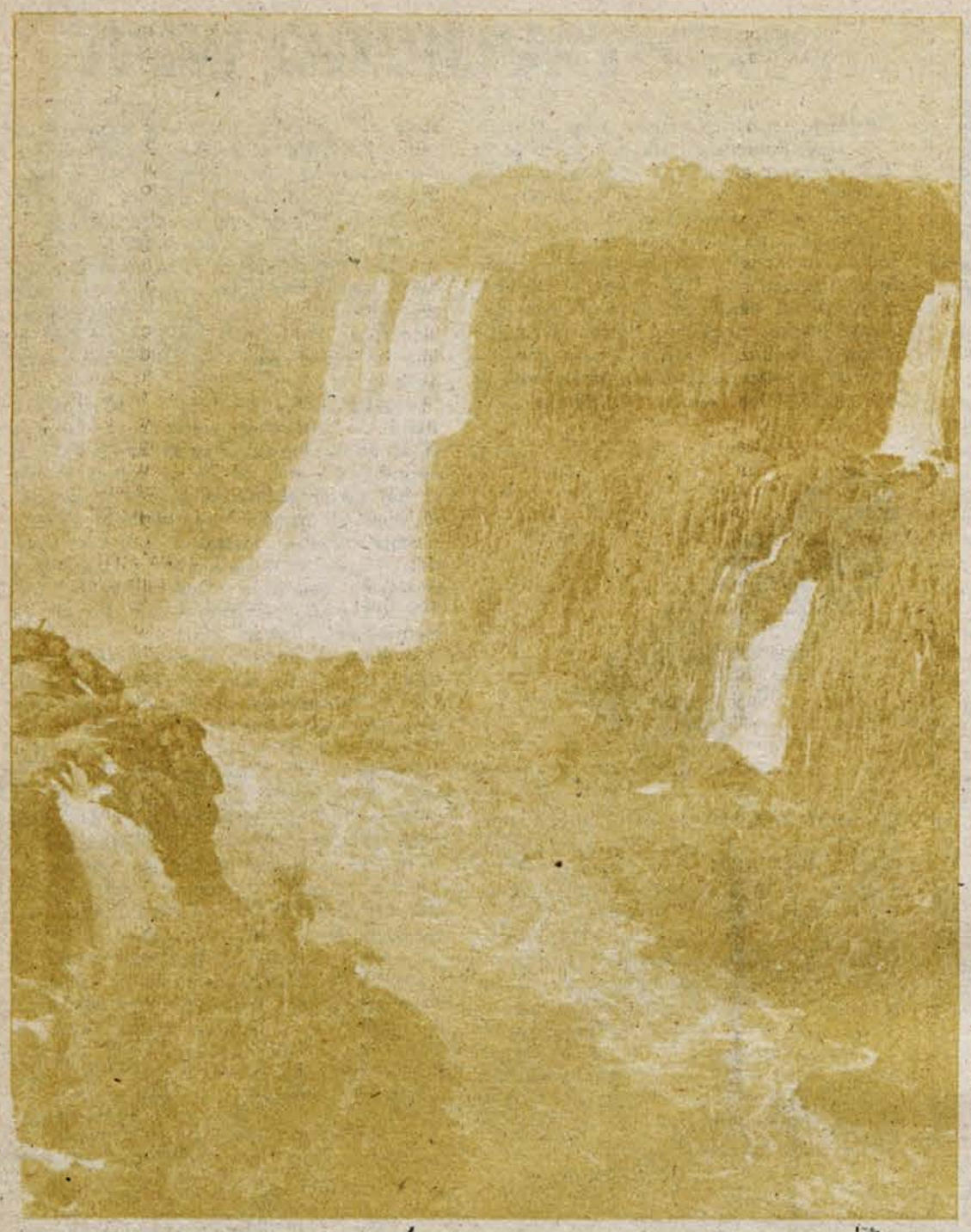

V VODI JE TUDI H_2O

Voda, najvažnejša snov v človekovem življenju, že dolgo ni tisto, kar je nekdaj bila in kar bi morala biti. Čeprav je res, da kemijsko čiste vode ni nikjer v naravi, pa še niso daleč časi, ko si vodo lahko brez posledic pil iz domala vsakega potoka. Danes si moraš pred takim dejanjem rezervirati posteljo v bolnišnici.

Poglejmo, kaj vse danes bogati našo vsakdanjo vodo. Fiziki in kemiki so našteli približno 1000 snovi, tako so v vodi na primer aluminij, svinec, kadmij, krom, kloridi, nitrati, nitriti, cianidi, fluoridi, sulfati, sulfidi, sulfiti, masti, olja, bencin, fenol, pesticidi, radioaktivne snovi, ki povzročajo raka, snovi, ki vodi kvarijo okus, vonj in videz itd. Eden od vodilnih švicarskih strokovnjakov je sarkastično pripomnil, da je v vodi celo H_2O. Torej voda.

Vse od antike je bilo nenaravno onesnaževanje vode vezano na velika mesta. Zadeva je bila nekako uravnovešena vse do industrijske revolucije in eksplozije prebivalstva. V začetku 19. stoletja so že morali začeti graditi prve naprave za prečiščevanje vode. Najprej so to počeli s filtri, potem pa sta priskočila na pomoč še klor in ozon.

Pred okoli 100 leti pa so ugotovili, da čiščenje ali razkuževanje vode pred uporabo za pitje več ne zadošča. Sprevideli so, da ima zlo veliko globlje korenine, zato so začeli naprave za prečiščevanje postavljati ob glavnem mestnem kanalu, ki je vodil v reko. Mesta ob rečnem toku navzdol namreč niso z navdušenjem pila vode, v katero so zgornji sosedje lulali. In tako so se v civiliziranem svetu domenili, naj ima vsako mesto naprave za prečiščevanje vode. Mednarodna za te naprave je ARA.

Te naprave so se kot gobe po dežju razmnožile po drugi svetovni vojni, ko se je industrializacija še stopnjevala. Kar se naprav za prečiščevanje voda tiče, vodijo v svetu Švicarji, ki prečistijo kar 60 odstotkov vode, ki jo porabijo na ta ali on način.

Klasična ARA naprava za prečiščevanje vode ima mehanično in biološko fazo. Mehanični del zadržuje s pomočjo nekakšnega sita najbolj grobe odpadke, maščobo in pesek. V okviru biološkega čiščenja pa številni mikroorganizmi, ki jim obilno dovajajo kisik, razgrajujejo kemijske spojine, še posebej tiste na osnovi ogljika. Zanimivo je, da je današnja tehnologija tako zelo napredovala, da bi iz katerekoli vode lahko izločili prav vse škodljive in neškodljive primesi. Vprašanje je samo denar. Zato se je človeštvo sporazumelo za neko srednjo, še razumljivo mejo. Žal ne povsod.

Med drugim na primer kovin iz odpadnih voda sploh ne izločajo, čeprav je zadeva načeloma zelo preprosta. Izločanje kovin bi namreč zahtevalo velikanske količine energije.

In tako se danes čiščenje odpadnih voda in s tem sploh vode suče v začaranem krogu, ki določa, kar je zaželeno in tehnično mogoče, ter tistim, kar občine in industrija finančno zmorejo.

Ta kompromis je za naše in prihodnja stoletja nakazal že oče nove medicine Paracelzus, ki je

glede na letnice življenja (1493–1541) zanesljivo še pil čisto studenčnico, vendar je modro izjavil, „da je strup samo vprašanje doziranja, torej odmere".

Vode pa se onesnažujejo hitreje, kot tečejo besede, kaj šele dejanja. Kemiki vse bolj pogosto odkrivajo v vodi snovi, ki povzročajo raka, ter celo substance, ki so sicer sestavni del kontracepcijskih tablet.

Tretja stopnja čistilnih naprav ARA izloča fosfate, oziroma jih kemično nevtralizira. Četrta stopnja prečiščevanja voda pa predvideva tako imenovano kontaktno filtracijo in ozoniranje. Kontaktna filtracija bi na nekaj metrih naredila tisto, kar sicer že milijone let počenja mati narava, ki filtrira podzemne vode s pomočjo velikanskih peščenih slojev, ki jih pri nas vneto predelujemo v slab asfalt. Ozoniranje pa temelji na ozonu, po domače bi rekli superkisiku. Ta veliko bolj kot navaden kisik razbija nekatere snovi, ubija bakterije, razčlenjuje substance, ki širijo smrad, itd.

Nad to, četrto stopnjo prečiščevanja voda odkimavajo z glavo celo zelo bogati Švicarji. Ne da bi bila neučinkovita, samo zelo draga je. In četudi bi jo ne glede na stroške uvedli po vsem svetu, je vprašanje, če bi s tem premagali onesnaževanje voda.

Boj zoper onesnaževanje voda je namreč precej Sizifovo delo. Vse, kar dosežemo, (z več denarja in več tehnike), kar hitro utone v vse večjem številu in vse večjih količinah snovi, ki jih bruha civilizacija.

In zato je še kako primerna pripomba, da se v vodi med drugim nahaja tudi H_2O – voda!

NAŠI ZAKLADI

ZAČETEK SEGA V LETO 895

Mogočni brestaniški grad vrh skalne strmine nad Savo ima za seboj dolgo in burno preteklost. Zgodovinarji so ga v pisanih virih prvič zasledili v listini iz leta 895, ko je vzhodnofrankovski kralj Arnulf podaril to posest bavarskemu velikašu Valtunu. Utrjeno postojanko so tedaj po bavarskem vzoru poimenovali v Richenburg (pozneje Reichenburg oziroma Rajhenburg).

Valtun ni dolgo užival poklonjenega ozemlja. Z neprestanimi vpadi so Madžari v prvi polovici desetega stoletja skalili mirno življenje in vedno znova opustošili vse, kar jim je prišlo pod roke. Tudi brestaniškemu gradu niso prizanesli in salzburški nadškof Konrad I. ga je po sklenitvi miru med Ogri in Bavarci znova pozidal. To naj bi bilo med leti 1131 in 1141. Salzburški nadškofi so bili lastniki gradu in posestva od sredine 11. stoletja. Grad Rajhenburg je postal tako še s tremi drugimi gradovi v okolici močna obrambna postojanka salzburške zemljiške posesti v Posavju. Škofje so grad Brestanico nato oddajali v najem.

Njegovi najznamenitejši posestniki so bili vitezi Rajhenburški, ki so prebivali na gradu v času od 1290 do 1570. Tudi te gospodarje so 1480 za dobrih deset let pregnali Madžari, nakar so se vitezi ponovno vrnili in gospodarili naprej. Turki utrjenemu gradu niso mogli do živega, zato so leta 1476 izropali in požgali samo naselbino pod njim.

V času kmečkih puntov 1515, 1573 in 1583 je grad oblegala tudi kmečka vojska, seveda zaman. Uporniki niso bili oboroženi za naskok na tako težko dostopen grad. Leta 1595 je brestaniški grad in posest okoli njega odkupila od Salzburžanov plemiška rodbina Moscon. Za Mosconi so prevzeli grad vitezi Gradneški in za njimi do 1630 baroni Gallensteini. Ti so grad preuredili in mu dali sedanjo podobo. Na gradu so pozneje gospodarili tudi grofje Attemsi (1721 do 1802). Zvrstilo se je še več drugih lastnikov, dokler niso gradu leta 1881 odkupili francoski trapisti.

Grajsko poslopje so preuredili v samostan. Na posestvu so vpeljali vzorno kmetijstvo in zasloveli tudi po izdelovanju sira, čokolade in likerjev. Ko so 1941 zasedli te kraje Nemci, so trapiste izgnali, grad in grajsko pristavo pa spremenili v začasno preselitveno taborišče na izgnanstvo obsojenih Slovencev. Skozi to zbirno taborišče je šlo od junija 1941 do februarja 1942 okoli 45 tisoč Slovencev. V gradu je imel svoje prostore preselitveni štab, izgnance pa so strpali na pristavo, v hleve in barake, ki so jih nalašč za to postavili 1941. Po ukinitvi taborišča so imeli Nemci v gradu razne nacistične ustanove in urade.

Po osvoboditvi je prevzelo skrb za grad Turistično društvo iz Brestanice. V spomin na trpljenje Slovencev v izgnanstvu so 1968 odprli v drugem nadstropju brestaniškega gradu Muzej slovenskih izgnancev. Zbirko je uredil dr. Tone Ferenc, oblikovno podobo pa ji je dal inž. arh. Franc Filipčič.

1972 so krajani Brestanice ustanovili poseben odbor za ureditev gradu in iskali denar za najnujnejša zaščitna dela, da bi ga rešili pred propadanjem. Navezali so stike z ljubljanskim regijskim in republiškim Zavodom za spomeniško varstvo in leta 1975 začeli obnavljati strešno konstrukcijo ter grad prekrili. Takrat je bil ustanovljen tudi širši odbor za ureditev tega kulturnozgodovinskega spomenika prve kategorije. Odboru predseduje Silvo Gorenc. Ožji operativni odbor skrbi za vse obnovitvene in raziskovalne akcije.

Leta 1975 je bil brestaniški grad prizorišče mogočne proslave 30. obletnice vrnitve slovenskih izgnancev. Po tistem so dobili v Brestanici ponudbo, da bi prvo nadstropje odstopili za muzejsko zbirko o slovenskih zapornikih in internirancih. Začelo se je obdobje temeljitejših raziskav, ki so odkrile v gradu bogato kulturno dediščino. V severnem traktu prvega nadstropja so na primer naleteli na izredno lepe renesančne strope s konca 17. stoletja. Delno so obnovili poznogotsko kapelo. V istem prostoru so odkrili bogat romanski portal iz 12. stoletja.

Zadnje raziskave so ob izteku minulega leta razkrile romansko kapelo. Prizadevni domačin Mirko Avsenak je povedal, da je po mnenju dr. Ivana Stoparja to največje tovrstno odkritje v zadnjih dvajsetih letih na Slovenskem. Kapelo nameravajo popolnoma obnoviti, kar bo zahtevalo poseg v prostor nad njo, kjer je del muzejske zbirke o izgnancih.

V severnem traktu so pri raziskavah naleteli tudi na lepe zidne freske iz začetka 16. stoletja, ki so po mnenju restavratorjev zanimive predvsem zaradi posvetnih motivov. Vso to dediščino bodo obnovili in jo zaščitili. Republiška in občinska kulturna skupnost sta se z denarno podporo odzvali začetim akcijam, prav tako pa tudi komunalni sklad krške občine.

Lani so opravili še nekaj arheoloških raziskav na notranjem dvorišču in pri tem odkrili temelje prvotnega gradu oziroma utrdbe, ki je stala na tem mestu. Raziskave je vodil dr. Marjan Slabe. V prvem nadstropju so šest prostorov statično sanirali. S tem delom bodo nadaljevali in raziskali še druge prostore.

Zdaj raziskujejo tudi pritličje. Na dvorišču bodo obnovili izredno lep srednjeveški vodnjak in predstavili obiskovalcem stare grajske temelje.

Za naslednje srednjeročno obdobje načrtujejo dokončno ureditev vseh prostorov v prvem nadstropju, da bodo v njih lahko postavili muzejsko zbirko slovenskih internirancev in zapornikov ter nekatere lokalne zbirke. Pritlične prostore so po besedah Mirka Avsenaka namenili gostinstvu in lokalnim kulturnim potrebam. Hotel Sremič je na primer v svojem srednjeročnem načrtu že predvidel v gradu stilsko restavracijo boljše kategorije z 90 do 100 sedeži. Preostali del pritličja bo namenjen občasnim razstavam in drugim kulturnim prireditvam, notranje dvorišče pa bodo zaradi izredne akustičnosti spremenili v letno gledališče. Dvoriščne fasade so obnovljene s poslikavo ograje iz 16. stoletja. To delo je opravil prof. Viktor Snoj.

V načrtu imajo še obdelavo zunanjih fasad, arheološke raziskave predgradja, razkritje obrambnega jarka in obnovo ločnega mostu pa hortikulturno ureditev zunanjega parka, razsvetljavo in ureditev zgornje ceste s parkiriščem za avtobuse. Tako bi obiskovalcem omogočili dostop do gradu tudi z avtobusi. Predračun za vsa ta dela znaša po cenah iz lanskega leta okoli 40 milijonov dinarjev. Domačini in z njimi vred vsi prebivalci krške občine so prepričani, da ti načrti zaslužijo podporo širše in ožje družbene skupnosti. Šele potem bo brestaniški grad zares polno zaživel.

JOŽICA TEPPEY